

ÇİMENTO İŞVEREN

http://www.cim-isveren.org.tr/dergi

ÇİMENTO MÜSTAHSİLLERİ İŞVERENLERİ SENDİKASI YAYIN ORGANI

http://www.cim-isveren.org.tr/dergi

Atatürk Diyor ki:

Başkomutan Mustafa Kemal Büyük Taaruz'u Kocatepe'den yönetiyor.

Bu zaferi kazanan ben değilim. Bunu asıl, tel örgüleri hiçe sayarak atlayan, savaş meydanında can veren, yaralanan, kendini esirgmeden düşmanın üzerine atılarak Akdeniz yolunu Türk süngülerine açan kahraman askerler kazanmıştır. Ne yazık ki onların her birinin adını Kocatepe'nin sirtlarına yazmak mümkün değildir. Fakat hepsinin ortak bir adı vardır. Türk Askeri! Tebriklerinizi onların namına kabul ediyorum!...

30 Ağustos Bayramında tebrikleri kabul ederken.

(1928, İbrahim Necmi Dilmen, Atatürk Anekdotaları, Der: Kemal Arıburnu)

ÇİMENTO İŞVEREN : 15
YAYIN : 5
EYLÜL 2001

ISSN 1300-3326
9781300332671

Külleli Sokak No: 14 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara

Merhaba,

Bu ay dergimizde iki makale ve bir karar incelemesi bulacaksınız.

İlk makale Prof. Dr. Ali Rıza Okur imzasını taşıyor. "Askerlik Borçlanmasının Sigortalılık Süresine Etkisi (Askerlik Borçlanmasında ne Değişti?)" başlığını taşıyan makalede, uygulamada Özel Borçlanma Kanunları, Askerlik Borçlanması ve Yurt Dışı Hizmet Borçlanması yollarından gerçekleştirilen hizmet borçlanmasının sadece Askerlik Borçlanması üzerinde durulup, bu konudaki gelişimi ve gelinen son nokta sergileniyor.

"Özelleştirmede Çalışanların Mülkiyet Sahipliği: Kardemir Örneği", başlığını taşıyan ikinci makale Dr. Halis Yunus Ersöz tarafından kaleme alınmış. Makalede Karabük Demir Çelik Fabrikalarında gerçekleştirilen özelleştirme örneği çerçevesinde bir özelleştirme türü olan çalışanların mülkiyet sahipliği yöntemi ele alınıyor.

Karar inceleme köşemizin konuğu Yard. Doç. Dr. Dilek Baybora. Karar incelemesinde yaşlılık aylığı almakta olan sigortalıların yurt dışında sağlık yardımlarından yararlanmaları ile ilgili bir Yargıtay kararı ele alınıyor.

Yargıtay kararlarından örnekler verdiğimiz "Hukuk", Enflasyon rakamlarını takip edebileceğiniz istatistik köşelerimiz ve mevzuat ekimiz her sayıda olduğu gibi bu sayımızda içerikte bulabileceğinizden bazıları.

İki ay sonra tekrar buluşmak dileğiyle. Esen kalın.

Burçak Çubukçu

Dergimizin Internet adresi (URL): <http://www.cmis.org.tr/dergi>

Dergimiz ile ilgili olarak bize yazmak isterseniz elektronik posta adresimiz: cmis@bigfoot.com

DIKKAT

Sayın okuyucularımız,

Dergi aboneliğine ilişkin olarak adres, unvan ve iş değişikliklerinin tespit edilerek, bilgisayar kayıtlarımızın yenilenmesi için "Çimento İşveren Dergisi Abone Kayıt Formu" düzenlenmiştir.

Bu itibarla Sendikamızca iki ayda bir yayımlanan Çimento İşveren Dergisi aboneliğinizin devamı için aşağıda yer alan formun doldurarak, Sendikamıza en kısa sürede posta, faks ya da e-mail ile göndermenizi önemle rica ederiz. Aksi takdirde derginin elinize ulaşmadığı düşünülerek abonelik kaydınız silinecektir.

Saygılarımızla

Çimento İşveren

Çimento İşveren Dergisi Abone Kayıt Formu

İsim : .....

Soyisim : .....

Unvan : .....

İşyeri : .....

Telefon : .....

E-mail : .....

Derginin gönderilmesi istenilen açık adres:

.....

.....

ASKERLİK BORÇLANMASININ SİGORTALILIK SÜRESİNE ETKİSİ

(ASKERLİK BORÇLANMASINDA NE DEĞİŞTİ?)

Prof. Dr. Ali Rıza OKUR
Marmara Üniversitesi

1942 yılında Kayseri'de doğdu. 1944'de ailesiyle birlikte İstanbul'a yerleşti. 1961'de Galatasaray lisesini, 1966'da İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirdi. Askerlik görevini 1966-1968 tarihleri arasında Amasya'da tamamladı. Askerlikten sonra bir yıl kadar avukatlık yaptıktan sonra, 1970 yılında asistan olarak akademik hayata atıldı. 1981'de İstanbul Hukuk Fakültesinde yürütmekte olduğu tez çalışmaları sonucu "Sendika İşyeri Temsilciliği ve Güvencesi" konulu çalışması ile "Hukuk Doktorasını" tamamladı. 1986'da "Sendikal Faaliyetin Gelişimi ve Türleri" çalışması ile doçent unvanını aldı. 1987 yılında 6 ay rotasyonla gönderildiği Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesinde İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku derslerini yürüttü. 1988-1991 yılları arasında MÜ. İkt. İd. Bil. Fakültesi Dekan Yardımcılığı ve Yönetim Kurulu Üyeliği görevlerini yürüttü. 1994-1997 yılları arasında aynı fakültenin Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölüm Başkanlığı'nı yaptı. 1992'de "Sağlık Hakkı ve Sağlık Sigortaları" çalışması ile profesörlük unvanına layık görülen Ali Rıza Okur, halen bu fakültenin değişik bölümlerinde İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku derslerini yürütmektedir. Ali Rıza Okur'un bu alanlarda yüzü aşkın bilimsel çalışması bulunmaktadır.

I. GENEL OLARAK

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 108. maddesi uzun dönemli sigorta dalları açısından "sigortalılık süresi"ni düzenlemektedir. Bu hükme göre: "Malüllük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortalarının uygulanmasında nazara alınacak sigortalılık süresinin başlangıcı, sigortalının yürürlükten kaldırılmış 5417 ve 6900 sayılı kanunlara veya bu kanuna tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihtir. Tahsis işlerinde nazara alınan sigortalılık süreleri bu sürenin başlangıç tarihi ile, sigortalının tahsis yapılması için yazılı istekte bulunduğu tarih, tahsis için istekte bulunmuş olmayan sigortalılar için de ölüm tarihi (hak sahipleri tahsis talebinde bulunabileceği için), arasında geçen süredir. İşte uzun dönemli sigorta dallarından yapılacak yardımlar açısından aranan koşulların bu tarihler arasında gerçekleştirilmiş olması gerekir. Ancak kanunda öngörülen bazı durumlarda 108. maddedeki sigortalılık süreleri etkilenebilir ve bu

süreler uzar. Bu durumların başında borçlanma gelmektedir. Borçlanma dışında hizmet tespiti, ihya (hizmet canlandırılması) ve itibari hizmet süresi uygulamaları da sigortalılık süresini etkilemekte, onu uzatmaktadır.

Yargıtay'a göre, "primi ödenmeden geçirilmiş çalışma süresinin, sonradan borçlanılarak ödenmesi ve malüllük, yaşlılık, ölüm sigortaları açısından sigortalılık süresine eklenmesine hizmet borçlanması denmektedir" (Yarg. 21. HD., 27.05.1996, 2172 / 3076, YKD, Ocak 1997, s.95-96).

Hizmet borçlanması uygulamada, Özel Borçlanma Kanunları, Askerlik Borçlanması ve Yurt Dışı Hizmet Borçlanması yollarından gerçekleştirilmektedir. Biz bu incelememizde sadece Askerlik Borçlanması üzerinde duracak, bu konudaki gelişimi ve gelinen son noktayı sergilemeye çalışacağız.

II. ASKERLİK BORÇLANMASININ GELİŞİMİ

Askerlik Borçlanması, Sosyal Güvenlik Sistemimize, 5434 sayılı kanuna, 23.02.1965 tarihinde 545 sayılı yasa ile eklenen, bir ek madde ile girmiştir. SSK kapsamına girenlere ise bu hak, 06.02.1972 tarihinde, 1655 sayılı kanunla (RG 11.02.1973, 14445) 506 sayılı Kanuna eklenen bir fıkra ile tanınmıştır (m.60, f, D). Eklenen bu fıkraya göre:

"Sigortalıların er olarak silah altında geçen süreleri istemleri halinde ve günün asgari ücret tutarında primlerini

ödemeleri şartı ile prim ödeme gün sayılarına eklenir. Şu kadar ki, eklenen bu sürenin başlangıcı 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 6. ve 108. maddelerinde tarif edilen sigortalılık süresinin başlangıç tarihi olarak kabul edilemez".

- 29.06.1978 t. 2167 sayılı kanunla (RG. 11.07.1978, 16343), (D) fıkrasında yapılan yeni bir değişiklikle, "er olarak silah altında geçen süreler yanında yedek subay okulunda geçen sürelerin de borçlanması ve borçlanılıp ödenen sürelerin, prim ödeme gün sayısına katılması kabul edilmiştir. Böylece borçlanılacak süreler açısından 5434 sayılı kanunla uyum sağlanmış, ancak 5434, de borçlanılıp ödenen sürelerin, sigortalı hizmet süresine katılmasına karşılık, 506, da bu süreler sadece prim ödeme gün sayısı olarak değerlendirilmiştir.

- İki kanun arasındaki bu temel farklılık, 06.03.1981 t. 2422 sayılı Kanunla (RG. 08.03.1981. 17273) giderilmiştir. Askerlik borçlanması ile ilgili (D) fıkrasını, ayrıca eklediği iki fıkra nedeniyle, (F) fıkrasına dönüştüren bu yeni düzenlemeye göre: "Borçlandırılan sürenin karşılığı olan gün sayısı, sigortalının prim ödeme süresine katılır. Bu Kanuna göre tespit edilen sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki süreler için borçlandırılma halinde, sigortalılığın başlangıç tarihi, borçlandırılan gün sayısı kadar geriye götürülür. Borçlanma talebinde bulunduktan sonra ölen sigortalının borçlanmaya ilişkin prim borçları yukarıda belirtilen 2 yıllık

Yargıtay'a göre, "primi ödenmeden geçirilmiş çalışma süresinin, sonradan borçlanılarak ödenmesi ve malüllük, yaşlılık, ölüm sigortaları açısından sigortalılık süresine eklenmesine hizmet borçlanması denmektedir"

süre içinde olmak şartı ile hak sahipleri tarafından ödenir".

Böylece bu yeni düzenleme ile, borçlanılıp ödenen askerlik süresinin, prim ödeme gün sayısına katılması esası yerine, sigortalı hizmetten sayılması esası getirildi. Bu değişiklik, 5434 sayılı Kanunla bu açıdan da paralellik sağlanmış, borçlanarak sigortalılık süresinin arttırılması yolu açılmış oldu. Ayrıca, borçlanma talebinde bulunduktan sonra ölen sigortalının hak sahiplerine, sigortalının kalan borçlarını iki yıllık süre içinde ödeme imkanı da sağlandı. Bunlar yanında, askerlik borçlanması olanağından isteğe bağlı sigortalılarla, topluluk sigortasına bağlı sigortalıların da yararlanabilmesi 2422 sayılı Kanunla gelen diğer değişikliklerdir.

- 29.04.1986 t. 3279 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler (RG. 06.05.1986, 19099). Bu Kanunla "Askerlik Borçlanmasına" son şekli verilmiş oldu. 616 s. KHK'ye kadar 14 yılı aşkın bir süre uygulanmış olan bu yeni m.60/F'ye göre:

"Bu Kanuna göre sigortalı olarak tescil edilmiş bulunanların, er olarak silah altında veya yedek subay okulunda geçen sürelerinin tamamı, kendilerinin veya hak sahiplerinin yazılı talepte bulunmaları halinde ve bu Kanunun 78. maddesi ile belirlenen prime esas kazancın alt sınırının talep tarihindeki tutarı üzerinden hesaplanacak malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerini 2 yıl içinde ödemeleri şartı ile borçlandırılır. 2 yıl içinde ödenmeyen borçlanma süreleri hizmetten sayılmaz./. Ancak kanunla kurulmuş bulunan diğer sosyal güvenlik kuruluşları mevzuatına göre sigortalı veya

iştirakçi olanlar hakkında yukarıdaki fıkra hük uygulanmaz./. Borçlandırılan sürenin karşılığı olan gün sayısı sigortalının prim ödeme süresine katılır. Bu Kanuna göre tespit edilen sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki süreler için borçlanma halinde sigortalılığın başlangıç tarihi, borçlandırılan gün sayısı kadar geriye götürülür./. Askerlik borçlanmalarında aylık bağlanmaya hak kazanılması durumunda kendilerine, borcun ödendiği tarihi takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır".

Bu düzenleme ile madde beş açıdan değişikliğe uğramış oldu:

1° 2422 değişikliğinde tek tek sayılmış olan askerlik borçlanmasından yararlanacak olanlar, "bu Kanuna göre sigortalı olarak tescil edilmiş olan" ifadeyle toparlanmış oldu (m.60/F, 1).

2° Uygulamada tartışılmakta olan "talep tarihinde" fiilen çalışıyor olup olmama konusuna açıklık getirilmiş, tescil edilmiş olma yeterli bulunmuştur (F, 1).

3° 2422'de ayrı bir bentte düzenlenen "borçlanma talebinde bulunduktan sonra ölen sigortalının, prim borçlarının hak sahipleri tarafından ödenme imkanı daha da genişletilmiş, hak sahiplerine de borçlanma talebinde bulunma hakkı tanınmıştır. Böylece sigortalı borçlanma talebinde bulunmadan ölmüş olsa da, hak sahipleri askerlik borçlanması isteyebileceklerdir.

4° Kanunla kurulmuş bulunan diğer sosyal güvenlik kuruluşları mevzuatına göre sigortalı veya iştirakçi olanlar hakkında 506 sayılı Kanunun m.60/F,1 hükmü uygulanmayacaktır. Böylece 1479 sayılı Kanuna veya 5434 sayılı Kanuna bağlı olanların, ancak kendi

kanunlarına göre askerlik borçlanması isteyebilecekleri açıklanmış oldu (F, 2).

5° Borçlanma ile aylığa hak kazanılması halinde, aylık, borcun ödendiği tarihi izleyen aybaşından başlayacaktır (F, 4).

III. 616 s. KHK ile GETİRİLEN DEĞİŞİKLİKLER

1) 60. maddenin (f) fıkrası son olarak 04.10.2000 tarihli 616 s. KHK ile değiştirilmiş (RG. 04.10.2000, 24190 Mük.), iki konuda farklı hükümler getirilmiştir:

a) Askerlik süresinin tamamının değil, bir kısmının da borçlanılabilmesi kabul edilmiştir.. 3279 sayılı Kanunun getirdiği sistemde, kısmi borçlanma kabul edilmiyor, askerlik süresinin tümünün borçlanması gerekiyordu. Bu sürenin tamamı borçlanılıp ödenmedikçe borçlanma geçerli sayılmıyordu.

b) Getirilen ikinci değişiklik, ödeme için öngörülen iki yıllık süresinin 3 aya indirilmesinden ibarettir.

Bunun dışında 616 s. KHK'de maddeye yönelik başka değişiklik hükmü yoktur. Ancak Kanun metninde yapılan bir hata, kötüye de kullanılınca amaç dışı sonuçlar vermiştir.

2. 616 s. KHK'nin 59. maddesi ile 506 sayılı Kanunun 60. maddesinin (F) fıkrasının sadece 1. bendinde yukarıda belirttiğimiz iki değişiklik yapılmıştır. Ancak 59. maddede "506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun değişik 60. m. nin (F) fıkrasının 1. bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir." denilecek yerde, "...60 ıncı maddesinin (F) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir" denmiş, böylece farkında olmaksızın 60. maddenin (F) fıkrasının (F bendinin değil), 2., 3. ve 4.

bentleri de, 59. maddenin da lafzi yorumu (sadece kanunun sözüne ağırlık veren yorum), sonucu kaldırılmış sayılmıştır. Bu yanlışlığı fırsat bilen Kurum da, dar yorumla kaldırılmış sayılabilecek 2. bentteki "borçlandırılma halinde sigortalılığın başlangıç tarihi, borçlandırılan gün sayısı kadar geriye götürülür" hükmünün bilinçli olarak kaldırılıp, yıllar önce terkedilmiş olan "borçlanmanın, prim ödeme gün sayısını artırması, sigortalılık süresini etkilememesi" sistemine geri döndüğü sonucuna varmıştır.

IV. DEĞİŞİKLİĞE 12-105. EK GENELGE ile GETİRİLEN YORUM

506 sayılı Kanunun 60. maddesinin F fıkrasının 2. bendinin kaldırıldığı sonucuna varan Kurum, 13.11.2000 tarihli, 12.105. Ek Genelge'yi çıkararak konu ile ilgili şu açıklamaları yapmıştır:

- 616 s. KHK'nin 59. maddesiyle 506 sayılı Kanunun 60. maddesinin (F) bendi değiştirilmiş, er olarak silah altında veya yedek subay okulunda geçen sürelerin tamamının veya bir kısmının borçlandırılmasına imkan sağlanmış, ayrıca borcun talep tarihinden itibaren üç ay içinde ödenmesi durumunda hizmetten sayılacağı öngörülmüştür.

- Buna göre 04.10.2000 ve daha sonraki tarihlerde yapılan/yapılacak askerlik borçlanması başvuruları aşağıdaki şekilde sonuçlandırılacaktır;

.....

e) Borcun üç ay içinde ödenmemesi halinde, borçlanma işlemi iptal edilecektir. Üç ay içinde borcun bir kısmının ödenmesi durumunda askerlik süresinin üç ay içinde ödenen miktarla orantılı bölümü geçerli sayılacaktır.

f) Borçlanılan sürenin karşılığı gün sayısı sigortalının prim ödeme gün sayısına ilave edilecek, sigortalılık süresini etkilemeyecektir.

V. DEĞİŞİKLİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Askerlik Borçlanması konusunda, 506 s. SSK.nun 60. maddesinin (F) fıkrasının 1. bendinde, 616 s. KHK ile yapılan değişikliğin PRİM ÖDEME GÜN sayısını mı, yoksa SİGORTALILIK SÜRESİNİ mi etkileyeceğini, aşağıda, m.60/F, 1 açısından, 12-105.EK GENELGE açısından ve son olarak da diğer Sosyal Güvenlik Kurumlarındaki askerlik borçlanması açısından inceleyeceğiz.

1) m. 60/F nin sözü açısından

a) Maddede açıkça borçlanılan ve primi ödenen sürenin hizmet süresinden sayılacağı ifadesine yer verilmiştir. Bunun doğal sonucu, hizmet süresi olarak kabul edilen bu sürenin sigortalılık süresine eklenmesidir.

b) Kanun koyucunun amacı, borçlanılan ve primi ödenen süreyi prim ödeme gün sayısına katmak olsaydı, "borçlanılan süreyi hizmetten saymak"tan değil, "borçlanılan süreyi prim ödeme gün sayısına eklemek"ten söz ederdi.

c) Yukarıda "Askerlik Borçlanmasının Gelişimi"nde açıkça belirttiğimiz gibi, 06.02.1973 t. 1655 sayılı Kanunda ve 29.06.1978 t. 2167 sayılı Kanunda açıkça borçlanılan sürenin prim ödeme gün sayısına ekleneceğinden söz eden kanun koyucu, 06.03.1981 t. 2422 sayılı Kanunda, 29.04.1986 t. 3279 sayılı Kanunda ve nihayet 04.10.2000 t. 616 sayılı KHK'de

hizmet süresinden bahsetmektedir. Bunun sonucu da borçlanılan sürenin sigortalılık süresine eklenmesidir. Ayrıca ayrı bir bent halinde, borçlanılan ve hizmetten sayılan sürenin, sigortalılık süresine ekleneceği belirtmek şart değildir. Yukarıda da vurguladığımız gibi, borçlanılıp primi ödenen sürenin hizmet süresinden sayılması demek, bunun sigortalılık süresine eklenmesi ve sigortalılığın başlangıç tarihini geri götürmesi demektir.

d) Kanun koruyucunun "prim ödeme gün sayısı" kavramını gerektiği yerde açıkça kullandığına bir başka örnek, 60. maddesinin (G) fıkrasıdır. Bu fıkroda, "Bu maddenin uygulanmasında; 18 yaşından önce Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortalarına tabi olanların sigortalılık süresi, 18 yaşını doldurdukları tarihte başlamış kabul edilir. Ancak, bu tarihten önceki süreler için ödenen Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları primleri, prim ödeme gün sayılarının hesabına dahil edilir" denmektedir.

Yine (G) fıkrası ile ilgili bir başka yasal düzenleme de, yasa koyucunun bu iki kavramı titizlikle ayırdığını göstermektedir. 11.12.1981 t.2564 sayılı Kanun (RG. 15.12,1981, 17545), 506 sayılı SSK.na eklediği geçici madde ile (3520 sayılı kanunla geçici madde 54 olmuştur), (G) fıkrasının, bu fıkroyu ilk defa sistemimize getiren 2422 sayılı Kanunun (RG. 08.03.1981, 17273) yürürlükten tarihi olan 01.04.1981'den önce tescil edilmiş olan sigortalılara uygulanmayacağını bildirmektedir. Yani bunların 18 yaşından önceki çalışma süreleri, prim ödeme gün sayısı olarak değil, sigortalılık süresi olarak değerlendirilecektir.

e) Kanunların yorumu açısından yapacağımız basit bir inceleme de, 616 s. KHK'nin 59. maddesinin amacının, sigortalıyı daha kötü duruma düşürmek olmadığını göstermektedir. Kanunların yorumunda sadece sözüne değil, ruhuna, amacına, konuluş nedenine (ratio legis) de bakmak gerekir. Kanunun özüne, ruhuna, amacına aykırı bir "lafzi yoruma" (sözel yorum), geçerlik tanınmaz.

Bu açıdan bakınca, m.60/F'deki değişikliklerle sigortalıya kolaylık sağlamak (kısmi borçlanmayı getirerek, sigortalının ihtiyacı kadar süreyi borçlanabilmesi, bunun yanında ödeme süresini 3 aya indirerek Kuruma maddi destek sağlanması) dışında bir amaç güdümediği anlaşılır.

Bu durumda Kanun koyucunun amacının, sadece 60. maddenin, (F) fıkrasının 1.bendini değiştirmek olduğu anlaşılmaktadır. Zira bu iki değişiklikte, 2., 3., ve 4. bentlerde düzenlenen konular arasında hiçbir ilişki yoktur. Daha önce 60. maddenin (F) fıkrasında değişiklik yapan, 1655, 2167, 2422 ve 3279 sayılı Kanunlar açıkça (F) fıkrasından söz etmektedir. Sadece 616 s. KHK'nin 59. maddesi "bent" değişikliğinden söz etmektedir. Kanun koyucunun fıkra ile bent arasındaki farkı bilmediği düşünülmemeyeceğinden, kanun metnindeki "F bendi" ibaresini, yapılan değişikliklerin yer aldığı 1. bent göz önünde tutularak "F fıkrasının 1. bendi" olarak kabul etmek, kanun koyucunun amacına da, kanunun ruhuna ve amacına da uygun düşecektir. Değişikliğin amacı, kısmi ödemeyi getirmek ve ödeme süresini 3 aya indirmekten ibarettir. Bu değişikliklerle 2., 3., 4., maddelerde düzenlenen konu-

ların hiçbir ilgisi yoktur:

-2. bent, kanunla kurulmuş diğer sosyal güvenlik kuruluşlarına bağlı olanlar hakkında 1. bendin uygulanamayacağından,

-3. bent, borçlandırılan sürenin sigortalının prim ödeme süresine katılarak, sigortalılığın başlangıç tarihini geriye götüreceğinden,

-4. bent, aylığa hak kazanılması halinde, aylığın, borcun ödendiği tarihi izleyen aybaşından başlayacağından, söz etmektedir.

3. bendin kaldırılmış oluşunu, 1.bentteki açıklığa rağmen, sigortalılık süresi yerine, prim ödeme gün sayısı esasına geçiş olarak yorumlamak, aynı biçimde, diğer bentlerdeki hükümlerin de değiştiğini kabul etmeyi gerektirir.

Yani, 2. bent kaldırıldığına göre, diğer sosyal güvenlik mevzuatına göre sigortalı veya iştirakçi olanlar da, 1. bentteki askerlik borçlanmasından yararlanabileceklerdir. 4. bent kaldırıldığına göre de askerlik borçlanmasıyla aylığa hak kazanılması halinde aylık, borcun ödendiği tarihi izleyen aybaşından başlamayacaktır. BU SONUÇLARIN KABUL EDİLEMEYECEĞİ TARTIŞMASIZDIR. Kanun koyucu (F) fıkrasını tümüyle değiştirmek isteseydi bunu açıkça belirtir, bent değişikliğinden değil (F bendi), fıkra değişikliğinden (F fıkrası) söz ederdi. Bizce (F) fıkrasının sadece 1. bendi değiştirilmiştir, 2, 3 ve 4. bentler yürürlüktedir. Bu görüşümüzü, Sosyal Sigortalar Uygulaması açısından temel ve resmi bir kaynak sayılabilecek olan " Sigorta Müfettişleri Eğitim Notu ve Çalışma Talimatı" isimli yayınla da desteklemek mümkündür. 2000 yılında, Ankara'da, "Çalışma ve

Sosyal Güvenlik Bakanlığı Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı Sigorta Teftiş Kurulu", tarafından hazırlanmış olan bu kitabın 296. sayfasında yer alan (F) fıkrasında, 616 s. KHK. ile değişik 1. bendi dışında , 2., 3., ve 4. bentlere de yer verilmiştir.

2) 12-105. Ek Genelge açısından

506 sayılı SSK'nun 60/F maddesinin 616 s. KHK ile sigortalıya kısmi borçlanma sağlamak amacıyla yapılan değişikliğin, yanlış anlamalar sonucu, nasıl sigortalı aleyhine dönüştüğünü yukarıda vurgulamaya çalıştım.

Burada asıl üzerinde durmak istediğim konu, son günlerde kendini gösteren sigortalı haklarını ve bu hakların uygulayıcısı ve denetleyicisi olan, Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı'nın hak ve yetkilerini kısma yolundaki çabalarıdır. Ne yazık ki Kurum da zaman zaman bunlara alet olmakta, hatta bizzat çıkardığı genelgelerle, açık yasa hükümlerine rağmen, sigortalı aleyhine sonuç doğuracak uygulamaların altına imza atabilmektedir.

506 sayılı SSK, sigortalının yararlanacağı sigorta dallarını düzenlemekte, işçi (sigortalı) ve işverenin verdiği primlerle, Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı aracılığı ile sigortalıya, bu sigorta dalları ile ilgili, sağlık ve para yardımlarını sunmaktadır. 506 sayılı Kanunun varlık nedeni, sigortalının hangi haklardan hangi koşullarla yararlanacağını saptanmasıdır. Kurumun görevi ise bu yardımların sigortalıya ulaşmasını sağlamaktır. Bu nedenle 506 sayılı Kanun sigortalı aleyhine hükümler içermeyeceği gibi, içerdiği hükümler de "sigortalı aleyhine yorumlanamaz.". İş Hukukundaki "İşçi yararına yorum

ilkesi, burada yerini "sigortalı yararına yorum" ilkesine bırakmıştır. Buna rağmen Kurum, bindiği dalı kesercesine, 12-105. Ek Genelge'yi çıkarabilmiştir. Genelge gerekli özen gösterilmeden çıkarılmıştır. Aşağıdaki incelememiz bunu ortaya koyacaktır:

-Genelgenin özeti "616 s. KHK ile Değiştirilen Askerlik Borçlanması" olarak belirtilmiştir. Ancak içeriğinde, değiştirilmeyen konular da değişmiş gibi sunulmuştur.

- Genelge 3. paragrafında aynen Kararnamenin 59. maddesini tekrarlayarak, "60. maddenin (F) bendi. (?) değiştirilerek, er olarak silah altında veya yedek subay okulunda geçen sürelerin tamamının veya bir kısmının borçlandırılmasına imkan sağlanmış, ayrıca borcun talep tarihinden itibaren üç ay içinde ödenmesi durumunda hizmetten sayılacağı öngörülmüştür", denmektedir. Ancak doğru olan yasaya uygun bu tespit, Genelgenin (e) ve (f) paragraflarında anlamsız sonuçlara yol açmaktadır.

-(e) paragrafında, borcun üç ay içinde ödenmemesi halinde, borçlanma işlemi iptal edilecektir, üç ay içinde borcun bir kısmının ödenmesi durumunda askerlik süresinin üç ay içinde ödenen miktarlarla orantılı bölümü geçerli sayılacaktır, denmektedir. Sanırım burada askerlik süresini geçerli saymak değil (borçlanma için askerlik görevi zaten yapılmış olmalıdır), borçlanma süresini geçerli saymak söz konusudur. Borcun bir kısmının ödenmesi halinde de, borçlanma süresinin ödenen miktarla orantılı bölümü geçerli sayılacaktır.

-(f) paragrafında tüm bağlantılar kopmaktadır. Kanunun değişik (F)

fıkrasına, Genelgenin (e) paragrafına aykırı olarak, bir anda devreye "prim ödeme gün sayısı "girmektedir.

(f) paragrafına göre, " borçlanılan sürenin karşılığı gün sayısı sigortalının prim ödeme gün sayısına ilave edilecek, sigortalılık süresini etkilemeyecektir". Madem böyledir de, niçin Genelgenin bizzat 1. paragrafında "hizmetten sayılma"dan, (e) paragrafında da "borçlanma süresinin üç ay içinde ödenen miktarla orantılı bölümünün" geçerli sayılmasından söz edilmektedir.

3) Diğer Sosyal Güvenlik Kurumlarındaki Uygulamalar Açısından

a) 5434 s. T.C. Emekli Sandığı Kanunu. Bu Kanuna 23.02.1965 t. 545 sayılı kanunla (RG. 05.03.1965, 11945) eklenen Ek madde 8'e göre, iştirakçilerin "muvazzaf ve ihtiyat askerlikte geçen süreleri ile 01.01.1950'den itibaren Yedek Subay Okulunda öğrenci olarak geçen sürelerinin en çok 15 yılı, ...borçlandırılıp ödenmek suretiyle fiili hizmet sürelerine eklenecektir. Görüldüğü gibi borçlanılan ve ödenen süreler doğrudan fiili hizmet süresine katılıp, emeklilik süresine eklenmektedir.

b) 1479 s. Bağ-Kur Kanunu. Bu Kanuna 14.03.1985 t. 3165 sayılı Kanunla (RG. 22.03.1985, 18702) eklenen Ek madde 9 ile askerlik borçlanması, Bağ-Kur sigortalıları açısından da kabul edilmiş oldu. Beş fıkradan oluşan bu maddeye göre: "..... sigortalı olanlar askerlikte er olarak geçen hizmet süreleri ile yedek subay okulunda geçen sürelerinin tamamını borçlanabilirler. Ölümü halinde sigortalı olanların hak sahipleri de borçlanma

talebinde bulunabilirler.

Borçlanma primleri sigortalının talep tarihinde bulunduğu basamak üzerinden yürürlükteki prim tutarlarına göre hesaplanır.

Borçlandırılan sürenin karşılığı sigortalının prim ödeme süresine katılır.

Bu Kanuna göre tespit edilen sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki süreler için borçlanma halinde sigortalılığın başlangıç tarihi borçlandırılan süre kadar geriye götürülür.

..... borçlanma tutarları..... iki yıl içerisinde ödenir... ödenmemesi halinde borçlanma talepleri geçersiz sayılır.."

Görüldüğü gibi bu düzenleme 5434 ve 506 ile (616 s. KHK değişikliğinden önceki metinle, hatta bizce değişik metinle de) uyum içindedir. Borçlanılacak süreler er olarak geçirilen ve yedek subay okulundaki sürelerdir, ödeme ile borçlanılan süreler sigortalılık süresine katılmaktadır, Ancak 1479, askerlik süresinin tamamının borçlanılmasını istemekte ve ödemeyi de 2 yıl içinde kabul etmektedir. 04.10.2000 t. 619 s. KHK ile (RG. 04.10.2000, 24190 Mük.) 1479 sayılı Kanunun Ek 9. maddesinin 2. ve 3. fıkraları değiştirildi ve 5. fıkrası da yürürlükten kaldırıldı. Getirilen değişiklikler, ödemenin 2 yıldan üç aya indirilmesi, borçlanılan sürenin primlerin tam olarak ödendiği tarihten itibaren bir yıl sonra sigortalılık süresinden sayılmasıdır. Bu açıdan 5434 ve 506 ile uyum içinde olan 1479, kısmi borçlanmayı kabul etmeme ve ödemedi bir yıl sonra sigortalılık süresi olarak değerlendirme açısından, 5434'den ve 506 dan ayrılmaktadır.

4) 2829 Sayılı Kanun Açısından

24.05.1983 t. 2829 s. Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun (RG. 27.05.1983, 18059), çeşitli sosyal güvenlik kurumlarına (SSK, Bağ-Kur, TCES, 506/Geç.20'e göre kurulan sandıklar) bağlı olarak geçen hizmet sürelerinin birleştirilmesine ilişkin kuralları düzenlemektedir. Kanunun 4. maddesine göre "..... hizmet süreleri, aynı tarihlere rastlamamak kaydıyla bu Kanuna göre aylık bağlanmasına hak kazanıldığında, birleştirilir. Ancak 7. maddede belirtildiğine göre "..... hizmet süreleri toplamına itibari hizmet süreleri ile prim ödenmemiş süreler katılmaz. Ayrıca 6. maddede vurgulandığı gibi, sigortalı çalışma 18 yaşından önce başlamış olsa da sigortalılık süresi 18 yaşın doldurulduğu tarihte başlayacaktır. Yine 6. maddenin 1. fıkrasına göre, sigortalılık süresi, Sosyal Güvenlik Kurumlarından her hangi birine sigortalı olarak girilmekle başlayacaktır. Bu Kurumlara bağlı olarak geçirilen 18 yaşından sonraki süreler, primi ödenmesi koşuluyla, hizmet süreleri toplamına katılacaktır. Bu arada primi ödenmiş askerlik borçlanmaları süreleri de sigortalı hizmet süresine katılacaktır.

Daha geniş bir uygulama olan, hizmetlerin birleştirilmesi konusunda sigortalı hizmet süresine katılan ve aylık bağlanmasına katkıda bulunan bir sürenin (askerlik borçlanması süresinin), daha dar bir uygulama olan, 506 sayılı Kanunun uygulanmasında (m.60/F açısından), sadece prim ödeme gün sayısı olarak dikkate alınması, düşünülemez bile. Görüldüğü gibi 12-105. Ek Genelge'nin bu açıdan

da Kanunlara aykırı olduğu açıktır.

5) 3201 Sayılı Kanun Açısından

08.05.1985 t. 3201 s. "Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun "(RG. 22.05.1985, 18761), Sosyal Güvenlik Hukukumuzda sigortalılık süresini etkileyecek, onun uzamasına neden olacak ikinci yoldur. Diğer bilindiği gibi askerlik borçlanmasıdır.

Kanunun 1. maddesine göre "18 yaşını doldurmuş Türk vatandaşlarının yurt dışında geçen ve belgelendirilen çalışma süreleri.... Sosyal Güvenlik Kuruluşlarına prim, kesenek ve karşılık ödenmemiş olması ve istekleri halinde bu Kanun hükümlerine göre değerlendirilecektir". Bunun için yurda kesin dönüş yapmış olmak, iki yıl içinde borçlanma için yazılı istekte bulunmak, borçlanmak istediği sürenin her günü için (yurtdışındaki sürenin tamamı veya bir kısmı borçlanılabilir) bir dolar ödemek gerekmektedir. Kanunun 5. maddesine göre "sosyal güvenlik kanunlarına tabi hizmetleri olanların, borçlandıkları gün sayısı, prim ödeme gün sayıları ile fiili hizmetlerine katılır. Sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki süreler borçlanılmış ise, sigortalılığın başlangıç tarihi, borçlanılan gün sayısı kadar geriye götürülür".

Borçlanıp, primi ödenen sürenin sigortalılık süresine katılması amacını güden iki kurumdan biri olan "yurt dışı hizmet borçlanmasını sigortalılık süresine katıp "askerlik borçlanmasını" sadece prim ödeme gün sayısına katmak, başta 506 sayılı SSK'muz olmak üzere, bir kısmına yukarıda değindiğim,

sosyal güvenlikle ilgili tüm yasalarımız ters düşmektedir.

SONUÇ

Yaptığımız incelemeler ve tespitler, 12-105. Ek Genelge ile getirilen askerlik borçlanması süresinin, sigortalılık süresine katılmayıp, sadece prim ödeme gün sayısı olarak değerlendirilmesi;

1) Anayasadaki eşitlik ilkesine aykırıdır,

2) Uyum içinde olunması gereken 5434 sayılı TCES Kanununa ve 1479 sayılı Bağ-Kur Kanununa aykırıdır,

3) 506 sayılı Kanunun "Askerlik Borçlanması" konusunda, sigortalı yararına geçirdiği aşamalara terstir, ileriye değil, geriye gidiştir,

4) Borçlanma, sigortalılık süresi, prim ödeme gün sayısı kavramlarını birbirine karıştırmaktır,

5) 506 sayılı Kanunun, gerek eski metinlerine, gerekse 616 s. KHK ile değişik son metnine aykırıdır,

6) Kanun koyucu gereken yerde, prim ödeme gün sayısından, gereken yerde de sigortalılık süresinden söz etmektedir. Kanun koyucu prim ödeme gün sayısını sadece 18 yaşından önceki süreler için kullanmaktadır. Genelgenin sözü ise, kanun koyucunun bu konudaki özeni ve titizliği ile bağdaşmaktadır,

7) Hizmet birleştirilmesi ile ilgili 2829 ve Yurt Dışındaki Hizmetlerin Değerlendirilmesine ilişkin 3201 sayılı Kanunların hükümlerine de aykırıdır,

8) Sigortalıların hak ve çıkarlarını düzenlemek ve korumak için çıkarılmış bulunan Sosyal Güvenlik Kanunları

yorumlanırken, bu amaç göz önünde tutulmalı ve "sigortalı yararına yorum" yapılmalıdır. Genelge bu ilkeyi de göz ardı etmektedir,

9) Ayrıca görevi, "Sosyal Güvenlik Mevzuatını" bu Kanunların konuluş amacına (ratio legis) uygun biçimde uygulamak olan Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığının misyonuna taban tabana zıttır,

10) Sigortalılar açısından taşınamayacak maddi bir yük, bunu hazırlayıp uygulayanlar açısından ise yine taşınması olanaksız bir manevi yük ve ayıptır.

Her yönüyle ilgili tüm Kanunlara (506, 5434, 1479, 2829, 3201) aykırı bu Genelgenin, hukuki açıdan hiçbir bağlayıcılığı yoktur.

İlk YARGI DENETİMİNDE iptal edileceği, hatta yok sayılacağı kesindir.

Milyonların ümit bağlayıp, yardım beklediği Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığına düşen görev, yargı yolunu beklemeden bu genelgeyi geri çekmek, böylece bu ayıptan bir an önce kurtulmaktır.

Kurum bu haliyle açıkça Kanunlara aykırı olan bu Genelgeyi geri almak istemiyorsa, hiç değilse "Genelgenin sigortalı olarak tescil edilmeden önceki süreler için yapılan askerlik borçlanmalarına uygulanmayacağını" belirtmelidir.

Bu küçük değişiklikle de Kurum, büyük bir yükten ve sorumluluktan kurtulmuş olacaktır.

ÖZELLEŞTİRMEDE ÇALIŞANLARIN MÜLKİYET SAHİPLİĞİ: KARDEMİR ÖRNEĞİ

Dr. Halis Yunus ERSÖZ

**İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi;
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü**

1968 yılında Karabük'te doğdu. İlk ve Orta eğitimini bu şehirde tamamladı. Lisans eğitimini İ.Ü. İktisat Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümünde aldı. 1993 yılında bu bölüme araştırma görevlisi olarak girdi. 1994 yılında "Türkiye'de Konut Politikaları" teziyle yüksek lisans derecesi alan Ersöz, 2000 yılında Sosyal Politika Açısından Yerel Yönetimler (İngiltere, İsveç ve Türkiye Örneği) teziyle doktor oldu. Doktora çalışmaları sırasında 1 yıl süreyle ABD'de Cornell Üniversitesinde misafir araştırmacı olarak bulundu. Halen Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümünde görev yapmakta olan yazarın "sosyal politika, endüstri ilişkileri, iş hukuku, sendikacılık ve toplu pazarlık sistemi" konularında çeşitli makale ve araştırmaları bulunmaktadır.

GİRİŞ

20. yüzyılın son çeyreğine damgasını vuran kavramlardan biri şüphesiz özelleştirme. Özelleştirme devletin ekonomik ve sosyal hayattaki rolü ve konumunu küçültmeyi ve devletin görev ve yetkilerini asli sorumlulukları çerçevesinde sınırlandırmayı amaçlayan ideolojik bir politikadır. Özelleştirme serbest piyasa ekonomisinin alanını genişletmeyi amaçlayan liberal politikaların en etkilisidir. 1970'li yılların sonları ile 1980'li yılların başlarında liberal politikaları benimseyen İngiltere ve ABD'de başlayan özelleştirme uygulamaları kısa bir süre içinde dalga dalga tüm dünya ülkelerine yayılmıştır¹ (Shirley,1998:1-Alper, 1993:3-24).

Türkiye'de özelleştirme politikaları

ülkenin gündemine 1983 yılı sonrasında girmesine rağmen bugüne kadar yeterli düzeyde özelleştirme gerçekleştirilememiştir. Çünkü, Türkiye'de hala kamu kesimi oldukça büyüktür. Bununla birlikte kamu kesimindeki sayısız işletme doğrudan satış, kiralama, imtiyaz, ihale vb. yöntemler ile özelleştirilmiştir.

Dar anlamda "Bir iş veya endüstrinin kontrol ve mülkiyetini kamudan özel kesime geçirme" olarak tarif edilen özelleştirme sadece ekonomik içerikli bir kavram olmayıp, çok çeşitli sosyal etkileri olan bir uygulamadır² (Savas, 1994:3).

Nitekim, bir işletmenin kamu sektöründen özel sektöre devri yönetim, çalışma ve endüstri ilişkileri alanında köklü değişiklikler meydana getirmekte

ve özelleştirilen bir çok işletmede işçilerin çalışma koşulları, işçi-işveren ilişkileri, sendikacılık ve toplu pazarlık sistem ve geleneği bütünüyle değişmektedir. Bu nedenle özelleştirmeye karşı tüm ülkelerde en güçlü muhalefet işçiler ve onların örgütlerinden gelmektedir. Kimi ülkelerde sendikalar hiç bir politika ve alternatif geliştirmeksizin özelleştirmeye karşı çıkarken, bazı ülke sendikaları özelleştirmeyi defacto bir durum olarak görüp özelleştirme çalışmalarının içinde yer alarak temsil ettikleri işçiler ve örgütleri için en uygun özelleştirme yöntemlerini uygulamaya koymuşlardır.

Bu özelleştirme yöntemleri çerçevesinde "çalışanların sahipliği", "çalışanların mülkiyet sahipliği" (employee ownership) uygulamaları da bir özelleştirme tipi olarak ortaya çıkmaktadır³ (Jones,1998:75). Aslında bu uygulamaya Kuzey Amerika ülkelerinde bir özelleştirme türü olarak değil, özel sektörde kapanma tehlikesiyle karşı karşıya kalan işletmelerin içinde buldukları finansal sıkıntıların aşılması amacıyla hisselerinin bir kısmının çalışanlara devredilmesi amacıyla başvurulmaktadır. Ancak, çalışanların mülkiyet sahipliği gelişen ülkeler ve geçiş ekonomilerinde daha çok bir özelleştirme türü olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmanın amacı bir özelleştirme türü olan çalışanların mülkiyet sahipliği yöntemini Kardemir örneği çerçevesinde değerlendirerek genel hatlarıyla ortaya koymaktır. Kardemir'de bu özelleştirme türünün ortaya çıkış süreci, gerekçeleri, başlıca özellikleri ve özelleştirme sonrası yönetim anlayışı ve endüstri ilişkilerindeki değişim incelenmiş, Özçelik-İş Sendikasının bu süreçteki rol ve etkinliği etraflıca ele alınmıştır.

I. Kardemirin Tarihçesi

Kardemir A.Ş. Türkiye'nin ilk büyük sanayi kuruluşlarından biri olup temelleri 3 Nisan 1937 tarihinde atılmıştır. Özelleştirme öncesinde Karabük Demir Çelik Fabrikaları adı altında faaliyet göstermekte olan Kardemir A.Ş. bünyesinde sürekli deneyimli montaj elemanları ve kalifiye insan kaynağı yetiştirerek Türkiye'de ağır sanayinin ve Ereğli ve İskenderun Demir Çelik Fabrikasının kurulmasına öncülük etmiştir. Çevresindeki geniş bir bölgenin ekonomik ve sosyal kalkınmasında önemli bir rol oynayan Kardemir A.Ş., aynı zamanda bölgenin istihdam merkezi olmuştur. Öyle ki, kimi dönemde Kardemir A.Ş.'de onbinleri aşan işçi, mühendis ve teknik eleman istihdam edilmiştir.

Ülkemizde Cumhuriyetin ilk yıllarında demir-çelik endüstrisini kurmak adeta medeniyet mücadelesini kazanmanın temel önkoşulu olarak değerlendirilmiştir. 1929 Dünya Ekonomik Bunalımının ülke ekonomisine belirli düzeylerde olan etkisi de demir-çelik endüstrisini kurma kararlılığının güçlenmesine yol açmıştır. Nitekim, mevcut ekonomik koşullar içinde demir-çelik sanayinin kurulup kurulamayacağına incelenmesine, 1925 yılında İktisat Vekaleti tarafından başlanmıştır.

Aynı yıl ülkemizdeki petrol yataklarının incelenmesi için Lüksemburg'lu Dr. Lucias; kömür ve demir madenlerini incelenmesi için Avusturya Leopen Maden Okulu Profesörlerinden Dr. Granigg getirilmişti. Dr. Granigg Türkiye'de demir-çelik sanayini kurmaya elverişli demir cevherinin bulunup bulunmadığı, maden kömürlerinin bu sanayide kullanılacak kok yapımına uygun olup olmadığının ve demir-çelik sanayinin ülkenin neresinde kurulması gerektiğini incelemek üzere gönde-

rilmiştir. Granigg raporunda, demir cevheri ve kokun dışarıdan getirilmesini ve tesislerin buna göre kurulmasının uygun olacağını belirtiyordu. Bu rapor üzerine Ticaret Vekaletinde bir genel müdürlük kurularak Avrupa'dan uzmanlar getirilmiş, Belçika ve Almanya'daki firmalarda kömürün koklaşma testleri ile Lüksemburg'ta demir cevherinin analizleri yaptırılmıştır. Ancak bu incelemelere 1928 yılına kadar devam edilememiş, bu yıl demir-çelik sanayinin durumu Erkan-ı Harbiye'de bir toplantı yapılarak yeniden ele alınmışsa da, bütçeye ödenek konmadığından demir-çelik sanayinin kurulma çabaları ikinci kez sonuç vermemiştir.

1932 yılında Rus heyeti kapsamlı incelemelerde bulunmuş, ardından Türkiye'nin ekonomik bakımdan genel bir incelemesini yapan Amerikan heyetinin incelemeleri ve İktisat Vekaletinin madenleri tekrar tetkik ettirme çalışmaları sürmüştür. Nihayet, ağır demir sanayinin kuruluş yerinin belirlenmesi ve diğer problemlerin incelenmesi için, Sümerbank ve Erkan-ı Harbiye birlikte çalışarak, bu tesisin kesinlikle kurulması gerektiğine, kuruluş yerinin de Karabük olmasına karar vermişlerdir⁴ (TDÇİ, 1987 :20).

Demir Çelik Fabrikalarının temeli 3 Nisan 1937'de Başbakan İsmet İnönü tarafından atılmış ve 3 yıl gibi kısa sürede tamamlanmıştır. 6 Haziran 1937'de kuvvet santralı işletmeye baş-

lanmış ve diğer birimler birbiri ardına bitirilmiştir.

Karabük'te kurulan Demir Çelik Fabrikaları 13.05.1955 tarihine kadar Sümerbank'a bağlı Müessese Müdürlüğüne bağlı olarak çalışmıştır. Çeşitli ünitelerin ilavesiyle genişleyen işletme bu tarihte Sümerbank'tan ayrılarak Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğü adı altında bağımsız bir KİT haline getirilmiştir. 21.6.1955 tarihinde Etibank'ın bir müessesesi olan Divriği Demir Madenleri TDÇİ Genel Müdürlüğü bünyesine dahil edilmiştir.

1976 yılındaki bir değişiklikle TDÇİ İşletmeleri Genel Müdürlüğü Karabük Demir Çelik Fabrikaları Müessese Müdürlüğü adını almış ve bu niteliğini özelleştirme uygulamasının başladığı 1994 yılına kadar sürdürmüştür⁵ (www.kardemir.com-Kardemir A.Ş. Tanıtım Kitabı:4).

Kuruluşundan Bugüne Statü Değişiklikleri

ONAY MERCİİ ve KARAR TARİHİ	GEÇERLİLİK TARİHİ	STATÜSÜ
29.03.1926 tarih, 334 Sayılı Resmi Gazete de yayınlanan 786 no.lu kanun	-	Demir Çelik Sanayi'nin Kurulması
-	03.04.1937 13.05.1955	Sümerbank'a bağlı Müessese Müdürlüğü
-	15.05.1955 21.01.1976	Türkiye Demir ve Çelik İşl. Genel Müd. KARABÜK
21.1.1976 tarih, 15475 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 7/10799 sayılı BKK	21.03.1976 07.03.1994	T.D.Ç. İşletmeleri Genel Müdürlüğü Karabük Demir Çelik Fabrikaları Müessese Müdürlüğü
29.6.1994 tarih, 21975 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 7.3.1994 tarih 94/5422 sayılı BKK	07.03.1994 30.03.1995	Karabük Demir ve Çelik İşl. A.Ş.Genel Müdürlüğü
3.1.1995 tarih, 22160 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan BKK	30.03.1995	KARDEMİR Karabük Demir Sanayi ve Ticaret A.Ş.

II. Özelleştirme Öncesi Kardemir

Demir Çelik Fabrikası Karabük ve çevresinin gelişmesinde en önemli etken olmuştur. Gerçekten, işletmenin kuruluş yeri olarak seçilen Karabük, 1937 yılında öğlebeli köyünün bir rivayete göre 18, diğer bir rivayete göre ise 13 haneli ve aşağı yukarı 100 nüfuslu bir mahallesi iken⁶ (Fındıkoğlu, 1961:3-6) günümüzde yüzünü aşan nüfusu, sosyo-kültürel özellikleri ile kompleks bir sanayi kenti haline dönüşmüştür. İşletme, bölgenin ekonomik ve sosyal kalkınmasında bir motor işlevi görmüş, sanayi ve kent kültürünün oluşmasına hizmet etmiştir. Karabük, çok uzun tarihi geçmişe sahip diğer yerleşim birimlerine göre, çok daha hızlı gelişmiş, kısa bir süre içinde modern bir Cumhuriyet kenti haline gelmiştir⁷ (Yazıcı,1992:90).

Kısaca işletme kurulduğu ilk yıllardan itibaren bölgenin en önemli gelir ve istihdam kaynağı olmuş ve halen de bu özelliğini sürdürmektedir. Aynı veya yakın ölçekte ikinci bir tesis bulunmadığı gibi, ticaret ve küçük sanayi kuruluşlarının önemli bir kısmı demir-çelik sanayi ile ilgili faaliyetlerde bulunmaktadır. Karabük kadar, çevresindeki diğer il, ilçe ve kasabaların da ekonomik hayatı işletmenin hayatiyetini sağlıklı bir şekilde sürdürmesine bağlıdır.

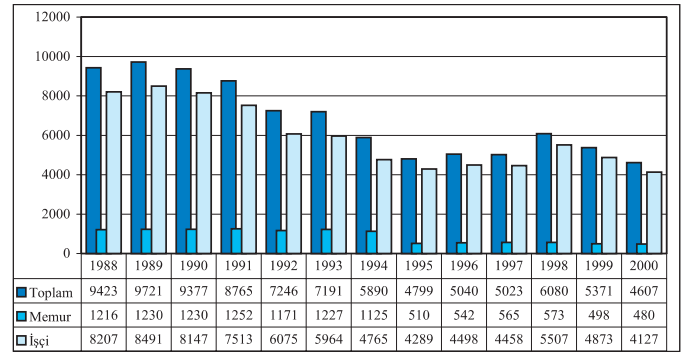
Gerçekten, 1940'lı yılların başında işletmede çalışan işçi sayısı azınsanmayacak miktardadır. Sanayileşme çabalarının yeni yeni ortaya çıkmaya başladığı bu yıllarda, sayıları üç bini aşan işçiler, ülkenin çeşitli bölgelerinden Karabük'e göç etmiştir.

Çalışan İşçi Sayısı (1941-1987)

Yıl	İşçi Sayısı	Yıl	İşçi Sayısı	Yıl	İşçi Sayısı
1941	3.120	1957	5543	1973	10.789
1942	3.487	1958	6.066	1974	11.029
1943	3.839	1959	6.614	1975	11.920
1944	4.432	1961	6.847	1976	12.407
1945	3.693	1962	7.100	1977	12.500
1946	3.182	1963	7.858	1978	12.520
1947	3.593	1964	8.096	1979	10.963
1948	3.392	1965	8.375	1980	11.818
1949	3.285	1966	8.865	1981	13.269
1951	3.722	1967	9.759	1982	10.538
1952	4.060	1968	10.107	1983	11.810
1953	4.147	1969	10.081	1984	11.207
1954	4.463	1970	10.112	1985	10.236
1955	4.820	1971	10.634	1986	8.846
1956	5112	1972	10.693	1987	8.846

Kaynak: Erdinç Yazıcı; Sosyo-Kültürel Değişme Sürecinde Karabük'te İşçi Ailesi; Özçelik-İş Sendikası; Araştırma Dizisi-1; 1992; s. 96.

Çalışan Sayısı (1988-2000)

Kaynak: Kardemir A.Ş.; İnsan Kaynakları Müdürlüğü Verileri. 1999 yılı verisi Ağustos, 2000 yılı verisi Temmuz, diğer yıllara ait veriler Aralık ayı itibariyledir.

İşletmede çalışan işçi sayısı 1986 yılına kadar bazı yıllarda azalıp artmakla birlikte genel bir artış göstermiştir. Bu yıldan itibaren ise işçi sayısında hızlı bir azalma olmuştur. Nitekim işçi sayısı,

1986 yılında 8.846 iken, % 50'ye yakın bir azalışla özelleştirme öncesinde (Aralık 1994) 4.765'e inmiştir. İşçi sayısı 1977 ve 1978 yıllarında en yüksek düzeye çıkmış, 1968-86 yılları arasında ise daima onbinlerin üzerinde gerçekleşmiştir. 1999 yılı Ağustos verilere göre istihdam edilen işçi sayısı 4.873'e yükselmiştir. Aynı tarihte işletmede 498'de memur çalışmaktadır. 2000 yılı Temmuz Ayı itibariyle ise çalışan sayısı 4.127'si işçi olmak üzere 4.607'ye inmiştir.

İşletme 1989 yılına kadar karlı bir KİT olarak faaliyetini sürdürmüş, ancak birçok KİT gibi kamu bürokrasisinin hantallığı ve merkezîyetçi yapısının yanısıra, gerekli yatırım ve modernizasyon çalışmalarının ihmal edilmesinin yol açtığı verim düşüklüğü ile sermaye yetersizliği nedenleriyle 1989 yılından itibaren zarar etmeye başlamıştır. 1994 yılı dahil son 6 yılda işletme 174 milyon dolar zarar etmiştir. Ancak zararın % 75'i, yani 130 milyon doları faiz giderlerinden kaynaklanmıştır. İşletmenin kuruluşundan bu yana elde ettiği mali birikimlerin işletme sermayesine ilave edilmemesi ve dış alanlara transfer edilmesinden ortaya çıkan sermaye yetersizliği, yüksek faizle borçlanmayı zorunlu hale getirmiştir. Sermaye yetersizliği, tesisler için gerekli olan teknolojik yenileştirmenin gerçekleştirilememesine ve dolayısıyla verim düşüklüğüne neden olmuştur.

Aynı dönemde yıllık ortalama ciro 216 milyon dolar, ortalama personel giderleri ise 125 milyon dolardır. Personel giderlerinin artışında oy temin etmek uğruna politikacıların atanmış yöneticileri gereğinden fazla eleman çalıştırmaya zorlamalarının yanısıra, yine aynı beklentilerle yüksek ücret artışı vermeleri etkili olmuştur. Öyle ki,

personel giderleri oldukça yüksek olup, işletmenin toplam cirosunun % 58'ine yükselmiştir. Bu oran dünya entegre demir çelik tesislerinde % 15-20 arasında değişmektedir⁸ (Özçelik-İş Sendikası,1999:135-136).

Diğer taraftan, Demir Çelik Fabrikaları eğitim ve sağlık kurumları, spor ve sosyal tesisleri, çalışanları için lojmanları, eğlence ve dinlenme yerleri ve beşbini aşan işçisi için yapımını gerçekleştirdiği konut alanları (5000 Evler Toplu Konut Alanı) ile her sosyal statüdeki halkla güçlü bir bağa sahip olan bir işletmedir. Bu nedenle işletmenin kapatılması veya özelleştirilmesi önerileri, tüm bölge halkınca şiddetle reddedilmiştir.

III. Özelleştirme Çalışmaları ve Kardemir'in Ortaya Çıkışı

5 Nisan Kararlarından sonraya ortaya çıkan ekonomik kriz ortamında dönemin Hükümeti, 1994 yılında 5 trilyon zarar eden ve kamuya yükünün 10 trilyonu aştığını belirttiği işletmede üretimin yıl sonuna kadar durdurulmasına, yani kapatılmasına karar vermişti. Bu karara karşı başta işyerinde yetkili olan ve 5.000 civarında çalışanı temsil eden işçi sendikası olmak üzere, sivil toplum kuruluşları, ticaret ve sanayi odaları ile yöre halkı büyük bir kampanya başlattılar. 7 ay devam eden kampanya boyunca binlerce işçi ve aileri kapanma kararını protesto eden toplantı ve yürüyüşler düzenlediler. Bu eylemler bölgedeki siyasi parti temsilcileri, belediye başkanı, ticaret ve sanayi odaları ve esnaf ve sanatkarlar odaları ve diğer sivil toplum örgütlerince ve tüm yöre halkınca desdekledi⁹ (Hürriyet, 14.08.1996). Kararlı biçimde sürdürülen direniş ve girişimler başarılı oldu ve işletmenin kapatılması kararından

vazgeçilerek işletmenin özelleştirme kapsamına alınması ve çalışanlarca satın alınmasına destek olunması planı gündeme geldi¹⁰ (Milliyet,16.10.1996).

Böylece, işletme 30.12.1994 tarihinde özelleştirme kapsamına alınarak önce bağımsız bir Genel Müdürlük haline getirilmiş, blok hisse devri usulüyle 30.03.1995 tarihli sözleşme ile çalışanlar, Karabük halkı, esnafı ve sanayicilerinin (Karabük Sanayi ve Ticaret Odası, Karabük ve Safranbolu Esnaf ve Sanatkarlar Derneği) kurduğu Kardemir A.Ş.'ye devredilmiştir.

Diğer yandan, ABD'de çelik işçilerinin, işçi sendikası önderliğinde 1990'lı yılların başında benzer şekilde işletmelerini satın aldıkları görülmektedir. Örneğin, 1980 yılından beri güçlüğüle ayakta duran ve 1990'lara gelindiğinde bütünüyle kapanma tehlikesi ile karşı karşıya kalan Sharpsville çelik tesisinin % 53'ünü işçiler satın almışlardır. Sendikanın önderliğinde yöre halkı da harekete geçirilerek oturma eylemi, mitingler, gösteriler yapılmış ve hatta 1993 yılında tipi altında 42 gün süreyle fabrika işçilerce işgal edilmiştir.¹¹ (Clifford, 1995:30) İşçi sendikaları çalışanların mülkiyet sahipliği planlarının başlangıçta üyelerinin menfaatlerine en uygun çözüm olup, olmadığı konusunda bazı şüphelere sahip iken, sonraları bu planları üyelerinin işlerini korumak için bir strateji olarak görmeye başlamışlardır. Nitekim, Amerikan Çelik İşçileri Sendikasının eski başkanı "başlangıçta çalışanların mülkiyet sahipliğini işyerlerini kurtarmanın bir alternatif olarak uygulamak zorunda kalırken, bugün bu

metoda başvurmada tereddüt etmediklerini" belirtmektedir. Nitekim, Amerikan Çelik İşçileri Sendikasının üyeleri 35 işyerinde çalışanların mülkiyet sahipliği uygulamasına katılmışlar ve bunların 24'ü sendika liderliğinde işletmenin hisselerinin satın alınması şeklinde ortaya çıkmıştır. 14 işyerinde üyeler, işletmenin daha büyük bölümünün sahibi olmuşlardır¹² (Clifford,1995:30).

Gerçekten, Kardemir'inde çalışanlar, esnaf ve sanatkarlar, sanayici ve tüccarlar ile halka devredilmesi, bu grupların zorunlu olarak işletmenin kapanmasını önlemek amacıyla işçi sendikası başkanlığında işletmeye talip olmalarındandır. Nitekim, Özçelik-İş Karabük Şube Başkanı "özelleştirmeye baştan beri karşı oldukları halde, işletmenin kapatılmasını önlemek için böyle bir yönetime başvurduklarını belirtmektedir"¹³ (Hürriyet,14.08.1996).

Ülkemizde ilk defa uygulanan bu özelleştirme yöntemine göre, 30.12.1994 tarihli Özelleştirme Yüksek Kurul kararıyla işletme, 1 TL sembolik bedelle % 35 kuruluş çalışanlarının, % 40 yöre sanayi odaları ve esnaf derneklerinin, % 25 oranında da yöre halkı ile kuruluş emeklilerinin hissedarlığında kurulan

Hisse Dağılımı

	Hisse Sahiplerinin Sayısı	Planlanan (%)	Gerçekleşen (%)
İşçiler	4.807	35	51,8
Karabük Sanayi ve Ticaret Odası	398	30	24,2
Karabük ve Safranbolu Esnaf ve Sanatkarlar Derneği	293	10	1,3
Yöre Halkı	6.302	25	22,7
Toplam	11.800		

Kardemir A.Ş.'ye devredilmiştir. Ancak hisse dağılımı planlanan şekilde devam etmemiş ve çalışanların payı % 51,8'e yükselmiştir.

Üstelik, yine aynı tarihli karar uyarınca Özelleştirme Fonu'ndan 21.6 milyon ABD doları işletme sermayesi, 20.6 milyon ABD doları yatırım finansmanı, 46 milyon ABD doları da çalışanların kıdem ve ihbar tazminatları ile diğer yükümlülüklerinin karşılanmasında kullanılmak üzere toplam 88.2 milyon ABD doları nakit kaynak aktarımı yapılmış, işletmenin özelleştirme öncesine ait 250 milyon ABD doları tutarındaki borçları da Türkiye Demir Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğüne üstlenilmiştir.

Kardemir A.Ş. ise sözleşme gereği hisse dağılımını grup ve oranlarına göre en geniş katılımı sağlayacak biçim ve tarzda ortaklık yapısının oluşturulacağını ve tesislerin en az üç yıl süreyle çalıştırılacağını taahhüt etmiştir. Buna göre 7-14 Temmuz tarihleri arasında gerçekleştirilen halka arz işlemi ile işletme, 12.780 ortaklı hale gelmiştir¹⁴ (<http://www.oib.gov.tr/karabuk.htm>).

Böylece ülkemizde ilk defa yöre halkı, sanayici ve çalışanlara bedelsiz devir suretiyle gider tasarrufuna yönelik bir uygulama yapılmıştır¹⁵ (<http://www.medyatext.com>). Yani devlet işletmenin her yıl getirdiği zarardan kurtulabilmek ve kamu giderlerini azaltmak için böyle bir uygulamaya başvurmuştur.

Bu uygulama "çalışanların mülkiyet ortaklığı-sahipliği" olup, bu yöneme gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde ve geçiş ekonomilerindeki özelleştirmelerde son yıllarda sıkça başvurulmaktadır. Çalışanların mülkiyet sahibi olduğu özelleştirme yöntemi, özelleştirmeyi hızlandıran bir kaldıraç ve

özelleştirme karşısındaki sosyo-politik muhalefeti karşılayan bir paratoner rolü yüklenmektedir. Ayrıca, siyasal, işlevsel ve denetim açısından en az maliyetli yöntem olduğu ileri sürülmektedir¹⁶ (Bogetic,1993:464). Diğer taraftan, çalışanların mülkiyet sahipliği sadece bir özelleştirme yöntemi olmayıp, ABD ve diğer bazı gelişmiş ülkelerde çalışanların mülkiyet sahipliği planları (ESOP) çerçevesinde kapanma tehlikesiyle karşı karşıya kalan özel sektör işletmelerinde de artan sıklıkla uygulanmış gelmiştir¹⁷ (Olson:1982,732-735). ABD'deki çoğu örnekte, çalışanların mülkiyeti sistemi finansman, vergiler ve/veya çalışanların motivasyonu sağlamak amacıyla şirket yönetimleri tarafından başlatılmıştır. Gerçekte yönetim, diğer tür emeklilik planlarına göre daha fazla vergi indirimine sahip olan bu uygulamaya, sağlamakta olduğu finansman ve vergi teşviki sebebiyle başvurmaktadır.

Yıllar boyunca çalışanların mülkiyetten sahipliğinin yararlarına ilişkin sayısız iddia ortaya atılmıştır. Başlıca bu sistemin işçiyi çoşukulu ve dikkatli çalışmaya teşvik ettiği, işçi devri, devamsızlık ve şikayetleri azalttığı, verimliliği artırdığı ileri sürülürken, yöntemin mahzurlarına dikkat çeken bir grup araştırmacı, çalışanların mülkiyet sahipliğinden sonra isteğe bağlı devamsızlık azalmakla birlikte genel olarak devamsızlığın arttığını ileri sürmüşlerdir. Hatta, Saskatchewan üniversitesinde bu alanda birkaç geniş araştırma yürüten Richard Long çalışanların mülkiyet sahipliği uygulamasından sonra örgütsel performansta herhangi bir artış, azalış veya değişme meydana gelmediğini belirtmektedir.

Çalışanların mülkiyet sahipliğinin işçilerin tutumları üzerindeki etkisinin

belirlenmesi ise nitelik itibariyle karmaşıktır. Bir araştırmada geleneksel işletmeden, çalışanların mülkiyeti sistemine geçildiğinde çalışanların işteki tutumlarının daha iyi hale geldiğini ortaya koyarken, diğer bir araştırmada hisse sahibi olan çalışanlarda, hisse sahibi olmayan partnerlerine göre, önemli tutum farklılıklarının meydana gelmediği belirtilmektedir. Ayrıca, diğer bir araştırma serisinde geleneksel işletmeden çalışanların mülkiyeti sistemine geçişin çalışanlarda iş tatmini ve motivasyon azalışına sebep olduğu ileri sürülmektedir.

Kısaca, bugüne kadar yapılan araştırmalara göre çalışanların mülkiyet sahipliğinin iş tatmini, örgütsel işlerlik, işe devamdaki artış, örgütsel performans gibi konularda çok daha iyi sonuçlar verdiği ileri sürülebilir. Fakat, bu sonuçların daima bu uygulamanın bir ürünü olamayabileceği ve başka sebeplerle meydana gelebileceği dikkate alınmalıdır¹⁸ (Pierce-Furo, 1990:32-34).

IV. Kardemir'in Temel Özellikleri

A. Yönetim Yapısı

Kardemir uygulamasının en çarpıcı yönü işçi sendikası görevlilerinin, işçileri temsilen işletmenin yönetim kurulunda yer alması ve bu görevlilerin yönetim kurulunda çoğunluğu oluşturmalarıdır. Nitekim, yönetim kurulundaki 7 üyenin 4'ü işçi temsilcisi olarak yer almaktadır. Kalan üç üyenin ikisi sanayici ve tüccarları, son üye ise halk ve esnafı temsil etmektedir.

Özelleştirmenin ilk yıllarında işçiler profesyonel yöneticiler tarafından temsil

edilirken, bu yöneticilerin yerlerini işçi sendikası görevlileri almaya başlamıştır. Üstelik bu görevliler aynı zamanda sendikadaki görevlerini de sürdürmektedirler. Nitekim, 1996 yılında boşalan bir yönetim kurulu üyeliğine getirilen işçi sendikacı temsilcisi, sendikadaki genel teşkilatlanma sekreterliği görevine de devam etmiştir. Hem sendikacı ve hem de yönetici olarak görev yapmanın hiçbir sakıncası bulunmadığını belirten Özçelik-İş Sendikası Teşkilatlanma Sekreteri, "yıllardır sözleşmelere şirket yönetimlerine girmek için madde koyduklarını, fakat işverenin tutumu nedeniyle bu uygulamayı hayata geçiremediklerini ve bu durumun ilk defa Kardemir'de gerçekleştirilebildiğini ifade etmektedir"¹⁹ (Yeni Yüzyıl 10.10.1996).

Sendika görevlilerinin yönetim kurulunda yer alması uygulamasını, bir dönem Özçelik-İş Sendikası başkanlığı ile beraber Kardemir A.Ş. yönetim kurulu üyeliğini yürüten Özçelik-İş Sendikası Genel Başkanı Recai Başkan, "zaten işin içinde olup, hertürlü karardan kendilerinin sorumlu tutulduklarını, bu nedenle bizzat yönetmelerinin daha uygun olacağı şeklinde açıklamaktadır"²⁰ (Posta,26.03.1998). Daha sonra Özçelik-İş Sendikası Genel Başkanından boşalan yönetim kurulu üyeliğine aynı Sendikanın Karabük Şubesi Eğitim Sekreteri atanmıştır.

Hatta Kardemir A.Ş.'nin ortaklıklarının yönetim kurullarında dahi işçi sendikasının görevlileri yer almaktadır. Örneğin; Sabancı Holding ile Kardemir

A.Ş. ortaklığında kurulan ve çimento üretimi yapacak olan Karçimsa A.Ş.'nin 3 yönetim kurulu üyeliğinden birine Özçelik-İş Sendikasının Karabük Şube Başkanı getirilmiştir²¹ (Zaman Gazetesi, 06.07.1996).

Sendika yöneticilerinin işçileri temsilen yönetim kurulunda yer almalarına yönelik eleştiriler, özellikle işletmenin zarar etmeye başladığı 1998 yılından itibaren artmıştır. 22 Mart 2001 tarihinde yapılan 6. Genel Kurulda Ticaret ve Sanayi Odası üyelerini Temsil eden Karabük Ticaret ve Sanayi Odasının sunduğu raporda, mevcut yönetim yapısının değiştirilerek yerine, profesyonellerden oluşan bir yönetici grubun getirilmesi ve profesyonel yönetim anlayışına geçilmesinin bir zorunluluk olduğu ve işçi sendikasının da işletmeyi yönetmek yerine, asli görevine dönmesi gerektiği belirtilmektedir. Hatta Karabük Ticaret ve Sanayi Odası eleştirdiği yönetim yapısının değiştirilmesi amacıyla B grubu üyeleri temsilen aday göstermemiş ve bu grubu temsilen aday olanları desteklemeyeceğini açıklamıştır²² (www.bkha.net/haberler/kardemir/tso_rapor).

B. Yeni Yönetim Anlayışı

Yeni yönetim işletmeyi kara geçirmek amacıyla örgüt yapısını gözden geçirmiş ve yeni yönetim ve üretim tekniklerini hızla uygulamaya koymuştur. ISO 9002 ve toplam kalite yönetimi çalışmaları başlatılmış, kalite takımları oluşturulmuş ve özelleştirmeden yaklaşık birbuçuk yıl sonra işletme ISO Kalite Sistem Belgesi alınmıştır²³

(Türkiye,16.10.1996).

Örgütsel yapıyı rasyonelize etmek ve modernleştirmek amacıyla başlatılan yeniden yapılanma çalışmaları çerçevesinde bazı birim ve üniteler kaldırılır veya birleştirilirken, bazılarının yetki ve sorumlulukları yeniden düzenlenmiştir. Örneğin, özelleştirmeden önce faaliyette bulunan 5 ayrı müdürlük (Personel, Eğitim, Sosyal Hizmetler, Organizasyon, İstatistik) "İnsan Kaynakları Müdürlüğü'nün" çatısı altında toplanmıştır.

C. İşçi Sendikası Merkezli Bir Model Olması

Kardemir modelinin ortaya çıkışında Özçelik-İş sendikasının işçilerin hak ve menfaatlerini koruma ve geliştirme yönündeki kararlığı çok önemli bir etkiye sahip olmuştur. İşçi sendikası önderliğinde oluşan ve gelişen protesto gösteri, yürüyüş ve toplantıları kısa sürede bölge yaşayanlarını da kapsamına almıştır. İşçi sendikası kapanma tehlikesiyle karşı karşıya kalan işletmeyi kurtarmak için işletmeye işçilerle birlikte talip olmuştur. Aylar süren mücadele sonunda ortaya çıkan modelin yürütülmesi de işçi sendikası merkezinde gelişme göstermiştir. Nitekim, bu yapının Kardemir'in özelleştirilmesinden 6 yıl sonrada etkili olduğu, son genel kurul tartışmaları ve sonuçlarından anlaşılmaktadır.

V. Çalışanların Mülkiyetindeki İşletmelerde Endüstriyel İlişkiler

Özelleştirme endüstriyel ilişkiler

açısından çok önemli sonuçlar doğurmakta ve özelleştirilen işletmelerde bu alanda ciddi bir kargaşa ve belirsizlik meydana gelmektedir. Özelleştirmenin ilk sonuçları işçi çıkarılması ve sendikasılaştırma olarak ortaya çıkmaktadır. Özelleştirmeler sonucu işçi çıkarmaların artmasıyla işçi sendikaları çok sayıda üye kaybettiği gibi, işyerindeki toplu iş sözleşmesi yapma yetkisini de kaybedebilmektedir. Diğer taraftan özelleştirilen işletmelerde yetkili işçi sendikası varlığını sürdürse dahi toplu iş sözleşmesinin kapsam ve nitelik ve içeriğinde önemli farklılıklar meydana gelebilmekte, işyeri çalışma barışı olumsuz etkilenebilmekte ve iş uyuşmazlıklarına yol açabilmektedir²⁴ (Dereli, 1993:24-26)

Ancak bu koşullar genellikle bir kamu işletmesinin özel sektöre geçmekle birlikte "işletme bünyesi dışındaki" bireylere, kuruluşlara veya yabancı yatırımcılara satıldığı, yani mülkiyetin kamudan özel sektöre ve işletme çalışanları dışına geçtiği durumlar için sözkonusudur. Buna "dış özelleştirme" denilmektedir. "İç özelleştirme", "çalışanlar tarafından satın alma" ise bir kamu iktisadi teşebbüsünün işletmenin çalışanları ve yöneticileri tarafından satın alınmasıdır. İç ve dış özelleştirmenin uygun bir kombinasyonu (işletme hiselerinin belirli oranlarda müteşebbisler ve çalışanlar tarafından alınması) olan "karma özelleştirme" ise hem politik ve hem de diğer açılardan pür özelleştirme programlarına göre daha üstündür. Son yıllarda İngiltere ve Şili'de çalışanların

özelleştirme sürecine katılımıyla çok sayıdaki büyük işletme karma özelleştirme yöntemiyle özelleştirilmiştir²⁵ (Bogetic,1993:464). Kardemir özelleştirmesi de karma bir özelleştirme yöntemi olup, çalışanların pay sahibi veya mülkiyet sahibi olduğu işletmelerde endüstri ilişkileri sistemi, sendikacılık ve toplu pazarlık pazarlık anlayışı, geleneksel işletmelere veya dış özelleştirme yöntemi ile özelleştirilen işletmelere göre oldukça farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır. Çünkü, bu işletmelerde pay sahibi olan çalışanların yönetime katılma imkanları ve yönetim kararları üzerindeki etkileri artmaktadır. Kardemir örneğinde ise çalışanlar işletmenin en büyük ortağı olarak yarıdan fazla hisseye ve buna bağlı olarak yönetim kurulunda en fazla üyeye sahiptir. Ayrıca, bu örneğin çalışanlarla işçi sendikası ortak girişimi sonucu ortaya çıkması ve sendikanın özelleştirme sonrası yönetimdeki etkinliğini sürdürmesi bu işletmedeki endüstri ilişkilerini incelemeye değer kılmaktadır. Öyle ki, çalışanların temsilcisi olarak işletmeyi yöneten profesyonellerin toplu sözleşme masasına işveren sıfatıyla oturmakta ve ücretlerini ödeyen çalışanların, üyesi olduğu sendikayla pazarlık yapmaktadırlar.

Gerçekten, işçi sendikalarının bir işletmede çalışanların mülkiyet sahipliğinin kurulması aşamasındaki rolünün ne olduğu konusu açık iken, işletmenin işçilerin mülkiyetine geçtikten sonra sendikanın rol ve konumunun ne olacağı pek açık değildir. Herhangi bir şirkette sendikanın rolü her

dönemde üyelerinin menfaatlerini temsil etmektedir. Fakat, işçi mülkiyetindeki şirketlerde sendikalar bu görevi geleneksel işletmeler göre farklı bir konseptte temsil ederler.

Geleneksel mülkiyet yapısındaki işletmelerde sendikanın rolü daha yüksek ücretler, daha iyi sosyal yardımlar ve bireysel işçilerin haklarının korunmasında pastadan daha fazla pay almak amacıyla pazarlık etmektedir. Her dört yılda bir toplu pazarlık, görüşme dönemlerinde ekonomik konular üzerinde yoğunlaşırken, toplu iş sözleşmesi dönemleri arasında sözleşmeye dayalı şikayet prosedürü çerçevesinde amirlerin tecavüzüne karşı bireysel hakların korunmasını sağlar. Buna karşılık yönetimin rolü, pazarlık masasında mülkiyet sahiplerinin çıkarlarını temsil etmek, pazarlık dönemleri arasında da firmayı etkin ve verimli bir şekilde çalıştırmaktır. Çalışanların haklarının savunulması ise yöneticilerin iş tanımları, sorumlulukları içinde yer almaz.

Buna karşılık işçi mülkiyetindeki şirketlerde durum oldukça farklıdır. Çalışanlar ya yöneticiler ya mülkiyet sahibi aile ya da dışarıdaki mülkiyet sahipleri ile birlikte mülk sahipleri veya hatta bu nitelikteki işletmelerin çoğunda olduğu gibi çalışanlar, işletmenin mülkiyetinin büyük bir kısmına veya tamamına sahiptirler. Sendika üyeleri hem işçi hem de mülkiyet sahibidir. Yöneticiler ise bir yandan mülkiyet sahibi çalışanları işçileri olarak yönetirken, diğer yandan bu mülkiyet sahibi

olan bu işçiler adına işletmede çalışırlar. % 100'ü çalışanların mülkiyetinde olan işletmelerde ise mülkiyet sahibi ve çalışanların rolleri açıkça diğerlerinden farklı olup, bu konumdakiler aynı zamanda iki rol yerine getirirler. Yani bunlar doğrudan hem çalışan ve hem de mülk sahipleridir²⁶ (Logue-Glass-Patton,1998:108-110).

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde özelleştirme sonrası Kardemir'deki çalışma ilişkileri genel hatlarıyla incelendiğinde, yukarıda ifade edilen menfi sonuçların birçoğunun ortaya çıkmadığı görülmektedir. Özelleştirmenin ilk sonucu olan işçilerin işten çıkarılması gündeme gelmediği gibi çalışan sayısı ve dolayısıyla sendika üye sayısı yıllar itibarıyla artmıştır. 1999 yılında işletmedeki taşeron uygulamasına son verilerek 850 taşeron şirket işçisi önce Kardemir A.Ş. bünyesinde kurulan Desdek Hizmetleri Şirketinin kadrosuna ve daha sonrada daimi kodroya geçirilerek sendikaya üye olmaları sağlanmıştır. Böylece, işletmedeki sendikali işçi sayısı artırılmış ve bu işçiler toplu sözleşme kapsamına alınmıştır²⁷ (Milli Gazete,25.12.1998).

Yalnız bu işletmede işçi çıkarılmakla birlikte genç ve eğitimli eleman istihdam edilmesi amacıyla 25 yılını doldurmuş işçiler gönüllü olarak emekli edilmişlerdir. Kardemirde özelleştirme sonrası 3.501 kişi emekli olup işyerinden ayrılırken 3.717 yeni işçi istihdam edilmiştir²⁸ (www.ozcelik-is.org /mit-krb.html).

İşe Giren-Çıkan Personel Sayısı

Yıllar	İşe Giren	Toplam İşten Çıkan	İşe Giren	İşçi İşten Çıkan	İşe Giren	Memur İşten Çıkan
1995	165	783	21	240	144	543
1996	828	587	747	538	81	49
1997	511	528	452	492	59	36
1998	1606	549	1528	479	78	70
G.Toplam	3110	2447	2748	1749	362	698

Kaynak: Kardemir A.Ş.; İnsan Kaynakları Müdürlüğü Verileri.

Tabloda görüldüğü gibi 1995-98 döneminde Kardemir'de istihdam edilen işçi sayısı 999 kişi artarken, memur sayısı 336 kişi azalmıştır. İşletmede özelleştirme öncesi çalışan 1.125 memurun yarısından fazlası diğer kamu kuruluşlarına geçmiştir. Ayrıca, bu veriler işletmenin işçi devir hızının özelleştirmeyle birlikte artarak devam ettiğini göstermektedir.

Konu, toplu iş sözleşmelerinin kapsam ve içeriği açısından ele alındığında her iki alanda da çalışanların haklarında bir gerileme ortaya çıkmadığı görülmektedir. 1990 yılından itibaren yapılan tüm toplu iş sözleşmeleri değerlendirildiğinde işçilerin sadece "kıdemli işçiliği teşvik primlerine" ilişkin düzenlemenin, özelleştirme sonrası toplu iş sözleşmelerinde yer almadığı görülmektedir. Özelleştirme öncesinde toplu iş sözleşmelerinde 84 madde yer alırken, özelleştirme sonrası bu sayı 83'e düşmüştür (Bkz. Özçelik-İş Sendikası ile Kardemir A.Ş. arasında yapılan toplu iş sözleşmeleri).

İşçilerin hak türlerinde bir değişme

olmamakla birlikte bu haklarda oran-sal bir gerileme meydana geldiği söylenebilir. Öyle ki, özelleştirilme-nin yapıldığı ilk yıl ücretlere zam yapılmadı ve işçiler özelleştirme önce-sindeki ücretlerle çalışmaya devam ettiler. İkinci yıl ise

ücretlere % 60 oranında zam yapıldı ve 30'ar milyon kar payı dağıtıldı²⁹ (Yeni Şafak, 10.10.1996).

1999 yılına gelindiğinde ise 5.150 işçiyi kapsayan toplu sözleşme görüşmelerinde uyuşmazlık çıkmasının ardından resmi arabulucu devreye girmiş, ancak greve gidilmeden toplu iş sözleşmesi bağlanmıştır. 01.01.1999-31.12.2000 tarihleri arasında geçerli olacak bu sözleşmede işçi ücretlerine ilk altı ay için % 40 zam yapılmış ve sonraki 6 aylık dönemlerdeki ücret zamları enflasyon artış oranına bağlanmıştır. Ayrıca, enflasyon artış oranına ilaveten % 5'lik refah payı artışı da verilmiştir. Öyle ki, enflasyon oranı sonucu ortaya çıkan çıplak saat ücretlerine % 5 tutarında ilave yapılacaktır (Özçelik-İş Sendikası 4. Dönem Toplu İş Sözleşmesi).

Diğer taraftan, işçi ve işveren taraflarının toplu iş sözleşmeleri görüşmelerindeki tutum ve davranışlarının işbirliğine dayalı pazarlık modeli çerçevesinde ortaya çıktığı görülmektedir³⁰ (Demirbilek,1996:30-32). Ayrıca,

yönetim kurulundaki işçi temsilcilerini (genellikle sendika yöneticileri) üyeleri adına seçen Özçelik-İş Sendikasının toplu pazarlığın her iki tarafını da temsil eden bir davranış kalıbı içinde hareket ettiği ve işletmenin önceliklerini esas aldığı görülmektedir. Nitekim, Özçelik-İş Sendikası Genel Başkanı Recai Başkan'ın, 1999 yılı toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde, işçi ücretlerine yapılacak zam oranının düzeyini işletmeye yapılan yeni yatırımların sonucuna bağlaması ve yatırımların olumlu etkisinin yüksek olması halinde ücret zammının da yüksek olacağını, aksi durumda, ücret zammı için daha gerçekçi olunması gerektiği yönündeki açıklaması, işçi sendikasının yaklaşım biçimini göstermektedir. Ayrıca Başkan, hedeflerinin hiçbir zaman grev yapmak olmadığını ama artık özveride bulunan işçileri rahatlatma zamanı geldiğini ifade etmektedir.³¹ (<http://www.superonline.com/nethaber>).

Öte yandan, aynı dönem toplu iş sözleşmesi görüşmeleri için hem dönemin Kardemir Genel Müdürünün ve hem de Sendika Genel Sekreterinin uyuşmazlıkla sonuçlanan görüşmelerle ilgili grev olasılığının zayıf olduğu fikrini paylaşmaları, Özçelik-İş Sendikası Genel Sekreterinin Türkiye'de ilk kez çalışanların, temsilcileri aracılığıyla yönetime katıldıkları bu işletmede bilonçoların ellerinde olduğu ve şirketin finans durumuna bütünüyle vakıf olduklarını belirtmesi sendikacılık ve toplu pazarlık anlayışı ile ilgili önemli ipuçları vermektedir³² (Cumhuriyet, 12.05.1999).

SONUÇ

Bir özelleştirme türü olarak Kardemir uygulamasının ortaya çıkışı uzun mücadele ve pazarlıklar sonucu olmuş ve çalışanlar, sivil toplum örgütleri, ticaret ve sanayi odaları ve yerel halk ile dönemin hükümeti bu model üzerinde uzlaşmışlardır. Kardemir, ülkemizdeki diğer kamu iktisadi teşebbüslerinin özelleştirilmesi için önemli bir örnek olarak ortaya çıkmıştır. Bu tür bir uygulama bir yandan toplumda sermayenin yayılmasını sağlarken diğer yandan özelleştirmeye yönelik siyasi ve toplumsal muhalefeti minimuma indirmektedir. Çünkü, işletme çalışanlarına ve halka satılmaktadır.

Çalışanların mülkiyet sahipliğinin diğer özelleştirme türleri ve geleneksel mülkiyet sahipliğine göre olumlu veya olumsuz yön ve özelliklerini ortaya koyan çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Ayrıca, bu uygulamanın yönetim, çalışma ve endüstriyel ilişkiler ile geleneksel sendikacılık anlayışı üzerindeki etkisini ve çalışanların sendikaları ve yönetime karşı tutum ve davranışlarındaki değişimi değerlendiren birçok çalışma da vardır. Bu çerçevede Kardemir uygulamasının temel özelliklerinin bütünüyle ortaya konulması, ülkemizde yaklaşık yirmi yıldır tamamlanamayan özelleştirmenin hız kazanmasına imkan sağlayabilecektir. Gerçekten, önündeki siyasi ve sosyal engelleri kaldırılan, tekelleşme ve işsizliğe sebep olmayan ve işçilerin çalışma koşulları ve endüstriyel ilişkiler sisteminin işleyişinde herhangi bir negatif bir değişikliğe yol açmayan bir özelleştirme türü olarak çalışanların mülkiyet sahipliği tüm kesimlerin üzerinde uzlaşabileceği bir araçtır.

DİPNOTLAR

- 1 Mary M. Shirley; (1998) "Trends in Privatization"; Economic Reform Today; No. 1; 1998.; Yusuf Alper; Özelleştirme; Ankara: Türkiye Sağlık İşçileri Sendikası; 1993; ss. 3-24.
- 2 E. S. Savas; Özelleştirme: Daha İyi Devlet Yönetmenin Anahtarı; (Çev. Ergun Yeter); Ankara: MPM; 1994; s. 3.
- 3 Derek C. Jones; The Economic Effects of Privatization: Evidence From A Russian Panel; Comparative Economic Studies; Volume. 40. Issue. 2; Summer 1998; p. 75.
- 4 TDÇİ; 50. Yılda Demir Çelik Fabrikaları; Ankara: TDÇİ. Genel Müdürlüğü Yayını; 1987; s.20.
- 5 <http://www.kardemir.com/turkce/index.html>; 10.12.2000. "Türkiye'de Demir Çelik Sanayi Kurmak İçin Yapılan İlk Çalışmalar"; Kardemir A.Ş.;Yeni Başlayan Elemanlar İçin Kardemir Tanıtım Kitabı; İnsan Kaynakları Eğitim ve Tanıtım Müdürlüğü; s. 4.
- 6 Z. Fahri Fındıkoğlu; "Karabük'ün Teşekkülü ve Bazı Demografik ve İktisadi Meseleler"; Sosyoloji Konferansları; No. 61; 1961; s. 3-6.
- 7 Erdinç Yazıcı; Sosyo-Kültürel Değişme Sürecinde Karabük'te İşçi Ailesi; Özçelik-İş Sendikası; Araştırma Dizisi-1; 1992; s. 90.
- 8 Özçelik-İş Sendikası; 9. Olağan Genel Kurul Raporu; Ankara: 5-6-7 Mart 1999; ss. 135-136.
- 9 Hürriyet; "İşçinin Kardemir Mucizesi"; 14.08.1996.
- 10 Milliyet; "İşçi Bir Koydu Onbir Aldı"; 16.10.1996.
- 11 Stephen Clifford; A Steel Worker Solution; Progressive; Vol. 59; February 1995; p. 30.
- 12 Clifford; a.g.e.; p. 30.
- 13 Hürriyet; "İşçinin Kardemir Mucizesi"; 14.08.1996.
- 14 <http://www.oib.gov.tr/karabuk.htm>,10.12.2000.
- 15 <http://www.medyatext.com/elegans/sonbahar99/html/fevzi.html>, 10.12.2000; Fevzi Arıcıoğlu; "Uluslararası Piyasalarda İlk Halka Arz"
- 16 Zeljko Bogetic; "The Role of Employee Ownership in Privatisation of State Enterprises in Eastern and Central Europe"; Europe-Asian Studies; Volume. 45; Issue. 3; 1993; p. 464.
- 17 Deborah Groban Olson; Wisconsin Law Review; v. 5; 1982; pp. 732-735.
- 18 Jon L Pierce-Candace A Furo; "Employee Ownership: Implications For Management"; Organizational Dynamics; Volume. 19; Issue. 3; Winter 1990; pp. 32-34..
- 19 Yeni Yüzyıl; "Hem Sendikacı Hem Patron"; 10.10.1996.
- 20 Posta; "Kardemir'de İpler İşçide" 26.03.1998.
- 21 Zaman Gazetesi; "Sabancı-Kardemir Arasında Örnek Ortaklık" 06.07.1996.
- 22 http://www.bkha.net/haberler/kardemir/tso_rapor.htm,07.06.2001.
- 23 Türkiye; "Kardemir Ayağa Kalktı" 16.10.1996.
- 24 Toker Dereli; "Özelleştirmenin Endüstri İlişkilerine Etkisi"; Basisen Dergisi; Sayı. 51; Ekim 1993; ss. 24-26.
- 25 Bogetic; a.g.e.; p. 464.
- 26 John Logue-Richard Glass-Wendy Patton; Participatory Employee Ownership: How it Works; Ohio: Worker Ownership Institute; 1998; pp. 109-110.
- 27 Milli Gazete; "Kardemirde Taşeron İşçiliğe Son"; 25.12.1998.
- 28 <http://www.ozcelik-is.org/mit-krb.html>,25.03.2001.
- 29 Yeni Şafak; "Kardemir Büyük Düşünüyor"; 10.10.1996.
- 30 Tunç Demirbilek; Toplu Pazarlığın Davranışsal Boyutu; İstanbul; Basisen Eğitim ve Kültür Yayınları; No. 28; 1996;ss. 30-32.
- 31 http://www.superonline.com/nethaber/19990410/articles/ekonomi_04.html; 9.5.1999.
- 32 Cumhuriyet; "Çalışanların Yönetime Katıldığı Mülkiyet Modeli Olarak Kardemir Başarısını Kanıtladı"; 12.05.1999.

SENDİKAMIZ MERKEZİNDE İŞYERİ HEKİMLERİ KONULU TOPLANTI YAPILDI

Toplantıdan bir görünüm

Üye kuruluş temsilcilerimizden gelen istekler dikkate alınarak, Sendikamız tarafından tertip edilen ve konusunda uzman kişilerin konuşmacı olarak katıldıkları toplantılardan bir tanesi de, 29.06.2001 tarihinde Sendikamız merkezinde yapılmıştır.

"İşverenlerin İşyeri Hekimi Bulundurma Zorunluluğu ve Tabip Odalarının Yetkisine İlişkin Sorunlar" konulu bu toplantıya, konuşmacı olarak İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. Ömer Ekmekçi katılmışlardır. Sayın Ekmekçi, tebliğinde önce konu ile ilgili genel bir bilgi sunmuş, daha sonra, işyerlerimizde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri konusunda katılımcılara bilgi vermiştir.

Ayrıca, SSK Sigorta İşlemleri Genel Müdürlüğü Kısa Vadeli Sigorta Kolları Daire Başkanlığı Şube Müdürü Tuna Tepedenlioğlu ile SSK Sigorta İşlemleri Genel Müdürlüğü Kısa Vadeli Sigorta Kolları Daire Başkanlığı Şube Müdürü Ekrem Baytaş, konuyu bir kez de Sosyal Sigortalar Kurumu'nun uygulamaları açısından anlatmışlardır.

Toplantıyı, üye kuruluş temsilcilerimizin yanısıra, TİSK Hukuk Müşaviri Hakkı Kızıloğlu ile İNTES Hukuk Müşaviri Derya Karademir de izlemişlerdir.

Toplantıdan bir görünüm

Yrd. Doç. Dr. Dilek BAYBORA**Anadolu Üniversitesi / İİBF**

1971 Eskişehir'de doğmuştur. İlk, orta ve lise eğitimini Eskişehir'de tamamlamıştır. 1992 yılında Uludağ Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nden mezun olmuştur. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim dalında 1995 yılında "Türk İş Hukukunda Alt İşveren Kavramı ve Türkiye'de Alt İşveren Uygulamasının Yarattığı Sorunlar" başlıklı teziyle yüksek lisansını tamamlamıştır. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nde 1999 yılında "Türk İş Hukuku ve Mukayeseli Hukukta Sendika Yöneticiliği" başlıklı teziyle doktorasını tamamlamıştır. Halen Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

T.C. YARGITAY

21. HUKUK DAİRESİ

ESAS NO : 1999/6235**KARAR NO** : 1999/8484**TARİHİ** : 23.11.1999

ÖZET : *Emekli sigortalının yurt dışında ani ve acil rahatsızlanması halinde başvurduğu sağlık kuruluşuna Kurum tarafından Türk parası karşılığı ve sağlık tesisleri ücret tarifesine göre ödeme yapılması gerekir.*

DAVA : Davacı, tedavi gideri olan 2.000 Doların SSK. dışındaki davalılardan 10.000 Doların da tüm davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, ilamında belirtildiği şekilde, isteğin kısmen kabulüne karar vermiştir.

Hükmün, davalılardan Kurum vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve tetkik hakimi tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi:

KARAR : Mahkemece, davacı ABD'de faaliyet gösteren hastane yararına: Kurum emeklisine yapılan sağlık yardımları nedeniyle 10.000 ABD. Dolarının davalı Kurum'dan alınmasına karar verilmişse de bu sonuç usul ve Yasaya uygun bulunmamaktadır.

Gerçekten, davanın yasal dayanağını oluşturan 506 sayılı Yasanın "Hastalık Sigortası" kural- larında; Kurum emeklilerinin yurt dışında tedavilerini yaptırmaları ve sağlık yardımlarından yararlanmaları yönünde bir hüküm yer almamıştır. Ancak, aktif sigortalıların, belli yasal koşulları yerine getirmeleri koşuluyla yurt dışında tedavileri ve buna bağlı sağlık yardım- larından istifadeleri mümkün bulunmaktadır. 506 sayılı Yasanın 32. maddesi bu yönden açık düzenleme getirmiştir.

Ne var ki; emekli sigortalıların, yurt dışına çıkmalarını yasaklamak veya devamlı yurt içinde ikametlerini zorunlu kılmak yolunda bir uygulamaya da geçerlik tanımak bir hukuk devletinde mümkün değildir. Bunun sonucu yurt dışında rahatsızlanan emeklilere sağlık yardımlarından yararlanma hakkı tanımamak, sosyal güvenlik temel ilkeleriyle bağdaşmaz. Nitekim, Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nde 57. maddesinde, ani ve acil hastalık sonu- cu, Kurum Sağlık tesisleri dışında yapılan sağlık giderlerinin Kurum Sağlık kuruluşlarında uygulanan tarifeler üzerinden ilgiliye ödeneceğini hükme bağlamıştır. Ani ve acil hastalanma ise, yurt içi olarak sınırlandırılmamıştır. Şu duruma göre, yurt dışında meydana gelen durum- lar için dahi bu kural uygulanmalıdır.

Dava konusu olayda, Kurum emeklisinin, yurt dışında rahatsızlanması sonucu, davacı has- tanede 18 gün yattığı ve sonuçta hayatını kaybettiği dikkate alındığında, Kurum adına, bu tedaviyi yapan Sağlık Kuruluşuna, Yönetmeliğin öngördüğü ödemelerin yapılması gereklidir. Ancak bu ödemelerin Türk Parası karşılığı ve Kurum sağlık tesisleri ücret tarifelerine göre hesaplanması zorunludur. Mahkemenin, ilke olarak soruna yaklaşması doğrudur. Ancak yön- tem olarak hükme esas alınan rapor, yeterli değildir. Bilirkişi raporunun; yapılan tedavinin süre, nitelik ve kapsamı gözönünde tutularak ve kalem kalem gösterilmek koşuluyla Kurum tarifelerine göre Türk Parası olarak sonuca ulaşması gerekirken global bir biçimde hesaplama ve buna bağlı, dolar üzerinden hüküm kurulması Usul ve Yasaya aykırıdır.

O halde, davalı Kurumun bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ : Hükümün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, 23.11.1999 gününde oybirliğiyle karar verildi.

KARARIN İNCELENMESİ

I. Yerel mahkeme, yurt dışında iken rahatsızlanan ve hastanede yatan yaşlılık aylığı almakta olan sigortalıya sağlanan sağlık yardımlarının 10.000 Dolarını Kurumun ödemesi yönünde karar vermiştir. Yargıtay kararında, Sosyal Sigortalar Kanunu'ndaki (SSK.) düzenlemeye göre yaşlılık aylığı almakta olan sigortalıların yurt dışında tedavisinin mümkün olmadığını ifade etmiştir. Ancak yaşlılık aylığı almakta olan sigortalıların yurt dışına çıkmalarını yasaklamamanın ya da yurt içinde ikametlerini zorunlu kılmanın mümkün olmayacağı, yurt dışında iken rahatsızlanan yaşlılık aylığı almakta olan sigortalıya da sağlık yardımı sağlamamanın sosyal güvenliğin temel ilkeleriyle bağdaşmayacağı da kararda belirtilmiştir. Yargıtay yurt dışında iken rahatsızlanan yaşlılık aylığı almakta olan sigortalıya sağlık hizmetleri Kurum tarafından sağlanması gerektiğini Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği¹ (SSİY.) m.57'ye dayandırmıştır. Ayrıca Kurum tarafından yapılacak ödemeleri Türk parası karşılığı ve Kurum sağlık tesisleri ücret tarifelerine göre hesaplanmasını kabul etmiştir. Yerel mahkemenin tedavi masrafları hakkında global olarak ve Dolar üzerinden hüküm kurmasını da uygun bulunmamış, yapılan tedavinin süre, nitelik ve kapsamı gözönüne alınarak kalem kalem Kurum tarifelerine göre Türk parası olarak belirlenmesi gerektiği kararda ifade edilmiştir. Yukarıda saydığımız gerekçelerle Yargıtay yerel mahkemenin kararını bozmuştur. Yargıtay kararında üç nokta üzerinde durulduğu görülmektedir.

II. Yargıtay kararını verirken üzerinde durduğu noktalardan biri, SSK.'daki düzenlemeye göre yaşlılık aylığı almakta olan sigortalıların yurt dışında tedavi edilmelerinin ve sağlık yardımlarından yararlanmalarının mümkün olmadığıdır. Kararda da ifade edildiği üzere şartları yerine getirmeleri durumunda sadece aktif sigortalıların yurt dışı tedavi ve muayene yardımlarından yararlanmaları mümkündür. Kanundaki düzenlemeye göre, hastalığın anlaşıldığı tarihten önceki bir yıl içinde en az 300 gün² hastalık sigortası primi ödemiş olma şartıyla, yurt içinde tedavisi mümkün olmayıp ancak yabancı bir ülkede kısmen veya tamamen tedavisi mümkün görülen ve malullük halinin önlenebileceği veya önemli oranda azaltılabileceği Kurum sağlık kuruluşlarının sağlık kurulu raporu ile tespit edilen aktif sigortalının ve bu raporda belirtilmiş ise beraber gideceği kimsenin yurt dışına gönderilmeleri, yabancı ülkelere gidip gelme yol paraları ile bu ülkede kalış ve tedavi masrafları Kurumca karşılanacaktır (SSK. m.32/E)³. Yurt dışında tedaviye gönderilme imkanından yarar-

1 R.G.,T.30.10.1987,S.19619.

2 Bu süre daha önce 120 gündü ancak Kanunda 1.6.1994 tarih ve 3995 sayılı Kanunla (R.G.,T.7.6.1994, S.21953) yapılan değişiklik ile 300 güne çıkarılmıştır.

3 Kurum sağlık kuruluşları sağlık kurulunca verilen rapora karşı Kurumun veya ilgili aktif sigortalının itiraz hakkı vardır. Yapılacak itiraz Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu'nca karara bağlanır. Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu'nca verilecek karar kesindir (m.32/E). Doktrinde ifade edilen görüşe göre, Yüksek Sağlık Kurulu'na itiraz edildikten sonra kararı beğenmeyen sigortalının bu karara karşı yargı organına itirazı mümkündür (Can TUNCAY,Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri,B.9,İstanbul,2000,s.247-248). Ancak Yargıtay verdiği bir başka kararında Yüksek Sağlık Kurulu'na itiraz etmeden mahkemeye başvurulabileceğini ifade etmiştir Yarg. 10.HD.,T.23.1.1990, E.1989/7991,K.1990/98 [YKD.,C.XVI,S.5 (Mayıs 1990),s.684-686]. Maddede yer alan düzenlemeyle Yargıtay'ın bu kararı uyumlu değildir. Çünkü maddede rapora karşı kurum veya sigortalı tarafından yapılacak itirazın Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu'nca karara bağlanacağı ifade edilmektedir (m.32/E). Bu nedenle yargı yoluna başvurulması ancak Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu kararını verdikten sonra olabilir.

lanma belirli şartlara bağlı tutularak sınırlanmıştır. Bunun nedeninin Kurumun mali imkanlarıyla ilgili olduğu, sigortalıların yurt içinde tedavi edilmeleri mümkün iken tedavi için yurt dışına gitmek istemeleri ve bu durumun suiistimal edilmesinin önüne geçmek olduğu söylenebilir. Nitekim Yargıtay verdiği bir kararında da yurt dışında tedavi için aranan şartları yerine getirilmeden yurt dışına tedaviye giden sigortalının ancak yurt içi tedavi giderleri kadar masraf talep edebileceğine karar vermiştir⁴. Dolayısıyla SSK.'daki düzenlemeye göre, yurt içinde iken hastalanan Kuruma bağlı sigortalılardan sadece aktif sigortalıların şartları sağlamaları durumunda yurt dışına tedaviye gönderilmeleri mümkün olup; yurt içinde iken rahatsızlanan yaşlılık aylığı almakta olan sigortalıların tedavi için yurt dışına gönderilmeleri mümkün değildir. Yaşlılık aylığı almakta olan sigortalının yurt dışında iken rahatsızlanması ve tedavi masrafları ile ilgili Yargıtay kararında da bu açıktır ifade edilmiştir.

III. Kararda üzerinde durulan ikinci nokta ise, yaşlılık aylığı almakta olan sigortalıların yurt dışına çıkmalarının engellenmesinin mümkün olmaması ve yurt dışında iken hastalanan yaşlılık aylığı almakta olan sigortalılara sağlık yardımından yararlanma imkanı tanınmamasının sosyal güvenlik ilkeleriyle bağdaşmayacağıdır. Bu konuyla bağlantılı olarak şartları sağlamaları durumunda yurt dışına tedaviye gönderilmeleri mümkün bulunan aktif sigortalının yurt dışında iken hastalanması ve orada tedavi olması durumunda yaptığı harcamaların Kurum tarafından ödenip ödenmeyeceği konusunda Kanunda bir açıklık yoktur. SSİY.'nde görevli olarak yurt dışında bulunan aktif sigortalıların hastalanmasıyla ilgili bir düzenleme yer almaktadır. Buna göre, SSK. m.7 uyarınca sigortalının işveren tarafından geçici görevle yabancı ülkeye gönderilmesi ve orada hastalanması durumunda sigortalının muayene ve tedavi için yaptığı giderlerin belgelendirilmiş ve mahalli konsoloslukça onaylanmış olması durumunda, döviz tahsis tarihindeki resmi kur üzerinden hesaplanarak Kurumca TL. olarak kendisine ödenecektir (SSİY.m.64). Görev dışında özel bir nedenle yurt dışında bulunurken hastalanan aktif sigortalının yaptığı giderler konusunun ise ne olacağı belirsizdir. Doktrinde, sigortalıya yurt dışında tedavi imkanı ancak belirli koşulların gerçekleşmesi halinde tanınmış olmakla birlikte, sigortalının yurt dışında bulunurken hastalanması durumunda, tedavi giderlerinin acil ve zorunlu bir durum söz konusu olduğunda Kurum tarafından karşılanması gerektiği ifade edilmektedir⁵. Yargıtay bu konuda başlarda olumsuz bir tavır takınmıştır⁶. Ancak daha sonra verdiği kararlarında görüş değiştirerek sigortalının özel bir sebeple yurt dışında bulunurken hastalanması ve acil olarak tedavi edilmesi gereken durumlarda yapılan masrafları Kurumdan isteyebileceğini hükme bağlamıştır⁷. Yurt dışında görev dışında bir nedenle bulunurken hastalanan sigortalının hele acil bir durum anında tedavi için yurda dönmeyi beklemesi ya da yurt dışında iken zorunlu olarak tedavi olması halinde bu

4 Yarg. HGK.,T.10.11.1993,E.10-420,K.707 [İŞVEREN DER.,C.XXXII,S.8 (Mayıs 1994),s.15-17].

5 Ali GÜZEL-Ali Rıza OKUR,Sosyal Güvenlik Hukuku,B.7,İstanbul,1999,s.235;Kenan TUNÇOMAĞ,Sosyal Güvenlik Kavramı ve Sosyal Sigortalar,B.4,İstanbul,1988,s.351.

6 Yarg.10.HD.,T.11.5.1970,E.3731,K.4917 (Mustafa ÇENBERCİ,Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi,Ankara, 1977,s.1122). Aynı yönde bir başka karar Yarg. 10.HD., T.18.12.1974,E.82,K.1823 [Devrim ULUCAN,İHU, SSK.32 (No.1)].

7 Yarg.10. HD.,T.22.1.1981,E.1980/7135,K.1981/211 (A. Can TUNCAY, İHU, SSK.32 (No.2);Yarg.10. HD., T.28.12.1981 [YKD., C.VIII,S.4 (Nisan 1982),s.515-516]; Yarg. 10.HD.,T.26.6.1986 [YKD.,C.XII,S.10 (Ekim 1986), s.1490-1491].

giderlerin Kurum tarafından ödenmemesi sosyal güvenliğin koruma ilkelerine uygun değildir ve sigortalıyı zor durumda bırakacaktır. Ancak Yargıtay Hukuk Genel Kurulu daha sonra verdiği kararında, sigortalının özel bir amaçla yurt dışında bulunması durumunda acil müdahaleyi gerektiren bir durumun ortaya çıkmasıyla yaptığı harcamalardan ancak yurt içinde karşılanması gereken tutarı isteyebileceğini ifade etmiştir⁸. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun daha önceki kararlar yönünde hüküm vermesi sosyal güvenliğin koruyucu ilkelerine daha uygun olurdu. Ancak Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun bu kararından sonra Yargıtay 10. Hukuk Dairesi verdiği kararında⁹, sigortalının özel bir nedenle yurt dışında bulunduğu sırada hastalanması nedeniyle yapılan sağlık yardımlarının istenebileceğini ifade etmiştir.

IV. Yurt dışında iken rahatsızlanan yaşlılık aylığı almakta olan sigortalının tedavi giderlerinin Kurum tarafından karşılanması gerektiği yönünde Yargıtay kararının dayandığı nokta SSİY. m.57 olmuştur. Yönetmelik m.57'de "Kurum sağlık yardımlarından yararlandırılan kimselerin ani ve acil hastalığı dolayısıyla Kurum sağlık tesisleri dışında bir sağlık müessesesine yatırılması halinde... tedavi özel sağlık müesseselerinde yapılmış ise, Kurum sağlık kuruluşlarında ayakta veya yatırılarak yapılacak muayene ve tedavilerden alınacak ücret tarifesi üzerinden hesaplanmak suretiyle ödenir" ifadesi bulunmaktadır. Yargıtay'ın da kararında ifade ettiği gibi bu düzenlemede yurt içinde gibi bir sınırlama bulunmamaktadır. Ancak yaşlılık aylığı almakta olan sigortalının yurt dışında bulunduğu sırada rahatsızlanarak muayene ve tedavi olması durumunda yaptığı giderlerin Kurum tarafından karşılanması SSİY. m.57'ye dayandırıldığında, yurt dışı tedavilerin maliyetinin daha yüksek olması nedeniyle sigortalı aleyhine bir durum ortaya çıktığı görülür. Yalnız Yargıtay'ın bu kararı sadece yurt dışında iken rahatsızlanan yaşlılık aylığı almakta olan sigortalının tedavisinin yapılmasıyla ilgilidir, yoksa yurt içinde iken hastalanan yaşlılık aylığı almakta olan sigortalının tedavi için yurt dışına gönderilmesi mümkün değildir.

V. Yargıtay'ın kararında üzerinde durulan üçüncü nokta ise, yurt dışında iken rahatsızlanan ve tedavi gören yaşlılık aylığı almakta olan sigortalının bu tedavi giderlerinin ne kadarının Kurum tarafından karşılanacağıdır. Yargıtay kararını dayandırdığı SSİY. m.57'ye göre sadece Kurum sağlık tesislerinde ayakta ya da yatarak yapılan muayene ve tedavilerde alınacak ücret tarifesi üzerinden hesaplamak suretiyle ödenecektir. Karar, yukarıda da ifade ettiğimiz gibi Yargıtay Hukuku Genel Kurulu'nun aktif sigortalının yurt dışında bulunduğu sırada hastalanması ve tedavi olması durumunda yaptığı giderlerle ilgili olarak verdiği karar¹⁰ yönündedir. Yargıtay'ın kararını dayandırdığı SSİY.m.57 açısından karar kendi içinde tutarlıdır. Sigortalıların sırf tedavi olmak için gidip sonra bu masrafları Kuruma ödeterek Kurumun zarara uğramasını engellemek için SSİY.'nde m.66 vd.'da düzenlenmiş olan Kara, Deniz ve Hava Ulaştırma Araçlarında Görev Yapan Sigortalılar ile Bunların

8 Yarg. HGK.,T.7.5.1986 [YKD.,C.XV,S.5 (Mayıs 1989),s.623-624].

9 Yarg. 10.HD.,T.26.6.1986 [YKD.,C.XII,S.10 (Ekim 1986), s.1490-1491].

10 Yarg. HGK.,T.7.5.1986 [YKD.,C.XV,S.5 (Mayıs 1989),s.623-624].

İşverenlerine Uygulanacak Hükümler'de m.69/III'de "... sigortalının yabancı ülkelerde klinikte yatırılarak tedavi ettirilmesi veya buna cerrahi müdahale yapılması için, sigortalının tedavisinin yurda dönüşüne kadar gecikmesinde sıhhi sakınca bulunduğuunun tedaviyi yapan müessesece verilmiş ve mahalli konsoloslukça tasdik edilmiş raporlara istinaden tespit edilmiş olması şarttır" düzenlemesindeki esaslar alınabilir. Sigortalının yurda dönüşüne kadar gecikmesinde sıhhi sakınca bulunduğuunun tedaviyi yapan kuruluş tarafından verilmiş ve mahalli konsoloslukça onaylanmış raporla birlikte giderlerin belgelendirilmesi ve bu belgelerin de mahalli konsoloslukça onaylanması halinde tüm tedavi giderlerinin Kurum tarafından ödenmesi yerinde olur kanaatindeyiz. Bu şekilde bir sosyal güvenlik kurumu olarak Kurumun sigortalılarını koruması da sağlanmış olur. Her ne kadar Kanunda yurt dışı tedavilerinden sadece aktif sigortalının yararlanabileceği düzenlenmiş olsa da, yurt dışında bulunurken hastalanan ve durumları acil olan bu kişilerin tedavi masraflarının da karşılanması gerekir. Ayrıca yaşlılık aylığı almakta olan sigortalıya yurt dışında iken yaptığı tedavi giderlerinin ödenmesiyle ilgili kararda, Mahkemenin yapılan harcamaların global olarak ve Dolar üzerinden hüküm kurmasıyla ilgili olarak da bu hesaplamanın kalem kalem Kurum tarifelerine göre Türk parası olarak hesaplanması esasının benimsenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Harcamaların tümünün Kurum tarafından karşılanması durumunda, bu harcamaların hangi tarih esas alınarak karşılanacağı önem kazanacaktır. Yargıtay'ın özel bir sebeple yurt dışında bulunurken hastalanan ve tedavi gören aktif sigortalının yaptığı harcamalarla ilgili olarak verdiği kararında¹¹ masrafların ödeme tarihindeki değil, masrafın yapıldığı tarihteki döviz kuru esas alınarak ödemenin yapılması gerektiği ifade edilmektedir. Masrafların yapıldığı tarihteki döviz kurunun esas alınması durumunda sigortalı aleyhine bir durum ortaya çıkabilir. Sosyal devlet olmanın bir gereği olarak ve Kurumun kendisine bağlı sigortalıların sosyal güvenliklerini sağlama amacıyla kurulmuş olması nedeniyle ödeme tarihindeki döviz kurunun esas alınması daha yerinde olacaktır.

VI. SSK. m.32'ye E fıkrasının eklenmesi gerekçesinde "... kendiliklerinden yurt dışına giderek tedavi olanların yaptıkları masrafları tahsil için Kurum aleyhine açtıkları davaları kazanmaları, dolayısıyla sigortalıların yurt dışında yapılan tedavileri ile ilgili masrafların Kurumca karşılanması gerektiği adli mercilerde de tasvip gördüğünün anlaşılması gibi hususlar gözönüne alınarak, ilgililerin gerektiğinde tedavileri için yurt dışına gönderilmelerine imkan sağlamak üzere maddeye bir fıkra eklenmiştir..."¹² ifadesi yer almaktadır. Ayrıca Yargıtay'ın geçmişte, özel bir nedenle yurt

11 Yarg. 10.HD.,T.29.9.1987,E.4267,K.4745 (Yargıtayın İş Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi 1987 (Teb. Ali Rıza OKUR), BASİSEN EĞİTİM ve KÜLTÜR YA.20,İstanbul,1989,s.320).

12 3395 sayılı Kanununun Hükümet Gerekçesi (Erkan ERTÜRK,Sosyal Sigortalar Kanunu Uygulaması Gerekçeler-Kararlar-Genelgeler İlgili Mevzuat,Ankara,1999,s.261).

dışında bulunduğu sırada hastalanan ve tedavi gören sigortalının tedavi giderlerinin Kurum tarafından ödenmemesi yönünde karar veren yerel mahkeme kararını bozan kararında¹³, Kurumun bu giderleri karşılaması gerektiği üç gerekçeye dayandırılmıştır. Bunlar;

a. Kanunda yurt dışında acil ve zorunlu bir durum ortaya çıktığında sigortalıya sağlık yardımı yapılmasını önleyici bir hüküm olmamasıdır.

b. Sigortalının yurt dışında bulunduğu sırada Kuruma karşı yükümlülükleri devam ettiğinden, bunlar karşılığında Kanundan doğan haklarının da devam etmesi doğaldır.

c. Sosyal güvenlik haklarının mümkün olduğunca genişletilmesi, sosyal devletin görevi gereği olmasıdır¹⁴.

Yaşlılık aylığı almakta olan sigortalıların yurt dışında buldukları sırada hastalanmaları durumuyla ilgili birinci ve üçüncü gerekçelerin geçerli olduğu kanaatindeyiz. SSK.'da düzenlenmiş olan şartları sağlamaları durumunda yurt içinde iken rahatsızlanan aktif sigortalıların tedavi için yurt dışında gönderilmeleri dışında yurt dışı tedavileri ile ilgili Kanundaki boşluk Yargıtay kararları ile doldurulmaya çalışılmaktadır. Yaşlılık aylığı almakta olan sigortalılarla ilgili Yargıtay'ın bu kararı geçmişte verilen bir kararla da aynı yöndedir. 1993 yılında verilen kararda yaşlılık aylığı almakta olan sigortalının, seyahat nedeniyle yurt dışında hastalanması ve tedavi görmesi halinde, Türkiye'de hastalanmış olsaydı, Kurum sağlık kuruluşlarında ne kadar masrafla tedavi edilecekse, o miktar kadarının Kurum tarafından yaşlılık aylığı almakta olan sigortalıya ödenmesi gerektiği yönünde karar verilmiştir¹⁵. Her ne kadar hem aktif sigortalının özel bir nedenle yurt dışında bulunması sırasında rahatsızlanması durumunda yapılan tedavi giderleri ile ilgili Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararı çerçevesinde yaşlılık aylığı almakta olan sigortalının durumuyla benzer kararlar nedeniyle Yargıtay'ın görüşü istikrar kazandığı söylene bile sigortalıların daha lehine olacak bir düzenlemenin yapılarak konunun açıklığa kavuşturulması yerinde olacaktır. Yapılacak bu düzenlemenin yukarıda da ifade ettiğimiz gibi durumun aciliyeti incelenerek tüm tedavi masraflarının karşılanması şeklinde olmasının yerinde olduğunu düşünüyoruz.

13 Yarg. 10. HD.,T.29.9.1987,E.4267,K.4745 (Yargıtayın...,s.319).

14 Yargıtayın...,s.319-320. Yargıtay'ın geçmişte verdiği bir başka kararında da yine hastalığın acil ve zorunlu bir tedaviyi gerektirmesi halinde, Kurumun belgelere dayanmak şartıyla tedavi giderlerini karşılaması gerektiği yönünde karar vermiş, gerekçesinde de, Kanunlarımızda yurt dışında bulunan sigortalının acil ve zorunlu bir durumda sağlık yardımlarından yararlanamayacağına ilişkin bir hüküm yoktur. Sigortalının Kuruma karşı yükümlülükleri yurt dışında da devam etmektedir. Ayrıca "günümüzde sosyal devletin taşıdığı anlam itibarıyla sosyal sigortalının sağladığı hakların ola bildiğince genişletilmesi" nin esas alınması gerektiği de ifade edilmiştir. Yarg. 10. HD.,T.22.1.1981,E.1980/7135,K.1981/211 [A. Can TUNCAY,İHU,SSK. 32(No.2),s.1].

15 Yarg. 10.HD.,T.25.5.1993,E.14483,K.5888 (İHD.,Temmuz-Eylül 1993,s.462-463).

VII. Sonuç olarak; SSK.'na göre, sadece aktif sigortalıların Kanunda düzenlenmiş olan şartları yerine getirmeleri durumunda tedavi için yurt dışına gönderilmeleri mümkündür. Yaşlılık aylığı almakta sigortalıların yurt içinde iken rahatsızlanmaları durumunda tedavi için yurt dışına gönderilmeleri mümkün değildir. Bununla birlikte, yaşlılık aylığı almakta olan sigortalıların yurt dışına çıkmaları engellenemez. Ayrıca yurt dışında iken rahatsızlanan yaşlılık aylığı almakta olan sigortalının tedavi giderlerinin Kurum tarafından karşılanmaması da sosyal güvenliği sağlamak amacıyla kurulmuş olan Kurumun amacıyla bağdaşmaz. Doktrinde SSİY. m.57'nin uygulamasının yurt içi ile sınırlı olduğu ifade edilmektedir. Kanımızca Yargıtay'ın kararını dayandırdığı SSİY. m.57'de yurt içi gibi bir sınırlama söz konusu değildir. Ayrıca Kanunda yurt dışında iken acil ve zorunlu bir durum ortaya çıktığında tedavi yapılmasını engelleyen bir hüküm yoktur. Bu nedenlerle yaşlılık aylığı almakta olan sigortalının yurt dışında iken rahatsızlanması durumunda tedavi giderlerinin Kurum tarafından karşılanması gerekir. Bu konuda Yargıtay kararında ifade edilen görüşlere katılıyoruz. Ancak tedavi giderlerinin karşılanmasında, Kurum sağlık tesisleri ücret tarifelerine göre ödeme yapılması yerine, yurt dışında yapılan tedavilerin maliyetinin daha yüksek olması ve Kurumun kuruluş amacının kendisine bağlı sigortalıların sosyal güvenliklerini sağlama olması nedeniyle, kanımızca tedavi giderlerinin tümünün Kurum tarafından karşılanması daha yerinde olacaktır. Doktrinde tedavi giderlerinin tümünün Kurum tarafından karşılanmasının ideal olduğu ifade edilmekle birlikte Anayasa m.65'de "Devletin, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, ekonomik istikrarın korunmasını gözeterek, mali kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir" ifadesine dayanılarak Kurumun mali imkanlarının kısıtlılığından dolayı tüm tedavi giderlerinin Kurum tarafından karşılanamayacağı belirtilmektedir. Yaşlılık aylığı almakta olan sigortalıların yurt dışında bulunduğu sırada rahatsızlanma ve tedavi giderlerinin tümünün Kurum tarafından karşılanması konusunda suiistimallerin önlenmesi için, yapılacak olan tedavinin acil olduğu ve yurda dönüncüye kadar beklemenin sağlık açısından sakıncalı olduğunu gösteren tedaviyi yapacak kuruluş tarafından verilecek ve mahalli konsoloslukça da onaylanacak sağlık raporu ile giderlerin belgelendirilerek mahalli konsoloslukça onaylanması şartları getirilebilir. Tedavi giderlerinin tümünün ödenmesinde ödeme tarihindeki döviz kurunun esas alınması, sosyal devlet olmanın sosyal güvenlik haklarının mümkün olduğunca genişletilmesi anlamını da taşıması nedeniyle sigortalıların daha lehine olacaktır.

T.C.
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

ESAS NO : 2001/7066
KARAR NO : 2001/9658
KARAR TARİHİ : 06.06.2001

KARAR ÖZETİ : İŞ AKDİNİN İŞVEREN TARAFINDAN HAKLI NEDENLE FESHİ
Davacı 11.10.1995 tarihinden itibaren göreve gelmemiştir. Devamsızlık sürekli bir durum arz etmekle beraber, davacı izinsiz ve özürsüz işe devam etmeyerek, bir anlamda işini ve işyerini terk etmiştir. Bu durumda hizmet akdinin, fesih tarihine kadar devam ettiğini kabul etmek mümkün değildir. Sürekli olarak işyerinden ayrılan kişiye mahkemenin kabul ettiği gündelik kesim cezası uygulamak gerçekte bağdaşmamaktadır. Çünkü davacı işçi 3 gün işe gelmeme eylemi dışında sürekli olarak 11.10.1995 tarihinden 06.03.1996 fesih tarihine kadar işe gelmemiştir. Eyleminin karşılığını gündelik kesme cezasının içinde düşünmek mümkün değildir. Bu nedenle hatalı olan mahkeme kararının bozulması gerekmiştir.

DAVA : Davacı, ihbar ve kıdem tazminatı ile izin ücretinin ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.
Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.
Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI :

Davacı işçi, işverenden ücretsiz izin talebinde bulunduğunu ve bu isteğinin kabul edilmesine karşın iş akdine son verildiğini belirterek, ihbar ve kıdem tazminatı isteklerinde bulunmuştur.

Davalı işveren savunmasında; davacının izin talebi sonucunu beklemeden işyerinden ayrıldığını ve kendisine ücretsiz izin verilmediğini ileri sürmüştür.

Mahkeme, işyerinde uygulanmış olan Toplu İş Sözleşmesi eki ceza cetvelinde öngörülen sıralamanın atlanılarak davacıya işten çıkartma cezası verilmesinin haklı görülmeceğini belirterek, davacı isteklerinin kabulü yönüne gitmiştir.

Davacı 29.09.1995-10.10.1995 tarihleri arasında ücretsiz izin kullanmış olup, işverenden göreve başladığı tarihte yeniden ücretsiz izin isteminde bulunmuş ve bu isteğinin sonucunu beklemeden 11.10.1995 tarihinde işyerinden ayrılmış ve fesih tarihi olan 06.03.1996 tarihine kadar işe gelmemiştir.

İşyerinde 01.03.1994-29.02.1996 tarihleri arasında yürürlükte bulunan Toplu İş Sözleşmesinin 64. maddesinde "İşçinin başvurması üzerine ve mazereti makul görülmek kaydıyla ücretsiz izin verilir....." denilmektedir.

Davacı işçinin ücretsiz izin isteğine ilişkin dilekçesine işveren kayıtlarında rastlanmamıştır. Davacı, dava dilekçesinde izin isteğine ilişkin formu puantöre teslim ettiğini ileri sürmüştür. Ancak asıl olan talepte bulunulması olmayıp, bu talebin işverence kabul edilmesi ve isteğin makul olmasıdır. Davacı işçi isteğindeki gerekçeyi yargılama sırasında da belirtmemiştir. Yine davacının, isteğinin sonucunu beklemeden işyerinden ayrıldığı da tartışmasızdır. Mahkeme de davacının 11.10.1995 tarihinden itibaren izinsiz ve mazeretsiz olarak göreve devam etmediğini kabul etmiştir. Ancak Toplu İş Sözleşmesinin eki olan disiplin ceza cetvelininin 11. maddesinde, devamsızlık halinde verilecek cezaların düzenlendiği ve işten çıkartma cezasının devamsızlığın 3 defa tekrarından sonra verilebileceği ve böyle bir durumda söz konusu olmadığı gerekçesiyle fesih işlemi hatalı kabul edilmiştir.

Davacı 11.10.1995 tarihinden itibaren göreve gelmemiştir. Devamsızlık sürekli bir durum arz etmekle beraber, davacı izinsiz ve özürsüz işe devam etmeyerek, bir anlamda işini ve işyerini terk etmiştir. Bu durumda hizmet akdinin, fesih tarihine kadar devam ettiğini kabul etmek mümkün değildir. Sürekli olarak işyerinden ayrılan kişiye mahkemenin kabul ettiği gündelik kesim cezası uygulamak gerçekte bağdaşmamaktadır. Çünkü davacı işçi 3 gün işe gelmeme eylemi dışında sürekli olarak 11.10.1995 tarihinden 06.03.1996 fesih tarihine kadar işe gelmemiştir. Eyleminin karşılığını gündelik kesme cezasının içinde düşünmek mümkün değildir. Bu nedenle hatalı olan mahkeme kararının bozulması gerekmiştir.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten **BOZULMASINA**, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 06.06.2001 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

ESAS NO : 2001/9175
KARAR NO : 2001/9903
KARAR TARİHİ : 11.06.2001

KARAR ÖZETİ : STAJYERLİK İLİŞKİSİ-GÖREVLİ MAHKEMENİN TESPİTİ
Taraflarca düzenlenmiş bulunan 06.07.1998 tarihli ve "İş Mukavelesi" başlıklı belgede davacının stajyer öğrenci olarak faaliyette bulunacağı açıkça belirtilmiş olup, bir hizmet akdi söz konusu olmadığına göre, bu dava İş Mahkemesinde görülemez. Dava değerine göre Sulh veya Asliye Hukuk mahkemesi görevli olup, dava dilekçesinin görev yönünden reddi yerine, işin esasına girilerek yazılı şekilde hüküm kurulması hatalıdır.

DAVA : Davacı, staj ücreti alacağının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir. Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır. Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI :

Dosya içeriğine göre davacının Meslek Yüksek Okulu öğrencisi iken staj yapmak üzere davalı kuruluşa başvurduğu ve 06.07.1998-02.09.1998 tarihleri arasında davalıya ait işyerinde 40 gün süre ile staj yaptığı anlaşılmaktadır.

Davacı staj yaptığı süre için staj yönetmeliği uyarınca ücret ödenmesi gerektiğini belirterek alacak isteğinde bulunmuştur.

Mahkemece aradaki ilişkinin hizmet akdine dayandığı kabul edilerek istek doğrultusunda hüküm kurulmuş ise de, somut olayda bir stajyerlik ilişkisinin mevcut olduğu konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmamaktadır. Taraflarca düzenlenmiş bulunan 06.07.1998 tarihli ve "İş Mukavelesi" başlıklı belgede de davacının stajyer öğrenci olarak faaliyette bulunacağı açıkça belirtilmiş olup, bir hizmet akdi söz konusu olmadığına göre, bu dava İş Mahkemesinde görülemez. Dava değerine göre Sulh veya Asliye Hukuk mahkemesi görevli olup, dava dilekçesinin görev yönünden reddi yerine işin esasına girilerek yazılı şekilde hüküm kurulması hatalıdır.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten **BOZULMASINA**, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 11.06.2001 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

ESAS NO : 2001/7774
KARAR NO : 2001/10037
KARAR TARİHİ : 13.06.2001

KARAR ÖZETİ : BELİRLİ SÜRELİ HİZMET SÖZLEŞMESİNİN FESHİ
SEBEBİYLE BOŞTA KALAN SÜREDEKİ ÜCRETİN TESPİTİ
Taraflar arasında belirli süreli hizmet akti mevcut olup, bu akit davalı işverenlikçe bitim süresinden önce fesh edilmiştir. Davacı işçi bakiye ücret isteyebilir ancak iş yapmadığından dolayı tasarruf ettiği yahut diğer bir işle kazandığı ve kazanmaktan kasten feragat ettiği şeyi mahsup ettirmeye mecburdur. Mahkemece boşta kalan süreler için ikramiye hükmedilmesi de doğru değildir.

DAVA : Davacı, boşta kalan süre ücretinin ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.
Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.
Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI :

1. Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre, davalının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.
2. Taraflar arasında belli süreli hizmet akti mevcut olup, bu akit davalı işverenlikçe bitim süresinden önce fesh edilmiştir. Davacı boşta kalan sürelerin ücretini istemiş ve mahkemece de bu istek kabul edilmiştir. Anılan isteğin hukuki dayanağı B.K.'nın 325 inci maddesidir. Davacı bakiye ücret isteyebilir ancak iş yapmadığından dolayı tasarruf ettiği yahut diğer bir işle kazandığı ve kazanmaktan kasten feragat ettiği şeyi mahsup ettirmeye mecburdur. Diğer bir deyişle mahkemece davacının ne kadar sürede iş bulabileceği, iş arayıp aramadığı, arayışta bulup bulmadığı hususlarında herhangi bir araştırma yapılmamıştır. Eksik inceleme ile anılan isteğin kabulü hatalıdır.
3. Mahkemece ayrıca boşta kalan süreler için ikramiye hükmedilmesi de doğru değildir. Zira ikramiye fiilen çalışılan günlere göre ve kıstelyevm dikkate alınarak ödenir. Bu husus dikkate alınmadan karar verilmesi de bozma nedenidir.
4. Davalı, davacı tarafından temerrüde düşürülmediği halde, hükmedilen alacaklar için fesih tarihinden itibaren faize hükmedilmesi de başka bir bozma nedenidir.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen sebepten **BOZULMASINA**, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgilie iadesine, 13.06.2001 gününde oybirliği ile karar verildi.

T.C.
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

ESAS NO : 2001/8411
KARAR NO : 2001/10784
KARAR TARİHİ : 25.06.2001

KARAR ÖZETİ : SENDİKAL TAZMİNAT

Sendikal tazminata hükmedebilmek için mahkemece fesih tarihinde işyerinde çalışan işçi sayısı ile bunlardan sendikaya üye işçilerin adedi belirlenerek, kaç işçinin işlerine son verildiği, akitleri feshedilen işçilerden sendikalı işçi sayısı ve sendikaya üye olmayan işçilerden işine son verilenlerin bulunup bulunmadığı konuları üzerinde durulmalı ve daha sonra da tüm dosya içeriği bir değerlendirmeye tabi tutularak feshin haklı olup olmadığı ve haksız ise sendikal nedene dayanıp dayanmadığı sorunları çözümlenmelidir

DAVA : Davacı, sendikal tazminat ile ihbar tazminatının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.
Yerel mahkeme isteği kısmen hüküm altına almıştır.
Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI :

Davacı işçi davalıya ait işyerinde çalışırken sendikal nedenle işine son verildiğini iddia ederek feshe bağlı tazminatla birlikte sendikal tazminat isteğinde de bulunmaktadır. Mahkemece yapılan yargılama sonunda istek doğrultusunda hüküm kurulmuştur. Öncelikle belirtmek gerekir ki, Bölge Çalışma Müdürlüğüne konu ile ilgili yapılan soruşturma evrakının tamamı yani iş müfettişince düzenlenen rapor dosyaya celpedilmediği gibi, davalı işverenin düzenlediği devamsızlık tutanağında imzaları olan işçiler de tanık olarak dinlenmiş değildir. Bu eksiklikler giderildikten sonra fesih tarihinde işyerinde çalışan işçi sayısı, bunlardan sendikaya üye işçilerin adedi, belirlenerek, kaç işçinin işlerine son verildiği, akitleri feshedilen işçilerden sendikalı işçi sayısı ve sendikaya üye olmayan işçilerden işine son verilenlerin bulunup bulunmadığı konuları üzerinde durulmalı ve daha sonra da tüm dosya içeriği bir değerlendirmeye tabi tutularak feshin haklı olup olmadığı ve haksız ise sendikal nedene dayanıp dayanmadığı sorunları çözümlenmelidir. Dosyada, işine davacı gibi son verilen bir tanık anlatımı ve eksik belgeler mevcut olduğundan tereddütler giderilmiş değildir. Gerçek durumun anlaşılabilmesi için belirtilen hususlar yerine getirilmeli ve sonucuna göre hüküm kurulmalıdır.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten **BOZULMASINA**, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 25.06.2001 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

ESAS NO : 2001/8503
KARAR NO : 2001/11049
KARAR TARİHİ : 28.06.2001

KARAR ÖZETİ : İHBAR TAZMİNATI-İZİN ÜCRETİ

Davalılardan .....Limited Şirketi işçisi olarak çalışan davacının adı geçen taşeron şirket nezdindeki çalışmasının 09.03.2000 tarihinde sona erdiğinden ve bu tarihten itibaren davacının asıl işveren olan davalı ..... Üniversitesi Rektörlüğü işçisi olarak çalışmasını sürdürdüğünden, davalı ..... Limited Şirketinin ihbar tazminatından sorumlu tutulması doğru değildir. Diğer taraftan izin ücretinden de, taşeronken işyerini 09.03.2000 tarihinde devralan asıl işveren ..... Üniversitesi Rektörlüğü 1475 s. Yasanın 53/2. maddesi gereğince sorumlu olduğundan ..... Limited Şirketinin izin ücretinden de sorumlu tutulması hatalıdır.

DAVA : Davacı, ihbar ve kıdem tazminatı ile yıllık izin ücretinin ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.
Yerel mahkeme isteği kısmen hüküm altına almıştır.
Hüküm süresi içinde, davalı.....Üniversitesi ve dahili davalı .....Temizlik İnş.Taah..... Hiz.Ltd.Şti. avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

1. Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre, davalıların aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2. Davalılardan .....Limited Şirketi işçisi olarak çalışan davacının adı geçen taşeron şirket nezdindeki çalışmasının 09.03.2000 tarihinde sona erdiği, bu tarihten itibaren davacının asıl işveren olan davalı ..... Üniversitesi Rektörlüğü işçisi olarak çalışmasını sürdürdüğü, başka bir anlatımla 09.03.2000 tarihinde hizmet akdinin sona erdirilmediği anlaşıldığından, davalı ..... Limited Şirketinin ihbar tazminatından sorumlu tutulması doğru değildir. Diğer taraftan izin ücretinden de taşeronken işyerini 09.03.2000 tarihinde devralan asıl işveren ..... Üniversitesi Rektörlüğü 1475 s. Yasanın 53/2. maddesi gereğince sorumlu olduğundan ..... Limited Şirketinin izin ücretinden de sorumlu tutulması hatalıdır.

3. İhbar tazminatı ve izin ücreti faizinin dava tarihinden itibaren hüküm altına alınması gerektiği halde, hakediş tarihinden faiz yürütülmesine karar verilmesi de hatalı olup, bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen sebepten **BOZULMASINA**, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgilie iadesine, 28.06.2001 gününde oybirliği ile karar verildi.

T.C.
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

ESAS NO : 2001/11019
KARAR NO : 2001/12517
KARAR TARİHİ : 11.07.2001

KARAR ÖZETİ : SENDİKAL TAZMİNAT

Fesih tarihinde sendika üyesi olmayan davacının sendika üyesi olduğu için akdinin sona erdirildiği iddiasını kabul etmek mümkün değildir. Dosya içeriğinde fesihden önce davacının sendikal bir faaliyette bulunduğu hususunda delil de mevcut bulunmadığından davacının hizmet akdinin sendikal nedenlerle sona erdirildiği kabul edilmez. Mahkemenin yanlış değerlendirme ile sendikal tazminatı kabul etmesi hatalıdır.

DAVA : Davacı, ihbar, kıdem ve sendikal tazminat, ücret, fazla çalışma, yıllık ücretli izin ile vergi iadesi alacağına ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.
Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.
Hüküm süresi içinde, davalı avukatınca temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI :

1. Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre, davalının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2. Davacı sendika üyesi olduğu için işten çıkarıldığını iddia ederek sendikal tazminat talebinde bulunmuş, mahkemede davacının sendikal nedenlerle işten çıkarıldığını kabul ederek anılan istek hüküm altına alınmıştır. Davacının hizmet akdi 21.04.2000 tarihinde sona erdirilmiş olup, fesihden sonra 25.04.2000 günü sendika üyeliği için sendikaya başvuruda bulunduğu, 27.06.2000 gününde üyeliğe kabul edildiği anlaşıldığından fesih tarihinde sendika üyesi olmayan davacının sendika üyesi olduğu için akdinin sona erdirildiği iddiasını kabul etmek mümkün değildir. Dosya içeriğinde fesihden önce davacının sendikal bir faaliyette bulunduğu hususunda delil de mevcut bulunmadığından davacının hizmet akdinin sendikal nedenlerle sona erdirildiği kabul edilmez. Mahkemenin yanlış değerlendirme ile sendikal tazminatı kabul etmesi hatalıdır.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen sebepten **BOZULMASINA**, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 11.07.2001 gününde oybirliği ile karar verildi.

T.C.
YARGITAY
21. HUKUK DAİRESİ

ESAS NO : 2000/7329
KARAR NO : 2000/8193
KARAR TARİHİ : 21.11.2000

KARAR ÖZETİ : İŞ KAZASI - BİLİRKİŞİ RAPORUNDA KUSURUN AİDİYETİNİN VE ORANIN SAPTANMASI

Hükme dayanak alınan bilirkişi raporunda; bilirkişinin İş Kanunu'nun 73. maddesinin öngördüğü koşulları gözönünde tutarak ve özellikle işyerinin niteliğine göre, işyerinde uygulanması gereken İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü'nün ilgili maddelerini incelemek suretiyle, işverenin işyerinde alması gerekli önlemlerin neler olduğu, hangi önlemleri aldığı, hangi önlemleri almadığı, alınan önlemlere işçinin uyup uymadığı gibi hususlar ayrıntılı bir biçimde incelemek suretiyle kusurun aidiyeti ve oranı hiç kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek biçimde, saptamadığı anlaşılmaktadır.

Mahkemece yapılacak iş; işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında 3 kişilik uzman bilirkişilere konuyu yeniden yukarıda açıklandığı biçimde incelemek, kazalının kusurunu belirlemek için verilen raporu dosyadaki bilgi ve belgelerle birlikte değerlendirilmek, B.K. 43. maddesini uygulamak ve sonuca göre karar vermekten ibarettir.

DAVA : Davacı, iş kazası sonucu maluliyetinden doğan maddi ve manevi tazminatın ödetilmesi davasının yapılan yargılaması sonunda, ilamda yazılı nedenlerle gerçekleşen 39.455.083.000 liranın davalıdan alınarak davacıya verilmesine ilişkin hükmün süresi içinde temyizden incelenmesi taraf vekillerince istenilmesi ve davalı vekilince de duruşma talep edilmesi üzerine dosya incelenerek işin duruşmaya tabi olduğu anlaşılmış ve duruşma için 21.11.2000 Salı günü tayin edilerek taraflara çağrı kağıdı gönderilmişti. Duruşma günü davalı vekili Av..... ile karşı taraf vekili Av..... geldiler. Duruşmaya başlanarak hazır bulunan avukatların sözlü açıklamaları dinlendikten sonra duruşmaya son verilerek aynı gün Tetkik Hakimi ..... tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okundu, işin gereği konuşulup düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

YARGITAY KARARI:

1. Dosyadaki yazılara, toplanan delillere, hükmün dayandığı gerektirici nedenlere göre davacının tüm, davalının aşağıdaki bendin dışında kalan sair temyiz itirazlarının reddi gerekir.

2. Zararlandırıcı olaya maruz kalan işçinin, olay günü işyerinde nezaretçi olarak görevlendirilen sigortalı, sisleme bacada çalışan işçileri kontrol etmek ve gaz ölçümü yapmak istediği sırada Martopiköre bağlı basınçlı hava hortumunun bağlı bulunduğu yerden kurtulması sonucu, basınçlı havanın hortumu ve kömür tozlarını harekete geçirerek kazalının yüzünün yaralanması ile iş kazası sonucu %46 oranında meslek-te kazanma gücünü yitirmiştir.

İnsan yaşamının kutsallığı çevresinde işveren, işyerinde işçilerin sağlığını ve işgüvenliğini sağlamak için gerekli olanı yapmak ve bu husustaki şartları sağlamak ve araçları noksatsız bulundurmakla yükümlü olduğu İş Kanunu'nun 73. maddesinin açık buyruğudur.

09.05.2000 günlü bilirkişi raporunda; olayda işverenin %70, Martopiker bağlantısını yapan kişinin ise % 30 oranında kusurlu olduğu belirtilmiştir.

Kazanın oluş şekline ve mevcut delillere göre ve özellikle hükme dayanak alınan kusur raporunda bu tür olayları denetleyecek olan ayağın nezaretçisi konumunda bulunan kazalı olduğu açıkça vurgulanmış bulunmasına karşın sonuçta kazalıya kusur verilmemesi, gerekçe ile sonuç arasında illiyet bulunmaması nedeniyle kusur raporuna dayanılmaz.

Oysa, hükme dayanak alınan bilirkişi raporunda; bilirkişi, İş Kanunu'nun 73. maddesinin öngördüğü koşulları gözönünde tutarak ve özellikle işyerinin niteliğine göre, işyerinde uygulanması gereken İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü'nün ilgili maddelerini incelemek suretiyle, işverenin işyerinde alması gerekli önlemlerin neler olduğu, hangi önlemleri aldığı, hangi önlemleri almadığı, alınan önlemlere işçinin uyup uymadığı gibi hususlar ayrıntılı bir biçimde incelenmek suretiyle kusurun aidiyeti ve oranı hiç kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek biçimde, saptanmadığı anlaşılmaktadır. Hal böyle olunca, kusur raporunun İş Kanununun 73. maddesinin öngördüğü koşulları içerdiği giderek hükme dayanak alınacak nitelikte olduğu söylenemez.

3. Tarafların hal ve mevkiine, kusur oranlarına, olayın oluşuna ve olay tarihinden itibaren yürütülecek yasal faiz ile birlikte hükmedilen maddi tazminat miktarına göre, olayda Borçlar Kanununun 43. maddesinin hakkaniyete uygun bir indirim yoluna gidilmesi gerekirken, kazalının kusursuz olduğundan bahisle B.K. 43. maddesi uygulanmayarak hüküm kurulmuş olması da isabetsizdir.

Mahkemece yapılacak iş; işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında 3 kişilik uzman bilirkişilere konuyu yeniden yukarıda açıklandığı biçimde incelemek, kazalının kusurunu belirlemek verilen rapor dosyadaki bilgi ve belgelerle birlikte değerlendirilmek, B.K. 43. maddesini uygulamak ve sonuca göre karar vermektir.

Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın ve özellikle inandırıcı güç ve nitelikte olmayan 73. maddenin öngördüğü koşulları içermeyen kusur raporunu hükme dayanak almak suretiyle yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O halde, davalının temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ : Hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, davalı yararına takdir edilen 97.500.000 lira duruşma avukatlık parasının karşı tarafa yükletilmesine, temyiz harcının istek halinde davalıya iadesine, 21.11.2000 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

ESAS NO : 2000/21-723
KARAR NO : 2000/751
KARAR TARİHİ : 12.04.2000

KARAR ÖZETİ : YAŞLILIK AYLIĞI-SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA PRİM VE KESENEK ÖDEMELERİ

Sigortalının yaşlılık aylığının, bir başka sosyal güvenlik kanunlarına tabi olarak çalışmaya başlaması ile kesileceği, 2926 sayılı Yasanın 20. maddesinin açık hükmü gereğidir. Ne var ki, sigortalının yaşlılık aylığının kesilmesi için, başka sosyal güvenlik kanunlarına tabi olarak çalışması yeterli olmayıp anılan kuruluşlara prim ödemesi ve böylece çalıştığı kurumun aktif sigortalısı olması da gerekmektedir. Başka, bir anlatımla, sigortalı, başka sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olarak çalışmasına karşın, sosyal güvenlik kuruluşlarının yasa gereği sigortalı sayılmıyorsa, yaşlılık aylığının kesilmesine yasaca ve hukukça olanak olmadığı tartışmasızdır.

Taraflar arasındaki "tesbit" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; ...İş Mahkemesince davanın kabulüne dair verilen 23.06.1999 gün ve 1999/166 E. 1999/194 K. sayılı kararın incelenmesi davalı vekili.....tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 20.09.1999 gün ve 1999/5732 E. 1999/5933 K. sayılı ilamıyla; (...Dava, nitelikçe zorunlu Bağ-Kur sigortalısı olmadığının tespiti ile bu nedenle istenilen primlerin iptali ile 2926 sayılı yasa gereğince bağlanan ve zorunlu Bağ-Kur'lu sayılması nedeniyle kesilen yaşlılık aylığının yeniden ödenmesi istemine ilişkindir. Davacının tarım Bağ-Kur sigortalısı olması nedeniyle yaşlılık aylığına hak kazandığı ve bu nedenle kendisine yaşlılık aylığı ödendiği uyuşmazlık konusu değildir. Uyuşmazlık; 2926 sayılı yasa gereğince yaşlılık aylığı almakta olan bir kimsenin zorunlu Bağ-Kur sigortalısı sayılıp sayılmayacağı, giderek, zorunlu Bağ-Kur sigortalısı olarak çalışmaya başlaması durumunda yaşlılık aylığının kesilip kesilmeyeceği noktasında toplanmaktadır.

Bu yönüyle davanın yasal dayanağı 1479 sayılı yasanın 24/c ve 2926 sayılı yasanın 20. maddeleridir. Anılan 24/c maddeye göre, Sosyal Güvenlik Kuruluşlarından yaşlılık aylığı almakta olanlar

zorunlu Bağ-Kur sigortalısı sayılmazlar. Bu nedenle, mahkemenin davacıyı zorunlu Bağ-Kur sigortalısı saymaması ve primlerin iptaline ilişkin kararı doğrudur ve buna ilişkin davalı kurumun temyiz isteminin reddi gerekir. Ne var ki, 2926 sayılı yasanın 20. maddesine göre, diğer Sosyal Güvenlik Kanunlarına tabi olarak çalışmaya başlayanların yaşlılık aylıkları çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ay başından itibaren kesilir. Somut olayda davacı Sosyal Güvenlik Kanunlarına tabi olarak çalışmaya başladığı sabit olduğundan, 2926 sayılı yasa gereğince ödenmekte olan yaşlılık aylığının kesilmesi gerektiği açık-seçiktir.

Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir. O halde davalının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

TEMYİZ EDEN : Davalı Bağ-Kur Genel Müdürlüğü vekili

HUKUK GENEL KURULU KARARI:

Hukuk Genel Kurulu'nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

Dava nitelikçe zorunlu Bağ-Kur sigortalısı olmadığı tespit edilince 2926 sayılı yasa uyarınca bağlanan ve zorunlu Bağ-Kur sigortalısı sayılması nedeniyle kesilen yaşlılık aylığının ödenmesi gerektiğinin saptanması ve Kurum sataşmasının giderilmesi istemine ilişkindir. Davacının, tarımda kendi adına ve hesabına çalışanlar, Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak çalıştığı ve yaşlılık aylığı yönünden anılan Yasanın öngördüğü koşullara sahip olması nedeniyle, davacıya yaşlılık aylığı bağlandığı, uyuşmazlık konusu değildir. Uyuşmazlık, 2926 sayılı Yasa gereğince yaşlılık aylığı almakta olan bir kimsenin zorunlu Bağ-Kur sigortalısı sayılıp sayılmayacağı, giderek zorunlu Bağ-Kur sigortalısı sayılmaması durumunda, yaşlılık aylığının kesilip kesilmeyeceği noktasında toplanmaktadır. Bu yönü ile davanın yasal dayanağı, belirgin olarak 2926 sayılı Kanunun 20. ve 1479 sayılı Kanunun 24/II-c maddeleridir. Anılan 20. maddeye göre, yaşlılık aylığı almakta iken, bu Kanun kapsamına tabi çalışanlar hariç, diğer Sosyal Güvenlik Kanunlarına tabi olarak çalışmaya başlayanların, yaşlılık aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihi takip eden aybaşından itibaren kesilir. 1479 sayılı Yasanın 24/II-c bendine göre de; Kanunla veya Kanunların verdiği yetkiye dayanılarak

kurulu sosyal güvenlik kuruluşlarına prim veya kesenek ödeyenlerle, bu tür kuruluşlardan, malullük veya yaşlılık aylığı ile daimi tam iş göremezlik geliri almakta olanlar, sigortalı sayılamazlar.

Gerçekten sigortalının yaşlılık aylığının, bir başka sosyal güvenlik kanunlarına tabi olarak çalışmaya başlaması ile kesileceği, 2926 sayılı Yasanın 20. maddesinin açık hükmü gereğidir. Ne var ki, sigortalının yaşlılık aylığının kesilmesi için, başka sosyal güvenlik kanunlarına tabi olarak çalışması yeterli olmayıp anılan kuruluşlara prim ödemesi ve böylece çalıştığı kurumun aktif sigortalısı olması da gerekmektedir. Başka, bir anlatımla, sigortalı, başka sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olarak çalışmasına karşın, sosyal güvenlik kuruluşlarının yasa gereği sigortalı sayılmıyorsa, yaşlılık aylığının kesilmesine yasaca ve hukukça olanak olmadığı tartışmasızdır.

Öte yandan, 1479 sayılı Yasanın 38 ve 506 sayılı Yasanın 63. maddelerinde; yaşlılık aylığı almakta olanların, sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olarak çalışması durumunda, yaşlılık aylıklarının kesileceği ve bu kişilerin çalıştıkları kurumca sigortalı sayılacağı ve ödedikleri primlerin işten ayrılmalarından sonra, yaşlılık aylığının artırımında kullanılacağı açıkça vurgulanmıştır.

Şu duruma göre, sigortalının yaşlılık aylığının kesilmesi; başka sosyal güvenlik kurumlarına tabi olarak çalışmaya başlaması ile değil, sosyal güvenlik kurumlarına prim ve kesenek ödemeleri durumunda söz konusu olduğu açık-seçiktir.

Somut olayda yaşlılık aylığı almakta bulunan Tarım Bağ-Kur sigortalısı 1479 sayılı Yasaya tabi olarak çalışmakta ise de, aynı Yasanın 24/II-c maddesi gereğince zorunlu Bağ-Kur sigortalısı olmasına olanak olmadığından, giderek 1479 sayılı Yasaya tabi olarak prim ödemesi mümkün bulunmadığından, yaşlılık aylığının kesilmesine olanak olmadığı söz götürmez. Tersinin kabulü, İş ve Sosyal Güvenlik Yasalarında öngörülen hükümlerin, sigortalılar lehine yorumlanmasına ilişkin temel hukuk ilkesine uygun düşmeyeceği hukuksal gerçeği de ortadadır.

Açıklanan nedenlerle yerel mahkemenin direnme kararı usul ve yasaya uygun olup onanması gerekir.

SONUÇ

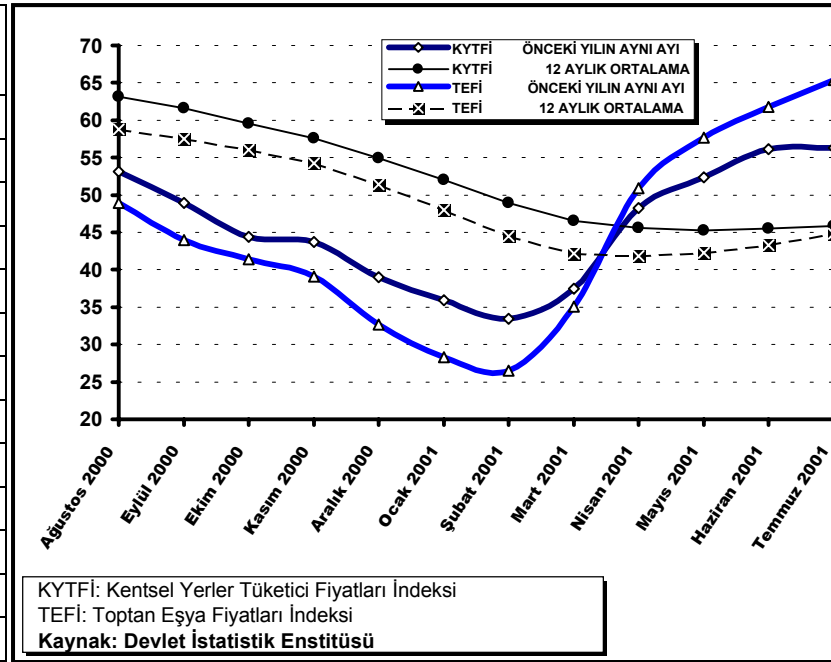
: Davalı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile, direnme kararının yukarıda açıklanan nedenlerle ONANMASINA, 1479 sayılı Bağ-Kur Kanununu değiştiren 3165 sayılı Kanun gereğince kurumdandan harç alınmasına gerek olmadığına, 12.04.2000 gününde oybirliğiyle karar verildi.

İSTATİSTİK

DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ TÜKETİCİ FİYATLARI VE TOPTAN EŞYA FİYATLARI İNDEKSİNE GÖRE ENFLASYON RAKAMLARI KARŞILAŞTIRMASI (1994 = 100)

	KYTFİ ÖNCEKİ YILIN AYNI AYI	KYTFİ 12 AYLIK ORTALAMA	TEFİ ÖNCEKİ YILIN AYNI AYI	TEFİ 12 AYLIK ORTALAMA
Temmuz 2000	56.2	64.3	52.3	59.4
Ağustos 2000	53.2	63.1	48.9	58.8
Eylül 2000	49.0	61.6	43.9	57.5
Ekim 2000	44.4	59.6	41.4	56.0
Kasım 2000	43.8	57.6	39.1	54.3
Aralık 2000	39.0	54.9	32.7	51.4
Ocak 2001	35.9	52.0	28.3	48.0
Şubat 2001	33.4	48.9	26.5	44.5
Mart 2001	37.5	46.5	35.1	42.1
Nisan 2001	48.3	45.6	50.9	41.8
Mayıs 2001	52.4	45.3	57.7	42.3
Haziran 2001	56.1	45.5	61.8	43.3
Temmuz 2001	56.3	45.9	65.4	44.8

Mevzuat Özel Eki No: 12

MEVZUAT

Hazırlayan: Av. Füsun Gökçen

01 Temmuz 2001 - 31 Ağustos 2001 tarihleri arası
Resmi Gazete'de
yayımlanmış bulunan ve
Endüstri İlişkileri konularına ilişkin Mevzuat

R.G. 01 Temmuz 2001 - Sayı: 24449

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Tebliğler

Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Kurulan Vakıfların İş ve İşlemlerinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

Vakıflar Genel Müdürlüğünden:

Madde 1 - 06/08/1999 tarihli ve 23778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Kurulan Vakıfların İş ve İşlemlerinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'in 10 uncu maddesinin (Vakıfların menkul mallarının değiştirilmesinde) fıkrasına (c) ve (d) bentleri eklenmiştir.

"c) Vakıfların şirket kurması ile ilgili olarak;

Vakıfların şirket kurma taleplerinde; vakıf tarafından, senetlerinde şirket kurabileceğine dair bir hükmün bulunması, bu iş için tahsis edilecek malvarlığının, vakfın diğer amaçlarının yerine getirilmesine engel teşkil etmemesi şartları aranır. Bu hususlarla birlikte, şirket kurulmasına ait vakfın yetkili organına ait karar sureti, kurulacak şirkete tahsis edilecek mal - varlığının cinsi ve miktarını (gayrimenkul ise ekspertiz raporunu) belirten bilgi ve belgeler, bölge müdürlükleri vasıtasıyla Genel Müdürlüğe intikal ettirilir. Vakıflar Meclisi'nin olumlu kararını müteakip, şirket kurma iş ve işlemleri yapılır.

d) Vakıfların iktisadi işletme kurması ile ilgili olarak;

Vakıfların iktisadi işletme kurma taleplerinde; vakıf tarafından, senetlerinde iktisadi işletme kurabileceğine dair bir hükmün bulunması, bu iş için tahsis edilecek malvarlığının, vakfın diğer amaçlarının yerine getirilmesine engel teşkil etmemesi şartları aranır. Bu hususlarla birlikte, iktisadi işletme kurulması ile ilgili olarak vakfın yetkili organına ait karar sureti, kurulacak iktisadi işletmeye tahsis

edilecek malvarlığının cinsi ve miktarını belirten bilgi ve belgelerle birlikte, Vakıflar Bölge Müdürlüğüne müracaat edilecektir. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün iznini müteakip, iktisadi işletme kurma iş ve işlemleri gerçekleştirilir."

Madde 2 - Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3 - Bu Tebliğ hükümlerini Vakıflar Genel Müdürü yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 03 Temmuz 2001 - Sayı: 24451

YASAMA BÖLÜMÜ

Kanunlar

Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Kanun No : 4684

Kabul Tarihi : 20.06.2001

BİRİNCİ BÖLÜM

Kamu Bankalarına İlişkin Hükümler

MADDE 1 - A) 15.11.2000 tarihli ve 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanununun 1 inci maddesinin (4) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (5) numaralı fıkrasında yer alan "3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun" ibaresi fıkra metninden çıkarılmıştır.

4. Bankaların yıllık faaliyetleri ile ilgili olarak (2000 yılı faaliyetleri dahil) genel kurullarına sunacağı yıllık bilançoları ile kar ve zarar cetvellerinin; 4389 sayılı Bankalar Kanununun 13 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasında belirtilen bağımsız denetim kuruluşlarının onaylanması şarttır.

B) 4603 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

1. Bankaların, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce çeşitli kanun ve kararnamelerle verilmiş görevler nedeniyle doğan ve bütçe ödenekleri ile karşılanamayan yıllara ilişkin olarak banka sigorta muamele vergisi eklenerek oluşmuş görev zararı alacakları, yeniden yapılandırılmaları kapsamında belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde tasfiye edilir. Bankalara bedeli önceden ödenmeden görev verilemez.

C) 4603 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin (3) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

3. Yeniden yapılandırma sürecinde bankaların yönetim kurulunca istihdam fazlası olarak tespit edilen banka personeli, 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanunun 22 nci maddesine (süreler hariç) göre, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakledilir. Ancak, bu şekilde nakledilen personelden, anılan madde uyarınca eski kadrolarına ait hakları şahıslarına bağlı olarak saklı tutulanlar için bankacılık tazminatı da şahıslarına bağlı bir hak teşkil etmez. Bu durumda, söz konusu 22 nci madde kapsamında Özelleştirme Fonu tarafından yapılması gereken ödemeler ilgili bankalar tarafından yapılır.

MADDE 2 - 4603 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2 - Geçici 1 inci maddenin (2) numaralı fıkrasında belirtilen süreler içinde emeklilik hakkını kullanmayanlara, bu maddenin yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde emeklilik başvurusunda bulunmaları halinde, emekli ikramiyeleri %25 fazlasıyla ödenir.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesine göre kurulmuş T. Emlak Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfına tabi personel için de geçici 1 inci maddenin (2) numaralı fıkrası ve bu madde hükümleri uygulanır. Ancak, söz konusu personel için geçici 1 inci maddede öngörülen süreler bu maddenin yayımı tarihinden itibaren başlar.

Bu madde kapsamında emekli olan personel, emekli oldukları tarihten itibaren üç yıl içinde bu bankalarda yeniden istihdam edilemez.

T. Emlak Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı üyesi personele, emekli olduklarında, bu Sandığa tabi olarak çalıştıkları ve "emekli ikramiyesi" veya "kıdem tazminatı" veya "iş sonu tazminatı" alamadıkları yıllar için, Bankadaki emsali T.C. Emekli Sandığına tabi personele her bir hizmet yılı için ödenmesi gereken "emekli ikramiyesi" tutarı kadar kıdem tazminatı Türkiye Emlak Bankası A.Ş. tarafından ödenir. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce emekli olan, söz konusu Vakıf üyesi personel için de, her hizmet yılı için kendi hizmet dönemlerinde geçerli olan emekli ikramiyesi tutarları

dikkate alınarak kıdem tazminatı hesaplanmak üzere ve geçmişe yönelik herhangi bir gecikme zammı, faiz veya fer'i diğer bir hak ödenmemek kaydıyla bu fıkra hükmü uygulanır.

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası A.Ş. ve Türkiye Emlak Bankası A.Ş.'nde 5434 sayılı Kanuna tabi olarak çalışmakta olan personelden, emeklilik hakkını elde etmeden, bu Kanundan faydalanmak amacıyla 31.12.2001 tarihine kadar bu görevlerinden istifa edenlere, 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre hesaplanacak emeklilik ikramiyesi miktarını aşmamak ve emekli olma şartı aranmamak üzere hesaplanacak miktar, ilgili bankalarca ikramiye olarak ödenir. Bunlardan, bilahare T.C. Emekli Sandığından emekli aylığı bağlanmasına hak kazananlara, Sandığa ödenecek emeklilik ikramiyesinin hesabında, ikramiye ödenen bu süreler dikkate alınmaz. T. Emlak Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfına tabi olarak çalışan personelden, aynı sürede istifa ederek ayrılanlara da, Vakfa tabi süreler için, emekli olma şartı aranmaksızın yukarıdaki fıkra hükümlerine göre hesaplanacak kıdem tazminatı ilgili bankaca ödenir.

GEÇİCİ MADDE 3 - Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketinin yeniden yapılandırma çalışmaları sürecinde, Bankanın her türlü bankacılık hizmetleri ile bankacılık iş ve işlemlerinden ve bankalara olan yükümlülüklerden doğan taahhütleri ve bankacılıkla ilgili sabit kıymetler dahil kanuni takibe intikal etmiş alacaklar ile 2001/2202 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 1 inci maddesi ile devri öngörülen Türkiye Emlak Bankası A.Ş.'nin varlıkları hariç tüm aktifleri bankaların yönetim kurullarının kendi aralarında düzenleyecekleri protokol doğrultusunda, protokole konu bütün hak, alacak ve borçlar, alacaklıların rızası veya sair herhangi bir işleme gerek kalmaksızın, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketine veya Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketine devredilir. Söz konusu işlemlere ilişkin olarak Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun uygun görüşü alınır.

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi veya Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi tarafından devir alınacak taahhütler ile aktifler arasındaki menfi fark devir alan bankaya Hazine Müsteşarlığına nakit ve/veya tahvil şeklinde sermaye olarak ödenir. Devir tarihi itibarıyla nazım hesaplarda yer alan taahhütlere de nakde dönüştükleri takdirde nakde dönüştükleri tarih itibarıyla aynı işlem uygulanır.

Devir işlemlerinin tamamlanmasını takiben Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketinin bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme yetkisi sona ererek tasfiye haline girer. Bankanın tasfiyesi banka genel kurulunca belirlenecek üç kişiden oluşan Tasfiye Kurulunca genel hükümlere göre yürütülür.

Tasfiye Kurulu, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda yazılı iflas dairesi, alacaklılar toplantısı ile iflas idaresi görev ve yetkilerine de sahip olarak Kanun hükümleri çerçevesinde Bankayı tasfiye eder. Tasfiye Kurulu, iflas masasının aktifindeki paralarla, iflas idaresi sıfatıyla tahsil ettiği paraları muhafaza ve nemalandırma hususunda 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 9 uncu ve sair ilgili maddelerine tabi değildir. 492 sayılı Harçlar Kanununun 36 ncı maddesinin birinci fıkrası hükmü bu paralar için uygulanmaz.

Tasfiye Kurulu, her türlü alacaklar bakımından tahkim, sulh, kabul ve feragat yetkileri ile banka hak ve alacaklarının takip, tahsil ve tasfiyesinde geçici 4 üncü maddede yer alan kanuni haklardan aynen yararlanır. Tasfiyeye konu menkul ve gayrimenkullerin satışında 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri uygulanmaz.

Söz konusu devir işlemlerinde 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanununun 7, 10 ve 11 inci maddesi hükümleri uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 4 - Yeniden yapılandırma süreci içinde, bankalarca başlatılmış ve devam eden takipler sonuçlandırılıncaya kadar borçluların iflası halinde 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 221 inci maddesindeki iflas bürosu bankaların temsilcisinin katılımı ile teşekkül eder. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 223 üncü maddesindeki İflas İdaresinin, bankaların talep etmesi halinde üyelerinden bir veya ikisi bankaların göstereceği iki kat aday arasından icra tetkik mercii tarafından seçilir. Bankalar bir üye seçtiği takdirde, icra tetkik mercii diğer bir üyeyi alacak tutarı itibarıyla çoğunlukta olanların göstereceği iki aday arasından, bir üyeyi de alacaklı sayısı itibarıyla çoğunlukta olanların göstereceği adaylar arasından seçer. Bankalar iki üye seçtiği takdirde, diğer bir üye icra tetkik mercii tarafından alacaklı sayısı itibarıyla çoğunlukta olanların göstereceği iki aday arasından seçilir.

Yeniden yapılandırma süreci içinde, bankalarca kredi alacaklarının tahsili amacıyla açılmış veya açılacak dava veya takipler sonuçlandırılıncaya kadar 492 sayılı Harçlar Kanununun 2 nci, 23 üncü, 29 uncu maddeleri ve 2548 sayılı Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları İnşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkumlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanununun 1 inci maddesi hükümleri uygulanmayacağı gibi her türlü ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz taleplerinde teminat şartı aranmaz. Ayrıca bankaların mahkeme ilamını alması ve tebliğe çıkartması işlemlerinde karşı tarafa yükletilmiş olan harcın ödenmiş olması şartı da aranmaz.

Türkiye Emlak Bankası A.Ş.'nin tasfiyesi hükmen sonuçlandırılıncaya kadar aynı hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

Bankaların alacaklarına ilişkin davalarda 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun seri muhakeme usulü hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 5 - Bankaların yeniden yapılandırılması ile görevli yönetim ve denetim kurulu üyeleri, yürütmekte oldukları görevlerden yalnızca, reel sektörün faaliyetlerinin gelişip devamını temin etmek, bankaların aktiflerini seyyal kılmak, pasif kalitesini yükseltmek ve bankaların reorganizasyonunu sağlayarak süratle özelleştirmeye hazırlamak amacıyla yapacakları ve konusu açıkça suç teşkil etmeyen iş ve işlemlerden dolayı sorumlu tutulamazlar. Yeniden yapılandırma sürecinde ve bu amaca yönelik olarak bu kişilerin iş ve işlemleriyle ilgili, üçüncü kişilerce kusura dayalı açılacak davalar, temsil ettikleri banka veya bankalara açılır. Bankaların rücu hakkı saklıdır.

MADDE 3 - 11.01.1954 tarihli ve 6219 sayılı Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Kanununun ek 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ek Madde 2 - Bankanın (A) grubu hisseleri ile (B) grubundan Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait olanların satışına ve bu satışla ilgili usul ve esasları belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

MADDE 4 - 11.06.1937 tarihli ve 3242 sayılı Göçmenlere Nakledilenlere ve Muhtaç Çiftçilere Tohumluk ve Yemeklik Dağıtılması Hakkında Kanun, 14.07.1970 tarihli ve 1311 sayılı Türkiye Bağcılığının Modernleştirilmesi ve Bağcılığımızın Kalkındırılması Hakkında Kanun, 15.03.1977 tarihli ve 2085 sayılı Küçük Çiftçilerin T.C. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine Olan Borçlarının 10 Yılda 10 Eşit Taksitle Faizsiz Ödenmesine İlişkin Kanun, 08.07.1948 tarihli ve 5254 sayılı Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk Verilmesi Hakkında Kanun, 05.03.1992 tarihli ve 3782 sayılı Küçük Çiftçilerin T.C. Ziraat Bankasına ve Tarım Kredi Kooperatiflerine Olan Bir Kısım Borç Faizlerinin Silinmesine Dair Kanun, 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 34 üncü maddesinin (c) fıkrası ve 27.04.1995 tarihli ve 4106 sayılı Çiftçilerin T.C. Ziraat Bankasına, Tarım Kredi Kooperatiflerine, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğüne, Türkiye Ziraat Donatım Kurumuna, Toprak Mahsulleri Ofisine, Orman ve Köy İlişkileri Genel Müdürlüğüne Olan Bir Kısım Borç Faizlerinin Silinmesine Dair Kanunun 2 nci maddesinin (a) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

27.04.1995 tarihli ve 4106 sayılı Çiftçilerin T.C. Ziraat Bankasına, Tarım Kredi Kooperatiflerine, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğüne, Türkiye Ziraat Donatım Kurumuna, Toprak Mahsulleri Ofisine, Orman ve Köy İlişkileri Genel Müdürlüğüne Olan Bir Kısım Borç Faizlerinin Silinmesine Dair Kanununun 1 inci, 3 üncü, 4 üncü, 9 uncu ve 10 uncu madde metinlerinden "T.C. Ziraat Bankası" ve "Tarım Kredi Kooperatifleri" ibareleri çıkarılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Bazı Fonların Tasfiyesi ile İlgili Hükümler

MADDE 5 - 09.06.1958 tarihli ve 7126 sayılı Sivil Savunma Kanununun 36 nci maddesi aşağıdaki şekilde, 38 inci maddesinde geçen "Sivil Savunma Fonundan;" ibaresi "Aşağıda sayılan giderler İçişleri Bakanlığı bütçesine konulan ödeneklerden ve/veya özel ödenek kaydedilen tutarlardan karşılanır." şeklinde değiştirilmiştir; 37, 39 ve 46 nci maddeleri ile 38 inci maddesinin (e) bendinde yer alan "karşılanır." ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 36 - Sivil savunmanın gerektirdiği her türlü giderler ile 38 inci maddede belirlenen giderlerin karşılanmasında kullanılmak üzere;

a) Giderlerini özel gelirleriyle karşılayan ve Hazine yardımı almayan katma bütçeli idareler gelir bütçelerinin yüzde 1'i,

b) Sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilen ve sermayesinde Devletin iştiraki olan teşekkül, müessese ve şirketler ile resmi ve özel bankalar ve özel kanunlarla kurulan kurum ve teşekküller ile sermayesinin yarısından fazlasına bunların iştiraki suretiyle tesis edilen ortaklıkların bütçelerinin veya bilançolarındaki safi karlarının binde 5'i,

c) Bağış ve yardımlar,

İçişleri Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğü hesabına yatırılır. Yatırılan bu tutarlar Maliye Bakanlığına bir yandan genel bütçeye özel gelir, diğer yandan sivil savunma hizmetlerinde kullanılmak üzere İçişleri Bakanlığı bütçesinde açılacak tertiplere özel ödenek kaydedilir. Özel ödenek kaydedilen bu tutarlardan yılı içerisinde harcanmayan miktarları ertesi yıl bütçesine devren özel gelir ve ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

Bu maddede öngörülen gelirlerin tahsilatında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır. Süresinde yatırılmayan tutarlar için söz konusu Kanunda belirtilen gecikme cezaları dışında ayrıca ita amirleri ve muhasiplerden bu tutarların yüzde 10'u oranında ceza tahsil edilir.

Afet durumlarında, ilgili saymanlık hesaplarından acil ihtiyaçları karşılamak amacıyla gerekli işlemler ve belgeler daha sonra tamamlanmak ve mahsubu özel ödenek kaydedilen tutarlardan yapılmak üzere gerekli sayıda personele ayrı ayrı olmak üzere avans verilebilir.

Özel ödenek kaydedilen tutarların toplanması, harcanması ve genel hükümlerin avans ve kredilere dair sınırlamalarına bağlı kalınmaksızın avans verilmesi ile mahsubuna ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 6 - 15.05.1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanununun 33 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde, 46 ncı maddesinde yer alan "fondan" ibaresi ile ek 6 ncı maddesindeki "fon hesabından" ibaresi "afet tertiplerinden", "Fon Harcama Yönetmeliği" ibaresi de "Afet Harcamaları Yönetmeliği" olarak değiştirilmiş ve 34, 35, 37, 38, 39, 41 ve 44 üncü maddeleri ile ek 5 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

Mali hükümler:

Madde 33 - Bu Kanun gereğince yapılacak harcamaları karşılamak üzere;

a) Her yıl iktisadi Devlet teşekkülleri ile en az sermayesinin yarıdan fazlası Devlete ait bulunan banka ve müesseselerin yıl sonu bilanço karlarının yüzde 3'ü nispetinde ödeyecekleri hisseler,

b) Bu Kanun uyarınca borçlu bulunan hak sahiplerince yatırılacak taksit ve faiz ödemeleri,

c) Bu Kanun uyarınca yaptırılan ve ihtiyaç fazlası olduğu anlaşılan konutların satışından elde edilecek gelirler,

d) Bu Kanun uyarınca kamulaştırılan veya satın alınan araziler üzerinde oluşturulan ve ihtiyaç fazlası olduğu anlaşılan arsaların satışından elde edilen gelirler,

e) Nakdi yardım ve bağışlar,

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğü hesabına yatırılır. Yatırılan bu tutarlar, bu

Kanunda belirtilen harcamalarda kullanılmak üzere Maliye Bakanlığınca bir yandan genel bütçeye özel gelir, diğer yandan Bayındırlık ve İskan Bakanlığı bütçesinde açılacak afet tertibine özel ödenek kaydedilir. Bu suretle ödenek kaydedilen miktarlardan yılı içerisinde harcanmayan tutarları ertesi yıl bütçesine devren özel gelir ve ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

(a) bendinde belirtilen gelirler mayıs ve kasım ayları içerisinde iki eşit taksitte ödenir ve hesaba yatırıldıkları yılın, yıllık beyannamesiyle bildirilecek gelirlerden ve kurum kazançlarından indirilir. Süresinde yatırılmayan hisseler 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Tabii afet nedeniyle özel ve kamu kuruluşları ile kişiler tarafından her ne ad altında olursa olsun toplanan nakdi bağış ve yardımlar Maliye Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğü adına açılacak özel hesaplarda toplanır ve nemalandırılır. Gerektiğinde döviz hesabı da açılabilir. Bu hesaplarda toplanan miktarlar Maliye Bakanlığınca ihtiyaca göre ilgili kurum bütçelerine özel gelir ve ödenek kaydedilmek suretiyle kullanılır. Bu ödeneklerden yılı içerisinde kullanılmayan miktarları, ertesi yıl bütçesine devren özel gelir ve ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

Acil durumlarda, il valilikleri adına açılacak acil afet hesaplarına, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı bütçesinin afet tertiplerinden ödeme yapılır. Bu hesaplardan yapılacak harcamaların belgeleri il özel idaresinde saklanır ve il özel idare bütçesi ile birlikte Sayıştayca denetlenir. Yıl sonunda harcanmayan miktarlar ile faiz gelirleri birinci fıkrada belirtilen hesaba yatırılır.

Afet tertipleri ile acil afet hesaplarından verilecek avanslar, yapılacak yardım ve harcamaların usul ve esasları Maliye Bakanlığı ve Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca müştereken hazırlanacak bir yönetmelikle tespit edilir.

Çeşitli kanunlarda Afetler Fonuna yapılan atıflar, afet tertiplerine veya acil afet hesaplarına yapılmış sayılır.

MADDE 7 - 02.03.1984 tarihli ve 2985 sayılı Toplu Konut Kanununun 1 inci maddesindeki "için Toplu Konut Fonunun meydana getirilmesi ve kullanılması" ibaresi metinden çıkarılmış; 2 nci maddesi başlığı ile birlikte, 412 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile eklenen ek 1 inci maddesinin (b) bendi aşağıdaki şekilde ve 3645 sayılı Kanunla eklenen ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasındaki "Toplu Konut Fonundan" ibaresi "Toplu Konut İdaresince" şeklinde değiştirilmiş; 3, 7 ve 8 inci maddeleri ile 412 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile eklenen ek 1 inci maddesinin (f) ve (g) bentleri ve ek 3 üncü maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Toplu Konut İdaresinin gelirleri, harcamaları ve denetimi:

Madde 2 - Toplu Konut İdaresinin gelirleri;

a) İdare tarafından satışı yapılacak konut, işyeri, arsa ve arazilerin satış ve kira gelirlerinden,

b) İdare tarafından açılacak kredilerin geri ödemelerinden,

c) Hazine arsaları üzerine yapılan konut ve işyerlerinin arsa maliyet bedellerinin en çok yüzde 25'ine kadar alınacak katılım payından,

d) Hazine Müsteşarlığının uygun görüşü üzerine yurt dışından sağlanacak kredilerden,

e) Faiz gelirlerinden,

f) Bütçe kanunları ile tahsis edilen ödenekten,

g) İdareye yapılacak bağış ve yardımlardan,

Meydana gelir.

Toplu Konut İdaresinin kaynakları aşağıdaki amaçlar için kullanılır:

a) Ferdi ve toplu konut kredisi verilmesi veya konut kredilerine faiz sübvansiyonu yapılması.

b) Toplu konut alanlarına arsa temin edilmesi.

c) Araştırma, turizm alt yapıları, konut alt yapıları, okul, karakol, ibadethane, sağlık tesisleri, spor tesisleri, postane, çocuk parkları, benzeri tesisler ve konut sektörü sanayiini teşvik için yatırım ve işletme kredisi verilmesi.

d) İş ve istihdam yaratmak üzere esnaf ve sanatkarlara ait işyerleri ve küçük sanayi teşebbüslerinin kredi yoluyla desteklenmesi.

e) Afet mahallerinde konut yapımının teşvik ve desteklenmesi.

İdare kaynaklarının kullanımına ilişkin usul ve esaslar Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulacak yönetmelikle tespit edilir.

Toplu Konut İdaresinin gelir ve giderleri Yüksek Denetleme Kurulu denetimine tabidir.

b) Yurt dışından, görev alanıyla ilgili harcamalarda kullanılmak üzere Hazine Müsteşarlığının uygun görüşü üzerine kredi almaya karar vermek,

MADDE 8 - 04.12.1984 tarihli ve 3096 sayılı Türkiye Elektrik Kurumu Dışındaki Kuruluşların Elektrik Üretimi, İletimi, Dağıtım ve Ticareti ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanunun ek 1, ek 2, ek 3, ek 4, ek 5 ve ek 6 ncı maddeleri yürürlükten kaldırılmış ve aynı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 4 - 31.12.2001 tarihine kadar yürürlüğe girecek olan Elektrik Enerjisi Fonu Anlaşmaları uyarınca taahhüt edilen yükümlülükleri karşılamak üzere;

a) 28.05.1986 tarihli ve 3291 sayılı Kanunun ek 2 nci maddesi gereğince tahsil olunan katkı payı tutarları,

b) Tabii kaynakların ve tesislerin özelleştirilmesi veya işletme haklarının devrinden elde edilen gelirlerden Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenecek miktarda ayrılacak paylar,

c) İrat kaydedilen teminatlar ile şirketlere sağlanan hizmetler karşılığı elde edilen tahsilat,

d) Elektrik Enerjisi Fonundan kullanılan kredilerin geri dönüşleri ile bu Fonun yükümlülüklerinden dolayı verilecek kredilerin geri dönüşleri,

e) Diğer gelirler,

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı merkez ödemelerini gerçekleştiren merkez saymanlığı hesabına yatırılır. Bu miktarlar Maliye Bakanlığınca bir yandan genel bütçeye özel gelir, diğer yandan Elektrik Enerjisi Fonunun bu fıkrada belirtilen yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde kullanılmak üzere Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesinde açılacak tertibe özel ödenek kaydedilir. Özel ödenek kaydedilen tutarlardan yılı içerisinde kullanılmayan miktarları ertesi yıl bütçesine devren özel gelir ve ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

Bu maddede belirtilen gelirlerin takibi ile yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin her türlü iş ve işlemler Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı nezdinde yürütülür.

MADDE 9 - 06.06.1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununun 7 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde, 13 üncü maddesindeki "fona" ibaresi "hesaba" olarak değiştirilmiş ve 12 nci maddesindeki "; 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu; 832 sayılı Sayıştay Kanunu; 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu" ibareleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Serbest bölgelerin gelir ve harcamaları:

Madde 7 - Serbest bölgelerden elde edilen gelirlerden;

a) Faaliyet ruhsatı ve izin belgesi karşılığı tahsil edilecek ücretler,

b) Yurt dışından bölgeye getirilen mallar ile bölgeden Türkiye'ye çıkarılan malların CIF değeri üzerinden peşin olmak üzere binde 5 oranında ödenecek ücretler,

c) Serbest bölgeyi işleten gerçek veya tüzel kişilere yapılacak sözleşmeler uyarınca tahsil edilecek tutarlar,

d) Bölge faaliyetlerinden sağlanan diğer gelirler,

İlgili idare tarafından sözleşmeler gereği tüzel kişilere yapılan gelir payı aktarmaları düşüldükten sonra Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde açılacak bir özel hesaba yatırılır. Bu hesapta toplanan tutarlardan ret ve iadeler düşüldükten sonra kalan tutar, Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı merkez ödemelerini yapan merkez saymanlığı hesabına yatırılır. Merkez saymanlık hesabına yatırılan meblağın yüzde 90'ı genel bütçeye gelir, yüzde 10'u da serbest bölgelerin kurulması, bakım ve onarımı, geliştirilmesi, eğitim ve araştırma faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ile dış ticaretin desteklenmesi amacıyla kullanılmak üzere genel bütçeye özel gelir kaydedilir. Özel gelir kaydedilen bu tutarlar Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı bütçesinde açılacak tertiplere Maliye Bakanlığınca özel ödenek kaydedilir. Bu suretle ödenek kaydedilen miktarlardan yılı içerisinde harcanmayan tutarları ertesi yıl bütçesine devren özel gelir ve ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

Serbest bölgelerde yatırım ve tesis safhasında kullanılan mallar, tevsî ve kapasite artırmak amacıyla getirilen mallar, kullanıcının kendisine ait olmayan bakım ve onarım maksadıyla getirilen mallar, bölgelere geçici olarak getirilen araç, gereç ve ekipmanlar, fason üretim amacıyla getirilen mallar birinci fıkranın (b) bendi hükmü uyarınca bir ücrete tabi tutulmaz.

Ancak, bakım ve onarım ile fason üretimde yaratılan katma değer üzerinden bu ücret alınır.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde oluşturulan özel hesabın işleyişi ile özel ödenekten yapılacak harcamalara ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. Gelirlerin zamanında yatırılmaması halinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

MADDE 10 - 05.06.1986 tarihli ve 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununun Beşinci Kısım Başlığı "Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Faaliyetlerinin Desteklenmesi", 24 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki "fon" ibaresi "saymanlık" olarak, 32 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve 3 üncü maddesinin (i) bendi, 24 üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki "fona" ibaresi, 33 ve 40 ıncı maddeleri ile 42 nci maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 32 - a) Çıraklık, mesleki ve teknik eğitimi geliştirme ve yaygınlaştırma hizmet ve faaliyetlerinde kullanılmak üzere;

- 1) Bakanlık bünyesinde bulunan döner sermaye işletmelerinin karları,
- 2) Bakanlığa bağlı kurumlarda eğitim öğretimde üretilen malların satışından elde edilen gelirler,
- 3) Bağış, yardım ve diğer her türlü gelirler,

Millî Eğitim Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğü hesabına yatırılır. Yatırılan bu tutarlar Maliye Bakanlığınca bir yandan genel bütçeye özel gelir, diğer yandan Bakanlık bütçesinde açılacak tertiplere özel ödenek kaydedilir. Bu suretle ödenek kaydedilen miktarlardan yılı içerisinde harcanmayan tutarları ertesi yıl bütçesine devren özel gelir ve ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

b) Çıraklık, mesleki ve teknik eğitimi geliştirme ve yaygınlaştırma hizmet ve faaliyetlerinde kullanılmak üzere Bakanlık bütçesine özel ödenek kaydedilen bu tutarlar aşağıdaki hizmetlerin yerine getirilmesinde kullanılır:

- 1) Çıraklık, örgün ve yaygın mesleki ve teknik öğretim kurumlarında görevli yönetici, öğretmen, uzman, kadrolu ve kadrosuz usta öğreticilerin nitelik ve niceliklerinin yükseltilmesi için yurt içinde eğitimlerinde,
- 2) Mesleki ve teknik eğitim metotlarının ve araçlarının araştırılması, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasında,
- 3) Çıraklık, örgün ve yaygın mesleki ve teknik öğretim kurumlarının atölye ve laboratuvarları için makine, araç, takım ve teçhizat alınması, gerektiğinde kiralınması, bunların bakım ve tamirinde,

4) Çıraklık, örgün ve yaygın mesleki ve teknik eğitim kurumlarında görevli kadrolu ve kadrosuz atölye ve meslek dersi öğretim elemanlarına aslı görevleri dışında, okulda ve işyerlerinde yapılan eğitimle ilgili normal maaş ve ücretlerine ilave ek ücret ödenmesinde,

5) Çıraklık, örgün ve yaygın mesleki teknik eğitimle ilgili her türlü yayınların hazırlanması, tercümesi, çoğaltılması, satın alınması ve dağıtılmasında,

6) Çeşitli mesleklerde çalışmakta olanlara hizmet içinde ve mesleklerinde gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılması için Bakanlığa bağlı eğitim kurumlarında kurslar, seminerler ve eğitim programları düzenlenmesinde,

7) İş öncesi eğitimi, yaygın ve çıraklık eğitiminde,

8) Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu ile İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu toplantılarına katılan başkan, üye, müşavir üye, imtihan ve mesleki ihtisas komisyonu üyelerine Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine tespit edilecek miktarda verilecek yolluk ve huzur hakkı ödemelerinde.

MADDE 11 - 12.04.1990 tarihli ve 3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanunun 9 uncu maddesinin (b) bendi ile 14 üncü maddesi aşağıdaki şekilde, 10 uncu maddesindeki "Başkanlık ve Fonun" ibaresi "Başkanlığın", 17 nci maddesinin (d) bendinde yer alan "15 inci maddede" ibaresi "14 üncü maddede" olarak değiştirilmiş; 2 nci maddesindeki "fon" tanımı, 17 nci maddesinin (I) numaralı fıkrasındaki "ile Başkanlık emrinde kurulan fon" ibaresi ile 15 ve 16 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

b) Başkanlıkça hazırlanan bütçeyi, personel kadrolarını, geçici nitelikteki danışman sayılarını ve personele ödenecek gündelik miktarlarını onaylamak,

Madde 14 - Başkanlık bütçesi aşağıdaki gelirlerden oluşur:

- a) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekler,
- b) 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararıya tabi teşekkül, müessese ve bağlı ortaklıkların yıllık ve kurumlar vergisi matrahına esas karlarının binde 1'i nispetinde ödeyecekleri aidatlar,
- c) Sermayesinin yüzde 50'sinden fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait bankaların kurumlar vergisine matrah olan yıllık karlarının yüzde 2'si nispetinde ödeyecekleri aidatlar,
- d) Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonunun yıllık gelirinin yüzde 2'si nispetinde ödeyeceği aidat,
- e) Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin yıllık gelirinin yüzde 2'si nispetinde ödeyeceği aidat,
- f) Başkanlık tarafından verilecek hizmetler karşılığında alınacak ücretler,
- g) Organize sanayi bölgeleri müteşebbis heyetlerince yapılan arsa satış hasılatlarının yüzde 1'i oranında ayrılacak pay,
- h) Dış kaynaklardan sağlanan krediler,

i) Başkanlığa yapılacak bağış ve yardımlar ile Başkanlığın sahip olduğu mal ve haklardan kaynaklanan sair gelirler.

Başkanlık bütçesine kaynak teşkil eden ilgili kuruluşların aidatları bir önceki yıla ait kar miktarlarına göre, her yıl mayıs ve ekim aylarında olmak üzere iki taksit halinde, ilgili kuruluşlarca Başkanlığın kamu bankalarının birisinde açtığı hesabına yatırılır. Ödenen aidatlar, bu kurum ve kuruluşlarca matrah hesabına gider olarak kaydedilir.

Başkanlık bütçesinin gelirleriyle ilgili alacaklar, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Başkanlık bütçesinin gelir, gider ve muhasebesine ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 12 - 09.12.1994 tarihli ve 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin (e) fıkrasının son cümlesindeki "6.6.1985 tarih ve 3218 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde hükümlenen Serbest Bölgeleri Tesis ve Geliştirme Fonundan" ibaresi "bütçeden", ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasındaki "Gelir İdaresini Geliştirme Fonundan" ibaresi "213 sayılı Vergi Usul Kanununun ek 13 üncü maddesinin (4) numaralı fıkrası uyarınca", ikinci fıkrası "Bu ödemeler bütçeden karşılanır." şeklinde değiştirilmiş ve aynı Kanuna aşağıdaki ek ve geçici maddeler eklenmiştir.

EK MADDE 2 - Ülkemizin zirai ve sınai ürün ve malları ile doğal kaynaklarından üretilen maddeleri dünya piyasalarında tanıtmak ve bulunacak yeni piyasaların şartlarını tespit ederek bunları üretim bölgelerine duyurmak, dünya piyasa hareketlerini yakından takip ederek ilgilileri zamanında haberdar etmek ve dış ticaret konusunda eğitmek, ihracat imkanı bulunan malların üretimleri ve ihracatları ile ihracatta katma değeri artırma çarelerini araştırmak, uluslararası ticari ilişkilerin geliştirilmesi için yerli ve yabancı kuruluşlar ile işbirliği ve koordinasyonu sağlamak, bakanlıkların ve ticaret ve sanayi odaları ile Odalar Birliğinin ve ihracatçı birliklerinin ihracat ile ilgili faaliyetlerinde işbirliği yapmak, kamu kurum ve kuruluşları ile mesleki kuruluşlar tarafından talep edilecek bu konular ve dış ticaretle ilgili diğer konularda araştırma ve uygulamaları yapmak amacıyla tüzel kişiliği haiz ve özel hukuk hükümlerine tabi, idari ve mali özerkliğe sahip, Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığına bağlı İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi kurulmuştur.

Merkezin idare organları Yönetim Kurulu ve Genel Sekreterliktir.

Yönetim Kurulu, Müsteşarın başkanlığında ihracattan sorumlu Müsteşar Yardımcısı, İhracat Genel Müdürü, Dış Ticarete Standardizasyon Genel Müdürü ile Gümrük Müsteşarlığı, Dışişleri, Maliye, Tarım ve Köyüşleri ve Sanayi ve Ticaret bakanlıklarının birer temsilcisi ve ihracatçı birliklerinin temsilcileri ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Genel Sekreterinden oluşur. Müsteşar Yardımcısı aynı zamanda Merkezin Genel Sekreteridir. Genel Sekreter Merkezin sevk ve idaresinden dolayı Yönetim Kuruluna karşı sorumludur.

Merkez idare organlarının görev ve yetkileri ile kararlarının ilgili bakan tarafından denetimine ilişkin usul ve esaslar Dış

Ticaret Müsteşarlığınca çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

Merkezin gelirleri; ihracatçı birliklerinin aylık gerçekleşen gelirlerinin en çok yüzde onu, Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Borsalar Birliğinin aylık gerçekleşen gelirlerinin en çok yüzde biri olmak üzere Merkez Yönetim Kurulunca belirlenen ve ilgili bakan tarafından onaylanarak kesinleşen katkı paylarından müteakip ayın 15'ine kadar yapılan aylık tahsilatlar, hizmet karşılığı alacağı ücretler, Dış Ticaret Müsteşarlığı bütçesine Merkeze yardım amacıyla konulan ödenek ile bağış ve yardımlardan oluşur.

İhracatı Geliştirme Etüd Merkezinin yerine getireceği hizmetlerin gerektirdiği görevler, sözleşmeli personel eliyle yürütülür.

Kurum personelinin, ayrıca 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşımaları zorunludur.

Sözleşmeli personelin hizmete alınmaları, görev ve yetkileri, nitelikleri, atanma, ilerleme, yükselme, görevden alınma şekilleri, disiplin esasları, yükümlülükleri, unvan ve sayıları Bakanlar Kurulu kararı ile çıkarılacak yönetmelik ile düzenlenir.

Sözleşmeli personelin ücret ile diğer mali ve sosyal hakları ile sözleşme esasları; Merkezin bağlı olduğu Dış Ticaret Müsteşarlığındaki emsali personelin mali ve sosyal haklarını geçmemek üzere, Genel Sekreterin teklifi ve Yönetim Kurulunun onayı alındıktan sonra Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenir.

İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi personeli hakkında, 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri ile ek ve değişiklikleri uygulanır.

Hizmet sürelerinin değerlendirilmesi, 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılır.

İşçi statüsünde çalışmakta iken, istekleri üzerine sözleşmeli personel statüsüne geçen personele, iş mevzuatına göre herhangi bir tazminat ödenmez. Bu personelin önceden kıdem tazminatı ödenmiş süreleri hariç, kıdem tazminatına esas olan geçmiş hizmet süreleri 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre emekli ikramiyelerinin hesabında dikkate alınır.

İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi personelinin emeklilik işlemlerinde, genel idare hizmetleri sınıfında görev yapan genel müdürler için belirlenen ek gösterge rakamını geçmemek üzere, ifa ettikleri görevleri itibarıyla, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre girebilecekleri sınıflardaki benzer görevlerin aynı kadro, unvan ve derecesi için belirlenmiş ek göstergeleri uygulanır.

Sözleşmeli statüye geçen personel hakkında, yukarıdaki hükümler dışında, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümleri uygulanır.

Merkezin bütçesi ve harcamaları genel bütçeli kurumların tabi olduğu hükümlere tabi olmayıp mali yıl itibarıyla Genel

Sekreterlikçe hazırlanır ve Yönetim Kurulunun uygun görüşü ve ilgili bakanın onayını müteakip yürürlüğe girer.

Merkezin gelir ve giderleri, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunun denetimine tabidir.

Yönetim Kurulu üyelerine, kamu iktisadi teşebbüsleri yönetim kurulu üyelerine verilen ücreti geçmemek üzere ilgili bakanın onayı ile belirlenecek miktarda huzur hakkı verilir.

Merkezin gelir, gider ve muhasebe usulleri ile diğer mali konulara ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak ilgili bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerde düzenlenir.

GEÇİCİ MADDE 12 - Bu maddenin yürürlük tarihinde, İhracatı Geliştirme Etüd Merkezinde çalışmakta olan personel arasından, sözleşmeli personel statüsüne geçmek istemeyen personelden, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa bağlı olanların bu bağlılığı devam eder ve bunlar hakkında bu Kanunun ek 2 nci maddesi hükümleri uygulanmaz. Bunların mali ve sosyal haklarının belirlenmesine ilişkin mevcut hükümlerin uygulanmasına devam olunur. Bu personelden emeklilik veya diğer şekilde boşalmış olan pozisyonlar, hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır ve yerlerine aynı statüde yeni personel alınamaz.

MADDE 13 - 25.02.1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanununun 30 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Mali Hükümler

Madde 30 - Bu Kanunla Bakanlığa verilen görevlerin gerçekleştirilmesi amacıyla personel giderleri hariç her türlü cari, yatırım ve transfer giderleri ile huzur haklarının ödenmesinde kullanılacak üzere;

a) Her türlü tütün mamulleri ile alkollü içkilerin imalat ve ithalatçıları tarafından yurt içinde yapılacak teslimlerde satış fiyatı üzerinden hesaplanacak yüzde 3 oranında alınacak pay,

b) Bu Kanuna göre otlatma amacıyla kiraya verilen mera, yaylak ve kışlaklardan yönetmelikte belirtilen usule göre alınacak ücretler,

c) Üreticilerden satın alınan sütün satın alma bedelinin binde 1'i oranında, süt işleyen kuruluşlarca yapılacak kesinti,

d) Yurt içinde yetiştirilen ve satışı yapılan büyük ve küçükbaş canlı hayvanların satış bedellerinin binde 1'i oranında satıcılarından alınacak pay,

e) Tahsis amacının değiştirilmesi için başvuruda bulunan gerçek ve tüzel kişilerden, tahsis amacı değiştirilen meradan elde edilecek yirmi yıllık ot geliri esas alınarak, komisyonca tespit edilecek miktarda alınacak ücret,

f) Yayla turizmi amacıyla 20 nci madde çerçevesinde verilecek yapı izinlerinden valiliklerce tespit edilecek miktarda alınan yapı ruhsat ücretleri ile bu yerlerin yıllık kira bedelleri,

g) Her türlü bağış ve yardımlar,

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğü hesabına yatırılır. Yatırılan bu tutarlar Maliye Bakanlığınca bir yandan genel bütçeye özel gelir, diğer yandan Bakanlık bütçesinde açılacak tertiplere özel ödenek kaydedilir. Kaydedilen özel ödeneklerden yılı içerisinde kullanılmayan tutarlar, Maliye Bakanlığınca söz konusu Bakanlığın ertesi yıl bütçesine devren özel gelir ve ödenek kaydedilir.

Bu maddede belirtilen gelirler, tahsilatın yapıldığı tarihi takip eden ayın 15'ine kadar saymanlık hesabına yatırılır ve gelirlerin tahsilatında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Bu madde uyarınca yapılacak tahsilatlara ilişkin diğer hususlar ile Bakanlık bütçesine özel ödenek kaydedilen tutarların harcama usul ve esasları ile ödenecek huzur hakları Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 14 - 19.10.1989 tarihli ve 383 sayılı Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin X. Bölüm başlığı metinden çıkarılmış; 22 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde, 23 üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki "Bu Fon'un kullanılması" ibaresi "Kurum harcamaları" şeklinde değiştirilmiş ve 23 üncü maddesinin başlığı dahil ikinci fıkrası dışındaki diğer fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

Kurumun Gelirleri ve Harcamaları

Madde 22 - Kurum, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı doğrultusunda yapılacak harcamaları karşılamak üzere aşağıda belirtilen kaynaklardan gelir sağlar:

a) Çevre Bakanlığının bütçesinden Kuruma aktarılacak meblağlar.

b) Her türlü yardım ve bağışlar ile Hazine Müsteşarlığının uygun görüşü üzerine alınacak dış krediler.

c) Kira ve işletme gelirleri ile koruma altındaki bölgelerde günübirlik alan olarak işletilen alanlardan elde edilen gelirler.

d) İmar planları yapımına ve harita yapımına iştirak bedelleri.

e) Çevre Bakanlığının bütçesine özel ödenek olarak kaydedilen miktarlardan Çevre Bakanınca uygun görülecek miktarda yapılacak aktarmalar.

f) Diğer gelirler.

Kurumun bütçe, gelir ve harcama usul ve esasları Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak Çevre Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Kurumun gelir ve giderlerine ilişkin hesaplar Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunca denetlenir.

MADDE 15 - A) 03.06.1938 tarihli ve 3423 sayılı Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Mesleki ve Teknik Öğretim Okulları Döner Sermayesi Hakkında Kanununun 1 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki "Fonundan" ibaresi "gelirlerinden" olarak değiştirilmiştir.

B) 21.12.1959 tarihli ve 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanununun 30 uncu maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Denetleme aidatı olarak tahsil edilen tutarlar genel bütçeye özel gelir kaydedilmek üzere Hazine Müsteşarlığının merkez ödemelerini yapan saymanlık müdürlüğü hesaplarına yatırılır. Özel gelir kaydedilen bu tutarlar, münhasıran Sigorta Denetleme Kurulu hizmetlerinde kullanılmak üzere Maliye Bakanlığınca Hazine Müsteşarlığı bütçesine özel ödenek kaydedilir. Bu suretle ödenek kaydedilen miktarlardan yılı içinde harcanmayan tutarları ertesi yıl bütçesine devren özel gelir ve ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir. Zamanında yatırılmayan denetleme aidatlarının tahsilatında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

C) 10.09.1960 tarihli ve 79 sayılı Milli Korunma Suçlarının Affına, Milli Korunma Teşkilat, Sermaye ve Fon Hesaplarının Tasfiyesine ve Bazı Hükümler İhdasına Dair Kanunun 5 inci maddesinin (c) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

c) Akaryakıt fiyatlarında istikrarın sağlanması amacıyla petrol ürünlerinden Bakanlar Kurulunca belirlenecek esaslar dahilinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca belirlenecek miktarlarda Akaryakıt Fiyat İstikrar Payı alınır ve genel bütçeye gelir kaydedilir.

D) 04.01.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ek 13 üncü maddesinin başlığı ile (1), (2), (3) ve (5) numaralı fıkraları yürürlükten kaldırılmış ve (4) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "(sözleşmeli personel ile bağlı kuruluşların üst düzey yönetici kadrolarına atanmışlar dahil)" ibaresi "(sözleşmeli personel ile bağlı kuruluşların personeli dahil)" şeklinde değiştirilmiş ve bu fıkranın son paragrafına "Bu ödemeler bütçeden karşılanır. Bağlı kuruluşlar personeline yapılacak ek ödemelerin belirlenmesinde, bunlara ödenmekte olan ikramiye, fazla mesai ücreti gibi farklı ödemeler ile diğer imkanlar dikkate alınır ve bağlı kuruluş bütçelerinden ödenir." cümlesi eklenmiştir.

E) 04.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 58 inci maddesinin başlığında yer alan "ve araştırma fonu" ibaresi metinden çıkarılmış; (a) fıkrasının dördüncü bendinde yer alan "araştırma fonu" ibaresi "bilimsel araştırma projeleri" şeklinde değiştirilmiş ve (b) fıkrası yürürlükten kaldırılarak maddeye aşağıdaki bentler eklenmiştir.

Üniversitelerde araştırma projelerinin finansmanında kullanılmak üzere; üniversite döner sermaye işletmelerinden, öğretim üyelerinin doğrudan veya dolaylı katkısı olup olmadığına bakılmaksızın elde edilen her türlü gayri safi hasılatın yüzde 10'undan az olmamak üzere, üniversite yönetim kurulunun belirleyeceği orandaki tutar, döner sermaye saymanınca tahsilatı takip eden ayın ilk haftası içinde Bütçe Dairesi Başkanlığı hesabına yatırılır. Süresi içinde yatırılmayan tutarların tahsilinde, 6183 sayılı

Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Bütçe Dairesi Başkanlığı hesabına yatırılan bu tutarlar ile araştırma projelerinden elde edilen gelirler ve bu amaçla tahsil edilen bağış ve yardımlar, Maliye Bakanlığınca ilgili üniversite bütçesine bir yandan özel gelir, diğer yandan açılacak tertiplere özel ödenek kaydedilir. Bu suretle ödenek kaydedilen miktarlardan yılı içerisinde harcanmayan tutarları ertesi yıl bütçesine devren özel gelir ve ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

Araştırma projelerine bütçe ile tahsis olunan ödenekler ve/veya yukarıdaki hükümler uyarınca özel ödenek kaydolunan tutarlar; üniversite yönetim kurulunca gerekli görüldüğü takdirde, her bir proje için avans verilmek suretiyle de kullanılabilir.

Araştırma projelerinin seçilmesi, uygulanması ve izlenmesi ile ödeneklerin kullanılması, genel hükümlerin avans ve kredi sınırlamalarına bağlı kalınmaksızın avans verilmesi ve bu avansın mahsubuna dair usul ve esaslar Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak, Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

F) 08.01.1985 tarihli ve 3143 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 10 uncu maddesinin (m) bendinde yer alan "Bakanlık bütçesinde mevcut bulunan veya yer alacak olan fonlardan" ibaresi "Bakanlık bütçesinden" şeklinde değiştirilmiştir.

G) 24.03.1988 tarihli ve 3418 sayılı Eğitim, Gençlik, Spor ve Sağlık Hizmetleri Vergisinin İhdası ile 3074 Sayılı Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanunu, 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 1318 Sayılı Finansman Kanunu, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve 492 Sayılı Harçlar Kanununda Değişiklikler Yapılması ve Bu Kanunlara Bazı Hükümler Eklenmesine Dair Kanunun 39 uncu maddesinin (a) bendinde geçen "payların yarısı" ibaresi "paylar", "Başbakanlık Bütçesinde," ibaresi "dağılımı Başbakan onayı ile belirlenmek suretiyle Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlükleri bütçelerinde," olarak değiştirilmiş; "bu bakanlıklarca belirlenecek ve yeniden" ibaresi ile "Başbakanlık bütçesine kaydedilen ödeneğin, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü arasında paylaşımına Başbakan yetkilidir." cümlesi metinden çıkarılmış; (b) bendi yürürlükten kaldırılmış ve son fıkrasındaki "(a) ve (b) bentlerine göre Başbakanlık ve bakanlıkların" ibaresi "(a) bendine göre ilgili kurumların" olarak değiştirilmiştir.

H) 12.04.2000 tarihli ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununun 15 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "fon hesabına alacak kaydeder." ibaresi "genel bütçeye gelir kaydeder." şeklinde değiştirilmiştir.

I) 30.4.1992 tarihli ve 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 32 nci maddesinin (I) bendinde yer alan "Fonu" ibaresi metinden çıkarılmış ve 44 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Çıracılık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Dairesi Başkanlığı

Madde 44 - Çıracılık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Dairesi Başkanlığı, 3308 sayılı Çıracılık ve Meslek Eğitimi Kanununda öngörülen çıracılık, mesleki ve teknik eğitimi geliştirme ve yaygınlaştırmaya dair iş ve işlemleri yürütmekle görevlidir.

MADDE 16 - a) 27.10.1960 tarihli ve 118 sayılı İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi Kurulması Hakkında Kanun,

b) 06.12.1984 tarihli ve 3100 sayılı Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunun 9 uncu maddesinin (5) numaralı fıkrası,

c) 28.05.1986 tarihli ve 3291 sayılı Kanunun ek 2 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan "Elektrik Enerjisi Fonu'nda toplanmak üzere" ibaresi,

d) 23.07.1995 tarihli ve 4123 sayılı Tabii Afet Nedeniyle Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanunun 3 üncü maddesinde yer alan "bağış ve yardımlardan, her ne ad altında toplanırsa toplansın nakdi olanlar Afetler Fonuna;" ve "ise" ibareleri,

e) 18.06.1999 tarihli ve 4389 sayılı Bankalar Kanununun 20 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendi,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Hükümler

MADDE 17 - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 38 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Mükelleflerin iktisap tarihinden itibaren en az iki tam yıl süreyle işletmelerinde kayıtlı bulunan gayrimenkul, iştirak hisseleri ve amortisman tabii diğer iktisadi kıymetleri elden çıkarmaları halinde, bu iktisadi kıymetlerin maliyet bedeli bunların elden çıkarıldıkları ay hariç olmak üzere Devlet İstatistik Enstitüsünce belirlenen toptan eşya fiyat endeksindeki artış oranında artırılarak kazancın tespitinde dikkate alınabilir. Rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle edinilen iştirak hisseleri ile iştirak edilen kurumun ihtiyat akçeleri, banka provizyonları ve Vergi Usul Kanununa göre ayrılan yeniden değerlendirme fonlarının sermayeye ilavesi dolayısıyla bedelsiz alınan iştirak hisselerinin en az iki yıl öncesinde iştirak edilen şirketlere ait olması halinde, rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle edinilen veya alınan bu iştirak hisseleri iki yıl önce iktisap edilmiş sayılır. Rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle veya bedelsiz olarak edinilen hisseler için maliyet bedeli artırımını, bu hisselerin itibari değeri üzerinden bunların edinilmesine yol açan sermaye artırımının tescilli tarihinden itibaren uygulanır. Bu hüküm 39 uncu madde gereğince işletme hesabı esasına göre ticari kazancın tespitinde de uygulanır. Bilanço esasında defter tutan mükellefler tarafından artırılan maliyet bedeline tekabül eden kazançlar, bilançonun pasifinde özel bir fon hesabında gösterilir. Bu fon, sermayeye ilave dışında herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, o yılın kazancına dahil

edilerek vergiye tabi tutulur. Söz konusu iktisadi kıymetlerin alım satımı ile devamlı olarak uğraşanlar, alım satımını yaptıkları iktisadi kıymetler için bu hükümden yararlanamaz. Şu kadar ki, inşaat yapımına tahsis edilen arsa ve arazilere ilişkin olarak inşaatın bitim tarihine kadar geçen süre için bu fıkra hükmüne göre maliyet bedeli artırımını yapılabilir. Ancak, inşaatın tamamlanmasından önce satışı yapılan gayrimenkuller için maliyet artırımını satışın yapıldığı tarihe kadar uygulanır. Bu fıkra hükmünün uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tespit etmeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

MADDE 18 - A) 03.06.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (7) numaralı bendinin birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kurumlar vergisi beyannamelerinde her yılın zararı ayrı ayrı gösterilmek ve beş yıldan fazla nakledilmemek koşuluyla geçmiş yılların mali bilançolarına göre meydana gelen zararlar (aynı sektörde faaliyet göstermesi, son beş yıla ilişkin kurumlar vergisi beyannamelerinin kanuni süresinde verilmiş olması koşullarıyla 37 ve 39 uncu maddeler çerçevesinde devir alınan kurumların, devir tarihi itibarıyla zarar dışındaki aktif toplamını geçmeyen zararları ile 38 inci maddede belirtilen bölünme işlemi sonucu münfesi olan kurumun zarar dışındaki aktif toplamını geçmeyen zararları dahil.).

B) 5422 sayılı Kanunun Beşinci Bölüm başlığı "Tasfiye-Birleşme-Devir-Bölünme ve Hisse Değişimi" olarak ve 38 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bölünme ve hisse değişimi

Madde 38 - Aşağıdaki işlemler bölünme veya hisse değişimi hükmündedir.

1- Tam mükellef bir sermaye şirketinin tasfiyesiz olarak ifisah etmek suretiyle bütün mal varlığı, alacak ve borçlarını mukayyet değerleri üzerinden mevcut veya yeni kurulacak tam mükellefiyete tabii iki veya daha fazla sermaye şirketine devretmesi ve karşılığında devredilen sermaye şirketinin ortaklarına devralan sermaye şirketinin sermayesini temsil eden iştirak hisseleri verilmesi (devredilen şirketin ortaklarına verilecek iştirak hisselerinin itibari değerinin %10'una kadarlık kısmının nakit olarak ödenmesi işlemin bölünme sayılmasına engel değildir.).

2- Tam mükellef bir sermaye şirketinin bilançosunda yer alan gayrimenkuller ve iştirak hisseleri ile üretim tesisleri, hizmet işletmeleri ve bu tesis ve işletmelere bağlı gayrimaddi haklar, hammadde, yarı mamul ve mamul malların, mukayyet değerleri üzerinden mevcut veya yeni kurulacak tam mükellef bir sermaye şirketine, bu değerleri devreden şirketin ortaklarına verilmek veya devreden şirkette kalmak üzere, devralan şirketin iştirak hisseleri karşılığında aynı sermaye olarak konulması.

3- Tam mükellef bir sermaye şirketinin, diğer bir sermaye şirketinin hisselerini, bu şirketin yönetimini ve hisse senedi çoğunluğunu elde edecek şekilde devralması ve karşılığında bu şirketin ortaklarına kendi şirketinin sermayesini temsil eden iştirak hisselerini vermesi (hisseleri devralınan şirketin ortaklarına verilecek iştirak hisselerinin itibari değerinin %10'una kadarlık kısmının

nakit olarak ödenmesi işlemin hisse değişimi sayılmasına engel değildir.).

Aktifi ve pasifi düzenleyici hesaplar ilgili olduğu aktif veya pasif hesapla birlikte devrolunur.

Maliye Bakanlığı bölünme işlemleri ile ilgili usulleri belirlemeye yetkilidir.

C) 5422 sayılı Kanunun 39 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Devir ve bölünme hallerinde vergilendirme

Madde 39 - A) Devirlerde, aşağıdaki şartlara uyulduğu takdirde, münfesi kurumun sadece devir tarihine kadar elde ettiği kazançlar vergilendirilip, doğrudan doğruya birleşmeden doğan karlar hesaplanmaz ve vergilendirilmez.

1- Münfesi kurum ile birleşilen kurum, müştereken imzalayacakları bir devir beyannamesini, birleşme tarihinden itibaren on beş gün içinde münfesi kurumun bağlı bulunduğu vergi dairesine verirler ve bu beyannameye devir bilançosunu bağlarlar.

2- Birleşilen kurum münfesi kurumun tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarını ödeyeceğini ve diğer vebelerini yerine getireceğini devir beyannamesine bağlı bir beyanname ile taahhüt eder. Mahallin en büyük mal memuru bu hususta birleşilen kurumdaki ayrıca teminat isteyebilir.

B) 38 inci maddenin birinci fıkrasının (1) numaralı bendine göre gerçekleştirilen bölünmelerde, aşağıdaki şartlara uyulduğu takdirde bölünme suretiyle münfesi hale gelen kurumun sadece bölünme tarihine kadar elde ettiği kazançlar vergilendirilip, doğrudan doğruya bölünmeden doğan karlar hesaplanmaz ve vergilendirilmez.

1- Bölünen kurum ile bu kurumun varlıklarını devralan kurumlar müştereken imzalayacakları bir bölünme beyannamesini, bölünme tarihinden itibaren on beş gün içinde bölünen kurumun bağlı olduğu vergi dairesine verirler ve bu beyannameye bölünme tarihindeki bilanço ve gelir tablosunu, bölünme sözleşmesini ve bölünen kurumun varlıklarını devralan kurumların yeni sermaye yapısını gösteren Ticaret Sicili Müdürlüğü yazısının bir örneğini bağlarlar.

2- Bölünen kurumun varlıklarını devralan kurumlar, bölünen kurumun bölünme tarihine kadar tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarından müteselsilen sorumlu olacaklarını ve bu vebelerini yerine getireceklerini bölünme beyannamesine bağlı bir taahhütname ile taahhüt ederler. Mahallin en büyük mal memuru bu hususta bölünen kurum ile bu kurumun varlıklarını devralan kurumlardan teminat isteyebilir.

C) Bu maddeye göre yapılan devir ve bölünmelerde, devir veya bölünme tarihine kadar olan kazancın vergilendirilmesi için devir veya bölünmeye ilişkin şirket yetkili kurulu kararının Ticaret Sicilinde tescil edildiği tarih itibarıyla hesaplanan kazanç, bu kararın ilan edildiği tarihten itibaren onbeş gün içinde bölünme veya devir dolayısıyla münfesi hale gelen kurumun bağlı bulunduğu vergi dairesine kurumlar vergisi beyannamesi ile beyan

edilir. Bu beyannameye devir veya bölünme bilançosu ile gelir tablosu bağlanır.

D) 38 inci maddenin birinci fıkrasının (2) ve (3) numaralı bentlerinde belirtilen işlemlerden doğan karlar hesaplanmaz ve vergilendirilmez. 38 inci maddenin birinci fıkrasının (2) numaralı bendine göre gerçekleştirilen bölünme işlemlerinde bölünen kurumun bölünme tarihine kadar tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarından bölünen kurumun varlıklarını devralan kurumlar müteselsilen sorumlu olur.

D) 5422 sayılı Kanunun 42 nci maddesinin başlığı ile üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Tasfiye, birleşme, devir ve bölünme halinde ödeme

39 uncu maddenin (A) ve (B) fıkrası hükümleri dahilinde vukua gelen devir ve bölünmelerde, münfesi kurum namına tahakkuk eden vergiler 40 inci maddede yazılı sürelerde birleşilen veya devralan kurumlardan alınır.

E) 5422 sayılı Kanunun geçici 21 inci maddesinin (3) numaralı fıkrası yürürlükten kaldırılmış ve aynı Kanunun geçici 28 inci maddesinin (a) fıkrasının üçüncü paragrafında yer alan "Bakanlar Kurulu bu oranı %10'a kadar indirmeye yetkilidir." cümlesi, "Bakanlar Kurulu bu oranı işlemlerin türlerine göre ayrı ayrı veya topluca %0'a kadar indirmeye veya kanuni oranına kadar artırmaya yetkilidir." şeklinde değiştirilmiştir.

F) 5422 sayılı Kanunun geçici 29 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki (6) ve (7) numaralı bentler eklenmiştir.

6. Türkiye'de faaliyette bulunan bankaların aktifinde kayıtlı olan gayrimenkuller ve iştirak hisselerinin satışından doğan kazançlar ile bu bankalara doğrudan veya dolaylı olarak iştiraki bulunan tam mükellef sermaye şirketlerinin aktifinde kayıtlı olan gayrimenkuller ve iştirak hisselerinin satışından doğan kazançların satışın yapıldığı yılda banka sermayesine ilave edilen kısmı kurumlar vergisinden müstesnadır. Vadeli satış halinde, satışın yapıldığı hesap dönemini takip eden ikinci hesap dönemi sonuna kadar banka sermayesine ilave edilen tutarlar da bu istisnadan yararlanır. İlk yapılan tahsilatın iştirak hissesi veya gayrimenkulün maliyet bedeline ilişkin olduğu kabul edilir. Bu bent hükmüne göre vergiden müstesna tutulan kazançlar, Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinin (b-ii) alt bendine göre vergi tevkifatına tabi tutulmaz. Türk Ticaret Kanununun 391 inci maddesinin bu suretle gerçekleştirilecek sermaye artırımına aykırı hükümleri uygulanmaz. Bu bent hükmünün yürürlüğe girdiği tarihten sonra bu bent kapsamında yapılacak işlemler tapu ve kadastro harcıdan, düzenlenen kağıtlar damga vergisinden, lehe alınan paralar banka ve sigorta muameleleri vergisinden müstesnadır. Bu hükümden yararlanan kurumların gayrimenkul ile iştirak hisselerinin satışından doğan kazancın tespitinde Gelir Vergisi Kanununun 38 inci maddesinin son fıkrası hükmü uygulanmaz. Bu bentte belirtilen istisna hükümleri bu bendin yürürlük tarihi itibarıyla banka kayıtlarına göre Türkiye'de faaliyet gösteren bankalara borçlu durumda olan tam mükellef sermaye şirketlerinin ve kefillerinin, bu Kanunun yayımı tarihinde sahip oldukları ve bu borçlara karşılık bankalara devrettikleri gayrimenkul ve iştirak hisselerinden doğan kazançlar için de uygulanır.

Bu kazançların sermayeye ilavesi nedeniyle ortaklarca elde edilen menkul sermaye iradı için beyanname verilmez, başka gelirler nedeniyle verilen beyannameye bu gelir dahil edilmez.

7. Türkiye'de faaliyette bulunan bankalarla ilgili olarak yukarıda yer alan hükümler, Türkiye'de faaliyette bulunan özel finans kurumları hakkında da uygulanır.

MADDE 19 - A) 25.10.1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

c) Gelir Vergisi Kanununun 81 inci maddesinde belirtilen işlemler ile Kurumlar Vergisi Kanununa göre yapılan devir ve bölünme işlemleri (Bu kapsamda vergiden istisna edilen işlemler bakımından Katma Değer Vergisi Kanununun 30 uncu maddesinin (a) bendi hükmü uygulanmaz. İşlem sonunda faaliyetini bırakan, bölünen veya infisah eden mükelleflerce yüklenilen ve indirilemeyen vergiler, faaliyete başlayan veya devir ve bölünme sonrasında devredilen veya bölünen kurumların varlıklarını devralan mükellefler tarafından mükerrer indirimde yol açmayacak şekilde indirim konusu yapılır.),

B) 3065 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 28 inci maddesi ile geçici 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının (6) ve (7) numaralı bentleri kapsamındaki teslimler vergiden müstesnadır.

MADDE 20 - 13.07.1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 29 uncu maddesine aşağıdaki (s) bendi eklenmiştir.

s) Kurumlar Vergisi Kanununa göre yapılan birleşme, devir, bölünme ve hisse değişimi işlemlerinden doğan kazançlar.

MADDE 21 - 29.07.1970 tarihli ve 1318 sayılı Finansman Kanununun 3 üncü maddesinin (d) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

d) Gelir Vergisi Kanununun 81 inci maddesi hükümlerine uygun olarak şahıs şirketlerinin sermaye şirketine dönüşme veya ferdi işletmelerin sermaye şirketlerine devrolunması ile Kurumlar Vergisi Kanununa göre yapılan birleşme, devir ve bölünme halleri veya Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre nev'i değişikliği nedeniyle yeni şirkete devredilecek taşınlar,

MADDE 22 - A) 01.07.1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 22 nci maddesinin (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

a) Anonim, eshamlı komandit ve limited şirket mukavelenamelerinin veya bunların süre uzatmaları hakkındaki kararlarının tescil ve ilanı tarihinden itibaren üç ay içinde,

B) 488 sayılı Kanuna ekli (1) sayılı tablonun "I. Akitlerle ilgili kağıtlar" başlıklı bölümünün (3) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

3. Anonim, eshamlı komandit ve limited şirket mukavelenameleri: (Binde 5) (Vergi miktarı 13,000,000,000.- lirayı aşamaz.)

C) 488 sayılı Kanuna ekli (2) sayılı tablonun "IV- Ticari ve medeni işlemlerle ilgili kağıtlar" başlıklı bölümüne, (15) numaralı fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki (16), (17) ve (18) numaralı fıkralar eklenmiştir.

16. Anonim, eshamlı komandit ve limited şirketlerin sermaye artırımlarına ilişkin olarak düzenlenen kağıtlar.

17. Kurumlar Vergisi Kanununa göre yapılan birleşme, devir ve bölünmeler nedeniyle düzenlenen kağıtlar.

18. Bankalarca konut edinmek isteyenlere (daha önce aynı nitelikte bir kredi kullanılmamış olması şartıyla kullanılacak kredinin ana para utarının ellimilyar lirayı aşmayan kısmı için) bireysel konut kredisi verilmesi ile ilgili olarak düzenlenen kağıtlar (Bu tutar her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılır.).

MADDE 23 - A) 02.07.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun 123 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Anonim, eshamlı komandit ve limited şirketlerin birleşme, devir ve bölünmeleri nedeniyle yapılacak işlemler harca tabi tutulmaz.

B) 492 sayılı Kanuna bağlı "Tapu ve kadastro işlemlerinden alınacak harçlar:" başlıklı (4) sayılı tarifenin "I- Tapu işlemleri" bölümünün 13.c fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

c) (a) fıkrası dışında kalan her nevi cins ve kayıt tashihiinde emlak vergisi değeri üzerinden (Onbinde 5)

MADDE 24 - 21.07.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 36 nci maddesi madde başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Birleşme, devir, bölünme ve şekil değiştirme halleri

Madde 36 - Bu Kanunun tatabiki bakımından;

a) İki veya daha ziyade hükmi şahsın birleşmesi halinde yeni kurulan hükmi şahıs,

b) Devir halinde devir alan hükmi şahıs,

c) Bölünme halinde bölünen hükmi şahsın varlıklarını devralan hükmi şahıslar,

d) Şekil değiştirme halinde yeni hükmi şahıs,

Birleşen, devir alınan, bölünen veya eski şekildedeki hükmi şahıs ve şahısların yerine geçer.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Geçici ve Son Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1 - 08.07.1948 tarihli ve 5254 sayılı Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk Verilmesi Hakkında Kanun uyarınca tohumluk dağıtımıyla ilgili olarak yapılan uygulamaların, birden fazla bakanlık eliyle yürütülmesi sonucunda bu uygulamaların muhatapları ve tarafları arasında oluşmuş ve/veya oluşacak olan görev zararı kapsamındaki borç alacak ilişkisinin tasfiyesi aşağıda yer alan esas ve usuller dahilinde gerçekleştirilir:

a) 5254 sayılı Kanunun;

1) 9 uncu maddesi kapsamında, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketinin 31.12.2000 tarihi itibarıyla Hazinesiden olan alacakları ve Bankaca 2000 yılına ilişkin olarak dağıtılan tohumlukların bedeli,

2) 10 uncu maddesi kapsamında, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketinin 31.12.2000 tarihi itibarıyla Tarım ve Köyişleri Bakanlığında olan alacakları ile bu alacaklara ilişkin 31.12.2000 - 31.05.2001 tarihleri arasında tarımsal kredi faiz oranı üzerinden yürütülecek faiz tutarı, bu faize ilişkin banka sigorta muamele vergisi ve masraflar ile Bankaca 2000 yılına ilişkin olarak dağıtılan tohumluk bedeline yönelik olarak 2000 yılında kullanılan tohumluk bedeline kullandırıldığı tarihten 31.05.2001 tarihine kadar tarımsal kredi faiz oranı üzerinden yürütülecek faiz tutarı,

Hazinece, görev zararı kapsamında 2001 Mali Yılı Bütçe Kanununun ilgili hükümleri çerçevesinde ödenerek tasfiye edilir.

b) 5254 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi kapsamında ödenmeyen alacaklarla ilgili olarak Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketince Maliye Bakanlığına devredilen senet bedellerinin takip ve tahsiline anılan Bakanlıkça 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri dahilinde devam olunur. 2000 yılına ilişkin olarak tohumluk borçlarını vadesinde ödemeyenlerin borçları da Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketince, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri dahilinde takip ve tahsil edilmek üzere Maliye Bakanlığına devrolunur.

c) Tasfiye edilen hesaplar Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi nezdinde bankalar yeminli murakıplarınca denetlenir. Avans mahiyetinde tasfiye edilen tutarlar ile denetlenen tutarlar farklılıklar bulunması halinde, Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın onayı ile belirlenecek süre, usul ve esaslar kapsamında, farklılıklardan doğan yükümlülükler yerine getirilir.

Görev zararlarının tasfiye edilmesini müteakiben doğabilecek farklılıklar nedeniyle Hazineye ait yükümlülükler, ilgili yıl bütçesine bu amaçla konulacak ödenek ile karşılanır.

GEÇİCİ MADDE 2 - 4603 sayılı Kanunun 2 nci maddesi uyarınca gerçekleştirilen yeniden yapılandırma çalışmaları kapsamında, Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi tarafından Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığına

bilanço değerleri üzerinden devredilen gayrimenkullerin rayiç değerlerinin bilanço değerlerinden düşük olması durumunda, Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı bu gayrimenkulleri piyasa durumunu göz önünde bulundurarak tespit edeceği bedel ve satış şartları ile satabilir.

GEÇİCİ MADDE 3 - a) Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu kesintileri, bu konuda yeni bir düzenleme yapılmaya kadar yürürlükten kaldırılan hükümlere göre tahsil edilmeye devam olunur ve doğrudan genel bütçeye gelir yazılmak üzere Hazine hesaplarına intikal ettirilir. Kesinti oranlarını sınırlı kadar indirmeye veya onbeş puana kadar yükseltmeye veya kesintiyi tümüyle kaldırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Bu kesintilerin tahakkuk ve tahsili Maliye Bakanlığınca vergi gelirlerine ilişkin yetkiler kapsamında takip edilir ve kesintilerin tahsilinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Kaynak Kullanımı Destekleme Fonundan ihtisas kredilerine ödenmesi gereken destekleme primleri nedeniyle bankalara ödenmemiş birikmiş borçlar, Hazinesinin görev zararı borcu olarak kabul edilir ve bu borçların tasfiyesine ilişkin hükümler çerçevesinde işlem yapılır.

b) 06.12.1984 tarihli ve 3100 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin (5) numaralı fıkrası uyarınca ödeme kaydedici cihaz özel hesabında biriken mevcut nakit bütçeye gelir yazılmak üzere Hazine hesaplarına intikal ettirilir.

c) Bu Kanunla tasfiye edilen Akaryakıt Fiyat İstikrar Fonunun 31.12.2001 tarihine kadar tahakkuk eden, ancak ödenemeyen yükümlülükleri bütçeye bu amaçla konulacak ödenekten karşılanır.

d) Tasfiye edilen Toplu Konut Fonu gelirleri arasında yer alan aşağıdaki gelirlerin, bu konuda yeni bir düzenleme yapılmaya kadar Hazine adına tahsiline devam edilerek Hazine hesaplarına intikali sağlanır.

1- Tekel idaresi ve tekel dışında kalan gerçek ve tüzel kişiler tarafından imal edilen alkollü ve alkolsüz içkiler, tütün mamulleri, ispirto ve ispirtolu içkiler ve her türlü içki imalinde kullanılan alkollü ve alkolsüz özütlerin istihsal vergisine esas matrahları üzerinden en fazla yüzde 15'i nispetinde hesaplanacak ve istihsal vergisinden ayrılacak miktarlar (Bu maddelerin istihsal vergisinin fona ödenecek meblağı karşılamaması veya istihsal vergisinin mevcut olmaması halinde de yukarıda açıklanan şekilde hesaplanacak miktar Tekel İdaresi ve Tekel dışında gerçek ve tüzel kişiler tarafından bütçeye ödenir.),

2- Diğer mevzuatla Toplu Konut Fonu için verilmesi öngörülen paralar,

3- Tekel idaresinin ithal ettiği maddelerden alınan paylar.

Yukarıdaki bentlerde belirtilen nispet ve miktarları yeniden tespiti, azaltmaya veya kaldırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Mevzuatta Toplu Konut Fonuna yapılmış bulunan atıflar, Toplu Konut İdaresine yapılmış sayılır.

e) 24.03.1988 tarihli ve 3418 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinin bu Kanunla yürürlükten kaldırılan (b) bendine göre 31.12.2001 tarihi itibarıyla tahakkuk eden gelirlere harcanmayan miktarlar, 3418 sayılı Kanunun bu Kanunla değişik 39 uncu maddesinin (a) bendi hükümleri çerçevesinde ertesi yıl bütçelerine özel gelir ve ödenek kaydedilir.

f) 23.05.2000 tarihli ve 4568 sayılı Kanunla tasfiye edilen Kamu Ortaklığı Fonunun kullanım alanları ile ilgili olarak sağlanmış olan Hazine garantili dış proje kredilerinden 01.01.2001 tarihi itibarıyla geri ödemesi devam edenler, bu tarihten geçerli olmak üzere Hazine tarafından devralınır.

g) Bu Kanunla tasfiye edilen fonlar için, 01.01.2002 tarihinden itibaren tahsil edilecek genel bütçe vergi, resim ve harç gelirlerinden, 24.03.1988 tarihli ve 3418 sayılı Kanunun 39 uncu maddesi hariç olmak üzere pay ayrılmaz.

h) Bu Kanunla tasfiye edilen fonlardan finansmanı sağlanmak üzere yıllara sari olarak yapılan sözleşmelerde yer alan ve 01.01.2002 tarihinden sonrasına sirayet eden hak ve yükümlülükler ilgili idareler nezdinde devam eder. Ancak, 01.01.2002 tarihinden itibaren bu çerçevede yapılacak ödemeler, konsolide bütçeye dahil idareler için bütçede ilgili fonun hizmetine devamını sağlamak üzere açılacak tertip veya özel tertiplerden, diğer idarelerde ise bütçelerinden yapılır.

ı) Mera Fonundan ücret ödenmek suretiyle çalışmakta olan toplam doksan personelden, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen genel ve özel şartları taşıyanlar, istekleri halinde Tarım ve Köyşleri Bakanlığındaki durumlarına uygun boş memur kadrolarına üç ay içinde atanırlar. Bunlar hakkında 03.11.1999 tarihli ve 4460 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları hükümleri uygulanır.

Bu Kanun hükümlerinden faydalanmak istemeyenler ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen genel ve özel şartları taşımayanların her türlü yasal hakları ödenerek kurumlarıyla ilişkileri kesilir.

j) Bu Kanunla ve diğer mevzuatla tasfiye edilen fonlar hakkında, bu Kanunda düzenleme bulunmayan hususlarda, 21.02.2001 tarihli ve 4629 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin (A) fıkrasının (d) bendi ile (B), (C) ve (D) fıkraları hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 4 - Bu Kanunun 1 inci maddesinin (C) fıkrası ile değiştirilen 4603 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakledilecek personelden konsolide bütçeye tabi kamu kurum ve kuruluşlarına dağıtılacak personel için, Devlet Personel Başkanlığınca nakil işlemi tamamlanmadan önce Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınır.

MADDE 25 - Bu Kanunun;

a) 1 inci maddesinin (A) ve (B) fıkraları 25.11.2000 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

b) 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 ve 16 ncı maddeleri ile geçici 3 üncü maddesinin (f) fıkrası dışındaki diğer fıkraları 01.01.2002 tarihinde,

c) Geçici 3 üncü maddesinin (f) fıkrası 01.01.2001 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

d) Diğer maddeleri yayımı tarihinde,

Yürürlüğe girer.

MADDE 26 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Kanunlar

Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun

Kanun No : 4692

Kabul Tarihi : 26.06.2001

MADDE 1 - 02.09.1971 tarihli ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun 53 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kurumun, süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır. Kurum, söz konusu Kanunun uygulanmasında Maliye Bakanlığı, diğer kamu kurum ve kuruluşları ve mercilere verilen yetkileri kullanır. Yetkilerin kullanılmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı tarafından müştereken hazırlanacak bir yönetmelikle tespit edilir. Kurum alacaklarının tahsilinde 6183 sayılı Kanunun uygulanmasından doğan uyuşmazlıkların çözümlenmesinde, alacaklı il müdürlüğünün bulunduğu yer iş mahkemesi yetkilidir. Yetkili iş mahkemesine başvurulması alacakların takip ve tahsilini durdurmaz.

MADDE 2 - 17.10.1983 tarihli ve 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununun 36 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kurumun, süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır. Kurum, söz konusu Kanunun uygulanmasında Maliye Bakanlığı, diğer kamu kurum ve kuruluşları ve mercilere verilen yetkileri kullanır. Yetkilerin kullanılmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı tarafından müştereken hazırlanacak bir yönetmelikle tespit edilir. Kurum alacaklarının tahsilinde 6183 sayılı Kanunun uygulanmasından doğan uyuşmazlıkların çözümlenmesinde, alacaklı il müdürlüğünün bulunduğu yer iş mahkemesi yetkilidir. Yetkili iş mahkemesine başvurulması alacakların takip ve tahsilini durdurmaz. Dava veya icra takibi açılmış olsa bile primlerin ödenmemiş kısmı için gecikme zammı tahsil olunur.

GEÇİCİ MADDE 1 - 17 Ağustos ve 12 Kasım 1999 tarihlerinde meydana gelen depremler nedeniyle 1479 sayılı Kanunun 53 üncü, 2926 sayılı Kanunun 36 ncı maddeleri gereğince prim ve gecikme zammı ile prim, fark ve gecikme zammı borçları ertelenen sigortalıların bu borçları, erteleme sürelerinin bitim tarihlerinden itibaren 30.06.2001 tarihine kadar ertelenir. Ertelenen bu borçlar, 01.07.2001 tarihinden itibaren aylık taksitler halinde 31.12.2001 tarihine kadar ödenmek kaydıyla gecikme zammı ve fark uygulanmaksızın tahsil edilir.

02.09.1971 tarihli, 1479 sayılı ve 17.10.1983 tarihli, 2926 sayılı kanunlara göre 04.10.2000 tarihinden önce isteğe bağlı sigortalı olanların bu sigortalılıkları; 30.06.2001 tarihine kadar birikmiş tüm prim borçlarını, bu tarihten itibaren altı aylık süreye ilişkin prim borçlarıyla birlikte 31.12.2001 tarihine kadar ödemeleri şartıyla devam ettirilir.

02.09.1971 tarihli, 1479 sayılı Kanuna göre 04.10.2000 tarihinden önce Kuruma kayıt ve tescil edildiği halde, kayıt ve tescil tarihinden itibaren beş yıl ve daha fazla süreye ilişkin prim borcu bulunanlar ile beş yıl ve daha fazla süreyle prim ödemeyenlerin bu sürelerle ilişkin prim borçları, sigortalının bulunduğu gelir basamağının 31.07.2001 tarihinde geçerli olan prim tutarları üzerinden hesap ve tahsil edilir.

MADDE 3 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 05 Temmuz 2001 - Sayı: 24453

YASAMA BÖLÜMÜ

Kanunlar

Milletlerarası Tahkim Kanunu

Kanun No : 4686

Kabul Tarihi : 21.06.2001

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç ve kapsam

MADDE 1 - Bu Kanunun amacı, milletlerarası tahkime ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Bu Kanun, yabancılık unsuru taşıyan ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği veya bu Kanun hükümlerinin taraflar ya da hakem veya hakem kurulunca seçildiği uyuşmazlıklar hakkında uygulanır.

Bu Kanunun 5 ve 6 ncı madde hükümleri, tahkim yerinin Türkiye dışında belirlendiği durumlarda da uygulanır.

Bu Kanun, Türkiye'de bulunan taşınmaz mallar üzerindeki aynı haklara ilişkin uyuşmazlıklar ile iki tarafın iradelerine tabi olmayan uyuşmazlıklarda uygulanmaz.

21.01.2000 tarihli ve 4501 sayılı Kamu Hizmetleri ile İlgili İmtiyaz Şartlaşma ve Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklarda Tahkim Yoluna Başvurulması Halinde Uyuşması Gereken İkelere Dair Kanun uyarınca yabancılık unsurunun bulunduğu kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkların milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi de bu Kanuna tabidir.

Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu milletlerarası antlaşma hükümleri saklıdır.

Yabancılık unsuru

MADDE 2 - Aşağıdaki hallerden herhangi birinin varlığı, uyuşmazlığın yabancılık unsuru taşıdığını gösterir ve bu durumda tahkim, milletlerarası nitelik kazanır.

1. Tahkim anlaşmasının taraflarının yerleşim yeri veya olağan oturma yerinin ya da işyerlerinin ayrı devletlerde bulunması.

2. Tarafların yerleşim yeri veya olağan oturma yerinin ya da işyerlerinin;

a) Tahkim anlaşmasında belirtilen veya bu anlaşmaya dayanarak tespit edilen hallerde tahkim yerinden,

b) Asıl sözleşmeden doğan yükümlülüklerin önemli bir bölümünün ifa edileceği yerden veya uyuşmazlık konusunun en çok bağlantılı olduğu yerden,

Başka bir devlette bulunması.

3. Tahkim anlaşmasının dayanağını oluşturan asıl sözleşmeye taraf olan şirket ortaklarından en az birinin yabancı sermayeyi teşvik mevzuatına göre yabancı sermaye getirmiş olması veya bu sözleşmenin uygulanabilmesi için yurt dışından sermaye sağlanması amacıyla kredi ve/veya güvence sözleşmeleri yapılmasının gerekli olması.

4. Tahkim anlaşmasının dayanağını oluşturan asıl sözleşme veya hukuki ilişkinin, bir ülkeden diğerine sermaye veya mal geçişini gerçekleştirmesi.

21.01.2000 tarihli ve 4501 sayılı Kanun hükümleri saklıdır.

Tahkimde görevli ve yetkili mahkeme, müdahalenin sınırı

MADDE 3 - Bu Kanunda mahkeme tarafından yapılacağı belirtilen işlerde, davalının yerleşim yeri veya olağan oturma yeri ya da işyerinin bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesi; davalının Türkiye'de yerleşim yeri, olağan oturma yeri veya işyeri yoksa İstanbul Asliye Hukuk Mahkemesi görevli ve yetkilidir.

Milletlerarası tahkimden kaynaklanan sorunlar için mahkemeler, sadece bu Kanunun hükümlerine göre müdahalede bulunabilirler.

İKİNCİ BÖLÜM

Tahkim Anlaşması

Tanımı ve şekli

MADDE 4 - Tahkim anlaşması, tarafların, sözleşmeden kaynaklınsın veya kaynaklanmasın aralarında mevcut bir hukuki ilişkiden doğmuş veya doğabilecek uyuşmazlıkların tümünün veya bazılarının tahkim yoluyla çözülmesi konusunda yaptıkları anlaşmadır. Tahkim anlaşması, asıl sözleşmeye konan tahkim şartı veya ayrı bir sözleşme ile yapılabilir.

Tahkim anlaşması yazılı şekilde yapılır. Yazılı şekil şartının yerine getirilmiş sayılması için, tahkim anlaşmasının taraflarca imzalanmış yazılı bir belgeye veya taraflar arasında teati edilen mektup, telgraf, telek, faks gibi bir iletişim aracına veya elektronik ortama geçirilmiş olması ya da dava dilekçesinde yazılı bir tahkim anlaşmasının varlığının iddia edilmesine davalının verdiği cevap dilekçesinde itiraz edilmemiş olması gerekir. Asıl sözleşmenin bir parçası haline getirilmek amacıyla tahkim şartı içeren bir belgeye yollama yapılması halinde de geçerli bir tahkim anlaşması yapılmış sayılır.

Tahkim anlaşması, tarafların tahkim anlaşmasına uygulanmak üzere seçtiği hukuka veya böyle bir hukuk seçimi yoksa Türk hukukuna uygun olduğu takdirde geçerlidir.

Tahkim anlaşmasına karşı, asıl sözleşmenin geçerli olmadığı veya tahkim anlaşmasının henüz doğmamış olan bir uyuşmazlığa ilişkin olduğu itirazında bulunulamaz.

Mahkemede tahkim itirazı ve anlaşması

MADDE 5 - Tahkim anlaşmasının konusunu oluşturan bir uyuşmazlıkta dava mahkemede açılmışsa; karşı taraf, tahkim itirazında bulunabilir. Tahkim itirazının ileri sürülmesi ve tahkim anlaşmasının geçerliliğine ilişkin uyuşmazlıkların çözülmesi, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun ilk itirazlara ilişkin hükümlerine tabidir. Tahkim itirazının kabulü halinde, mahkeme davayı usulden reddeder.

Yargılama sırasında tarafların tahkim yoluna başvurma konusunda anlaşmaları halinde, dava dosyası mahkemece ilgili hakem veya hakem kuruluna gönderilir.

İhtiyati tedbir veya ihtiyati haciz

MADDE 6 - Taraflardan birinin, tahkim yargılamasından önce veya tahkim yargılaması sırasında mahkemeden ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz istemesi ve mahkemenin böyle bir tedbire veya hacze karar vermesi, tahkim anlaşmasına aykırılık teşkil etmez.

Aksi kararlaştırılmadıkça, tahkim yargılaması sırasında hakem veya hakem kurulu, taraflardan birinin istemi üzerine, ihtiyati tedbire veya ihtiyati hacze karar verebilir. Hakem veya hakem kurulu, ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararı vermeyi, uygun bir güvence verilmesine bağlı kılabilir. Hakem veya hakem kurulu, cebri icra organları tarafından icrası ya da diğer resmi makamlar tarafından yerine getirilmesi gereken ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararı veremeyeceği gibi, üçüncü kişileri bağlayan ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararı da veremez.

Taraflardan biri, hakem veya hakem kurulunun verdiği ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararını yerine getirmese; karşı taraf, ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararı verilmesi istemiyle yetkili mahkemenin yardımını isteyebilir. Yetkili mahkeme gerekirse başka bir mahkemeyi istinabe edebilir.

Tarafların, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile İcra ve İflas Kanununa göre istemde bulunma hakları saklıdır.

Tahkim yargılaması öncesi veya tahkim yargılaması sırasında taraflardan birinin istemi üzerine mahkemece verilen ihtiyati tedbir ya da ihtiyati haciz kararı, hakem veya hakem kurulu kararının icra edilebilir hale gelmesiyle ya da davanın hakem veya hakem kurulu tarafından reddedilmesi halinde kendiliğinden ortadan kalkar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hakem veya Hakem Kurulunun Seçimi, Reddi, Sorumluluğu, Görevinin Sona Ermesi ve Yetkisi

Hakem sayısı, seçimi, reddi, sorumluluğu, görevinin sona ermesi ve yetkisi

MADDE 7 - A) Taraflar, hakemlerin sayısını belirlemekle serbesttirler. Ancak bu sayı tek olmalıdır.

Hakemlerin sayısı taraflarca kararlaştırılmamışsa üç hakem seçilir.

B) Taraflarca aksi kararlaştırılmamışsa hakem seçiminde aşağıdaki kurallar uygulanır:

1. Ancak gerçek kişiler hakem seçilebilir.
2. Tek hakem seçilecek ise ve taraflar hakem seçiminde anlaşamazlarsa hakem, taraflardan birinin istemi üzerine asliye hukuk mahkemesi tarafından seçilir.
3. Üç hakem seçilecek ise, taraflardan her biri bir hakem seçer; bu şekilde seçilen iki hakem üçüncü hakemi belirler. Taraflardan biri, diğer tarafın bu yoldaki isteminin kendisine ulaşmasından itibaren otuz gün içinde hakemini seçmezse veya tarafların seçtiği iki hakem seçilmelerinden sonraki otuz gün içinde üçüncü hakemi belirlemezlerse, taraflardan birinin istemi üzerine asliye hukuk mahkemesi tarafından hakem seçimi yapılır. Üçüncü hakem, başkan olarak görev yapar.
4. Üçten fazla hakem seçilecek ise, son hakemi seçecek olan hakemler yukarıdaki bentte belirtilen usule göre taraflarca eşit sayıda belirlenir.

Hakemlerin seçimi usulünü kararlaştırmış olmalarına rağmen;

1. Taraflardan biri anlaşmaya uymazsa,
2. Kararlaştırılmış olan usule göre tarafların veya taraflarca seçilen hakemlerin hakem seçimi konusunda birlikte karar vermeleri gerektiği halde, taraflar ya da hakemler bu konuda anlaşamazlarsa,
3. Hakem seçimi ile yetkilendirilen üçüncü kişi, kurum veya kuruluş, hakemi ya da hakem kurulunu seçmezse,

Hakem veya hakem kurulunun seçimi, taraflardan birinin istemi üzerine asliye hukuk mahkemesi tarafından yapılır.

Asliye hukuk mahkemesinin gerektiğinde tarafları dinledikten sonra bu fıkra hükümlerine göre verdiği kararlar kesindir. Asliye hukuk mahkemesi, hakem seçiminde tarafların anlaşmalarını, hakemlerin bağımsız ve tarafsız olması, tarafların farklı tabiiyette olmaları halinde tek hakem seçilecek ise bu hakemin tarafların tabiiyetinden olmaması, üç hakem seçilecek ise bunlardan ikisinin bir tarafın tabiiyetinden olmaması ilkelerini göz önünde bulundurur. Üçten fazla hakem seçilecek hallerde de aynı usul uygulanır.

C) Kendisine hakemlik önerilen kimse, bu görevi kabul etmeden önce tarafsızlık ve bağımsızlığından şüphe etmeyi haklı gösteren hal ve şartları açıklamak zorundadır. Taraflar önceden bilgilendirilmemiş oldukları takdirde hakem, daha sonra ortaya çıkan durumları da gecikmeksizin taraflara bildirir.

Hakem, taraflarca kararlaştırılan niteliklere sahip olmadığı, taraflarca kararlaştırılan tahkim usulünde öngörülen bir ret sebebi mevcut bulunduğu, tarafsızlığından şüphe etmeyi haklı gösteren hal ve şartlar gerçekleştiği takdirde reddedilebilir.

D) Taraflar, hakemin reddi usulünü serbestçe kararlaştırabilirler.

Hakemi reddetmek isteyen taraf, hakemin veya hakem kurulunun seçiminden ya da hakemin reddi isteminde bulunabileceği bir durumu ortaya çıktığını öğrendiği tarihten itibaren otuz gün içinde ret isteminde bulunabilir ve bu istemini karşı tarafa yazılı olarak bildirir.

Hakem kurulundan bir veya birden çok hakemin reddini isteyen taraf, ret istemini ve gerekçesini hakem kuruluna bildirir. Ret isteminin kabul edilmediğini öğrenen taraf, bu tarihten itibaren karara karşı otuz gün içinde asliye hukuk mahkemesine başvurarak bu kararın kaldırılmasını ve hakem veya hakemlerin reddine karar verilmesini isteyebilir.

Seçilen hakemin veya hakem kurulunun tümünün ya da karar çoğunluğunu ortadan kaldıracak sayıda hakemin reddi için ancak asliye hukuk mahkemesine başvurulabilir. Asliye hukuk mahkemesinin bu fıkra uyarınca vereceği kararlar kesindir.

Seçilen hakemin veya hakem kurulunun tümünün ya da karar çoğunluğunu ortadan kaldıracak sayıda hakemin reddine asliye hukuk mahkemesince karar verilmesi halinde tahkim sona erer. Ancak tahkim anlaşmasında hakem veya hakemlerin isimleri belirlenmemişse yeniden hakem seçimi yoluna gidilir.

E) Taraflarca aksi kararlaştırılmamışsa, tahkim yargılamasında görevi kabul eden hakem, haklı bir neden olmaksızın görevini yerine getirmekten kaçındığı takdirde, tarafların bu nedenle uğradığı zararı ödemekle yükümlüdür.

F) Bir hakem hukuki veya fiili sebeplerle görevini hiç ya da zamanında yerine getiremediği takdirde hakemlik yetkisi, hakemin çekilmesi veya tarafların bu yönde anlaşmaları ile sona erer.

Taraflardan her biri, aralarında hakemin çekilmesini gerektiren sebeplerin varlığı konusunda uyuşmazlık olursa, asliye hukuk mahkemesinden hakemin yetkisinin sona erdirilmesi konusunda karar verilmesini isteyebilir. Asliye hukuk mahkemesinin vereceği karar kesindir.

Hakemin görevinden çekilmesi veya diğer tarafın hakemin yetkisinin sona ermesine muvafakat etmesi, hakemin ret sebeplerinin varlığının kabulü anlamına gelmez.

G) Hakemlerden birinin görevi herhangi bir sebeple sona ererse, onun yerine seçimindeki usul uygulanarak yeni bir hakem seçilir.

Tahkim süresinin işlenmesi, bir veya birden çok hakemin değiştirilmesi nedeniyle durmaz.

Ancak, tahkim anlaşmasında hakemin veya hakem kurulunu oluşturan hakemlerin ad ve soyadları belirtilmiş ise; hakemin, hakem kurulunun ya da kurulun karar çoğunluğunu ortadan kaldıracak sayıda hakemin görevinin herhangi bir sebeple sona ermesi halinde tahkim sona erer.

H) Hakem veya hakem kurulu, tahkim anlaşmasının mevcut veya geçerli olup olmadığına ilişkin itirazlar da dahil olmak üzere, kendi yetkisi hakkında karar verebilir. Bu karar verilirken, bir sözleşmede yer alan tahkim şartı, sözleşmenin diğer hükümlerinden bağımsız olarak değerlendirilir. Hakem veya hakem kurulunun asıl sözleşmenin hükümsüzlüğüne karar vermesi, kendiliğinden tahkim anlaşmasının hükümsüzlüğü sonucunu doğurmaz.

Hakem veya hakem kurulunun yetkisizliğine ilişkin itiraz, en geç ilk cevap dilekçesinde yapılır. Tarafların hakemleri bizzat seçmiş veya hakem seçimine katılmış olmaları, hakem veya hakem kurulunun yetkisine itiraz etme haklarını ortadan kaldırmaz.

Hakem veya hakem kurulunun yetkisini aştığına ilişkin itiraz derhal ileri sürülmezse geçerli olmaz.

Hakem veya hakem kurulu, yukarıda belirtilen her iki halde de, gecikmenin haklı sebebe dayandığı sonucuna varırsa, daha sonra ileri sürülen itirazı kabul edebilir.

Hakem veya hakem kurulu, yetkisizlik itirazını, ön sorun şeklinde inceler ve karara bağlar; yetkili olduğuna karar verirse, tahkim yargılamasını sürdürür ve davayı karara bağlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Tahkim Yargılama Usulü

Yargılama kurallarının belirlenmesi, tarafların eşitliği ve temsili

MADDE 8 - A) Taraflar, hakem veya hakem kurulunun uygulayacağı yargılama kurallarını, bu Kanunun emredici hükümleri saklı kalmak kaydıyla, serbestçe kararlaştırabilir ya da bir kanuna, milletlerarası veya kurumsal tahkim kurallarına yollama yaparak belirleyebilirler. Taraflar arasında böyle bir anlaşma yoksa hakem veya hakem kurulu, tahkim yargılamasını bu Kanun hükümlerine göre yürütür.

B) Taraflar, tahkim yargılamasında eşit hak ve yetkiye sahiptirler. Taraflara iddia ve savunmalarını ileri sürme olanağı tanınır.

Tahkim yargılamasında taraflar, yabancı gerçek veya tüzel kişiler tarafından da temsil edilebilirler. Bu hüküm, tahkimle ilgili olarak mahkemelere yapılan istemlere uygulanmaz.

Tahkim yeri

MADDE 9 - Tahkim yeri, taraflarca veya onların seçtiği bir tahkim kurumunca serbestçe kararlaştırılır. Bu konuda bir anlaşma yoksa tahkim yeri, hakem veya hakem kurulunca olayın özelliklerine göre belirlenir.

Hakem veya hakem kurulu, tahkim yargılamasının gerektirdiği durumlarda önceden taraflara bildirmek kaydıyla bir başka yerde de toplanabilir.

Davanın açıldığı tarih, tahkim süresi, kullanılan dil, dava ve cevap dilekçesi, görev belgesi

MADDE 10 - A) Taraflar aksini kararlaştırmadıkça tahkim davası, hakemlerin seçimi için asliye hukuk mahkemesine veya tarafların anlaşmasına göre hakem seçecek olan kişi, kurum veya kuruluşa başvurulduğu ve eğer anlaşmaya göre hakemlerin seçimi iki tarafa ait ise, davacının hakemini seçip kendi hakemini seçmesini diğer tarafa bildirdiği; anlaşmada hakem veya hakem kurulunu oluşturan hakemlerin ad ve soyadları belirtilmiş ise, uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözülmesi talebinin karşı tarafça alındığı tarihte açılmış sayılır.

Taraflardan biri, mahkemenin ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararı almış ise otuz gün içinde tahkim davasını açmak zorundadır. Aksi halde ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kendiliğinden ortadan kalkar.

B) Taraflar aksini kararlaştırmadıkça, tek hakemli davalarda hakemin seçildiği, birden çok hakemli davalarda ise hakem kurulunun ilk toplantı tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren bir yıl içinde hakem veya hakem kurulunca esas hakkında karar verilir.

Tahkim süresi, tarafların anlaşmasıyla; anlaşmamaları halinde taraflardan birinin başvurusu üzerine asliye hukuk mahkemesince uzatılabilir. Başvurunun reddi halinde tahkim süresi sonunda yargılama sona erer. Mahkemenin kararı kesindir.

C) Tahkim yargılaması, Türkçe veya Türkiye Cumhuriyeti tarafından tanınan devletlerden birinin resmi dilinde yapılabilir. Yargılamada kullanılacak dil veya diller, taraflar arasında kararlaştırılmamışsa, hakem veya hakem kurulu tarafından belirlenir. Tarafların anlaşmasında veya hakemlerin konu ile ilgili ara kararında aksi öngörülmemiş ise, bu dil veya diller, tarafların bütün yazılı beyanlarında, duruşmalarda, hakem veya hakem kurulunun ara kararlarında, nihai kararında ve yazılı bildirimlerinde kullanılır.

Hakem veya hakem kurulu, tarafların dayandığı belgelerin tahkim yargılamasında kullanılan dil veya dillerdeki çevirisini ile birlikte sunulmasına karar verebilir.

D) Taraflarca kararlaştırılan ya da hakem veya hakem kurulunca belirlenen süre içinde davacı, tarafların ad, unvan ve adreslerini, temsilcisini, tahkim şartını veya

sözleşmesini, uyuşmazlığın doğduğu veya ilgili olduğu sözleşme veya hukuki ilişkiyi, iddianın dayandığı olayları, uyuşmazlığın konusunu, miktarını ve istemini içeren dava dilekçesini; davalı ise, cevaplarını içeren dilekçesini hakem veya hakem kuruluna verir. Taraflar dilekçelerine yazılı delillerini ekleyebilir ve ileride sunacakları delillere yollama yapabilirler.

Taraflar, aksini kararlaştırmış olmadıkça, tahkim yargılaması sırasında iddia veya savunmalarını değiştirebilir veya genişletebilirler. Ancak, hakem veya hakem kurulu, bu işlemin gecikerek yapılmış olduğunu veya diğer taraf için haksız bir şekilde büyük zorluk yarattığını ve diğer hal ve şartları dikkate alarak, böyle bir değişiklik veya genişletmeye izin vermeyebilir. İddia veya savunmanın tahkim anlaşmasının kapsamı dışına çıkacak şekilde değiştirilmesi veya genişletilmesi mümkün değildir.

E) Taraflarca aksi kararlaştırılmamışsa, hakem veya hakem kurulu, dava ve cevap dilekçesi verildikten sonra bir görev belgesi hazırlar.

Görev belgesinde tarafların adları, unvanları ve sıfatları, tahkim sırasında bildirim için geçerli adresleri, iddia ve savunmalarının özeti, istemleri, uyuşmazlığın açıklanması, hakemlerin ad ve soyadları, sıfatları ve adresleri, tahkim yeri, tahkim süresi, sürenin başlangıcı, uyuşmazlığa uygulanacak usul hükümleriyle ilgili açıklamalar ile hakemlere dostane aracılık yapma yetkisinin verilmiş olup olmadığı gibi konular yer alır.

Görev belgesi hakemler ve taraflarca imza edilir.

Duruşma ve yazılı yargılama, taraf olma niteliğini kaybetme, taraflardan birinin yargılamaya katılmaması

MADDE 11 - A) Hakem veya hakem kurulu, delillerin sunulması, sözlü beyanlarda bulunulması ve bilirkişiden açıklama istenmesi gibi sebeplerle duruşma yapılmasına karar verebileceği gibi; yargılamanın dosya üzerinde yürütülmesine de karar verebilir. Taraflar duruşma yapılmaması konusunda anlaşmadıkça, hakem veya hakem kurulu, taraflardan birinin istemi üzerine yargılamanın uygun aşamasında duruşma yapar.

Hakem veya hakem kurulu, dava ile ilgili her türlü keşif tarihini, bilirkişi incelemesini veya diğer delillerin incelenmesi için yapacağı toplantı ve duruşmaları ve tarafların gelmemeleri halinde bunun sonuçlarını uygun bir süre önceden taraflara bildirir.

Hakem veya hakem kuruluna sunulan dilekçeler, bilgiler ve diğer belgeler taraflara bildirilir.

B) Tahkim yargılamasının taraflarından birisinin taraf olma niteliğini kaybetmesi halinde, hakem veya hakem kurulunca tahkim yargılaması ertelenerek, tahkim yargılamasının devamı amacıyla ilgililere bildirimde bulunulur. Bu durumda tahkim süresi işlemez.

Altı ay içinde bildirim yapılmaz veya bildirimde bulunulanlar tahkim yargılamasına devam edeceklerini açıkça diğer tarafa ya da hakem veya hakem kuruluna bildirmezlerse, tahkim yargılaması sona erer.

C) Taraflardan birinin yargılamaya katılmaması halinde aşağıdaki hükümler uygulanır:

1. Davacı, geçerli bir neden göstermeksizin dava dilekçesini süresi içinde vermezse; hakem veya hakem kurulu tahkim yargılamasına son verir.

2. Dava dilekçesi, 10 uncu maddenin (D) fıkrasının birinci paragrafına uygun değilse ve eksiklik hakem veya hakem kurulunca belirlenecek süre içinde giderilmezse, hakem veya hakem kurulu tahkim yargılamasına son verir.

3. Davalı, cevap dilekçesini vermezse; bu durum davacının iddialarının kabulü olarak değerlendirilmeyip yargılamaya devam edilir.

4. Taraflardan biri, geçerli bir neden göstermeksizin duruşmaya gelmez veya delillerini sunmaktan kaçınırsa; hakem veya hakem kurulu, tahkim yargılamasına devam ederek mevcut delillere göre karar verebilir.

Hakem veya hakem kurulunca bilirkişi atanması, delillerin toplanması, uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukuk kuralları ve sulh

MADDE 12 - A) Hakem veya hakem kurulu;

1. Belirlediği konular hakkında rapor vermek üzere bir veya birden çok bilirkişi atanmasına,

2. Tarafların bilirkişiye gerekli açıklamaları yapmalarına, ilgili belge ve bilgileri vermelerine,

3. Dava ile ilgili keşif yapılmasına,

Karar verebilir.

Aksi kararlaştırılmadıkça, taraflardan birinin istemi veya hakem ya da hakem kurulunun gerekli görmesi üzerine bilirkişiler, yazılı veya sözlü raporlarını vermelerinden sonra çağrılacakları duruşmaya katılırlar. Bu duruşmada taraflar, bilirkişilere soru sorabilir ve uyuşmazlık konusunda kendi seçtikleri özel bilirkişileri dinletebilirler.

B) Taraflar, delillerini hakem veya hakem kurulunca belirlenen süre içinde verirler. Hakem veya hakem kurulu, delillerin toplanmasında asliye hukuk mahkemesinden yardım isteyebilir. Bu takdirde mahkeme, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerini uygular.

C) Hakem veya hakem kurulu, taraflar arasındaki sözleşme hükümlerine ve onların uyuşmazlığın esasına uygulanmak üzere seçtikleri hukuk kurallarına göre karar verir. Sözleşme hükümlerinin yorumunda ve tamamlanmasında bu hukuka ilişkin ticari örf ve adetler ile ticari teamüller de göz önüne alınır. Belirli bir devletin hukukunun seçilmiş olması, aksi belirtilmedikçe, o devletin kanunlar ihtilafı kurallarının veya usul kurallarının değil, doğrudan doğruya maddi hukukunun seçilmiş olduğu anlamına gelir.

Tarafların uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukuk kurallarını kararlaştırmamış olmaları halinde, hakem veya hakem kurulu, uyuşmazlık ile en yakın bağlantı içinde olduğu sonucuna vardığı devletin maddi hukuk kurallarına göre karar verir.

Hakem veya hakem kurulu, ancak tarafların açıkça yetkili kılmış olmaları şartıyla hakkaniyet ve nesafet kurallarına göre veya dostane aracı olarak karar verebilir.

D) Tahkim yargılaması sırasında taraflar uyuşmazlık konusunda sulh olurlarsa, tahkim yargılamasına son verilir. Tarafların istemini uygun bulan hakem veya hakem kurulunca sulh, hakem kararı olarak tespit edilir.

Hakem kurulunun karar verme usulü ve tahkim yargılamasının sona ermesi

MADDE 13 - A) Taraflarca aksi kararlaştırılmamışsa hakem kurulu oy çokluğu ile karar verir.

Taraflar veya hakem kurulunun diğer üyeleri yetki vermişlerse, hakem kurulu başkanı, yargılama usulü ile ilgili belirli konularda tek başına karar verebilir.

B) Tahkim yargılaması, nihai hakem kararının verilmesi veya aşağıdaki hallerden birinin gerçekleşmesi ile sona erer:

1. Davalının itirazı üzerine hakem veya hakem kurulunun uyuşmazlığın kesin olarak çözümünde davalının hukuki yararı bulunduğunu kabul etmesi hali hariç, davacı davasını geri alırsa.

2. Taraflar, yargılamanın sona erdirilmesi konusunda anlaşılırlarsa.

3. Hakem veya hakem kurulu, başka bir sebeple yargılamanın sürdürülmesini gereksiz veya imkansız bulursa.

4. 10 uncu maddenin (B) fıkrasının ikinci paragrafı uyarınca tahkim süresinin uzatılmasına ilişkin talep mahkemece reddedilirse.

5. Taraflarca kararın oybirliğiyle verilmesinin öngörülmesine rağmen, hakem kurulu oybirliğiyle karar veremezse.

6. 11 inci maddenin (B) fıkrasının ikinci paragrafı uyarınca, tahkim yargılamasına devam edilemezse.

7. 16 ncı maddenin (C) fıkrasının ikinci paragrafı uyarınca yargılama giderleri için avans yatırılmazsa.

14 üncü maddenin (B) fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere, hakem veya hakem kurulunun yetkisi, yargılamanın sona ermesiyle ortadan kalkar.

Kararın şekli ve içeriği, düzeltilmesi, yorumu ve tamamlanması, yazılı bildirimlerin alınması

MADDE 14 - A) Hakem kararlarında;

1. Tarafların ve varsa temsilcileri ile vekillerinin ad ve soyadları, unvanları ve adresleri,

2. Kararın dayandığı hukuki sebepler ile gerekçesi ve tazminata ilişkin istemlerde hükmedilen tazminatın miktarı,

3. Tahkim yeri ve kararın tarihi,

4. Kararı veren hakem veya hakem kurulunun ad ve soyadları, imzaları ve karşı oyları,

5. Karara karşı iptal davası açılabilceği,

Belirtilir.

Aksi kararlaştırılmadıkça, hakem veya hakem kurulu kısmi kararlar verebilir.

Hakem kararı, hakem veya hakem kurulu başkanı tarafından taraflara bildirilir.

Taraflar, giderini ödemek koşuluyla hakem kararının asliye hukuk mahkemesine gönderilmesini isteyebilir. Bu durumda karar ve dava dosyası, hakem veya hakem kurulu başkanı tarafından asliye hukuk mahkemesine sunulur ve mahkemece kalemde saklanır.

B) Taraflardan her biri, hakem kararının kendisine bildirilmesinden itibaren otuz gün içinde, karşı tarafa da bilgi vermek kaydıyla, hakem veya hakem kuruluna başvurarak;

1. Hakem kararında bulunan hesap, yazı ve benzeri maddi hataların düzeltilmesini,

2. Kararın tümünün veya bazı bölümlerinin yorumlanmasını,

İsteyebilir.

Karşı tarafın görüşünü alan hakem veya hakem kurulu, bu istemi haklı bulursa, istem tarihinden itibaren otuz gün içinde kararındaki maddi hatayı düzeltir veya kararın yorumunu yapar.

Hakem veya hakem kurulu, karardaki maddi hataları karar tarihini izleyen otuz gün içinde kendiliğinden de düzeltebilir.

Taraflardan her biri, hakem kararının kendilerine bildirilmesinden itibaren otuz gün içinde, karşı tarafa da bilgi vermek kaydıyla, yargılama sırasında ileri sürülmüş olmasına rağmen karara bağlanmamış konularda tamamlayıcı hakem kararı verilmesini isteyebilir. Hakem veya hakem kurulu, istemi haklı bulursa, tamamlayıcı hakem kararını altmış gün içinde verir.

Düzeltilme, yorum ve tamamlama kararları, taraflara bildirilir ve hakem kararının bir parçasını oluşturur.

C) Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça herhangi bir yazılı bildirim, bizzat gönderilene ya da gönderilenin yerleşim yerine, olağan oturma yerine, iş yerine veya posta adresine teslim edildiği takdirde alınmış sayılır.

Gerekli araştırma yapılmasına rağmen yukarıdaki bildirim yerlerinden hiçbirinin bulunamaması halinde, gönderilenin bilinen son yerleşim yerine, olağan oturma yerine, iş yerine veya posta adresine taahhütlü mektupla veya teslim teşebbüsünün belgelendiği herhangi bir başka vasıta ile gönderilen yazılı bildirimler alınmış sayılır.

Yazılı bildirim, öngörülen şekillerde teslim edildiği tarihte alınmış sayılır. Bu fıkra hükümleri mahkemelerce yapılan tebligata uygulanmaz.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Hakem Kararlarına Karşı Kanun Yolu

İptal davası ve hakem kararlarının icra edilebilir hale gelmesi

MADDE 15 - A) Hakem kararına karşı yalnızca iptal davası açılabilir. İptal davası yetkili asliye hukuk mahkemesinde açılır, öncelikle ve ivedilikle görülür.

Hakem kararları aşağıdaki hallerde iptal edilebilir:

1. Başvuruyu yapan taraf;

a) Tahkim anlaşmasının taraflarından birinin ehliyetsiz ya da tahkim anlaşmasının, tarafların anlaşmayı tabi kıldıkları hukuka veya böyle bir hukuk seçimi yoksa Türk hukukuna göre geçersiz olduğunu,

b) Hakem veya hakem kurulunun seçiminde, tarafların anlaşmasında belirlenen veya bu Kanunda öngörülen usule uyulmadığını,

c) Kararın, tahkim süresi içinde verilmediğini,

d) Hakem veya hakem kurulunun, hukuka aykırı olarak yetkili veya yetkisiz olduğuna karar verdiğini,

e) Hakem veya hakem kurulunun, tahkim anlaşması dışında kalan bir konuda karar verdiğini veya istemin tamamı hakkında karar vermediğini ya da yetkisini aştığını,

f) Tahkim yargılanmasının, usul açısından tarafların anlaşmalarına veya bu yönde bir anlaşma bulunmaması halinde, bu Kanun hükümlerine uygun olarak yürütülmediğini ve bu durumun kararın esasına etkili olduğunu,

g) Tarafların eşitliği ilkesinin gözetilmediğini,

İspat ederse veya,

2. Mahkemece;

a) Hakem veya hakem kurulu kararına konu uyuşmazlığın Türk hukukuna göre tahkime elverişli olmadığı,

b) Kararın kamu düzenine aykırı olduğu,

Tespit edilirse.

Hakem veya hakem kurulunun, tahkim anlaşması dışında kalan bir konuda karar verdiği iddiasıyla açılan iptal davasında, tahkim anlaşması kapsamında olan konuların, tahkim anlaşması kapsamında olmayan konulardan ayrılması mümkün olduğu takdirde, hakem kararının sadece tahkim anlaşması kapsamında olmayan konuları içeren bölümü iptal edilebilir.

İptal davası, otuz gün içinde açılabilir. Bu süre, hakem kararının veya düzeltme, yorum ya da tamamlama kararının taraflara bildirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. İptal davasının açılması, kendiliğinden hakem kararının icrasını durdurur.

Taraflar, iptal davası açma hakkından kısmen veya tamamen feragat edebilirler. Yerleşim yerleri veya olağan oturma yerleri Türkiye dışında bulunan taraflar, tahkim anlaşmasına koyacakları açık bir beyanla veya sonradan yazılı şekilde anlaşmak suretiyle iptal davası açma hakkından tamamen feragat edebilecekleri gibi; yukarıda sayılan bir veya bir kaç sebepten dolayı iptal davası açmak hakkından da feragat edebilirler.

İptal istemi, davaya bakan mahkeme aksine karar vermedikçe, dosya üzerinden incelenerek karara bağlanır.

İptal davası hakkında verilen kararlara karşı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre temyiz yolu açık olmakla birlikte, karar düzeltme yoluna gidilemez. Temyiz incelemesi, bu maddede yer alan iptal sebepleriyle sınırlı olarak, öncelikle ve ivedilikle karara bağlanır.

İptal davasının kabulü halinde, kabul kararı temyiz edilmezse veya 1 inci bendin (b), (d), (e), (f), (g) alt bentleri ile 2 nci bendinin (b) alt bendindeki hallerin varlığı sebebiyle kabulü halinde taraflar aksini kararlaştırmamışlarsa hakemleri ve tahkim süresini yeniden belirleyebilirler. Taraflar isterlerse eski hakemleri tayin edebilirler.

B) İptal davasının reddine ilişkin kararın kesinleşmesinden sonra asliye hukuk mahkemesi, hakem kararının icra edilebilir olduğuna ilişkin bir belgeyi istemde bulunan tarafa verir. Bu belgenin verilmesi harca tabi değildir. Hakem kararının icraya konulması halinde Harçlar Kanunu hükümleri uygulanır.

İptal davası için öngörülen sürenin geçtiği veya tarafların iptal davası açmaktan feragat ettiği hallerde, hakem kararının icra edilebilir olduğuna ilişkin belgenin verilmesi sırasında (A) fıkrasının 2 nci bendinin (a) ve (b) alt bent hükümleri mahkemece re'sen dikkate alınır. Bu halde mahkemece aksine karar verilmedikçe, inceleme dosya üzerinden yapılır.

ALTINCI BÖLÜM

Tahkim Giderleri

Hakem ücreti, yargılama giderleri, avans yatırılması ve giderlerin ödenmesi

MADDE 16 - A) Taraflarca aksi kararlaştırılmamışsa, hakemlerin ücreti, dava konusu alacağın miktarı, uyuşmazlığın niteliği ve tahkim yargılamasının süresi dikkate alınarak, hakem veya hakem kurulu ile taraflar arasında kararlaştırılır.

Taraflar, hakem veya hakem kurulunun ücretini milletlerarası yerleşmiş kurallara veya kurumsal tahkim kurallarına yollama yaparak da belirleyebilirler.

Taraflarla hakem veya hakem kurulu arasında ücretin belirlenmesi konusunda anlaşmaya varılamaz veya tahkim anlaşmasında ücretin belirlenmesine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmazsa ya da taraflarca bu konuda yerleşmiş milletlerarası kurallara veya kurumsal tahkim kurallarına yollama yapılmamışsa, hakem veya hakem kurulunun ücreti, her yıl Adalet Bakanlığınca ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının görüşleri alınarak hazırlanan ücret tarifesine göre belirlenir.

Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça başkanın ücreti, hakemlerden her birine ödenecek hakem ücretinin yüzde on fazlası olarak hesaplanır.

Hakem kararının düzeltilmesi, yorumlanması veya tamamlanması hallerinde ek hakem ücreti ödenmez.

B) Hakem veya hakem kurulu kararında tahkim yargılanmasının giderleri gösterilir.

Yargılama giderleri;

1. Hakemlerin ücretini,

2. Hakemlerin seyahat giderlerini ve yaptıkları diğer masrafları,

3. Hakem veya hakem kurulu tarafından atanan bilirkişilere ve yardımına başvurulmuş diğer kişilere ödenen ücretleri ve keşif giderlerini,

4. Hakem veya hakem kurulunun onayladığı ölçüde tanıkların seyahat giderlerini ve yaptıkları diğer masrafları,

5. Hakem veya hakem kurulunun, davayı kazanan tarafın varsa vekili için avukatlık asgari ücret tarifesine göre takdir ettiği vekalet ücretini,

6. Bu Kanuna göre mahkemelere yapılacak başvurularda alınan yargı harçlarını,

7. Tahkim yargılamasına ilişkin bildirim giderlerini,

Kapsar.

C) Hakem veya hakem kurulu, davacı taraftan yargılama giderleri için avans yatırmasını isteyebilir.

Avans, hakem veya hakem kurulu kararında öngörülen süre içinde ödenmemişse hakem veya hakem kurulu yargılamayı durdurabilir. Yargılamanın durdurulduğunun taraflara bildirilmesinden itibaren otuz gün içinde avans ödenirse yargılamaya devam olunur, aksi halde tahkim yargılaması sona erer.

Hakem veya hakem kurulu, kararını verdikten sonra taraflara, yatırılmış olan avansların harcama yerlerini ve miktarlarını gösterir bir belge verir ve varsa kalan avansı ödeyene iade eder.

D) Taraflar aksini kararlaştırmadıkça yargılama giderleri haksız çıkan tarafa yüklenir. Davada her iki taraf da kısmen haklı çıkarsa, yargılama giderleri haklılık durumuna göre taraflar arasında paylaşılır.

Hakem veya hakem kurulunun yargılamayı sona erdiren veya taraflar arasındaki sulhü tespit eden kararında da yargılama giderleri gösterilir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Uygulanmayacak ve kaldırılan hükümler

MADDE 17 - Bu Kanunla düzenlenen konularda, aksine hüküm bulunmadıkça, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygulanmaz.

21.01.2000 tarihli ve 4501 sayılı Kamu Hizmetleri ile İlgili İmtiyaz Şartlaşma ve Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklarda Tahkim Yoluna Başvurulması Halinde Uyulması Gereken İlkelere Dair Kanunun 5 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1 - Taraflarla hakem veya hakem kurulu arasında ücretin belirlenmesi konusunda anlaşmaya varılamazsa veya tahkim anlaşmasında ücretin belirlenmesine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmazsa ya da taraflarca hakem veya bu konuda yerleşmiş milletlerarası kurallara veya kurumsal tahkim kurallarına yollama yapılmamışsa, hakem veya hakem kurulunun ücreti, Adalet Bakanlığınca bir ücret tarifesi hazırlanincaya kadar, uyuşmazlığın niteliği ve tahkim yargılamasının süresi dikkate alınarak asliye hukuk mahkemesince takdir edilir.

Ücret tarifesinin hazırlanmasına ilişkin esas ve usuller Kanunun yayımı tarihini izleyen altı ay içinde Adalet Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

Yürürlük

MADDE 18 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 19 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 06 Temmuz 2001 - Sayı: 24454

YASAMA BÖLÜMÜ

Kanun

Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu

Kanun No : 4691

Kabul Tarihi : 26.6.2001

Amaç

MADDE 1 - Bu Kanunun amacı, üniversiteler, araştırma kurum ve kuruluşları ile üretim sektörlerinin işbirliği sağlanarak, ülke sanayinin uluslar arası rekabet edebilir ve ihracata yönelik bir yapıya kavuşturulması maksadıyla teknolojik bilgi üretmek, üründe ve üretim yöntemlerinde yenilik geliştirmek, ürün kalitesini veya standardını yükseltmek, verimliliği artırmak, üretim maliyetlerini düşürmek, teknolojik bilgiyi ticarileştirmek, teknoloji yoğun üretim ve girişimciliği desteklemek, küçük ve orta ölçekli işletmelerin yeni ve ileri teknolojilere uyumunu sağlamak, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulunun kararları da dikkate alınarak teknoloji yoğun alanlarda yatırım olanakları yaratmak, araştırmacı ve vasıflı kişilere iş imkanı yaratmak, teknoloji transferine yardımcı olmak ve yüksek/ileri teknoloji sağlayacak yabancı sermayenin ülkeye girişini hızlandıracak teknolojik alt yapıyı sağlamaktır.

Kapsam

MADDE 2 - Bu Kanun, Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin kuruluşunu, işleyişini, yönetim ve denetimini ve bunlarla

ilgili kişi ve kuruluşların görev, yetki ve sorumluluklarını kapsar.

Tanımlar

MADDE 3 - Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığını,

b) Teknoloji Geliştirme Bölgesi (Bölge): Yüksek/ileri teknoloji kullanan ya da yeni teknolojilere yönelik firmaların, belirli bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü ya da AR-GE merkez veya enstitüsünün olanaklarından yararlanarak teknoloji veya yazılım ürettikleri/geliştirdikleri, teknolojik buluşu ticari bir ürün, yöntem veya hizmet haline dönüştürmek için faaliyet gösterdikleri ve bu yolla bölgenin kalkınmasına katkıda buldukları, aynı üniversite, yüksek teknoloji enstitüsü ya da AR-GE merkez veya enstitüsü alanı içinde veya yakınında; akademik, ekonomik ve sosyal yapının bütünleştiği siteyi veya bu özelliklere sahip teknoparkı,

c) Araştırma ve Geliştirme (AR-GE): Bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni bilgileri elde etmek veya mevcut bilgilerle yeni malzeme, ürün ve araçlar üretmek, yazılım üretimi dahil olmak üzere yeni sistem, süreç ve hizmetler oluşturmak veya mevcut olanları geliştirmek amacı ile yapılan düzenli çalışmaları,

d) AR-GE Merkez veya Enstitüleri: Kamuya ait, yetişmiş nitelikli insan gücü ile günün modern teknolojilerine dayalı makine, donanım ve yazılımı içinde bulunduran, teknoloji ve ürün geliştirilmesine yönelik AR-GE faaliyetlerinin yapıldığı mekanları,

e) Üretim Birimleri: Bölge içerisinde bu Kanunun amacına uygun olarak faaliyette bulunan gerçek veya tüzel kişilerce kurulan veya kullanılan, yeni ve yüksek teknolojilere dayalı ve çevreye zarar vermeyen üretim birimlerini,

f) Girişimci: Bölgedeki hizmet ve imkanlardan yararlanmak isteyen veya yararlanmakta olan gerçek ve tüzel kişileri,

g) Yenilik: Bir fikri; satılabilir, yeni ya da geliştirilmiş bir ürün ya da mal ve hizmet üretiminde kullanılan yeni ya da geliştirilmiş bir yöntem haline dönüştürmeyi,

h) Üründe Yenilik: Teknolojik açıdan yeni ürün, önceki ürün kuşağıyla karşılaştırıldığında malzemesi, parçaları ve yerine getirdiği işlevler açısından öze ilişkin, teknolojik farklar gösteren bir ürünü,

i) Üretim Yöntemlerinde Yenilik: Geleneksel üretim tesislerinde üretilmeyen, yeni ya da geliştirilmiş ürünlerin üretilmesinde veya halen üretilmekte olan ürünlerin yeni tekniklerle üretilmesinde kullanılan yöntemi,

j) Üniversite: Mühendislik ve temel bilimler dallarında yapılanmasını gerek insan gücü ve teknik donanım olarak tamamlamış ve gerekse doktora öğrencisi seviyesinde yeterli araştırma elemanı olduğu Yükseköğretim Kurulu tarafından onaylanan üniversiteleri,

j) Kurucu Heyet: Bölgenin içinde veya bulunduğu ilde yer alan en az bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü ya da kamu AR-GE merkez veya enstitüsü ve diğer kuruluş temsilcilerinden oluşan heyeti,

k) Yönetici Şirket: Bu Kanuna uygun ve anonim şirket olarak kurulan, Bölgenin yönetimi ve işletmesinden sorumlu şirketi,

l) Yazılım: Bir bilgisayar, iletişim cihazı veya bilgi teknolojilerine dayalı bir diğer cihazın çalışmasını ve kendisine verilen verilerle ilgili gereken işlemleri yapmasını sağlayan komutlar dizisinin veya programların ve bunların kod listesini, işletim ve kullanım kılavuzlarını da içeren belgelerin ve hizmetlerin tümünü, ifade eder.

Kuruluş

MADDE 4 - Bölge ile ilgili başvurular Kurucu Heyet tarafından yapılır. Bölge başvurularını değerlendirilmek üzere Bakanlık Sanayi Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün başkanlığında Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Başkanlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve Bakanlık tarafından belirlenecek teknoloji konusunda faaliyet gösteren bir özel kuruluştan birer temsilcinin katılımı ile Değerlendirme Kurulu kurulmuştur.

Bölgeler, Değerlendirme Kurulunun uygun görüşü ve Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile tespit edilir ve Resmi Gazetede yayımlanır.

Bölgelerdeki planlama sürecinde imar planları ve değişiklikleri, parselasyon planları ve değişiklikleri çıkacak yönetmeliğe uygun olarak Bölgenin yönetici şirketince hazırlanır ve Bakanlık tarafından onaylanarak yürürlüğe girer. Kesinleşen imar planları ilgili kurumlara bilgi için gönderilir. Arazi kullanımı, yapı ve tesislerin projelendirilmesi, inşası ve kullanımıyla ilgili ruhsat ve izinler yönetici şirket tarafından verilir ve denetlenir. Arazi temini, planlama ve projelendirme, alt yapı ve üst yapının inşası ile ilgili harcamalar yönetici şirkete aittir.

Bölgelerde ihtiyaç duyulacak araziler 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre sağlanabilir.

Bölge alanları içinde yer alan üniversite arazileri, bu üniversitelerin uygun görüp izin vermeleri durumunda, mülkiyeti ilgili üniversitede kalmak kaydıyla Bölgeyi kuracak yönetici şirkete tahsis edilebilir. Bu durum kamu kurum ve kuruluşlarına ait araziler için de geçerlidir.

Bölge kurulması için öngörülen alanda veya Bölgenin bulunduğu ilin sınırları içinde üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü veya AR-GE merkez veya enstitüsünün bulunması ve yörede yeterli AR-GE ve sanayi potansiyelinin olması şartı aranır. AR-GE ve sanayi potansiyelinin yeterliliği konusundaki kriterler yönetmelik ile belirlenir.

Bölge olarak belirlenen araziler hiçbir şekilde başka amaçlarla kullanılamaz.

Yönetici şirket

MADDE 5 - Bölgenin yönetimi ve işletmesinden sorumlu yönetici şirketin kurucuları arasında, Bölgenin içinde veya

bulunduğu ilde yer alan en az bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü ya da kamu AR-GE merkez veya enstitüsü bulunur. Bu kurum ve kuruluşlar, şirketleri ve/veya vakıf işletmeleri ile de yönetici şirkete katılabilirler.

Yönetici şirkete ayrıca, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine bağlı odalar ve borsalar, yerel yönetimler, bankalar ve finansman kurumları, yerli ve yabancı özel hukuk tüzel kişileri, AR-GE ve teknoloji geliştirme ile ilgili vakıf ve demekler, ilgili kamu kuruluşları, ihracatçı birlikleri kurucu ya da sonradan ortak olarak iştirak edebilirler.

Yabancı özel hukuk tüzel kişileri 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde gerekli izinleri almak kaydıyla yönetici şirkete iştirak edebilirler.

Yönetici şirket; Bölgenin kuruluş aşamasında planlama ve projelendirmenin yapılması, gerekli alt yapı ve üst yapı hizmetleri ile Bölge için gerekli her türlü hizmetlerin yürütülmesi, Bölgenin bu Kanun ve ilgili yönetmeliklerde gösterilen amaca uygun olarak yönetilmesi, girişimcilerin ve üçüncü şahısların buna aykırı davranışlarının önlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması ile yükümlüdür.

Yönetici şirket, kamu yararı gerekçesi ile adına kamulaştırma yapan veya yaptıran bir özel hukuk tüzel kişiliğidir. Kamu yararı kararı, yönetici şirketin başvurusu üzerine Bakanlıkça verilir.

Bakanlık, Bölgede bu Kanunda belirtilen amacın dışında faaliyet gösteren yönetici şirketi uyarır ve belirli bir süre vererek Bölgenin istenen amaca uygun faaliyete geçirilmesini ister. Bu sürenin sonunda, yönetici şirketin, amacın gerçekleştirilmesinde yeterli olmayacağını anlaşılmaması durumunda Bakanlık görevli mahkemeye başvurarak yönetici şirketin faaliyetinin durdurulmasını veya feshini isteyebilir. Yönetici şirketin feshi halinde, şirket ve yöneticileri hak ve yükümlülükleri ile sorumlulukları saklı kalmak kaydıyla, Bakanlık, yönetici şirketin mülkiyetinde olan Bölgeye ait araziye ve üzerindeki taşınmazları kamulaştırır ve Bölgenin yönetimini başka bir yönetici şirkete verebilir.

Denetim

MADDE 6 - Bölgedeki yönetici şirket ve girişimcilerin faaliyet ve uygulamaları Bakanlık tarafından denetlenir.

Personel

MADDE 7 - Yönetici şirkette ve Bölgede yer alan faaliyetlerde yürürlükteki iş ve çalışma mevzuatına göre personel istihdam edilir. Bu Bölgelerde 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde yabancı uyruklu yönetici ve vasıflı AR-GE personeli çalıştırılabilir.

Kamu kurum ve kuruluşları ile üniversite personelinin Bölgede yer alan faaliyetlerde araştırmacı personel olarak hizmetine ihtiyaç duyulanlar, çalıştıkları kuruluşların izni ile sürekli veya yarı zamanlı olarak çalıştırılabilirler. Yarı zamanlı görev alan öğretim üyesi, öğretim görevlisi, araştırma görevlisi ve uzmanların bu hizmetleri karşılığı elde edecekleri gelirler, üniversite döner sermaye kapsamı dışında tutulur. Sürekli olarak istihdam edilecek personele kurumlarınca aylıksız izin verilir ve kadroları ile ilişkileri devam eder. Bunlardan 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti

Emekli Sandığı Kanununa tabi personelin burada geçirdikleri süreler için emeklilik hakları 5434 sayılı Kanunun 31 inci maddesi hükümlerine uyulmak kaydıyla saklı kalır. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 36 ncı maddesinin bu maddede yer alan düzenlemelere aykırı hükümleri uygulanmaz.

Öğretim elemanları 2547 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinde öngörülen yurt içinde ve yurt dışında geçici görevlendirme esaslarına göre yapacakları çalışmaları Üniversite Yönetim Kurulunun izni ile Bölgedeki kuruluşlarda yapabilirler. Aylıklı izinli olarak Bölgede görevlendirilen öğretim üyelerinin Bölgede elde edecekleri gelirler üniversite döner sermaye kapsamı dışında tutulur. Ayrıca, öğretim elemanları Üniversite Yönetim Kurulunun izni ile yaptıkları araştırmaların sonuçlarını ticarileştirmek amacı ile bu bölgelerde şirket kurabilir, kurulu bir şirkete ortak olabilir ve/veya bu şirketlerin yönetiminde görev alabilirler.

Destek ve muafiyetler

MADDE 8 - Bölgelerin kurulması için gerekli arazi temini, alt yapı ve idare binası inşası ile ilgili giderlerin yönetici şirketlerce karşılanamayan kısmı yardım amacıyla Bakanlık bütçesine konulan ödenekle sınırlı olmak üzere karşılanabilir.

Yönetici şirket, bu Kanunun uygulanması ile ilgili işlemlerde her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. Atık su arıtma tesisi işleten Bölgelerden, belediyelerce atık su bedeli alınmaz.

Bölgede yer alan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, münhasıran bu Bölgedeki yazılım ve AR-GE'ye dayalı üretim faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları, faaliyete geçilmesinden itibaren beş yıl süre ile gelir ve kurumlar vergisinden müstesnadır. Bakanlar Kurulu, seçilen, hedef alınan, belirli teknolojik alanlar ve ürünler için on yıla kadar süreyi uzatabilir.

Bölgede çalışan araştırmacı, yazılımcı ve AR-GE personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri, Bölgenin kuruluş tarihinden itibaren on yıl süre ile her türlü vergiden istisnadır.

Gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerince bu bölgelerde AR-GE faaliyetlerinde bulunan kişi, kurum veya kuruluşlara mabuz karşılığı sponsor olarak yapılan bağış ve yardımlar toplamı 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesinin (2) numaralı bendi ile 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 14 üncü maddesinin (6) numaralı bendinde belirtilen oran ve esaslar dahilinde indirim tabii tutulur.

Yönetmelikler

MADDE 9 - Değerlendirme Kurulunun çalışmalarına, Bölgelerin yer seçimine, yapılabirlik raporlarının hazırlanış kriterlerine, kuruluşuna, işletilmesine, arazi kullanımına, Bölgede yer alacak faaliyetler ve bunlarla ilgili koşullara ilişkin usul ve esaslar, Bölgelerin kurulması için Bakanlık bütçesine konulan ödeneğin kullanım esasları ile bu Kanunun uygulanmasına dair diğer hususlar Bakanlık tarafından, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde hazırlanacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Uygulanmayacak hükümler

MADDE 10 - Bu Kanun kapsamı Bölgelerdeki faaliyetlerde; 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu, 832 sayılı Sayıştay Kanunu ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri uygulanmaz.

Geçici hükümler

GEÇİCİ MADDE 1 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce kuruluşu Bakanlıkça onaylanmış teknoparklar, bu Kanun hükümlerine uymak kaydıyla, bu Kanunun yürürlüğe girmesiyle Bölge olarak kabul edilir ve Kanunun sağladığı tüm muafiyet ve desteklerden istifade ederler.

Yürürlük

MADDE 11 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 12 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 07 Temmuz 2001 - Sayı: 24455

YASAMA BÖLÜMÜ

Kanunlar

Konut Müsteşarlığının Kurulması ve Arsa Ofisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

Kanun No : 4698

Kabul Tarihi : 28.06.2001

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 - Bu Kanunun amacı; kalkınma planlarına ve yıllık programlar ile bölgesel ve yerel planlar arasında uyumu sağlayarak sağlıklı ve düzenli yapılaşmayı oluşturmak üzere, yatırım sektörleri, kamu tesisleri ve her çeşit konut için ihtiyaç duyulan arsa üretimini sağlamak, konut ihtiyacını gidermeye yönelik alternatif finansman modellerini geliştirmek, arsa ve konut politikaları üretmek ve bu politikaların uygulanmasını sağlamaktır.

Tanımlar

MADDE 2 - Bu Kanunda geçen;

- Bakan: Konut Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanı,
  - Bakanlık: Konut Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlığı,
  - Kurul: Konut Yüksek Kurulunu,
  - Koordinasyon Kurulu: Konut Koordinasyon Kurulunu,
  - Müsteşarlık: Konut Müsteşarlığını,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Teşkilat ve Görevler

Konut Yüksek Kurulu

MADDE 3 - Başbakanın başkanlığında, Bakan, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakan, Maliye Bakanı, Bayındırlık ve İskan Bakanı ile Konut Müsteşarından oluşan Konut Yüksek Kurulu kurulmuştur. Başbakanın bulunmadığı hallerde Kurula Bakan başkanlık eder.

Görüşülecek konunun özelliğine göre, Kurul Başkanının daveti üzerine ilgili bakanlar da Kurula katılır.

Kurulun görevleri şunlardır:

- Arsa ve konut üretimi konusunda genel politikaları belirlemek.
- Öncelikli arsa ve konut üretim alanlarını ve bu alanlarda yapılacak üretimin takvimini tespit etmek.
- Yapılacak arsa ve konut üretimi için gerekli iç ve dış kaynakları yönlendirmek.
- Konut Koordinasyon Kurulu ve Müsteşarlık tarafından, bu Kanun kapsamında hazırlanıp onayına sunulan hususları değerlendirip karara bağlamak.

Konut Koordinasyon Kurulu

MADDE 4 - Konut Müsteşarının başkanlığında, Toplu Konut İdaresi Başkanı, Arsa Ofisi Genel Müdürü, Milli Emlak Genel Müdürü, Tapu ve Kadastro Genel Müdürü ile Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdüründen oluşan Konut Koordinasyon Kurulu kurulmuştur.

Yürütülecek projelerin özelliklerine göre, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının yöneticileri de Kurul kararı ile Koordinasyon Kuruluna katılabilirler.

Konut Koordinasyon Kurulu, Kurul kararlarının oluşumuna esas olmak üzere, hazırlıkları yapmak ve Kurul kararlarının uygulanmasında ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyonu sağlamakla görevlidir.

Konut Müsteşarlığı

MADDE 5 - Başbakanlığa bağlı Konut Müsteşarlığı kurulmuştur. Müsteşarlığın merkez teşkilatı ekli (1) sayılı cetvelde gösterilmiştir. Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ve Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü, Müsteşarlığın bağlı kuruluşlarıdır.

Müsteşarlığın görevleri şunlardır:

- Kurul tarafından alınan kararların uygulanmasını takip etmek ve sonuçlarını Kurula bildirmek.
- Sektörel plan hedefleri de göz önünde tutularak, seçilecek arsa üretim alanlarının sınırlarını belirlemek.
- Kurul tarafından alınan kararlar doğrultusunda, bağlı kuruluşları vasıtasıyla, her türlü sektörel yatırımlar ve kamu tesisleri için kamulaştırma, bedelli, bedelsiz, peşin veya vadeli olarak satın alma, devir ve anlaşma yolu ile gerekli

olan gayrimenkulleri sağlamak, sağlanan bu gayrimenkulleri tespit edilecek esaslara göre, olduğu gibi veya planlayarak, alt yapı tesislerini kısmen ya da tamamen ikmal ederek veya ettirerek ihtiyaç sahiplerine satmak, kiralamak, trampa etmek, irtifak hakkı tesis etmek, kamu kurum, kuruluşları veya özel hukuk tüzel kişileri eliyle pazarlamak ve satmak.

d) Arsa, alt yapı, konut üretimi ve bu konulardaki araştırma geliştirme faaliyetleri için Bakan onayı ile her türlü iç ve dış kaynaktan temin edilen krediyi bağlı kuruluşlara kullandırmak, değişik gelir gruplarının konut ve işyeri sahibi olabilmesi için alternatif finansman modelleri geliştirmek.

e) Amaçlarını gerçekleştirmek üzere, kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlar ve özel hukuk tüzel kişileri ile araştırma, inceleme ve proje hazırlama konularında teknik işbirliği yapmak ve bağlı kuruluşların ortaklıklar kurmasına izin vermek, özel sektör temsilcileri ile istişarelerde bulunmak.

f) Bağlı kuruluşlara bu Kanun kapsamında görev ve talimatlar vermek, bu kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, bu Kanun ve kendi kanunları ile verilen görevlerin yerine getirilmesinde gözetim ve idari denetim yapmak.

g) Görev alanına giren konularda, ilgili kuruluşlara görüş bildirmek.

h) Uluslararası anlaşmaların verdiği görevleri yerine getirmek.

i) Kurul ve Koordinasyon Kurulunun sekretarya hizmetlerini yürütmek.

j) Mevzuatla verilen diğer işleri yapmak.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Diğer Hükümler

MADDE 6 - Ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvele Konut Müsteşarlığı bölümü olarak ilave edilmiştir.

MADDE 7 - 29.04.1969 tarihli ve 1164 sayılı Arsa Ofisi Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Arsa Ofisi Genel Müdürlüğünün döner sermayesi 250 000 000 000 000 (ikiyüzelli trilyon) TL'dir. Sermayenin tamamı Devlete aittir. Bu sermaye, Bakanlar Kurulu kararı ile dört katına kadar artırılabilir.

MADDE 8 - 1164 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 9 - Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü; konut, sanayi, eğitim, sağlık ve turizm yatırımları ile kamu tesisleri için gerçek ve tüzel kişilere ait arazi ve arsaları ve bunlar içerisinde veya üzerinde bulunan muhdesatı Bakan onayı ile kamulaştırmaya yetkilidir.

MADDE 9 - 1164 sayılı Kanunun 11 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 11 - Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü, sattığı veya devrettiği arsa ve arazinin amacına uygun kullanılması için tapu kayıtlarına, satış şartlarına uygun alt yapı, yapı veya tesis yapılmadıkça üçüncü kişilere satış, devir, temlik yapılamayacağı ve haczedilemeyeceği hususunda şerhler koydurmaya ve/veya bu amaca yönelik sözleşmeler yapmaya yetkilidir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin esaslar yönetmelikle belirlenir.

MADDE 10 - 1164 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 4 - Konut Yüksek Kurulu tarafından belirlenen arsa ve konut üretim alanlarında bulunan, mülkiyeti Hazineye ait arazi ve arsalar bedelsiz olarak Arsa Ofisi Genel Müdürlüğüne devredilir. Kamu hizmetlerine ayrılan yerler aynı şartlarla Hazineye iade edilir.

GEÇİCİ MADDE 1 - Müsteşarlığın 2001 Mali Yılı harcamaları Başbakanlık bütçesinden karşılanır. Bu konuda düzenlemeler yapmaya Maliye Bakanı yetkilidir.

MADDE 11 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 12 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.(*).

(*) Cetvel ve Liste için Resmi Gazete'ye bakınız.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 08 Temmuz 2001 - Sayı: 24456

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Tebliğler

Yatırımlarda Devlet Yardımları ve Yatırımları Teşvik Fonu Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

(Tebliğ No: 2001/2)

Devlet Bakanlığından:

Madde 1 - 18/02/2001 tarihli ve 24322 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yatırımlarda Devlet Yardımları ve Yatırımları Teşvik Fonu Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2001/1)'in 6 ncı maddesinin "v" bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye "y" ve "z" bentleri eklenmiştir.

"v) Kullanılmış uçak ithali yatırımlarında, Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nden alınacak uçuşa elverişlilik yazısı,

y) Sağlık yatırımlarında Sağlık Bakanlığından alınacak izin veya görüş belgesi,

z) Yatırım projesinin niteliğine göre Müsteşarlıkça gerekli görülecek diğer bilgi ve belgeler."

Madde 2 - Aynı Tebliğın 7 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki "EK-3", "EK-1" olarak değiştirilmiştir.

Madde 3 - Aynı Tebliğın 45 inci maddesinin (a), (b) ve (d) bendleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"a) Teşvik belgesinin geçerlilik süresi içerisinde teşvik belgesi kapsamında yatırım harcaması yapılmamış olması halinde ek süre verilmeden teşvik belgesi iptal edilir. Yatırımın asgari %50'sini gerçekleştiren yatırımcıların teşvik belgelerine ilişkin olarak bakiye yatırımlarının gerçekleştirilebilmesini teminen 30/06/2001 tarihine kadar proje bazında ek süre verilebilir. Bu süre sonunda gerçekleşen değerler üzerinden teşvik belgelerinin tamamlama vizeleri yapılır. Ancak, Ulaştırma Bakanlığından asgari 10 birimlik çekici ve/veya treyler yatırımı şartı ile C-2 Yetki Belgesi almış ve bu Tebliğın istinat ettiği Karar'ın yürürlüğe girdiği tarihten sonra süresi dolmuş olan daha önceki yıl kararlarına ve 98/10755 sayılı Kararnameye göre düzenlenen teşvik belgesini haiz yatırımcıların yatırımlarında, Kaynak Kullanımını Destekleme Primi, Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Kaynaklı Kredi ve Fon Kaynaklı Kredi ihtiva etmeyen teşvik belgelerinin süreleri, asgari %50'sini gerçekleştirme şartı aranmaksızın proje bazında incelenerek asgari 10 birimlik çekici ve/veya treyler kapasitesine ulaşılabilmesini teminen 31.12.2001 tarihine kadar uzatılabilir. C-2 türü uluslar arası taşımacılık yetki belgesini teşvik belgesine istinaden almış taşımacıların, bu hususu Ulaştırma Bakanlığından alınacak yazı ile tevsik etmeleri gerekmektedir.

b) Teşvik belgesi kapsamında yatırımın bir bölümünü gerçekleştiren ancak içinde buldukları finansman darboğazı nedeniyle, yatırımın yetki kalan kısmını gerçekleştiremeyen firmaların yatırımlarının gerçekleşen haliyle tamamlama vizesi yapılır.

d) Teşvik belgesi kapsamında, ithal edilen veya yerli olarak temin edilen çekici ve/veya treylerin başka bir teşvik belgesine devir, temlik ve satışına izin verilmez. Ancak, talep edilmesi halinde tamamlama vizesi yapılmış ve ihracat taahhüdü yerine getirilmiş teşvik belgeleri kapsamında, ithal edilen veya yerli olarak temin edilen çekici ve/veya treylerin tamamının bir defaya mahsus olmak üzere başka teşvik belgesine devrine Müsteşarlıkça izin verilebilir."

Madde 4 - Aynı Tebliğın 46 ncı maddesinin (f) bendinin beşinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bu madde uyarınca gerçekleşen haliyle tamamlama vizesi yapılan teşvik belgelerinde asgari sabit yatırım tutarı, altyapı müşterekliğinin korunması kaydıyla gelişmiş yöreler de dahil yörelerin kendi içerisindeki veya daha alt yörelere yönelik yatırım yeri değişikliği ve özel şartlar dikkate alınmaksızın ve tamamlama vizelerinde aranan tapu, inşaat ruhsatı, yapı kullanım izin belgesi, kapasite raporu, gibi belgeler ile varsa kullanılmış komple tesis hüviyeti ve/veya makine bütünlüğünün muhafaza edilip edilmediği hususları aranmaksızın tamamlama vizeleri yapılır. Gerçekleşen haliyle tamamlama vizesi yapılan teşvik belgeleri kapsamındaki yatırımın teşvik belgesinin düzenlendiği yıla ait asgari yatırım indirimi tutarının altında gerçekleşmesi halinde, uygulanan yatırım indirimi ilgili

mevzuatı çerçevesinde geri alınır. Teşvik belgesinin istinat ettiği Karar ve ilgili diğer karar ve tebliğlerde belirtilen asgari özkaynak oranı korunmak suretiyle kredi miktarının aşılması halinde, aşılan miktara tekabül eden fonlar ilgili mevzuatı, vergi, resim ve harçlar ile teşvik belgesindeki ihracat taahhüdünün süresi içerisinde yerine getirilememesi durumunda yararlanılan vergi, resim ve harçlar 03/12/1988 tarihli ve 3505 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde geri alınır."

Madde 5 - Aynı Tebliğin 50 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 50 - İlgili Odalar, Valilikler, Kambiyo Müdürlükleri, Aracı Bankalar, Yeminli Mali Müşavirler gibi görev verilen kuruluşlar bu Karar ve Tebliğin uygulamasına yönelik olarak yapmış oldukları işlemlerden sorumludurlar."

Madde 6 - Aynı Tebliğin 53 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 53 - Teşvik belgesi müracaatını değerlendirmekle görevli ilgili Odalarca yapılan işlemlerin takip ve kontrolünden, bilgi ve belgelerin doğruluğundan ve belgelerin saklanmasıyla ilgili Oda sorumludur."

Madde 7 - Aynı Tebliğin "EK-4 İTHAL VE YERLİ MAKİNE VE TEÇHİZAT LİSTESİ ÖRNEĞİ" başlıklı ekinde yer alan "Yurt Dışından Temin Edilecek Makine ve Teçhizat Listesi" aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yurt Dışından Temin Edilecek Makine ve Teçhizat Listesi

Adı, Soyadı :
(Unvanı)
Adresi :
Vergi Dairesi :
Vergi Kimlik No :
YTB tarih ve sayısı :

NOT: İşbu liste Müsteşarlığa yapılacak müracaatlarda üç nüsha, Odalara yapılacak müracaatlarda 4 nüsha olarak düzenlenecektir.

Firma Unvanı
Şirketi Temsil ve
İzama Yetkili Kişinin
İmzası, Pul ve Kaşe

Not: KDV İstisnasından yararlanıp yararlanamayacak kalemler ile ilgili şerh düşülecektir.

Madde 8 - Bu Tebliğ, 18/01/2001 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 9 - Bu Tebliğ hükümlerini Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Devlet Bakanı yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Tebliğler

Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği

(Sıra No: 297)

Maliye Bakanlığından:

Bilindiği üzere, geçici vergi uygulamasına ilişkin olarak 08/12/2000 gün ve 24254 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 25/10/2000 gün ve 2000/1514 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 120 nci maddesinde yer alan geçici vergi dönemleri üçer ay, beyan ve ödeme süreleri ise üçer aylık dönemi izleyen ikinci ayın 15 inci günü akşamı olarak yeniden belirlenmiştir.

Buna göre 2001 yılının altı aylık geçici vergi döneminde uygulanacak yeniden değerlendirme oranı %37,9 (yüzdeotuzyedivirgüldokuz) olarak tespit edilmiştir.

Tebliğ olunur.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 10 Temmuz 2001 - Sayı: 24458

YASAMA BÖLÜMÜ

Kanunlar

Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Kanun No : 4697
Kabul Tarihi : 28.06.2001

MADDE 1 - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun değişik 21 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki mükerrer 21 inci madde eklenmiştir.

MÜKERRER MADDE 21 - Bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, malüliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemelerin %25'i, Türkiye'de kain ve merkezi Türkiye'de bulunan diğer sigorta şirketlerinden on yıl süreyle prim ödeyenler ile vefat, malüliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemelerin %10'u ve tek primli yıllık gelir sigortalarından yapılan ödemeler gelir vergisinden müstesnadır.

İstisna edilen tutar üzerinden 94 üncü maddenin birinci fıkrasının (15) numaralı bendine göre tevkifat yapılmaz.

MADDE 2 - 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun değişik 23 üncü maddesinin (11) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

11. Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından ödenen emekli, malüliyet, dul ve yetim aylıkları (506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından ödenen aylıkların toplamı, en yüksek Devlet memuruna ödenen en

yüksek ödeme tutarından fazla ise aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur.) (Genel, katma ve özel bütçelerden ödenen bu nevi aylıklar dahil);

MADDE 3 - 193 sayılı Kanununun 25 inci maddesinin değişik (3) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

3. Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından, kendilerine zat aylığı bağlanana aylıkları dışında, kanunları veya statüleri gereğince verilen emekli, dul, yetim ve evlilik ikramiyeleri veya iade olunan mevduatı ve sürelerini doldurmamış bulunanlarla dul ve yetimlerine toptan ödenen tazminatlar (506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından ödenen tazminat, yardım ve toptan ödemeler en yüksek Devlet memuruna ödenen en yüksek ödeme tutarından fazla ise aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur. Bu mukayesede gerek muhtelif sandıklardan gerek aynı sandıktan muhtelif zamanlarda yapılan ikramiye, tazminat ve toptan ödemeler topluca dikkate alınır.);

MADDE 4 - 193 sayılı Kanununun 40 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki (9) numaralı bent eklenmiş, 63 üncü maddesinin (2) ve değişik (3) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

9. İşverenler tarafından ücretliler adına bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları. (Gerek işverenler gerekse ücretliler tarafından bireysel emeklilik sistemine ödenen ve vergi matrahının tespitinde dikkate alınan katkı paylarının toplamı bu Kanununun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendinde belirlenen oran ve haddi aşamaz.)

2. Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklara ödenen aidat ve primler;

3. Sigortanın veya emeklilik sözleşmesinin Türkiye'de kain ve merkezi Türkiye'de bulunan bir sigorta veya emeklilik şirketi nezdinde akdedilmiş olması şartıyla; ücretlinin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat, ölüm, kaza, hastalık, sakatlık, işsizlik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta poliçeleri için hizmet erbabı tarafından ödenen primler ile bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları,

İndirim konusu yapılacak prim, aidat ve katkıların toplamı, ödendiği ayda elde edilen ücretin %10'unu (bireysel emeklilik sistemi dışındaki şahıs sigorta poliçeleri için ödenen primlerde, ödendiği ayda elde edilen ücretin %5'ini) ve yıllık olarak asgari ücretin yıllık tutarını aşamaz. Bakanlar Kurulu bu oranı %20 oranına kadar (bireysel emeklilik sistemi dışındaki şahıs sigorta poliçeleri için %10 oranına kadar) artırmaya ve belirtilen haddi asgari ücretin yıllık tutarının iki katını geçmemek üzere yeniden belirlemeye yetkilidir.

MADDE 5 - 193 sayılı Kanununun değişik 75 inci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki (15) numaralı bent eklenmiştir.

15. Tüzel kişiliği haiz emekli sandıkları, yardım sandıkları ile emeklilik ve sigorta şirketleri tarafından;

a) On yıl süreyle prim, aidat veya katkı payı ödemediği ayrılanlara yapılan ödemeler,

b) On yıl süreyle katkı payı ödemiş olmakla birlikte bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazanmadan ayrılanlar ile diğer sandık ve sigortalardan on yıl süreyle prim veya aidat ödeyenlere ve vefat, malüliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemeler,

c) Bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazanılanlar ile bu sistemden vefat, malüliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemeler.

MADDE 6 - 193 sayılı Kanununun 86 ncı maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinin (c) alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

c) 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (15) numaralı bendinde yer alan menkul sermaye iratları ile tevkif yoluyla vergilendirilmiş bulunan ve gayrisafi tutarları toplamı 103 üncü maddede yazılı tarifenin birinci ve ikinci gelir dilimleri toplamının yarısını aşmayan menkul sermaye iratlarından ve vergi alacağı dahil kurumlardan elde edilen kar paylarından;

MADDE 7 - 193 sayılı Kanununun 89 uncu maddesinin değişik (1) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

1. Beyan edilen gelirin %10'unu (bireysel emeklilik sistemi dışındaki şahıs sigorta primleri için, beyan edilen gelirin %5'ini) ve asgari ücretin yıllık tutarını aşmamak şartıyla, mükellefin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat, ölüm, kaza, hastalık, sakatlık, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta primleri ile bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları (Sigortanın veya emeklilik sözleşmesinin Türkiye'de kain ve merkezi Türkiye'de bulunan bir sigorta veya emeklilik şirketi nezdinde akdedilmiş olması, prim ve katkı tutarlarının gelirin elde edildiği yılda ödenmiş olması ve ücret geliri elde edenlerin ücretlerinin safi tutarının hesaplanması sırasında ayrıca indirilmemiş bulunması şartıyla; eşlerin veya çocukların ayrı beyanname vermeleri halinde, bunlara ait prim ve katkı payları kendi gelirlerinden indirilir.),

Bakanlar Kurulu bu bentte yer alan %10 oranını %20 oranına kadar (bireysel emeklilik sistemi dışındaki şahıs sigorta poliçeleri için %10 oranına kadar) artırmaya ve belirtilen haddi asgari ücretin yıllık tutarının iki katını geçmemek üzere yeniden belirlemeye yetkilidir.

MADDE 8 - 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasının (11) numaralı bendine aşağıdaki (d) alt bendi ve fıkraya aşağıdaki (15) numaralı bent eklenmiştir.

d) Çiftçilere yapılan doğrudan gelir desteği ve alternatif ürün ödemeleri için,

15.a) 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (15) numaralı bendinin (a) alt bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından,

b) 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (15) numaralı bendinin (b) alt bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından,

c) 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (15) numaralı bendinin (c) alt bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından,

MADDE 9 - 03.06.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun değişik 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (4) numaralı bendine aşağıdaki alt bent eklenmiştir.

e) Emeklilik yatırım fonlarının kazançları (Bu kazançlar Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesine göre tevkifata tabi tutulmaz.),

MADDE 10 - 25.10.1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasının (h) bendinde yer alan "Zirai sulama amaçlı su teslimleri," ibaresi "Zirai amaçlı su teslimleri ile köy tüzel kişiliklerince köyde ikamet edenlere yapılan ticari amaçlı olmayan perakende içme suyu teslimleri," şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 11 - 01.07.1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (2) sayılı tablonun "V- Kurumlarla ilgili kağıtlar" başlıklı bölümüne aşağıdaki 21 numaralı fıkra eklenmiştir.

21. Sigorta ve emeklilik şirketleri ile emeklilik yatırım fonlarının kuruluşları dahil her türlü işlemlerinde düzenlenen ve damga vergisi bu şirketler veya fonlar tarafından ödenmesi gereken kağıtlar.

MADDE 12 - 13.07.1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 29 uncu maddesinin (i) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki (t) ve (u) bentleri eklenmiştir.

i) Emeklilik sözleşmeleri, hayat sigortaları (hayat sigortalarında ferdi kaza, hastalık sonucu maluliyet ve tehlikeli hastalıklar teminatlarının da ek teminat olarak verildiği sözleşmeler dahil) ve sağlık sigortaları ile ihracata ait nakliyat sigortalarında sözleşme ve poliçe üzerinden alınan paralar,

t) Emeklilik yatırım fonlarının, sermaye piyasalarında yaptıkları işlemler nedeniyle elde ettikleri paralar,

u) Banka ve sigorta şirketleri ile emeklilik şirketlerinin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları hisse senetlerinin itibari değerlerinin üzerinde elden çıkarılması sonucu kendi lehlerine kalan paralar.

MADDE 13 - 16.08.1997 tarihli ve 4306 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin (A) fıkrasının (13) numaralı bendine aşağıdaki ibare eklenmiştir.

Bu fıkranın (1), (2), (5), (7) ve (9) numaralı bentleri yabancı devletlerin Türkiye'deki diplomatik temsilcilikleri, konsoloslukları ve bunların diplomatik haklara sahip mensupları ile uluslararası anlaşmalar gereğince vergi muafiyeti tanınan uluslararası kuruluşların temsilcilikleri hakkında uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 1 - Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce;

a) Faaliyete başlamış olan emekli ve yardım sandıklarına ödenen primler ile bu sandıklardan iştirakçilerine yapılan ödemeler,

b) Akdedilmiş şahıs sigorta poliçelerinin ilgili olduğu prim ve ödemeler,

Bakımından Gelir Vergisi Kanununun 23, 25, 63, 75, 89 ve 94 üncü maddelerinin bu Kanunla değişiklik yapılmadan önceki hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2 - Çiftçilere yapılan doğrudan gelir desteği ödemeleri için kayıt sistemi oluşturulması amacıyla, ilgililerin isteği üzerine gayrimenkullere ilişkin olarak verilecek kayıt ve belge örnekleri için tapu harcı, eğitime katkı payı, özel işlem vergisi ve döner sermaye ücreti aranmaz.

MADDE 14 - Bu Kanunun;

a) 8 inci maddesi ile Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin (11) numaralı bendinde yapılan değişiklik hükmü, 10 uncu maddesi, 12 nci maddesiyle Gider Vergileri Kanununun 29 uncu maddesine eklenen (u) bendi, 13 üncü maddesi ve Geçici 2 nci maddesi yayımı tarihinde,

b) Diğer hükümleri 07.10.2001 tarihinde, Yürürlüğe girer.

MADDE 15 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Yükseköğretim Kanunu, Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu, İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Milli Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu, Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 24.03.1988 Tarihli ve 3418 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması ve Bazı Kağıt ve İşlemlerden Eğitime Katkı Payı Alınması Hakkında Kanun ile Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Kanun No : 4702

Kabul Tarihi : 29.06.2001

MADDE 1 - 04.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun değişik 3 üncü maddesinin değişik (c) bendinin birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (u) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (v) bendi eklenmiştir.

Yükseköğretim Kurumları: Üniversite ile yüksek teknoloji enstitüleri ve bunların bünyesinde yer alan fakülteler, enstitüler, yüksekokullar, konservatuarlar, araştırma ve uygulama merkezleri ile bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı meslek yüksekokulları ile bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı olmaksızın ve kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından kurulan meslek yüksekokullarıdır.

v) Mesleki ve Teknik Eğitim Bölgesi: Bir veya daha fazla meslek yüksekokulu ile öğretim programları bütünlüğü ve devamlılığı içinde ilişkilendirilmiş mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından oluşan eğitim bölgesidir.

MADDE 2 - 2547 sayılı Kanunun 45 inci maddesine mülga (c) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (d), (e) ve (f) bentleri eklenmiştir.

d) Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunca tespit edilen uluslararası bilimsel yarışmalarda ödül kazanan öğrenciler, ödül kazandıkları alanlarda Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi ile Türkiye Bilimsel ve Teknik

Araştırma Kurumunca müştereken belirlenecek yükseköğretim kurumlarından seçtiklerine sınavsız girerler.

e) Mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından mezun olan öğrenciler istedikleri takdirde bitirdikleri programın devamı niteliğinde veya buna en yakın programların uygulandığı, öncelikle kendi mesleki ve teknik eğitim bölgesi içinde yer alan veya bölgesi dışındaki meslek yüksekokullarına sınavsız olarak yerleştirilebilirler. Sınavsız olarak meslek yüksekokullarına devam ederek mezun olan öğrencilerin yüzde onundan az olmamak üzere ayrılacak kontenjanlara göre alanlarındaki lisans programlarına dikey geçiş yapmaları sağlanır. Bununla ilgili esas ve usuller, Milli Eğitim Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulu işbirliği ile çıkartılacak yönetmelikte belirlenir.

f) Mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından herhangi birini bitirip de mesleki ve teknik eğitim bölgeleri kapsamı dışındaki bir yükseköğretim programına girmek isteyen öğrenciler, üniversite giriş sınavlarına başvurabilirler.

MADDE 3 - 2547 sayılı Kanunun ek 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ek Madde 2 - Vakıflar; kazanç amacına yönelik olmamak şartıyla mali ve idari hususlar dışında akademik çalışmalar, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden bu Kanunda gösterilen esas ve usullere uymak kaydıyla, yükseköğretim kurumları veya bunlara bağlı birimlerden birini veya birden fazlasını ya da bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı olmaksızın, ekonominin ihtiyaç duyduğu alanlarda yüksek nitelikli işgücü yetiştirmek amacıyla, bu Kanun hükümleri çerçevesinde kalmak şartıyla meslek yüksekokulu kurabilir. Kurulacak meslek yüksekokullarına, mesleki ve teknik eğitim bölgesinde gereksinim duyulması esastır.

MADDE 4 - 2547 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

EK MADDE 24 - Mesleki ve teknik eğitim bölgesinde, çağdaş bilim ve teknolojideki değişme ve gelişmelere uygun olarak ekonominin gereksinim duyduğu alanlarda yüksek nitelikli iş gücü yetiştirmek üzere, bir veya daha fazla meslek yüksekokulu ile mesleki ve teknik orta öğretim kurumları, öğretim programları bütünlüğü ve devamlılığı içinde ilişkilendirilir. Her ilde en az bir mesleki ve teknik eğitim bölgesi kurulabilir.

Mesleki ve teknik eğitim bölgelerinde bulunan meslek yüksekokulu veya okulları ile mesleki ve teknik orta öğretim kurumları, ilgili kamu ve özel kurum ve kuruluşları arasındaki işbirliği ve koordinasyonun sağlanmasına ve yürütülmesine ilişkin esas ve usuller, Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu işbirliği ile çıkartılacak yönetmelikle düzenlenir.

Mesleki ve teknik eğitim bölgesi içindeki meslek yüksekokulu öğrencilerinin iş yerlerindeki eğitim, uygulama ve stajlarına ilişkin esas ve usuller Yükseköğretim Kurulunca çıkartılacak yönetmelikle belirlenir.

Mesleki ve teknik eğitim bölgeleri içindeki mesleki ve teknik orta öğretim kurumları ile diğer kamu ve özel kurum ve kuruluşlarda görevli olup da meslek yüksekokullarındaki ders ve uygulamalarda görevlendirilen öğretmenlere, uzman kişilere, emekli öğretim elemanlarına ve emekli öğretmenlere 2914 sayılı Yükseköğretim Personel

Kanununda belirtilen miktarda saat başına ders ücreti ödenir.

MADDE 5 - 05.06.1986 tarihli ve 3308 sayılı Çıracılık ve Meslek Eğitimi Kanununun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 2 - Bu Kanun, Mesleki Eğitim Kurulunun belirleyeceği mesleklerde, kamu ve özel sektöre ait kurum, kuruluş ve iş yerleri ile mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarındaki eğitim ve öğretimi kapsar.

MADDE 6 - 3308 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (d), (g) ve (h) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (i) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (j), (k), (l), (m), (n) ve (o) bentleri eklenmiştir.

d) "Öğrenci", işletmelerde, mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında örgün eğitim görenleri;

g) "Usta Öğretici", ustalık yeterliğini kazanmış; aday çıracık, kalfa ile mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları öğrencilerinin iş yerindeki eğitiminden sorumlu, mesleki eğitim tekniklerini bilen ve uygulayan kişi;

h) "İşletmelerde Mesleki Eğitim", mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları öğrencilerinin beceri eğitimlerini işletmelerde, teorik eğitimlerini ise mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında veya işletme ve kurumlarda tesis edilen eğitim birimlerinde yaptıkları eğitim uygulamalarını;

j) "Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumları", mesleki ve teknik eğitim alanında, diplomaya götüren orta öğretim kurumları ile belge ve sertifika programlarının uygulandığı her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim-öğretim kurumlarını;

k) "Personel", kamu ve özel kurum, kuruluş ve iş yerlerinde maaş ya da ücret karşılığında çalışan kadrolu veya sözleşmeli elemanlar ile işçileri;

l) "İşletme", mal ve hizmet üreten kamu ve özel kurum, kuruluş ve iş yerlerini;

m) "Eğitici Personel", mesleki yeterliğe sahip, öğrencilerin iş yerindeki eğitiminden sorumlu, iş pedagojisi eğitimi almış, mesleki eğitim yöntem ve tekniklerini bilen ve uygulayan veya mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında atölye, laboratuvar, meslek dersleri öğretmenliği yapabileceğine yetkisine sahip kişi;

n) "Meslek Alanı", ortak özelliklere sahip birden fazla meslek dalını içeren; bilgi, beceri, tutum, davranış ve istihdam olanağı sağlayan alanı;

o) "Meslek Dalı", bir meslek alanı içinde yer alan ve belirli konularda uzmanlaşmaya yönelik bilgi, beceri, tutum, davranış gerektiren ve istihdam olanağı sağlayan iş kollarından her birini;

MADDE 7 - 3308 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 4 - Mesleki ve teknik eğitim programlarının uygulandığı her tür ve derecedeki örgün, yaygın ve çıracılık eğitimi, mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları ile işletmelerde yapılacak mesleki eğitimin; planlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi konularında kararlar almak ve Bakanlığa görüş bildirmek üzere, Bakanlıkta Mesleki Eğitim Kurulu kurulur. Bu Kurulun kararları Bakanlık ve ilgili meslek kuruluşlarınca yürütülür.

Mesleki Eğitim Kurulu, Bakanlık Müsteşarının başkanlığında;

- a) Bakanlığın mesleki eğitimle görevli Müsteşar yardımcıları,
  - b) İçişleri Bakanlığı Müsteşar yardımcısı,
  - c) Maliye Bakanlığı Müsteşar yardımcısı,
  - d) Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Müsteşar yardımcısı,
  - e) Sağlık Bakanlığı Müsteşar yardımcısı,
  - f) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşar yardımcısı,
  - g) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Müsteşar yardımcısı,
  - h) Turizm Bakanlığı Müsteşar yardımcısı,
  - i) Devlet Planlama Teşkilatı Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürü,
  - j) Bakanlığın, mesleki eğitim ile ilgili genel müdürleri,
  - k) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu Başkanı veya üst düzey yetkilisi,
  - l) Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Başkanı veya üst düzey yetkilisi,
  - m) En çok işvereni temsil eden İşveren Sendikaları Konfederasyonu Başkanı veya üst düzey yetkilisi,
  - n) En çok işçiyi temsil eden İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı veya üst düzey yetkilisi,
  - o) Bankalar Birliği Başkanı veya üst düzey yetkilisi,
  - p) Mesleki eğitim alanında görevlendirilecek Yükseköğretim Kurulu temsilcisi,
  - r) Türkiye Serbest Muhasebeciler, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirleri Odaları Birliği Başkanı veya üst düzey yetkilisinden,
- Oluşur.

Bakanlık, gerekli gördüğü durumlarda, Mesleki Eğitim Kurulu toplantılarına ilgili kurum temsilcilerini de davet eder.

Milli Eğitim Bakanı, gerekli gördüğü durumlarda Mesleki Eğitim Kurulu toplantılarına başkanlık eder. Mesleki Eğitim Kurulunun sekretarya hizmetleri Bakanlıkça yürütülür. Mesleki Eğitim Kurulunun toplantı ve çalışma esasları yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 8 - 3308 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 6 - Bu Kanun kapsamında mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları ile işletmelerde yapılacak mesleki eğitimin planlanması, geliştirilmesi, değerlendirilmesi konularında karar almak ve valiliğe görüş ve tavsiyelerde bulunmak üzere illerde il mesleki eğitim kurulu kurulur.

İl mesleki eğitim kurulu, il milli eğitim müdürünün başkanlığında;

- a) Belediye başkanı veya temsilcisi (Büyük şehirlerde vali tarafından belirlenecek belediye başkanı veya temsilcisi),

- b) İl sağlık müdürü veya temsilcisi,
  - c) İl sanayi ve ticaret müdürü,
  - d) Esnaf ve sanatkarlar odaları birliği başkanı veya temsilcisi ile mesleki eğitimin yapıldığı mesleklerle ilgili oda yöneticileri arasından Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği Başkanlığınca seçilecek üç üye,
  - e) İl ticaret odası başkanı veya temsilcisi,
  - f) İl sanayi odası başkanı veya temsilcisi,
  - g) Sanayi ve ticaret odalarının ayrı ayrı kurulmadığı yerlerde, il sanayi ve ticaret odası başkanı veya temsilcisi,
  - h) İlin, mesleki eğitimden sorumlu milli eğitim müdür yardımcısı,
  - i) Kurulun sekretarya görevini yürüten okul müdürü,
  - j) İlde faaliyet gösteren mesleki ve teknik eğitim okullarından ve kurumlarından birer yönetici,
  - k) En fazla işçiyi temsil eden konfederasyonun o il için göstereceği işçi sendikaları temsilcisi,
  - l) Defterdar veya temsilcisi,
  - m) Türkiye İş Kurumu il müdürü veya temsilcisi,
  - n) Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı sigorta müdürü veya temsilcisi,
  - o) En fazla işvereni temsil eden konfederasyonun, o il için göstereceği işveren sendikaları temsilcisinden,
- Oluşur.

İl mesleki eğitim kurulu toplantılarına, gerekirse başkanın isteği üzerine ilgili kurum temsilcileri de davet edilir.

İl mesleki eğitim kurulu toplantı ve çalışma esasları yönetmelikle belirlenir.

İl mesleki eğitim kurulunun kararları valinin onayı ile uygulanır. Vali, gerekli gördüğü hallerde il mesleki eğitim kuruluna başkanlık eder.

MADDE 9 - 3308 sayılı Kanunun değişik 10 uncu maddesine birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Ancak, ondokuz yaşından gün almış olanlardan daha önce çıraklık eğitiminden geçmemiş olanlar, yaşlarına ve eğitim seviyelerine uygun olarak düzenlenecek mesleki eğitim programlarına göre çıraklık eğitimine alınabilir.

MADDE 10 - 3308 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Aday çırak veya çıraklar, mesleğin özelliklerine göre haftada sekiz saatten az olmamak üzere genel ve mesleki eğitim görürler. Bu eğitime katılmaları için aday çırak ve çırak öğrencilere ücretli izin verilir. Mevsime göre özellik arz eden mesleklerde teorik ve pratik eğitim belirli aylarda bloklarıyla yapılabılır.

Aday çırak ve çıraklar, pratik eğitimlerini iş yerlerinde, iş yerindeki eksik kalan pratik eğitimleri ile teorik eğitimlerini mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında veya

Bakanlıkça uygun görülen iş yerlerinin eğitim birimlerinde yapar. Teorik ve pratik eğitim birbirlerini tamamlayacak şekilde planlanır ve yürütülür.

MADDE 11 - 3308 sayılı Kanununun 13 üncü maddesinin birinci ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bu Kanun kapsamında bulunan il ve mesleklerde faaliyet gösteren iş yerleri, Bakanlıkça tespit edilecek illerde ve meslek dallarında ondokuz yaşından gün almamış kişileri çıraklık sözleşmesi yapmadan çalıştıramazlar. Mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarının örgün eğitim programlarından mezun olanlar ve kalfalık belgesi sahipleri bu hükmün dışında tutulur.

Bu Kanunun uygulandığı yer ve meslek dallarında 818 sayılı Borçlar Kanununun çıraklık sözleşmesine dair hükümleri ile onsekiz yaşını doldurduktan sonra sözleşmesi devam eden çıraklar hakkında 1475 sayılı İş Kanununun, İşçi Sağlığı ve Güvenliği başlıklı beşinci bölümünde yer alan hükümleri dışındaki hükümler uygulanmaz.

MADDE 12 - 3308 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu fıkradan sonra gelmek üzere maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

Meslekler itibariyle çıraklık eğitimine girişte aranan eğitim düzeyi ve çıraklık süresi ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri de alınarak Bakanlıkça en az iki, en çok dört yıl olarak belirlenir. Bu süre kesintisiz olarak devam eder. Yıllık izin dışındaki iki aydan fazla devamsızlıklar çıraklık süresine eklenir.

Lise ve daha üst düzeyde genel eğitimden sonra çıraklık eğitimine başlayanlar için eğitim süresi, mesleklerindeki çıraklık eğitimi süresinin yarısına kadar kısaltılabilir. Bu sürenin ne kadar kısaltılabileceği, ilgili meslek kuruluşunun teklifi ve Mesleki Eğitim Kurulunun uygun görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenir.

Ayrıca, mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında uygulanan örgün eğitim programlarının herhangi bir kademesinden ayrılanlar ile yaygın eğitim programlarını tamamlayarak belge veya sertifika alanlardan, kendi alanlarında çıraklık eğitimine başlayanlar için çıraklık eğitim süresi daha önce aldığı mesleki eğitim programının içeriği ile devam edeceği çıraklık eğitimi programının içeriği değerlendirilerek Bakanlıkça belirlenir.

MADDE 13 - 3308 sayılı Kanununun 18 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 18 - Yirmi ve daha fazla personel çalıştıran işletmeler, çalıştırdıkları personel sayısının yüzde beşinden az, yüzde onundan fazla olmamak üzere mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumu öğrencilerine beceri eğitimi yaptırır. Öğrenci sayısının tespitinde kesirler tama iblağ olunur.

Deprem, sel ve yangın gibi tabii afetler sonucu yörede faal durumda kalan işletmelerin eğitim olanakları dikkate alınarak, bu işletmeler için yukarıda belirtilen oranlar, il mesleki eğitim kurulunun teklifi ve Bakanlığın onayı ile değiştirilebilir.

Mesleki eğitim kapsamına alınıp alınmadığına bakılmaksızın yirmiden az personel çalıştıran işletmeler de mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları öğrencilerine bu Kanunun ilgili hükümlerine göre beceri eğitimi yaptırabilirler.

Vardiya usulü veya mevsimlik olarak faaliyet gösteren işletmelerde eğitim göreceği öğrenci sayısının tespitinde gündüz vardiyasında veya faaliyet gösterdiği mevsimde çalışan personel sayısı esas alınır.

Bu Kanun kapsamına giren illerde yirmi ve daha fazla personel çalıştıran işletmeler, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bölge müdürlüklerince her yıl şubat ayı içerisinde il mesleki eğitim kuruluna bildirilir. Beceri eğitimi yapacak Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı işletmeler, Bakanlık ve Milli Savunma Bakanlığınca birlikte belirlenir.

İşletmelerdeki personel sayısının tespitinde her yılın ocak ayı, yaz mevsiminde faaliyet gösteren işletmelerde temmuz ayı esas alınır. Beceri eğitimi uygulamasına da öğretim yılı başında başlanır.

İşletmelerde mesleki eğitim uygulaması kapsamına alınacak iller ve meslekler, Mesleki Eğitim Kurulunun görüşü doğrultusunda Bakanlıkça tespit edilir.

Bu madde kapsamında on ve daha fazla öğrenciye beceri eğitimi yapacak işletmeler bu amaçla bir eğitim birimi kurar. Bu birimde, yapılan eğitim için alanında ustalık yeterliğine sahip ve iş pedagojisi eğitimi almış usta öğretici veya eğitici personel görevlendirilir.

MADDE 14 - 3308 sayılı Kanununun 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 20 - İşletmelerde beceri eğitimi gören öğrencilerin teorik eğitimi, mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında veya işletmelerin eğitim birimlerinde yapılır. Çalışma saatleri içinde yapılacak teorik eğitim haftada oniki saatten az olamaz. Bu eğitim yoğunlaştırılmak suretiyle de yapılabilir. Teorik eğitim günlerinde öğrenciler ücretli izinli sayılır.

Mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında ve işletmelerde yapılan mesleki eğitime ilişkin esas ve usuller ile sınavların yapılış şekilleri, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 15 - 3308 sayılı Kanununun 22 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İşletmelerde grev ve lokavt uygulaması, deprem, yangın ve sel gibi afetler olması halinde mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumu öğrencileri eğitimlerini kendi mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında sürdürür.

MADDE 16 - 3308 sayılı Kanununun 28 inci maddesinin (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

b) Kalfaların, ustalık sınavlarına girebilmesi için mesleklerin özelliğine göre Bakanlıkça belirlenecek süre kadar çalışmış ve ustalık eğitimi kurslarını başarı ile tamamlamış olmaları gerekir.

MADDE 17 - 3308 sayılı Kanununun 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 29 - En az üç yıl süreli mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarından veya mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarından mezun olanlar, Bakanlıkça düzenlenen ustalık eğitimi kurslarına katılabilecekleri gibi doğrudan da ustalık sınavlarına girebilir.

Bu kursların kapsam ve süreleri ile sınavların esas ve usulleri Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Ustalık unvanının kullanılmadığı mesleklerde çalışanlara, ustalık belgesinin hak, yetki ve sorumluluklarını taşıyan belge aynı esaslara göre verilir.

Mesleki ve teknik orta öğretim kurumu veya mesleki ve teknik eğitim merkezi mezunlarından, alanlarında Bakanlıkça bağlı iki yıllık bir yaygın eğitim kurumundan belge alanlara doğrudan ustalık belgesi verilir.

MADDE 18 - 3308 sayılı Kanununun 30 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 30 - Ustalık belgesine sahip olanlar veya bunları işyerlerinde çalıştıranlar bağımsız işyeri açabilir.

Bu Kanun kapsamına alınan il ve mesleklerde; belediyeler ve işyeri açma izni vermeye yetkili diğer kurum ve kuruluşlar işyeri açacaklardan, meslek odaları ise işyeri sahibi olarak üye kaydı yaptıracaklardan, ustalık belgesi istemek zorundadır.

Bu işyerlerinde alanında mesleki eğitim almış olanlar istihdam edilir. İstihdam edilenlerin almaları gereken eğitimin seviyesi, türü ile halen çalışanların durumu Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

İşyeri sahipleri veya o işyerinde çalışan ustalık belgesi sahipleri, ustalık belgelerini işyerlerine asar.

Ustalık belgesi sahibi olanlar bu haklarını onsekiz yaşını tamamlayana kadar kullanamaz.

Teknik lise mezunları veya mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarının dört yıllık eğitim programlarından mezun olanlara, ustalık belgesinin yetki ve sorumluluklarını taşıyan, mesleklerinde bağımsız İşyeri Açma Belgesi verilir.

MADDE 19 - 3308 sayılı Kanununun 35 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 35 - Kapsamı, şartları ve süresi Bakanlıkça belirlenecek telafi eğitimine katılan ve bu eğitim sonunda yapılacak sınavlarda başarılı olan kalfa, usta ve genel lise mezunlarına, bitirdikleri meslek alanının diploması verilir.

Yabancı ülkelerden ve ülkemizdeki mesleki eğitim kuruluşlarından, Bakanlıkça bağlı mesleki ve teknik eğitim okulu ve kurumları ile denkliği Bakanlıkça kabul edilen diğer bakanlıklara bağlı okul ve kurumlardan alınmış sertifikalar ve belgeler; çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitimine geçişte değerlendirilir.

Denklikle ilgili esas ve usuller Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 20 - 3308 sayılı Kanununun 41 inci maddesinin birinci fıkrası ile dördüncü fıkrasının (a) ve (b) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bu Kanun hükümlerine göre Bakanlıkça bağlı eğitim kurumlarının dışında kamu ve özel kurum ve kuruluşlarında yapılan aday çırak, çırak ve kalfaların eğitimi ile işletmelerde yapılan mesleki eğitim, öğrencilerin bu eğitiminden sorumlu işletmelerin bağlı olduğu oda veya birliklerin temsilcilerinin katılımı ile Bakanlıkça; iş ortamı, sosyal güvenlik, iş güvenliği ve sağlık şartları bakımından ise Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca denetlenir. Denetimle ilgili raporlar valiliğe verilir. Raporlarda belirtilen hususlar valilikçe değerlendirilir ve gereği yapılır.

a) 9, 10, 25, 26 ve 28 inci maddelerine aykırı davrananlara asgari ücretin bir aylık tutarı kadar,

b) 12, 13, 14, 15, 17, 20, 22 ve 30 uncu maddelerine aykırı davrananlar ile sözleşmeyi tek taraflı ve haksız olarak fesheden işletmelere asgari ücretin bir aylık tutarının üçte ikisi kadar,

MADDE 21 - 3308 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

Mesleki ve teknik eğitim merkezlerinin kuruluşu

EK MADDE 1 - Öncelikle, Bakanlıkça belirlenecek küçük yerleşim birimlerinde olmak üzere, mesleki ve teknik eğitim merkezleri kurulur. Bu merkezlerde, mesleki ve teknik eğitim alanında orta öğretim diploması, sertifika ve belge veren programlar uygulanır.

Mesleki ve teknik eğitim merkezlerinin kurulmasına, eğitim, öğretim, yönetim ve üretim ile ilgili her türlü iş ve işlemlere ilişkin esas ve usuller Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 22 - 3308 sayılı "Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununun" adı "Mesleki Eğitim Kanunu", bu Kanunda geçen "Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı" ibaresi, "Milli Eğitim Bakanlığı"; "İl Milli Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlüğü" ibaresi, "İl Milli Eğitim Müdürlüğü"; "Çıraklık ve Meslek Eğitimi" ibaresi, "Mesleki Eğitim"; "Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu" ibaresi "Mesleki Eğitim Kurulu", "İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu" ibaresi "İl Mesleki Eğitim Kurulu", "işçi" ibaresi "personel", "İmtihan" ibaresi "sınav", "Çıraklık Eğitimi Merkezi" ibaresi "Mesleki Eğitim Merkezi", "Çıraklık ve Mesleki Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu" ibaresi "Mesleki Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu" ve "50 ve daha fazla işçi" ibaresi "yirmi ve daha fazla personel" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 23 - 3308 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 9 - Bu Kanunun yayımı tarihinden önce, 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununun çıraklık eğitimi uygulama kapsamındaki mesleklerde ustalık belgesi sahibi olmadığı halde işyeri açmış olanlara, kapsam ve süresi ilgili meslek kuruluşlarının görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenecek telafi eğitimine katılmaları ve bu eğitim sonundaki sınavlarda başarılı olmaları halinde doğrudan ustalık belgesi verilir. Bu gibilere telafi eğitimini tamamlamaları için beş yıl süre tanınır.

Çalıştığı meslek dalı çıraklık eğitimi uygulama kapsamına alınmadan önce meslek odalarının mevzuatına uygun olarak verilmiş kalfalık ve ustalık belgeleri, mesleğin o ilde kapsama alınmasından sonra Bakanlıkça yeni belgeler ile doğrudan değiştirilir.

GEÇİCİ MADDE 10 - Bu Kanun kapsamı dışındaki mesleklerde, mesleki belgelerin verilmesi işlemi, o meslek kapsamına alınmaya kadar ilgili meslek kuruluşlarınınca mevzuat doğrultusunda yapılır.

MADDE 24 - 16.08.1997 tarihli ve 4306 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin değişik (A) fıkrası ile (B) fıkrasının birinci paragrafı ve (C) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

A) Sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim ile ortaöğretim giderlerinde kullanılmak üzere, 31.12.2010 tarihine kadar aşağıda belirtilen işlemler ve kağıtlar için eğitim katkı payı ödenir.

B) 31.12.2010 tarihine kadar 24.3.1988 tarihli ve 3418 sayılı Kanunun 7 nci maddesi hükmü yerine aşağıdaki hüküm uygulanır.

C) Bu maddenin (A) fıkrasına göre tahsil edilen pay ve gelirlerin tamamı yılı Bütçe Kanununun (B) işaretli cetveline özel gelir, sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim ve ortaöğretim giderlerini karşılamak üzere (A) işaretli cetvelinde Milli Eğitim Bakanlığının bütçesinde mevcut veya yeniden açılacak tertiplere özel ödenek kaydetmeye, (B) fıkrasına göre tahsil edilen pay ve gelirlerin tamamını 3418 sayılı Kanunun 39 uncu maddesindeki hasılat paylaşım esasları dikkate alınarak Başbakanlık, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı bütçelerine bakanlıklarca belirlenecek veya yeniden açılacak özel tertiplere ödenek kaydetmeye Maliye Bakanlığının yetkilidir.

MADDE 25 - 4306 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin (C), (D), (E), (F) ve (G) fıkralarında yer alan "sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim" ibaresi "sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim ve orta öğretim" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 26 - 30.04.1992 tarihli ve 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 12 nci maddesinin (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

a) Genel liseler, anadolu liseleri, fen liseleri, anadolu güzel sanatlar liseleri ve aynı seviyede benzeri diğer okulların eğitim, öğretim ve yönetimi ile ilgili bütün görev ve hizmetleri yürütmek,

MADDE 27 - 3797 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

EK MADDE 2 - Çok programlı liselerin açılması, eğitim, öğretim ve yönetimle ilgili iş ve işlemlerin hangi genel müdürlük tarafından yürütüleceği, ilgili Müsteşar yardımcısının başkanlığında, Orta Öğretim Genel Müdürü, Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürü, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürü ve Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürü ile Din Öğretimi Genel Müdürünün katılımı ile oluşan bir komisyon tarafından kararlaştırılır. Mevcut çok programlı liseler belirlenen genel müdürlüğe bağlanır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça düzenlenir.

GEÇİCİ MADDE 1 - Bu Kanunla ilgili yönetmelikler, Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içerisinde çıkarılır. Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler çıkarılıncaya kadar mevcut yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

MADDE 28 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 29 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 11 Temmuz 2001 - Sayı: 24459

YASAMA BÖLÜMÜ

Kanunlar

Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun

Kanun No : 4694

Kabul Tarihi : 27.06.2001

MADDE 1 - 30 Haziran 2001 tarihinden geçerli olmak üzere; 20.02.2001 tarihli ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 2 nci maddesinin 4 üncü fıkrasının (d) bendinin (1) numaralı alt bendi ile geçici 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "30 Haziran 2001" ibaresi "31 Ekim 2001" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Kanunlar

Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun

Kanun No : 4703

Kabul Tarihi : 29.06.2001

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 - Bu Kanunun amacı; ürünlerin piyasaya arzı, uygunluk değerlendirmesi, piyasa gözetimi ve denetimi ile bunlarla ilgili olarak yapılacak bildirimlere ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - Bu Kanun; ürünlerin piyasaya arz koşullarını, üretici ve dağıtıcıların yükümlülüklerini, uygunluk değerlendirme kuruluşlarını, onaylanmış kuruluşları, piyasa gözetimi ve denetimini, ürünün piyasaya arzının yasaklanmasını, toplatılmasını, bertarafını ve bunlarla ilgili olarak yapılacak bildirimleri kapsar.

Tanımlar**MADDE 3** - Bu Kanunda geçen;

- a) Müsteşarlık : Dış Ticaret Müsteşarlığını,
- b) Komisyon : Avrupa Birliği Komisyonunu,
- c) Ürün : Piyasaya arz edilmesi hedeflenen tüm ürünleri,
- d) Son ürün : İlgili teknik düzenlemeye uygunluğu gösteren aynı belgeler kapsamındaki ürünlerden piyasaya en son arz edileni,
- e) Güvenli ürün : Kullanım süresi içinde, normal kullanım koşullarında risk taşımayan veya kabul edilebilir ölçülerde risk taşıyan ve temel gerekler bakımından azami ölçüde koruma sağlayan ürünü,
- f) Temel gerekler : Ürünün; insan sağlığı, can ve mal güvenliği, hayvan ve bitki yaşam ve sağlığı, çevre ve tüketicinin korunması açısından sahip olması gereken asgari güvenlik koşullarını,
- g) Üretici : Bir ürünü üreten, imal eden, islah eden veya ürüne adını, ticari markasını veya ayırt edici işaretini koymak suretiyle kendini üretici olarak tanıtan gerçek veya tüzel kişiyi; üreticinin Türkiye dışında olması halinde, üretici tarafından yetkilendirilen temsilciyi ve/veya ithalatçıyı; ayrıca, ürünün tedarik zincirinde yer alan ve faaliyetleri ürünün güvenliğine ilişkin özelliklerini etkileyen gerçek veya tüzel kişiyi,
- h) Dağıtıcı : Ürünün tedarik zincirinde yer alan ve faaliyetleri ürünün güvenliğine ilişkin özelliklerini etkilemeyen gerçek veya tüzel kişiyi,
- i) Standart : Üzerinde mutabakat sağlanmış olan, kabul edilmiş bir kuruluş tarafından onaylanan, mevcut şartlar altında en uygun seviyede bir düzen kurulmasını amaçlayan, ortak ve tekrar eden kullanımlar için ürünün özellikleri, işleme ve üretim yöntemleri, bunlarla ilgili terminoloji, sembol, ambalajlama, işaretleme, etiketleme ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri hususlarından biri veya birkaçını belirten ve uyulması ihtiyari olan düzenlemeyi,
- j) Teknik düzenleme: Bir ürünün, ilgili idari hükümler de dahil olmak üzere, özellikleri, işleme ve üretim yöntemleri, bunlarla ilgili terminoloji, sembol, ambalajlama, işaretleme, etiketleme ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri hususlarından biri veya birkaçını belirten ve uyulması zorunlu olan her türlü düzenlemeyi,
- k) Piyasaya arz: Ürünün, tedarik veya kullanım amacıyla bedelli veya bedelsiz olarak piyasada yer alması için yapılan faaliyeti,
- l) Yetkili kuruluş: Ürünlere ilişkin mevzuat hazırlamaya ve yürütmeye yasal olarak yetkili bulunan ve bu Kanun hükümlerini kendi görev alanına giren ürünler itibarıyla uygulayacak olan kamu kurum veya kuruluşunu,
- m) Uygunluk değerlendirmesi: Ürünün, ilgili teknik düzenlemeye uygunluğunun test edilmesi, muayene edilmesi ve/veya belgelendirilmesine ilişkin her türlü faaliyeti,
- n) Uygunluk değerlendirme kuruluşu: Ürünün, ilgili teknik düzenlemeye uygunluğunun test edilmesi, muayene edilmesi ve/veya belgelendirilmesine ilişkin faaliyette bulunan özel veya kamu kuruluşunu,

o) Onaylanmış kuruluş: Test, muayene ve/veya belgelendirme kuruluşları arasından, bir veya birden fazla teknik düzenleme çerçevesinde uygunluk değerlendirme faaliyetinde bulunmak üzere, yetkili kuruluş tarafından belirlenerek, bu Kanunda ve ilgili teknik düzenlemede belirtilen esaslar çerçevesinde yetkilendirilen özel veya kamu kuruluşunu,

p) Uygunluk işareti: Bir ürünün, ilgili teknik düzenlemede yer alan gerekere uygun olduğunu ve ilgili tüm uygunluk değerlendirmesi işlemlerine tabi tutulduğunu gösteren işareti,

r) Modül: İlgili mevzuat gereğince, ürünün taşıdığı risklere göre hangi uygunluk değerlendirmesi işlemlerine tabi tutulacağını gösteren yollardan her birini,

s) Piyasa gözetimi ve denetimi: Yetkili kuruluşlar tarafından, ürünün piyasaya arzı veya dağıtım aşamasında veya ürün piyasada iken ilgili teknik düzenlemeye uygun olarak üretilip üretilmediğinin, güvenli olup olmadığının denetlenmesi veya denetlettirilmesini,

t) İyi uygulama kodu: İlgili sektördeki mevcut teknoloji düzeyi ve bilimsel kriterler çerçevesindeki sağlık ve güvenliğe ilişkin uygulama esaslarını,

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM**Ürünlere İlişkin Teknik Düzenlemeler, Ürünlerin Piyasaya Arzında Üreticilerin ve Dağıtıcıların Yükümlülükleri****Ürünlere ilişkin teknik düzenlemeler**

MADDE 4 - Ürünlere ilişkin teknik düzenlemeler yetkili kuruluşlar tarafından hazırlanır.

Ürünlerin piyasaya arzında üreticilerin ve dağıtıcıların yükümlülükleri

MADDE 5 - Piyasaya arz edilecek yeni ürünlerin ilgili teknik düzenlemeye uygun olması zorunludur. Bu hüküm, kullanılmış olmakla birlikte değişiklik yapılarak piyasaya tekrar arz edilmesi hedeflenen ürünler ile Avrupa Birliği üyesi ülkeler dışındaki ülkelerden ithal edilen eski ve kullanılmış ürünlere de uygulanır.

Birinci fıkrada belirtilen hususlarda düzenlemeler yapmaya, sınırlamalar getirmeye ve istisnalar tanımaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Üretici, piyasaya sadece güvenli ürünleri arz etmek zorundadır. Teknik düzenlemelere uygun ürünlerin güvenli olduğu kabul edilir. Teknik düzenlemenin bulunmadığı hallerde, ürünün güvenli olup olmadığı; ulusal veya uluslararası standartlara; bunların olmaması halinde ise söz konusu sektördeki iyi uygulama kodu veya bilim ve teknoloji düzeyi veya tüketicinin güvenliğe ilişkin makul beklentisi dikkate alınarak değerlendirilir.

Üretici, güvenli olmadığı tespit edilen ürünün kendisi tarafından piyasaya arz edilmediğini veya ürünün güvenli olmaması halinin ilgili teknik düzenlemeye uygunluktan kaynaklandığını ispatladığı takdirde sorumluluktan kurtulur.

Bir ürünün güvenli kabul edilmesi için; ürünün bileşimi, ambalajlanması, montaj ve bakımına ilişkin talimatlar da dahil olmak üzere özellikleri; başka ürünlerle birlikte kullanılması öngörülüyorsa bu ürünlere yapacağı etkiler; piyasaya arzı, etiketlenmesi, kullanımı ve bertaraf edilmesi ile ilgili talimatlar ve üretici tarafından sağlanacak diğer bilgiler ve ürünü kullanabilecek risk altındaki tüketici grupları açısından değerlendirildiğinde, temel gerekler bakımından azami ölçüde koruma sağlanması gerekir.

Daha güvenli bir ürünün üretilmesinin mümkün olması veya piyasada daha az risk taşıyan ürünlerin mevcut olması, ilgili teknik düzenlemede aksi belirtilmedikçe, bir ürünün güvenli olmadığı anlamına gelmez.

Üretici, ürünün öngörülen kullanım süresi içinde, yeterli uyarı olmaksızın fark edilemeyecek nitelikteki riskleri hakkında tüketicilere gerekli bilgiyi sağlamak, özelliklerini belirtecek şekilde ürünü işaretlemek; gerektiğinde piyasaya arz edilmiş ürünlerden numuneler alarak test etmek, şikayetleri soruşturmak ve yapılan denetim sonuçlarından dağıtıcıları haberdar etmek, riskleri önlemek amacı ile ürünlerin toplatılması ve bertarafı da dahil olmak üzere gerekli önlemleri almakla yükümlüdür.

Üretici, ilgili teknik düzenlemede belirtilen tüm belgeleri; bu belgeler kapsamındaki son ürünün yurt içinde üretiliyor ise üretildiği, ithal ise ithal edildiği tarihten itibaren ilgili teknik düzenlemede belirtilen süre, bu sürenin belirtilmemesi halinde yetkili kuruluşça belirlenecek süre boyunca muhafaza etmek ve istenilmesi halinde yetkili kuruluşlara ibraz etmekle yükümlüdür.

Dağıtıcı, sahip olduğu bilgiler çerçevesinde, güvenli olmadığını bildiği ürünleri piyasaya arz edemez. Dağıtıcı, faaliyetleri çerçevesinde, ürünlerin taşıdığı riskler ve bu risklerden korunmak için alınması gereken önlemler hakkında ilgililere bilgi verir. Üreticinin tespit edilemediği durumlarda, yetkili kuruluşça belirlenecek süre içinde üreticinin veya malı tedarik ettiği kişinin kimliğini bildirmeyen dağıtıcı, üretici olarak kabul edilir.

Uygunluk işaretinin veya uygunluk değerlendirme işlemleri sonucunda verilen belgelerin tahrif veya taklit edilmesi, usulüne uygun olmadan kullanılması yasaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarına İlişkin Esaslar, Onaylanmış Kuruluşlara İlişkin Esaslar, Onaylanmış Kuruluşların Faaliyetleri, Şube ve Temsilcilikleri ve Uygunluk Değerlendirme Kuruluşları ile Onaylanmış Kuruluşların Sorumlulukları

Uygunluk değerlendirme kuruluşlarına ilişkin esaslar

MADDE 6 - Uygunluk değerlendirme kuruluşlarının teknik yeterliliğine ilişkin asgari kriterler, ilgili teknik düzenlemelerde ve/veya bu Kanunun uygulama usul ve esaslarına ilişkin yönetmeliklerde belirtilir.

Uygunluk değerlendirme kuruluşları, bir teknik düzenleme kapsamındaki faaliyetlerinden dolayı bu teknik düzenlemeyi yürüten yetkili kuruluşla karşı sorumludur.

Onaylanmış kuruluşlara ilişkin esaslar

MADDE 7 - Yetkili kuruluşlar, Türkiye'de yerleşik olan test, muayene ve/veya belgelendirme kuruluşları arasından, uygun görecekları sayıda kuruluşu, ilgili teknik düzenlemelerde ve/veya bu Kanun ve bu Kanunun uygulama usul ve esaslarına ilişkin yönetmeliklerde belirtilen esaslar çerçevesinde, bir veya birden fazla teknik düzenleme kapsamındaki uygunluk değerlendirme faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere yetkilendirir.

Yetkilendirilen test, muayene ve/veya belgelendirme kuruluşunun adı, adresi, uygunluk değerlendirmesi yapacağı modüller ile ürünler Komisyonu bildirilir. Bu kuruluş, bu bilgiler ile Komisyon tarafından verilecek kimlik kayıt numarasının Resmi Gazetede yayımlanması ile onaylanmış kuruluş statüsünü elde eder.

Onaylanmış kuruluşların faaliyetleri, şube ve temsilcilikleri

MADDE 8 - Onaylanmış kuruluşların, yurt içinde ve/veya yurt dışında açacakları şube veya temsilciliklerinin faaliyetleri sonucunda verilecek belgeler onaylanmış kuruluşlar tarafından düzenlenir.

Onaylanmış kuruluşlar, yetkilendirildikleri uygunluk değerlendirme faaliyetlerinin bir kısmını, sözleşme yaparak bir yüklenici kuruluşa yaptırabilirler. Ancak, yapılan tüm işlemlerden onaylanmış kuruluş sorumludur ve yüklenici kuruluşların faaliyetleri sonucunda verilecek belgeler onaylanmış kuruluşlar tarafından düzenlenir.

Uygunluk değerlendirme kuruluşları ile onaylanmış kuruluşların sorumlulukları

MADDE 9 - Uygunluk değerlendirme kuruluşları ile onaylanmış kuruluşlar, ilgili teknik düzenlemelerde ve/veya bu Kanun ve bu Kanunun uygulama usul ve esaslarına ilişkin yönetmeliklerde yer alan usul ve esaslara uygun olarak bağımsız ve tarafsız bir şekilde uygunluk değerlendirme hizmeti vermekle yükümlüdürler.

Uygunluk değerlendirme kuruluşları ile onaylanmış kuruluşların, ilgili teknik düzenlemede ve/veya bu Kanun ve bu Kanunun uygulama usul ve esaslarına ilişkin yönetmeliklerde belirtilen şartları kaybettiğinin ve/veya sorumlulukları yerine getirmediğinin tespit edilmesi halinde, bu kuruluşların ilgili teknik düzenleme kapsamındaki faaliyeti yetkili kuruluşça geçici olarak durdurulur.

Gerekli şartların ve/veya sorumlulukların ilgili teknik düzenlemede belirtilen süre içinde, bu sürenin belirtilmemesi halinde yetkili kuruluşça belirlenecek süre içinde yerine getirilmemesi durumunda, yetkili kuruluşça, uygunluk değerlendirme kuruluşunun ilgili teknik düzenleme kapsamındaki faaliyetine son verilir, onaylanmış kuruluşun ise ilgili teknik düzenleme kapsamındaki onaylanmış kuruluş statüsü kaldırılır.

Onaylanmış kuruluşların faaliyetlerinin geçici olarak durdurulması veya onaylanmış kuruluş statüsünün kaldırılmasına ilişkin kararlar Resmi Gazetede ilan edilerek, Komisyonu bildirilir.

Uygunluk değerlendirme kuruluşları ile onaylanmış kuruluşlar, faaliyetleri ile ilgili her türlü bilgi, kayıt ve belgeleri, ilgili teknik düzenlemede belirtilen süre, bu sürenin belirtilmemesi halinde yetkili kuruluşça belirlenecek

süre boyunca muhafaza etmek ve talep edilmesi halinde yetkili kuruluşlara ibraz etmekle yükümlüdürler. Faaliyetine son verilen veya kendi isteği ile faaliyetine son veren uygunluk değerlendirme kuruluşları ile onaylanmış kuruluşlar, faaliyette buldukları dönemde yapmış oldukları uygunluk değerlendirme faaliyetleri ile ilgili bilgi, kayıt ve belgeleri, aynı konuda faaliyette bulunan uygunluk değerlendirme kuruluşu veya onaylanmış kuruluş devredilmek üzere yetkili kuruluşla teslim eder. Ancak, uygunluk değerlendirme kuruluşu ile onaylanmış kuruluşların söz konusu bilgi, kayıt ve belgelere ilişkin sorumlulukları ilgili teknik düzenlemede belirtilen süre, bu sürenin belirtilmemesi halinde yetkili kuruluşla belirlenecek süre boyunca devam eder.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Piyasa Gözetimi ve Denetimi, Ürünün Piyasaya Arzının Yasaklanması, Toplatılması ve Bertarafı

Piyasa gözetimi ve denetimi

MADDE 10 - Piyasa gözetimi ve denetimi, ilgili teknik düzenlemelerde ve/veya bu Kanun ve bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmeliklerde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yapılır. Bunlara ilişkin idari düzenlemeler yetkili kuruluşlarca hazırlanır.

Yetkili kuruluşlar, piyasa gözetimi ve denetiminde, gerekli gördükleri durumlarda, gözetim ve denetime konu ürüne ilişkin uygunluk değerlendirme işlemlerinde yer almayan test, muayene ve/veya belgelendirme kuruluşlarının imkanlarından yararlanabilirler. Ancak piyasa gözetimi ve denetiminde nihai karar, yetkili kuruluşlara aittir. Piyasa gözetimi ve denetiminde test, muayene ve/veya belgelendirme kuruluşlarının imkanlarından yararlanılması ve ürünün güvenli olmadığı tespit edilmesi halinde, test ve muayeneye ilişkin giderler üretici tarafından ödenir.

Piyasa gözetimi ve denetimini gerçekleştirecek yetkili kuruluşların isimleri Müsteşarlık aracılığıyla Komisyona bildirilir.

Ürünün piyasaya arzının yasaklanması, toplatılması ve bertarafı

MADDE 11 - İlgili teknik düzenlemeye uygunluğu belgelenmiş olsa dahi, bir ürünün güvenli olmadığına dair kesin belirtilerin bulunması halinde, bu ürünün piyasaya arzı, kontrol yapılmıncaya kadar yetkili kuruluşla geçici olarak durdurulur.

Kontrol sonucunda ürünün güvenli olmadığı tespit edilmesi halinde, masrafları üretici tarafından karşılanmak üzere, yetkili kuruluş;

- Ürünün piyasaya arzının yasaklanmasını,
- Piyasaya arz edilmiş olan ürünlerin piyasadan toplanmasını,
- Ürünlerin, güvenli hale getirilmesinin imkansız olduğu durumlarda, taşıdıkları risklere göre kısmen ya da tamamen bertaraf edilmesini,
- (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilen önlemler hakkında gerekli bilgilerin, masrafları üreticiden karşılanmak üzere, ülke genelinde dağıtım yapılan iki gazete ile ülke

genelinde yayın yapan iki televizyon kanalında ilanı suretiyle, risk altındaki kişilere duyurulmasını,

Sağlar.

Risk altındaki kişilerin yerel yayın yapan gazete ve televizyon kanalları vasıtasıyla bilgilendirilmesinin mümkün olduğu durumlarda, bu duyuru yerel basın ve yayın organları yoluyla, risk altındaki kişilerin tespit edilebildiği durumlarda ise bu kişilerin doğrudan bilgilendirilmesi yoluyla yapılır.

Bu madde kapsamında alınacak önlemler, gerektiğinde Komisyona iletilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Ceza hükümleri

MADDE 12 - Bu Kanunun;

- 5 inci maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket eden üreticiler hakkında iki milyar Türk Lirası,
- 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı hareket eden üreticiler hakkında on milyar Türk Lirası,
- 5 inci maddesinin yedinci fıkrasına aykırı hareket eden üreticiler hakkında iki milyar Türk Lirası,
- 5 inci maddesinin sekizinci fıkrasına aykırı hareket eden üreticiler hakkında iki milyar Türk Lirası,
- 5 inci maddesinin dokuzuncu fıkrasına aykırı hareket eden üreticiler hakkında bir milyar Türk Lirası,
- 5 inci maddesinin onuncu fıkrasına aykırı hareket eden üreticiler hakkında beş milyar Türk Lirası,
- 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket eden uygunluk değerlendirme kuruluşları ile onaylanmış kuruluşlar hakkında yirmibeş milyar Türk Lirası,
- 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasına aykırı hareket eden uygunluk değerlendirme kuruluşları ile onaylanmış kuruluşlar hakkında beş milyar Türk Lirası,

İdari para cezası uygulanır.

Birinci fıkrada belirtilen idari para cezaları, fiilin bir yıl içinde tekrarı halinde, her tekrar için iki katı olarak uygulanır.

Bu Kanunda öngörülen idari para cezalarını, 765 sayılı Türk Ceza Kanununun ek 2 nci maddesi hükümleri uyarınca her yıl artırılarak hesaplanacak ceza miktarını esas alarak, yüzde yüze kadar artırmaya veya yüzde elli nispetinde azaltmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Bu Kanundaki idari para cezaları, aynı fiil için diğer kanunlarda idari para cezası öngörülmediği takdirde uygulanır.

Cezalarda yetki ve zaman aşımı

MADDE 13 - Bu Kanunda yer alan idari para cezaları, yetkili kuruluşlar tarafından verilir ve tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde vergi dairelerine veya mal müdürlüklerine ödenir. Bu idari para cezalarına karşı, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, verilen idari para cezasının yerine getirilmesini durdurmaz.

Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları hakkında, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Bu Kanunda düzenlenen idari para cezalarına ilişkin zaman aşımı süresi, ihlalin vuku bulunduğu tarihten itibaren beş yıl, yetkili kuruluşça ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren bir yıldır. Üreticilerin, dağıtıcıların, uygunluk değerlendirme kuruluşlarının veya onaylanmış kuruluşların faaliyetlerinin kontrolü ve denetimi amacıyla herhangi bir işlem başlatılması halinde zaman aşımı süresi kesilir.

Yönetmelikler

MADDE 14 - Bu Kanun kapsamında yer alan;

a) Komisyona, Avrupa Birliği üyesi ülkelere ve diğer Avrupa Birliği kuruluşlarına yapılacak bildirimlere ilişkin usul ve esaslar, yetkili kuruluşların görüşleri alınarak, Müsteşarlık tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle,

b) Piyasa gözetimi ve denetimi, uygunluk değerlendirme kuruluşları ve onaylanmış kuruluşlar ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar Bakanlar Kurulunca,

Çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

MADDE 15 - 23.02.1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanununun 19 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Hizmet Denetimi

Madde 19 - Tüketicie sunulan hizmetler; can ve mal güvenliği ile çevreye zarar vermemeli, ilgili mevzuata veya standardına, bunların bulunmaması halinde belirlenecek teknik kurallara uygun olmalıdır. Bakanlık, bu esaslara göre denetim yapmak veya yaptırmakla görevlidir.

Yürürlük

MADDE 16 - Bu Kanun yayımı tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 17 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 17 Temmuz 2001 - Sayı: 24465

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Tebliğler

**2821 Sayılı Sendikalar Kanunu Gereğince;
İşkollarındaki İşçi Sayıları ve Sendikaların Üye Sayılarına İlişkin 2001 Temmuz Ayı İstatistikleri
Hakkında Tebliğ**

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

İŞKOLU					ÜYE	
N O	ADI				SAYI	SI
01	Tarım ve orman. Avcılık ve balık.	133.198	ORMAN İŞ TARIM İŞ ÖZ TARIM İŞ EMEK TARIM İŞ T.İ.S.	009 017 029 137 248	75809 40873 591 3144 195	
02	Madencilik	114.886	TÜRK MADEN İŞ GENEL MADENİŞ DEV MADENİŞ	004 014 251	47545 30490 1439	41,38 26,53 1,25
03	Petrol, Kimya ve Lastik	212.748	PETROL İŞ LASTİK İŞ İLKİM İŞ	040 043 094	67547 38279 134	31,74 17,99 0,06
04	Gıda Sanayi	328.060	ÖZ GIDA İŞ TEK GIDA İŞ GIDA İŞ GIDA İŞ FINDIK İŞ	039 097 234 297 298	57323 165950 32845 156 1244	17,47 50,58 10,01 0,04 0,37
05	Şeker	27.780	ŞEKER İŞ	001	26,142	94,10
06	Dokuma	507.478	ÖZ İPLİK İŞ TEKSİF GİYİM İŞ DOKU ÖR İŞ TÖBGİS TEKSTİL BATIS OKUMA İŞ	010 015 125 173 205 242 302 307	65202 289624 480 1366 565 52587 1645 574	12,84 57,07 0,09 0,26 0,11 10,36 0,32 0,11
07	Deri	60.637	DERİ İŞ	172	15345	25,30
08	Ağaç	78.942	AĞAÇ İŞ ÖZ AĞAÇ İŞ YAPSAN İŞ ASIS	019 084 127 260	11814 7910 328 467	14,96 10,02 0,41 0,59
09	Kağıt	30.048	SELÜLOZ İŞ TÜMKA İŞ	022 235	14569 2695	48,48 8,96
10	Basın ve Yayın	38.235	BASIN İŞ BASIN İŞ	023 265	4191 3218	10,96 8,41
11	Banka ve Sigorta	114.857	BASS BANKSİS BASISEN BANK Sİ SEN BANK SEN	031 035 044 095 244	15116 19313 55,775 12,001 15,070	13,16 16,81 48,56 10,44 13,12
12	Çimento, Toprak ve Cam	130.266	T. ÇİMSE İŞ KRİSTAL İŞ CAM KERAMİK İŞ	007 076 258	54732 15298 14	42,01 11,74 0,01
13	Metal	539.362	TÜRK METAL ÖZ ÇELİK İŞ BİRLEŞİK METAL	011 038 081	214032 84065 60857	39,68 15,58 11,28

			METSAN İŞ	087	517	0,09
			KALIP İŞ	098	313	0,05
			ÇESAN	124	169	0,03
			TEK METAL İŞ	291	762	0,14
14	Gemi	8.720	DOK GEMİ İŞ	026	3512	40,27
			LIMTER İŞ	259	1128	12,93
15	İnşaat	677.730	YOL İŞ	066	158609	23,40
			EVİRİM İŞ	100	608	0,08
			İNSAN İŞ	129	20416	3,01
			YAPI İŞ	168	102	0,01
			DEVİRİMCİ YAPI	261	17	0,01
16	Enerji	137.039	TES İŞ	020	104378	76,76
			YENİ BES İŞ	166	3233	2,35
			ENSAN İŞ	243	3388	2,47
			TEKGES İŞ	253	23	0,01
17	Ticaret, büro, Eğitim ve Güzel Sanatlar	430.708	KOOP İŞ	024	43364	10,06
			TEZ KOOP İŞ	036	56593	13,13
			BİL İŞ	113	442	0,10
			SİNE SEN	236	31	0,01
			SOSYAL İŞ	238	43239	10,03
18	Kara Taşımacılığı	96.709	TÜMTİS	123	10959	11,33
			NAKLIYAT İŞ	249	9716	10,04
19	Demiryolu Taşımacılığı	37.410	DEMİRYOL İŞ	012	20215	54,03
20	Deniz Taşımacılığı	38.456	TÜRK DENİZ İŞ	052	12153	31,60
21	Hava Taşımacılığı	22.224	HAVA İŞ	037	12287	55,28
			ULU EMEK İŞ	292	16	0,07
			ULAŞSAN İŞ	305	155	0,69
22	Ardıye ve Antrepoculuk	18.903	LIMAN İŞ	008	6335	33,51
			DENİZ İŞ	058	138	0,73
23	Haberleşme	46.709	T. HABER İŞ	021	49299	105,5
			YENİ HABER İŞ	250	41	0,08
24	Sağlık	52.731	SAĞLIK İŞ	018	12196	23,12
			DEV SAĞLIK İŞ	240	466	0,88
			SIHHAT İŞ	268	1160	2,19
25	Konak. ve Eğlence Yerleri	239.335	TOLEYİS	089	35292	14,74
			MÜZİK SEN	224	1200	0,50
			OLEYİS	246	30268	12,64
			TÜRKON İŞ	266	11322	4,73
26	Milli Savunma	31.612	TÜRK HARB İŞ	013	33088	104,6

27	Gazeteci.	9.675	T.G.S.	073	3381	34,94
			MEDYA SEN	296	370	3,82
				3381		
				370		
28	Genel İşler	397.996	BELEDİYE İŞ	030	165126	41,48
			HİZMET İŞ	041	84221	21,16
			GENEL İŞ	252	59556	14,96
			KAPI SEN	271	79	0,01
			KONUT İŞ	276	382	0,09

1) Bilgisayar dökümünde, üyesi olmayan veya üye bildiriminde bulunmayan sendikalara bu istatistikte yer verilmemiştir.

2) 2822 Sayılı Kanununun 12. maddesi uyarınca 01 nolu "Tarım ve Ormancılık, Avcılık ve Balıkçılık" işkolunda baraj şartı aranmadığından bu iş kolundaki yüzdelerin ilanında hukuki bir yarar görülmemiştir.

3) Bu tebliğde yargı kararları dikkate alınmak suretiyle dönem içinde gelen bildirimler esas alınmıştır.

4) 234 Nolu GIDA-İŞ Sendikasının bu istatistik dönemindeki üye sayısı; T.C. Ankara 10. İş Mahkemesince verilen 2000/1261 Sayılı ihtiyati tedbir kararı gereğince Ocak 2000 İstatistiklerindeki üye sayısı olarak, işkolundaki işçi sayısı da yine Ocak 2000 İstatistiklerindeki işçi sayısı olarak yayımlanmıştır.

5) 024 Nolu KOOP-İŞ Sendikasının bu istatistik dönemindeki üye sayısı; T.C. Ankara 8. İş Mahkemesince verilen 2000/822 Sayılı ihtiyati tedbir kararı gereğince Ocak 2000 İstatistiklerindeki üye sayısı olarak, işkolundaki işçi sayısı da yine Ocak 2000 İstatistiklerindeki işçi sayısı olarak yayımlanmıştır.

6) 238 Nolu SOSYAL-İŞ Sendikasının bu istatistik dönemindeki üye sayısı; T.C. Ankara 8. İş Mahkemesince verilen 2000/822 Sayılı ihtiyati tedbir kararı gereğince Ocak 2000 İstatistiklerindeki üye sayısı olarak, işkolundaki işçi sayısı da yine Ocak 2000 İstatistiklerindeki işçi sayısı olarak yayımlanmıştır.

7) 84 Nolu ÖZ AĞAÇ-İŞ Sendikasının bu istatistik dönemindeki üye sayısı; T.C. Ankara 10. İş Mahkemesince verilen 2001/217 Sayılı ihtiyati tedbir kararı gereğince Ocak 2000 İstatistiklerindeki üye sayısı olarak, işkolundaki işçi sayısı da yine Ocak 2000 İstatistiklerindeki işçi sayısı olarak yayımlanmıştır.

8) Bu İstatistik döneminde "11" Nolu Banka ve Sigorta, "23" Nolu Haberleşme ve "26" Nolu Milli Savunma işkollarında; 2821 Sayılı Sendikalar Kanunu'nun 24'cü Maddesine göre "işçi sendikası üyesi işçinin geçici olarak işsiz kalması veya sendikanın faaliyet alanı içinde kalmak şartı ile başka bir işe geçmesi sendika üyeliğini etkilemez." Hükmü uyarınca işkolundaki toplam sendikalı işçi sayısı işkolundaki çalışan toplam işçi sayısını geçmiştir.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 18 Temmuz 2001 - Sayı: 24466

YASAMA BÖLÜMÜ

Kanun

Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

Kanun No :4706

Kabul Tarihi : 29.06.2001

Amaç ve tanımlar

MADDE 1 - Bu Kanunun amacı; Hazineye ait taşınmaz malların daha kısa sürede ekonomiye kazandırılması ve Bakanlar Kurulu kararı ile satış kapsamına alınan Hazineye ait taşınmaz malların satış işlemlerine ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.

Bu Kanunun uygulamasında;

a) Bakanlık: Maliye Bakanlığını,

b) Kurul: Bakanlar Kurulu kararı ile satış kapsamına alınan Hazineye ait taşınmaz malların satışa sunulmasında karşılaşılan sorunları çözüme bağlamak, kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, satışı uygun görülenleri Bakanlar Kuruluna teklif etmek, değer tespit ve ihale komisyonlarının görev sürelerini belirlemek üzere, Maliye Bakanlığı Müsteşarının veya görevlendireceği Müsteşar Yardımcısının başkanlığında Maliye Bakanlığı Millî Emlak Genel Müdürü ve Yardımcısı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürü, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürü, Kültür Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürü, Turizm Bakanlığı Arazi Tahsis Komisyonu Başkanı, Orman Bakanlığı Orman ve Köy İlişkileri Genel Müdürü ve Orman Genel Müdürü, Tapu ve Kadastro Genel Müdürü ve Arsa Ofisi Genel Müdüründen oluşan Hazine Taşınmaz Malları Satış Koordinasyon Kurulunu,

c) Değer tespit komisyonu: Bakanlar Kurulunca satış kapsamına alınan Hazineye ait taşınmaz malların değer tespit işlemlerini yapmak üzere, taşınmaz malın satışının yapılacağı il veya illerde; il defterdarının başkanlığında, millî emlak dairesi başkanlığı kurulan yerlerde millî emlak dairesi başkanı ve emlak müdürü, olmayan yerlerde millî emlak müdürü, taşınmaz mal mülhak ilçede ise ilçe mal müdürü, bayındırlık ve iskân il müdürü, tarım il müdürü, kültür il müdürü, turizm il müdürü, orman işletme müdürü, orman ve köy ilişkileri başmühendisi, tapu sicil müdürü, kadastro müdürü, ilgili belediye başkanı, Türk Mühendis ve Mimarlar Odaları Birliği il koordinasyon kurulu sekreteri (taşra teşkilâtı olmayan illerde Birlik tarafından önerilen temsilci) ve il emlakçılar odası veya derneği başkanından oluşan komisyonu,

d) İhale komisyonu: Değer tespit komisyonlarınınca değeri tespit edilen taşınmaz malların satış ihalesini yapmak üzere; satışın yapılacağı taşınmaz malın bulunduğu il veya illerde il defterdarının veya millî emlak dairesi başkanlığı kurulan yerlerde millî emlak dairesi başkanının başkanlığında, emlak müdürü, olmayan yerlerde millî emlak müdürü, taşınmaz mal mülhak ilçede ise ilçe mal

müdürü, bayındırlık ve iskân il müdürü ile kadastro müdüründen oluşan komisyonu,

İfade eder.

Kurul, komisyonlar, taşınmaz malların ve değerinin tespiti ile ihale usulü

MADDE 2 - Bakanlıkça belirlenen ve Kurul tarafından teklif edilen Hazineye ait taşınmaz mallardan uygun görülenlerin satışa çıkarılmasına Bakanlar Kurulunca karar verilir. Bakanlar Kurulunca satış kapsamına alınan taşınmaz malların değer tespit komisyonunca değer tespiti yapıldıktan sonra, beş iş günü içerisinde Kurula bildirilir. Kurul, on iş günü içerisinde, üye tam sayısı ile toplanır. Kurul, tespit edilen bedeli aynen kabul edebileceği gibi gerekçesini belirtmek kaydıyla artırabilir veya azaltabilir. Kurul kararları salt çoğunlukla alınır. Taşınmaz malların tahmini bedellerinin tespitinde, gerektiğinde 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa tâbi ekspertiz şirketlerinden de yararlanılabilir.

Taşınmaz mal, Kurul tarafından uygun görülen bedel üzerinden ihaleye çıkarılmak üzere ilgili valiliğe bildirilir. İhale sonucuna ilişkin kararlar, on beş iş günü içerisinde ita amirinin onayına sunulur. İhale komisyonu kararları en geç on beş iş günü içerisinde ita amirinin onayı ile kesinleşir. İta amirinin onaylamama kararları kesindir.

Değer tespit komisyonu, üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu, ihale komisyonu üye tam sayısı ile toplanır, değer tespit komisyonu katılanların salt çoğunluğuyla, ihale komisyonu ise oybirliği ile karar alır, kararda çekimser kalmamaz. Karara muhalefet eden üye, muhalefet gerekçesini belirtmek zorundadır. Komisyonlarca, gerekli görüldüğü takdirde, değer tespit çalışmalarına yardımcı olmak üzere ve kararlara katılmamak kaydıyla yeterli sayıda uzman görevlendirilebilir.

Satışa konu taşınmaz mala ilişkin ihalenin ilân metni, şekli ve adedi ihale komisyonunca belirlenir. İlân metni, Türkiye genelinde dağıtımı yapılan yüz bin ve üzerinde tirajı olan günlük gazetelerin en az birinde ve en az bir defa; tahmin edilen bedel 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 17 nci maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca belirlenecek tutarın üç katını aşığı takdirde, Resmî Gazetede de bir kez yayımlanır. İhale ilânı ayrıca, internet ve diğer yayın araçlarıyla da yayımlanabilir. Resmî Gazetede ve/veya günlük gazetede yayımlanacak ilân, ihale tarihinden en az yirmi gün, birden fazla yayımlanacaksa, son ilân ihale tarihinden en az on gün önce yayımlanır.

Satış, kapalı teklif usulü ile teklif alma suretiyle yapılır. Teklifler, iadeli taahhütlü mektupla ve postayla gönderilir.

Tekliflerin açılışında, gerektiğinde basın ve yayın organları da izleyici olarak bulunabilir.

İhaleye istekli çıkmaması veya ihalenin yapılamaması halinde, komisyonca ihale aynı usulle en geç iki ay içinde yeniden yapılır.

İhale komisyonları gerektiğinde yerel basın ve yayın organlarının satış işlemlerini izlemesi de dahil olmak üzere, rekabet ve açıklık ilkelerine uygun her türlü tedbiri alır.

Onaylanan ihale kararı internet aracılığı ile ayrıca yayımlanır.

Hazineye ait taşınmaz malların satışı işlemlerinde görev alan kurul ve komisyonların başkan ve üyeleri ile bu Kanunun uygulanmasında doğrudan görev alanlara

görevleri süresince aylık tutarı 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 34 üncü maddesine göre kamu iktisadi teşebbüsleri yönetim kurulu başkanı ve üyelerine ödenen miktarı geçmemek üzere, Bakanlığın teklifi ve Başbakan onayı ile belirlenecek miktarda huzur hakkı veya ücret ödenir. Bu ödemeler Bakanlık bütçesinden karşılanır ve damga vergisi hariç her hangi bir vergiye tâbi tutulmaz.

Hazine adına orman sınırları dışına çıkartılan yerler

MADDE 3 - 6831 sayılı Orman Kanununun değişik 2 nci maddesi (B) bendi gereğince Hazine adına orman sınırları dışına çıkartılan yerlerde, 2924 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Kanun hükümleri uygulanmaz.

Bakanlığın talebi üzerine bu yerlerin, daha önce kadastrası yapılmamış ise, fiili kullanım durumları dikkate alınmak suretiyle, 3402 sayılı Kadaströ Kanununun 11 inci maddesinde belirtilen askı ilânı hariç, diğer ilânlar yapılmaksızın öncelikle kadaströ yapılarak, varsa üzerindeki muhdesatın kime veya kimlere ait olduğu ve kim veya kimler tarafından kullanıldığı kadaströ tutanağının beyanlar hanesinde gösterilmek suretiyle Hazine adına tescil edilir ve Bakanlığın tasarrufuna geçer.

Kadaströ sırasında, orman ile 6831 sayılı Orman Kanununun değişik 2 nci maddesinin (B) bendi uyarınca orman sınırları dışına çıkartılan parsel arasındaki ortak sınırlar; orman tahdit ve/veya kadaströ haritaları teknik esaslara uygun ise bu haritalara göre, değilse harita ve tutanaklarda tanımlanan orman sınırları esas alınmak suretiyle kadaströ ekibince belirlenir.

Bu yerler, Bakanlığın talebi üzerine, 3194 sayılı İmar Kanunu ve uygulama yönetmeliklerindeki kısıtlamalara tâbi olmaksızın, gerektiğinde ifraz ve/veya tevhit de edilir. İfraz ve/veya tevhit işlemleri sırasında herhangi bir nedenle oluşmuş pafta zemin uyumsuzluğunun tespiti halinde, ihtilafı ve ihtilafsız kısımlar ayrılır. İhtilafsız kısımlarda ifraz ve/veya tevhit işlemleri yapılır. Diğer bölümlerde ise, gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra, otuz gün süre ile belediye, muhtarlık ve kadaströ müdürlüğünde ilân edilir. İlân süresi içerisinde dava açılmadığı takdirde, düzeltme kesinleşir.

Kadaströ hizmetleri Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca belirlenen fiyatlara, ifraz ve/veya tevhit işlemleri ise, Harita ve Kadaströ Mühendisleri Odasına belirlenen fiyatlara göre yapılır. Bu işlemler için gerekli harcamalar, Bakanlık bütçesinden karşılanır.

Bu yerler; 492 sayılı Harçlar Kanununun 63 üncü maddesinde yer alan harca esas değerinden az olmamak üzere rayiç bedeli üzerinden; köylerde varsa öncelikle kullanıcısı orman köylüsüne, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde kullanıcılarına doğrudan satılabileceği gibi, aynı amaçla harca esas metre kare birim değeri üzerinden ilgili belediyelere ve Arsa Ofisi Genel Müdürlüğüne de devredilebilir.

Bu yerlerin kullanıcıları tarafından satın alınmasına ilişkin talepler öncelikle sonuçlandırılır. İdarece yapılan inceleme sonucunda, satışı uygun görülen ve bu amaçla kullanıcıya yapılan tebligat tarihinden itibaren otuz gün içinde kullanıcıları tarafından satın alınmayan yerler ile kullanıcısı bulunmayan yerler, Hazineye ait diğer taşınmaz mallar gibi değerlendirilir.

Bu yerlerin satışı, 3194 sayılı İmar Kanununun 18 inci maddesinde yer alan kısıtlamalara bağlı olmaksızın yapılır.

Özel kanunları gereğince satışı mümkün olmayan yerlere ilişkin hükümler saklıdır.

Doğrudan satış

MADDE 4 - Hazineye ait taşınmaz mallar;

a) Karşılıklı olmak, Dışişleri Bakanlığının olumlu görüşü alınmak ve diplomatik amaçlarla kullanılmak kaydıyla yabancı devletlere,

b) 6831 sayılı Orman Kanunu, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu uyarınca ormanlardan izin veya irtifak hakkına konu edilmiş yerler dışında, üzerinde çeşitli amaçlarla kişiler lehine irtifak hakkı tesis edilmiş ise, zemini ile üzerindeki bina ve tesislerin Hazineye geçmesi gereken kısmının, talep edilmesi halinde hak lehtarlarına,

c) Uygulama imar plânı içinde ise, hisse miktarı seksen metre kareyi ve hisse nispeti yüzde yirmiyi; uygulama imar plânı dışında ise, hisse miktarı bin metre kareyi ve hisse nispeti yüzde yirmiyi aşmamak kaydıyla hissedarlarına,

d) Belediye ve mücavir alan sınırları dışında, köy ve mezraların yerleşme alanı içinde bulunan ve yüzölçümü beş bin metre kareye kadar olan Hazineye ait taşınmaz mallar kullanıcılarına,

e) 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununa göre kurulan vakıflara,

f) Kuruluş amaçlarında kullanılmak üzere; kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına bu Kanunun yürürlük tarihinden önce tahsis, irtifak hakkı veya kiralanmış olanlara,

Bu Kanun hükümlerine göre belirlenecek rayiç bedel üzerinden doğrudan satılabilir.

(d) bendindeki taşınmaz malları satın alacakların veya bunların kanuni ve akdi haleflerinin, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, taşınmaz malın bulunduğu köy nüfusuna kayıtlı olmaları veya 31.12.2000 tarihinden beri o köyde ikamet etmeleri şarttır.

Taksitle ödeme, satış bedelinden pay verilmesi, belediyelere devir

MADDE 5 - Hazineye ait taşınmaz malların satış bedeli; ihalenin yapıldığı yıl bütçe kanununda belirtilen tutarın üzerinde ise, taksitle de ödenebilir. Taksitle ödeme halinde, satış bedelinin en az dörtte biri peşin, kalanı en fazla iki yılda ve on iki eşit taksitle, kanuni faizi ile birlikte ödenir. Bu durumda, kalan ve taksitle bağlanan satış bedeli ve kanuni faizlerini karşılayacak miktarda kesin ve süresiz banka teminat mektubu alınır veya 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 807 nci maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca, satışı yapılan taşınmaz mal üzerine Hazine lehine birinci derece ve birinci sırada ipotek tesis edilir. Ancak; belediye ve mücavir alan sınırları dışında 6831 sayılı Orman Kanununun değişik 2 nci maddesi (B) bendi gereğince Hazine adına orman sınırları dışına çıkartılan yerlerdeki taşınmaz malların orman köylüsüne satışı halinde, satış bedeli ilgililerce ilân tarihinden itibaren bir yıl içinde peşin olarak veya ilgilinin aynı süre içinde yazılı başvurusu üzerine beş yıl içinde yıllık eşit taksitlerle tahsil olunur. Bu durumda, borç tutarına; borçlandırmanın yapıldığı tarihteki Orman ve Köy İlişkileri Genel Müdürlüğünün orman köylülerine verdiği kredilere uyguladığı faiz oranı uygulanır.

Belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan Hazineye ait arsa ve arazilerin satış bedellerinin tahsil edilen kısımlarından, ilgili belediyeye yüzde on, varsa büyükşehir belediyesine de yüzde beş oranında pay verilir. Belediyelere yapılan her türlü satış ve devir gelirlerinden ve özel ödenek kaydedilen satış gelirlerinden belediyelere pay verilmez. Belediyelere ödenecek payın yıllık tutarı, genel bütçe vergi gelirlerinden aktarılan payın yıllık toplam tutarını geçemez. Belediyelere ödenen bu tutarın en az yarısı, alt yapı ve imar giderleri için harcanır.

6831 sayılı Orman Kanununun değişik 2 nci maddesinin (B) bendi uyarınca Hazine adına orman sınırları dışına çıkartılan yerlerin satış bedellerinin tahsil edilen kısmının yüzde yirmisi her ay bir taraftan bütçeye gelir, diğer taraftan orman köylülerinin kalkınmalarının desteklenmesi hizmetleri için Orman Bakanlığı bütçesinde açılacak özel tertiplere ödenek kaydedilir. Bu ödeneklerden yılı içerisinde harcanmayan miktarlar ertesi yıl bütçesine devredilir. Bu ödenekler, Orman ve Köy ilişkileri Genel Müdürlüğü'nün orman köylülerine verdiği kredilerin tâbi olduğu esas ve usullere göre kullanılır.

Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve Bakanlar Kurulunca tespit edilecek alanlarda bulunan; 31.12.2000 tarihinden önce üzerinde toplu yapılanma olan Hazineye ait taşınmaz mallar, öncelikle yapı sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerine satılmak ya da genel hükümlere göre değerlendirilmek üzere, 492 sayılı Harçlar Kanununun 63 üncü maddesinde yer alan harca esas metre kare birim değeri üzerinden belediyelere devredilebilir. Bu taşınmaz malların belediyelerce üçüncü kişilere satılması halinde, satış bedelinden, alt yapı ve imar giderleri ile taşınmaz malların Hazinece belediyeye satışına esas bedelin bir kat fazlası indirildikten sonra, kalan tutarın yarısı belediyelerce, satışın yapıldığı tarihi takip eden ayın başından itibaren en geç üç ay içinde Hazineye ödenir. Ödenmeyen tutarlardan belediye başkanı ile belediye saymanları müştereken ve müteselsilen sorumludur. Süresinde ödenmeyen tutarlar, sorumlulardan 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

İkinci fıkrada yer alan oranları ayrı ayrı veya birlikte bir katına kadar artırmaya veya sifıra kadar indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir. Dördüncü fıkraya göre devri yapılan taşınmaz malların imar plânları yapılmamış ise, öncelikle yapılır. Onaylı imar plânında kamu hizmetlerine ayrılan yerler re'sen Hazine adına tescil edilir.

Sit alanlarında kalan taşınmaz mallar

MADDE 6 - 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi gereğince, sit alanı olması nedeniyle kesin inşaat yasağı getirilmiş korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının bulunduğu taşınmaz malların, Hazineye ait taşınmaz mallarla değiştirilmesi işlemlerinde, taşınmaz mal maliklerinin kabul etmesi halinde, sit alanında kalan taşınmaz malların bedeli Maliye Bakanlığınca tespit edilerek, kendilerine taşınmaz malın bedelini gösterir bir belge verilir. Bu belge, Hazinece yapılan taşınmaz mal satışlarında ödeme aracı olarak kabul edilir. Belgenin işleme tâbi tutulacağı tarihteki bedeli, belgede yazılı bedele, kıymet takdir tarihinden itibaren kanunî faiz uygulanmak suretiyle tespit edilir.

Kamu kurum ve kuruluşlarının yükümlülükleri ve diğer hükümler

MADDE 7 - Kamu kurum ve kuruluşları, Hazineye ait taşınmaz malların değerlendirilmesi ile ilgili işlemlerde

Bakanlık, kurul veya komisyonlar tarafından istenen bilgi ve belgeleri öncelikli olarak gönderirler ve imar mevzuatında yer alan kısıtlamalara tâbi olmaksızın ifraz, tevhit ve tescil işlemlerini talebi izleyen en geç bir ay içinde sonuçlandırır.

Bu Kanunun uygulamasına ilişkin esas ve usuller ile 3 üncü madde, 4 üncü maddenin (d) bendi ve 5 inci maddenin dördüncü fıkrasında yer alan hükümlerin uygulanmayacağı yerleri belirlemeye, Bakanlar Kurulunca belirlenecek Hazineye ait taşınmaz malların gayrimenkul satış vaadi ve arsa payı karşılığında hasılat paylaşımı esasına göre inşaat sözleşmesi yapılmak suretiyle gayrimenkul yatırım ortaklıkları veya diğer gerçek veya tüzel kişiler ile birlikte değerlendirilmesine ilişkin esas ve usulleri tespit etmeye Bakanlık yetkilidir.

Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri uygulanır.

Hazineye ait taşınmaz malların satış ve devir işlemleri ve bu işlemler sırasında düzenlenen belgeler vergi, resim ve harçtan müstesnadır. Satışı yapılan taşınmaz mallar, satış tarihini takip eden yıldan itibaren beş yıl süre ile emlak vergisine tâbi tutulmaz.

MADDE 8 - 25.10.1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin (3) numaralı fıkrasının (d) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

d) Hazinece yapılan taşınmaz mal satışları hariç müzayede mahallerinde ve gümrük depolarında yapılan satışlar,

GEÇİCİ MADDE 1 - 2001 yılında, bu Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasına göre taksitle ödeme yapılacak tutar, belediye mücavir alan sınırları içindeki taşınmaz mallar için elli milyar lira, dışındakiler için on milyar lira olarak uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2 - Bu Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla 2924 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Kanun gereğince Orman Bakanlığınca hak sahipliği, rayiç bedel tespiti ve satış işlemlerine başlanmış olup da tapuları henüz verilmemiş olan yerlere ait dosyalar, bu Kanuna göre işlem yapılmak üzere Bakanlığa devredilir.

GEÇİCİ MADDE 3 - Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce Hazinece satışı yapılan ancak tapuda devir işlemleri tamamlanmamış taşınmaz mallar hakkında da bu Kanun hükümleri uygulanır.

Yürürlük

MADDE 9 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 10 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Bakanlar Kurulu Kararı**Kamu Personeli Maaşlarının Yeniden Tespiti
Dair Karar****Karar Sayısı: 2001/2718****Bakanlar Kurulundan**

Kamu personelinin maaşlarının hesabına esas tutulan katsayıların yeniden tespiti ile 04/01/2001 tarihli ve 2001/1819 sayılı Kararnamenin eki Karar'da değişikliki yapılması ve muhtelif statülerde istihdam edilen sözleşmeli personelin ücretlerinin artırılmasına ilişkin ekli Karar'ın yürürlüğe konulması; Devlet Personel Başkanlığı'nın görüşü ve Maliye Bakanlığı'nın 10/07/2001 tarihli ve 14610 sayılı yazısı üzerine, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 154 üncü maddesi ile aynı Kanuna 1327 sayılı Kanun'un 71 inci maddesi ile eklenen Ek Madde, 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 25 inci maddesinin (c) bendi ve diğer teşkilat kanunlarındaki hükümlere göre, Bakanlar Kurulu'na 11/07/2001 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER
CUMHURBAŞKANI

**11/07/2001 Tarihli ve 2001/2718 Sayılı
Kararnamenin Eki KARAR**

Madde 1 - 01.07.2001 tarihinden geçerli olmak üzere;

a) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü maddesi uyarınca, aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesine esas aylık katsayısı (22.750), memuriyet taban aylığı göstergesine uygulanacak taban aylık katsayısı (147.750) olmak üzere yeniden belirlenmiştir.

b) 29/12/1997 tarihli ve 97/10498 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki listelerde yer alan kurum ve kuruluşların hizmet sözleşmesi esaslarında, 04.01.2001 tarih ve 2001/1819 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit edilerek 4611 sayılı 2001 Mali Yılı Bütçe Kanununun 45 inci maddesinin (a) bendinin dördüncü paragrafı uyarınca yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri %5 oranında artırılmış, 06.06.1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Kararnameye bağlı "Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar"ın değişik üçüncü maddesinin birinci fıkrası ve Bütçe Kanununun anılan hükmü uyarınca 875,560,000.- lira olarak tespit edilmiş bulunan ücret tavanı 919,340,000.- liraya ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvele dahil pozisyonlarda sözleşmeli çalıştırılan personelin Bütçe Kanununun anılan hükmü uyarınca 950,094,000.- lira olarak tespit edilmiş bulunan ücret tavanı ise 997,600,000.- liraya yükseltilmiştir. Bu hükümlere göre sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin sözleşme ücretleri de aynı tarihten geçerli olmak üzere, yeni bir sözleşme yapılmasına gerek olmaksızın %5 oranında artırılmıştır.

Madde 2 - 04.01.2001 tarihli ve 2001/1819 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararın 1 inci maddesinde yer alan ve Bütçe Kanununun anılan hükmü uyarınca (6.890) olarak uygulanan yan ödeme katsayısı, 01.07.2001 tarihinden geçerli olmak üzere (7.235) olarak değiştirilmiştir.

Madde 3 - Bu Karar 01.07.2001 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 4 - Bu Kararı Bakanlar Kurulu yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 22 Temmuz 2001 - Sayı: 24470

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ**Genelge****2002 Yılı Yatırım Programı Hazırlama Esasları
Hakkında Genelge Genelge-2001/7****Başbakanlıktan:**

Yaşanan krizler sonrasında ekonomik dengelerin tesis edilerek sürdürülebilir bir büyüme ortamının temin edilmesi için kamu kesiminde mali disiplinin sağlanması ve kamu harcamalarında etkinliğin ve verimliliğin artırılması temel zorunluluk haline gelmiştir. Bu nedenle, 2002 yılı bütçesinde kamu kesimine tahsis edilecek kaynakların kamu kuruluşlarının etkin ve verimli bir şekilde kullanılması her zamankinden daha fazla önem arz etmektedir.

Bu çerçevede hazırlıkları başlatılmış olan 2002 Yılı Yatırım Programında VIII. Planda yer alan politikalara uygun bir şekilde kamu kesimi yatırımlarının ekonomik ve sosyal altyapı alanlarında yoğunlaştırılmasına devam edilecektir. Kamu yatırımlarında temel amaç, mevcut sınırlı kaynaklar da dikkate alınarak toplumun ihtiyaç duyduğu acil ve öncelikli hizmetlerin bir an önce sağlanması olacaktır.

Ancak, sınırlı kaynaklar ile çok sayıda projeden oluşan bir kamu yatırım programının yürütmeye çalışılması, yatırımların ulusal ekonomiye zamanında kazandırılmasında karşılaşılan temel sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum, öncelikli projelere dahi uygun zamanda yeterli kaynak tahsis edilememesine, yatırımların tamamlanma sürelerinin uzamasına ve ekonomiye maliyetlerinin artmasına neden olmaktadır.

Bu nedenle, yatırım programındaki proje stokunun bir rasyonelleştirme faaliyeti çerçevesinde gözden geçirilmesi ve kısıtlı kaynakların en etkin şekilde kullanılması sağlanarak yatırımların tamamlanma sürelerinin azaltılması önem arz etmektedir. Bu gereklilik göz önünde bulundurularak 2002 Yılı Yatırım Programı hazırlıklarına ve yapılacak rasyonelleştirme çalışmasına esas teşkil etmek üzere 22.06.2001 tarih ve 2001/30 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı alınmıştır.

Bu kapsamda, 2002 yılı yatırım tekliflerinin hazırlanmasında kuruluşların temel hedefi; önceliği ve yapılabilirliği devam eden yatırımları tamamlamak olacaktır. Çok zorunlu hallerde yapılacak yeni proje tekliflerinde ise seçici davranacaklar ve proje tekliflerini sağlıklı yapılabilirlik etüdlere dayandıracaklardır. Yıllık proje tekliflerinde ise

mevcut tasarruf genelgelerini de dikkate alarak azami ölçüde seçici olacaklardır.

2002 yılı kamu yatırım tahsislerinde VIII. Plan hedeflerine paralel şekilde, eğitim, sağlık, teknoloji altyapısı, enerji, sulama, kentsel altyapı yatırımlarına ve ulaştırma alt sektörleri arasında dengeyi sağlayıcı yatırımlara bölgesel gelişme stratejileri de dikkate alınarak öncelik verilecektir. Proje bazında ise yatırım programında yer alarak devam eden projelerden; 2002 yılı içinde tamamlanarak ekonomiye kazandırılabilir, uygulamasında önemli fiziki gerçekleşme sağlanmış, dış finansmanı sağlanarak onaylanmış, başlatılmış bulunan diğer projelerle bağlantılı veya eş zamanlı olarak yürütülmesi ve tamamlanması gereken projeler ile, afetlerin önlenmesi ve afet hasarlarının telafisine yönelik projelere öncelik verilecektir.

Bütün yatırımcı kamu kuruluşlarının, yukarıda belirtilen hususları dikkate alarak, YPK Kararında yer alan yatırım tavanları, öncelikler ve ilkeler ile ekli "2002 Yılı Yatırım Programı Hazırlama Esasları"nda belirtilen hususlarla uyumlu olmak üzere yatırım programlarını gözden geçirmelerini, rasyonel bir yapıya kavuşturmalarını ve buna göre hazırlayacakları 2002 yılı yatırım tekliflerini ivedilikle DPT Müsteşarlığı'na göndermelerini önemle rica ederim.

Bülent ECEVİT

Başbakan

2002 YILI YATIRIM PROGRAMI HAZIRLAMA ESASLARI

I. GENEL ESASLAR

2002 Yılı Kamu Yatırım Politikası ve Genel Hususlar

1. 2002 yılında VIII. Planda yer alan politikalara uygun bir şekilde kamu kesimi yatırımlarının ağırlıklı ekonomik ve sosyal altyapı alanlarında yoğunlaştırılması öngörülmüştür. Kamu yatırımlarında temel amaç, mevcut sınırlı bütçe kaynakları da dikkate alınarak toplumun ihtiyaç duyduğu acil ve öncelikli hizmetlerin bir an önce sağlanmasıdır. Ayrıca, 24.03.2001 tarih ve 24352 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Avrupa Birliği Müteahhatinin Üstlenmesine İlişkin Ulusal Program" kapsamında Türkiye'nin AB'ye uyum amacıyla ortaya koyduğu önceliklerin dikkate alınması önem taşımaktadır.

Bu çerçevede, 2002 yılı yatırım tekliflerinin, hem VIII. Planda yer alan fiziki hedefler ve sektörel politikalar hem de AB'ye uyum amacıyla oluşturulmuş Ulusal Program'da yer alan öncelikler ile uyumlu bir şekilde hazırlanması esas olacaktır.

2. Bütün yatırımcı kamu kuruluşları, 22.06.2001 tarih ve 2001/30 sayılı YPK Kararında yer alan yatırım tavanları, öncelikler ve ilkeler ile "2002 Yılı Yatırım Programı Hazırlama Esasları"nda belirtilen hususlarla uyumlu olmak üzere 2002 yılı yatırım tekliflerini hazırlayacaklar ve DPT Müsteşarlığına göndereceklerdir. Kuruluşların yatırım tekliflerinin bu ilke ve esaslara uygun bir şekilde hazırlanmadığının anlaşılması halinde DPT Müsteşarlığı, yatırım tekliflerinin ilgili kuruluşlarla beraber yukarıdaki ilke ve esaslara uygun hale getirilmesini sağlayacaktır.

3. 2002 yılında konsolide bütçenin yatırım ödenekleri için toplam 5,053 trilyon TL genel seviye olarak kabul edilecektir. Kuruluşlar, YPK Kararında belirtildiği üzere, 2002 yılı yatırım ödenek tekliflerini, 2001 yılında ek bütçe

ile verilen ödenekleri dikkate almadan 2001 yılı başlangıç ödeneklerinin en fazla yüzde 45 oranında artırılması ile bulunacak kuruluş ve sektör tavanı içinde kalmak üzere 2002 yılı fiyatlarıyla hazırlayacaklardır.

4. Kuruluşlar, 2002 yılı yatırım tekliflerini tavan içinde hazırlarken, acil ve çok zorunlu haller dışında gerçekleştirilmesi bir yıldan fazla sürecek yeni proje teklifinde kesinlikle bulunmayacaklardır. Kuruluşlar, çok zorunlu hallerde yapacakları yeni proje tekliflerini sağlıklı yapılabirlik etüdlerine dayandıracaklar, yıllık proje tekliflerinde ise mevcut tasarruf genelgelerini de dikkate alarak azami ölçüde seçici olacaklardır.

5. Çok zorunlu hallerde teklif edilecek yeni projelerin teknik, finansal, ekonomik ve sosyal gerekçesinin, yapılabirliğinin, önceliğinin ve çevreye etkilerinin ilgili etüdler ile belirlenmiş olması ve bu etüdlere DPT Müsteşarlığı'na iletilerek değerlendirilmiş olması zorunludur.

Kesin projeye dayandırılmak şartıyla hazırlanacak Fizibilite Etüdü ve Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Olumlu Belgesi bulunmayan yeni projeler yatırım programına teklif edilmeyecektir. Yeni proje tekliflerinde Ulusal Çevre Stratejisi ve Eylem Planı da dikkate alınacaktır. Fizibilite etüdlerinin DPT tarafından yeterlilik ve ulusal ekonomi açısından değerlendirilmesi en az 2 ay süreyi gerektirmektedir. Nitelik olarak yeterli görülmeyen fizibilite etüdlerinin kuruluş tarafından revize edilerek DPT'ce yeniden değerlendirilmesinin alacağı süre de gözönünde bulundurularak fizibilite etüdlerinin, projenin başlatılmasının düşünüldüğü yatırım programı döneminden en az 6 ay önce DPT'ye iletilmesi gerekmektedir.

6. Kuruluşlar, VIII. Planda öngörülen fiziki hedefler, YPK Kararında verilen yatırım tavanları ve proje öncelikleri çerçevesinde 2002 yılında gerçekleştirilecekleri fiziki hedeflerin boyutunu ve maliyetini belirleyecekler ve yatırım teklifleri ile birlikte DPT'ye göndereceklerdir.

7. 2002 Yılı Yatırım Programı için güvenlik nedeni ve işin yürütülmesi açısından mutlak zorunluluk bulunması hali dışında yeni lojman, memur evi, kamp, kreş, misafirhane, hizmet binası, lojmanlı hizmet binası ve sosyal tesis yatırımı teklif edilmeyecektir. Büyük projelerin içinde yer alan lojmanlar ve hizmet binaları o projenin alt bölümü olarak ayrıca belirtilecektir. Lojman yatırım ve kamulaştırma teklifleri her bir konutun kullanılabilir sahası 100 m²'yi aşmayacak şekilde hazırlanacaktır.

8. 2002 yılında kuruluşlar kaynağı ne olursa olsun, ambulans, itfaiye aracı gibi sağlık, savunma, güvenlik ve iş koşulları açısından özel öneme sahip taşıtlar dışında taşıt alım teklifinde bulunmayacaklardır. Kuruluşlar, Başbakanlığın 2001/23 sayılı Genelgesinde belirlendiği üzere, taşıt sayılarının personel sayıları ile uyumlu olmalarına riayet edecekler ve bu sınırları aşan ek taşıt talebinde kesinlikle bulunmayacaklardır.

9. Kuruluşlar, "yeni işler", "acil işler", "müteahhit nam ve hesabına yapılan işler" gibi genel adlarla yatırım teklifinde bulunmayacaklardır. Cari nitelikteki harcamalar, arsa ve bina alımı, projelerin kredi anapara geri ödemeleri ve işletme dönemi faiz ödemeleri gibi yatırım tanımına uymayan harcamalar ile fiyat farkları ve keşif artışları gibi harcama kalemlerine yatırım ödenek tekliflerinde yer verilmeyecektir.

Halen yatırım programında yer alan ancak cari harcama niteliğindeki olup, sabit sermaye yatırımı tanımına uymayan projeler 2002 Yılı Yatırım Programından çıkarılacaktır.

Kuruluşlar, projenin yürütülmesi sırasında ortaya çıkan haberleşme, akaryakıt, malzeme alımları vb. harcamalarının projeyi ilgilendiren kısmı için ödenek talebinde bulunacaklar, diğer hizmetlerini ifa ederken ihtiyaç duyacakları bu tür cari nitelikteki harcamalarını proje kapsamına dahil etmeyeceklerdir.

Yatırımlarla bağlantılı kamulaştırma teklifleri, yatırım ödenek tekliflerine dahil edilmeyecek, Tablo: 12'ye uygun olarak ayrıca verilecektir.

10. Kuruluşlar, dış kredi ile yürüttükleri projelerde iç para ve dış kredi ödenek tekliflerini tavan içinde kalmak kaydıyla önerecekler, yıl içi ödenek revizyonlarını asgari seviyeye indirecek tedbirleri alacaklardır.

11. Teknik işbirliği kapsamında sağlanan yardımlardan yararlandırılması düşünülen projelerin yatırım programında yer alması zorunludur.

12. Yatırım projelerinin gerçekleştirilmesinde Yap-İşlet-Devret, Yap-İşlet ve benzeri modellere ağırlık verilecektir.

13. Kuruluşlar bir sektör, alt sektör veya toplu proje kapsamında yürütülecek projelerin doğru seçilmesine, önceliklendirilmesine ve yönlendirilmesine imkan sağlayacak master plan veya etüdüle ilgili yeni proje veya güncelleştirme tekliflerini de DPT Müsteşarlığı'na göndereceklerdir.

14. Kuruluşlar yatırım tekliflerini DPT Müsteşarlığı'na proje dökümünü belirleyerek göndereceklerdir. Program Kararnameleri gereğince detay programları, yatırım programının yayımlanmasını müteakip ilgili Bakan onayıyla veya DPT Müsteşarlığının görüşü üzerine daha sonra kesinlik kazanan projeler de dahil olmak üzere toplu projelerin ayrıntısındaki bütün projelerin dökümü yapılarak DPT Müsteşarlığı'na gönderilecektir. Birden fazla ili kapsayan ödeneği toplu verilmiş projelerin yatırım tekliflerinde il bazındaki ödenek dağılımları ayrı ayrı gösterilecektir.

15. Özelleştirme kapsamında bulunan kuruluşlar yatırım tekliflerini Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na göndereceklerdir. Söz konusu teklifler, İdare'nin özelleştirme programına uygunluk açısından yapacağı değerlendirme sonucunda Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından DPT Müsteşarlığı'na iletilecektir.

16. Kuruluşlar, mevcut sorunları ile ilgili açıklayıcı bilgileri ve 2002 Yılı Programında yer almasını öngördükleri politika, hukuki ve kurumsal düzenlemelerle ilgili tedbir önerilerini yatırım teklifleri ile birlikte göndereceklerdir.

17. Valilikler, 2002 Yılı Programı ile ilgili gördükleri önemli hususları DPT Müsteşarlığı'na, kamu kuruluşlarının yatırım projeleri ile ilgili tekliflerini ise doğrudan ilgili yatırımcı kuruluşa iletceklerdir.

18. Sosyal amaçlı yatırımlarla, hizmet sektörlerine ait bina yatırımlarında arsası sağlanmamış projeler kesinlikle teklif edilmeyecektir.

19. Yatırım programına ait bilgiler, 2002 yılı verilerine uygun olarak kuruluşların en son değerlendirmelerini yansıtacak, kuruluşlar 2002 yılı için yatırım kalemlerini yıl içinde ödenek aşımı olmayacak şekilde gerçekçi olarak tespit edeceklerdir.

20. 2002 Yılı Yatırım Programı tekliflerinin DPT Müsteşarlığı'nca yapılacak ön değerlendirmesinden sonra kuruluşların yetkili üst düzey temsilcileri ile proje düzeyinde görüşmeler düzenlenecektir. Kuruluşlar devam eden

önemli projelerin uygulama durumlarını, darboğazlarını, yeni yatırım projelerinin gerekçelerini ve değerlendirmeye ışık tutacak ayrıntılı bilgileri verecek şekilde görüşmelere katılacaklardır.

Yatırım ödenekleri ile cari hizmet ödenekleri arasında gerekli uyumu sağlayabilmek için yatırım ödenek tekliflerinin Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'nda görüşülmesi sırasında Devlet Bütçe Uzmanları; cari hizmet ve transfer ödenek tekliflerinin Maliye Bakanlığında görüşülmesi sırasında da Devlet Planlama Teşkilatı Uzmanları gözlemci olarak hazır bulunacaklardır. Bu ilkeye titizlikle uyulacak, kuruluşların bütçe görüşme takvimleri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Maliye Bakanlığı-Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü arasında müştereken belirlenecektir.

Sektörel Öncelikler

21. 2002 Yılı Yatırım Programı'nda ekonomik ve sosyal altyapı yatırımlarına öncelik vermeye devam edilecektir. 2002 yılı kamu yatırım tahsislerinde eğitim, sağlık, teknoloji altyapısı, enerji, sulama, kentsel altyapı yatırımlarına ve ulaştırma alt sektörleri arasında dengeyi sağlayıcı yatırımlara, bölgesel gelişim stratejileri dikkate alınarak öncelik verilecektir.

Bölgesel Öncelikler

22. Yatırım tahsislerinde Kalkınmada Öncelikli Yörelere kalkınmasına hız kazandırıcı ekonomik ve sosyal altyapı yatırımları ile istihdam ağırlıklı projelere öncelik verilecektir. Bu kapsamda özellikle Güneydoğu Anadolu Projesi Ana Planı (GAP), Doğu Anadolu Projesi Ana Planı (DAP), Doğu Karadeniz Bölgesel Gelişim Planı (DOKAP) ve Zonguldak, Bartın, Karabük (ZBK) Bölgesel Gelişim raporlarında öngörülen projelere öncelik verilecektir.

23. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin kalkınmasına yönelik olarak 2001/10 sayılı Başbakanlık Genelgesi gereği olarak DPT Müsteşarlığının koordinatörlüğünde yürütülen çalışmalar neticesinde ortaya çıkan proje listelerinde yer alan projelere tahsislerde öncelik verilecektir.

Proje Bazında Öncelikler

24. Kuruluşlar, 2002 yılı yatırım tavanları çerçevesinde yapılacak proje bazındaki ödenek tekliflerinde sektörel ve bölgesel önceliklerin yanısıra devam eden projelerden,

- 2002 yılı içinde tamamlanarak ekonomiye kazandırılacak projelere,

- Uygulamasında önemli fiziki gerçekleşme sağlanmış projelere,

- Yatırım Programında yer alıp, dış finansmanı sağlanarak onaylanmış projelere,

- Başlatılmış bulunan diğer projelerle bağlantılı veya eş zamanlı olarak yürütülmesi ve tamamlanması gereken projelere,

- Afetlerin önlenmesi ve afet hasarlarının telafisine yönelik projelere,

öncelik verilecektir.

Yatırım Programının Rasyonalizasyonu

25. Sınırlı kaynaklar ile çok sayıda projeden oluşan bir kamu yatırım programının yürütülmeye çalışılması, kamu yatırımlarının ulusal ekonomiye zamanında

kazandırılmasında karşılaşılan temel sorundur. Kamu yatırım programında yeralan proje stokunun ülke finansman imkanları üzerinde oluşturulması nedeniyle öncelikli projelere dahi uygun zamanda yeterli kaynak tahsis edilememekte, yatırımların tamamlanma süreleri uzamakta, ekonomiye maliyetleri artmaktadır. Bu nedenle, yatırım programında yer alan projeler yeniden önceliklendirilerek sektörlere özgü durumlar da dikkate alınmak suretiyle kamu yatırım programındaki proje stokunun ortalama tamamlanma süresini yüzde 20 oranında azaltacak gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

26. Kamu projelerinin yeterli ödenek sağlanarak kısa sürede tamamlanması, projelerin gerçekleşme sürelerinin uzamasından doğan maliyet artışlarının önüne geçilmesi ve bu suretle mevcut kısıtlı kaynakların etkin kullanımı ile projelerin bir an önce ekonomiye kazandırılması hedeflerine dönük olarak, DPT Müsteşarlığı tarafından yatırımcı kamu kuruluşları ile işbirliği içinde kamu yatırım programında bir rasyonelleştirme faaliyeti yürütülecek ve bu çalışma 2002 Yılı Yatırım Programı hazırlama sürecinde sonuçlandırılacaktır.

27. Bu çerçevede Kuruluşlar, yukarıdaki sektörel, bölgesel ve proje önceliklerini göz önünde bulundurarak;

a) Yatırım programında devam eden projelerini (toplu projelerin detayındaki alt projeler dahil) gözden geçirecek, yapılabilirliği devam eden birinci derecede öncelikli projelerini belirleyecek ve verilen kuruluş tavani içinde kalarak ödeneklerini öncelikle bu projelerine ayıracak ve DPT Müsteşarlığına teklif edeceklerdir.

b) Yatırım programlarında yer alan ve yapılabilirliği devam eden ancak ivedi olmayan projelerini (toplu projelerin detayındaki alt projeler dahil) ikinci derecede öncelikli proje paketi olarak daha sonraki yıllarda devam ettirmek üzere iz ödenekle DPT Müsteşarlığına teklif edeceklerdir.

c) Hem önceliğini hem de yapılabilirliğini yitirmiş projelerini (toplu projelerin detayındaki alt projeler dahil) belirleyerek bir liste halinde gerekçeleri ile birlikte yatırım programından çıkarılmak üzere DPT Müsteşarlığına bildirecekler ve bu tür projeler için ödenek teklifinde bulunmayacaklardır.

Bu çerçevede özellikle, yatırım programına geçmiş yıllarda alınmış bulunan projelerden VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda yer alan hedef ve politikalarla uyumlu olmayan, yatırımcı kuruluş açısından önemini ve yapılabilirliğini (teknik, finansal, ekonomik, sosyal ve çevresel) yitirmiş, başlama yılı ile orantılı olarak fiziki gerçekleşmesi çok düşük kalmış, arsa temini ve kamulaştırması kısa vadede tamamlanamayacak, sorunlu projeler yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

28. DPT Müsteşarlığı, kuruluş tekliflerini de dikkate alarak 2001 Yılı Yatırım Programında yer alıp 2002 Yılı Yatırım Programından çıkarılacak projelerin listesini Yüksek Planlama Kurulu'na sunacaktır.

29. Yapılacak rasyonelleştirme faaliyeti çerçevesinde yatırım programındaki proje stokunun üç proje demeti halinde sınıflandırılmasında kuruluşlar, yukarıdaki genel sektör, bölge ve proje önceliklerinin yanısıra aşağıdaki alt sektör ve konu bazındaki kriter ve öncelikleri dikkate alacaklardır.

Tarım/Sulama sektöründe; DSİ Genel Müdürlüğü'nün yatırım programında yeralan projelerinden 2002 yılında bitirilecek Büyük Su İşleri (BSİ) ve Küçük Su İşleri (KSI) projeleri, depolaması tamamlanmış veya ilerlemiş BSİ

projeleri, depolaması tamamlanma aşamasında olup sulaması devam eden BSİ projeleri, 2002 yılında tamamlanacak baraj ve göletler, 2002 yılında yapılması gereklilik arz eden taşkın, taşkın-rusubat ve drenaj amaçlı BSİ ve KSI projeleri, göleti bitmiş ve/veya göleti tamamlanma aşamasına gelmiş göletli sulama projeleri, tamamlanma aşamasına gelmiş ve/veya belirli bir aşama kaydetmiş yerüstü sulama (YÜS) ve yeraltı sulama (YAS) projeleri, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile entegre yürütülmesi gereken YAS projeleri, teknik, güvenlik ve geri kalmışlık açısından yapımına devam edilmesi önem arz eden projeler, etüd-plan-proje, drenaj ve bakım-onarım, satın almalar, diğer giderler, yılı içinde bitmeyen işler, doğal afetler ve taşkın hasarları vb. projeler kapsamında 2002 yılında yürütülmesi zorunluluk arz eden işler birinci derecede öncelikli projeler olarak değerlendirilecektir.

Yatırım programında ihaleli olarak yer almakla beraber, henüz inşaatına başlanmamış projeler, yatırım programında inşaatı devam eden projelerden henüz inşaatı başlangıç aşamasında olan, kısıtlı ödenek tahsisi nedeniyle 2001 yılında harcama yapılmayan, yatırımın geldiği seviye itibarıyla inşaatın 2002 sonrasında ertelenmesi mümkün olan veya çok maksatlı BSİ projelerinden sulaması henüz ihale edilmemiş veya sulaması başlangıç aşamasında olan projeler, yatırım programında dış kredili olarak ihale edilmesi öngörülmemiş ancak 2001 sonu itibarıyla dış kredisi temin edilmemiş projeler ikinci derecede öncelikli projeler olarak yatırım programına iz ödenekle teklif edilecektir.

2001 Yılı Yatırım Programında iz ödenekle yer alan ve/veya ihale edilmemiş projeler, yatırım programında inşaatı devam eden projeler kapsamında yer almakla beraber teknik ve/veya ekonomik açıdan (su kaynağı yetersizliği olan, önemli zemin problemleri görülen, yetersiz fizibilite etüdü yapılmış olan, ÇED'i olumsuz çıkan vb.) yapılabilirliğini yitirmiş projeler yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün;

- Yeraltı suyu sulamalarında; (a) kuyusu açılmış; ENH, trafosu tesis edilmiş; pompası temin edilmiş, devam eden yeraltı suyu sulamaları ve (b) kuyusu açılmış; ENH, trafosu tesis edilme; pompası temin edilme aşamasındaki yeraltı suyu sulamaları,

- Yerüstü suyu sulamalarında; (a) su çevirme ve diğer gerekli tesisleri tamamlanmış, devam eden yerüstü suyu sulamaları, (b) su çevirme ve diğer gerekli tesisleri ile sulama şebekesi devam eden yerüstü suyu sulamaları, (c) dış finansman desteğiyle yürütülen yerüstü suyu sulamaları ve (d) su çevirme ve diğer gerekli tesisleri devam eden, sulama şebekesine başlanmamış yerüstü suyu sulamaları.

- Gölet sulamalarında; (a) göleti tamamlanmış, sulama şebekesi devam eden gölet sulamaları, (b) göleti ve sulama şebekesi devam eden gölet sulamaları ve (c) göleti devam eden, sulama şebekesine başlanmamış gölet sulamaları,

- Toprak muhafaza işlerinde; (a) dış finansman desteğiyle yürütülen toprak muhafaza işleri ve (b) devam eden ve 2001 yılı sonuna kadar yatırıma başlanmış olacak toprak muhafaza işleri,

- Hayvan içmesuyu göletlerinde; (a) dış finansman desteğiyle yürütülen hayvan içmesuyu göletleri, (b) Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer alan hayvan içmesuyu göletleri ve (c) diğer Bölgelerde yer alan birinci derecede öncelikli hayvan içmesuyu göletleri,

- Arazi toplulaştırma işlerinde; (a) devam eden diğer projelerle bağlantılı ve eş zamanlı yürütülmesi gerekli arazi toplulaştırma işleri ve (b) devam eden ve 2001 yılı sonuna kadar yatırıma başlanmış olacak arazi toplulaştırma işleri,

- Drenaj ve tarla içi geliştirme hizmetlerinde; (a) devam eden diğer projelerle bağlantılı ve eş zamanlı yürütülmesi gerekli drenaj ve tarla içi geliştirme hizmetleri ve (b) devam eden ve 2001 yılı sonuna kadar yatırıma başlanmış olacak drenaj ve tarla içi geliştirme hizmetleri,

- Drenaj ve toprak ıslahı işlerinde; devam eden ve 2001 yılı sonuna kadar yatırıma başlanmış olacak drenaj ve toprak ıslahı işleri,

birinci derecede öncelikli projeler olarak yatırım programına teklif edilecektir. Ayrıca, yukarıda açıklanan yatırım faaliyetleri dışında kalmakla birlikte bu faaliyetlerin ayrılmaz bir parçası olan etüd-proje, araştırma, bakım-onarım, akaryakıt ve madeni yağ, makine-teçhizat ve yedek parça karakteristiğindeki projeler ve diğer işletme giderleri, bu projeler için teklif edilecek ödenekler titizlikle belirlenmek kaydıyla birinci derecede öncelikli projeler olarak nitelendirilecektir.

Birinci derecede öncelik kriterleri dışında kalan ve 2001 yılı sonuna kadar ihale edilerek yatırıma başlanmamış olacak global proje detayları ikinci derecede öncelikli projeler olarak nitelendirilecek ve yatırım programına iz ödenekle teklif edilecektir.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün teknik ve ekonomik olarak öncelik ve yapılabiliğini yitirdiğini belirlediği; örneğin, su tablasının aşırı alçaldığı yeraltı suyu sulamaları, sulama sahasının tarım amacı dışında kullanılmaya başlandığı yerüstü suyu sulamaları, ortaya çıkan jeolojik yapının imkan vermediği gölet ve sulamaları, arazi sahiplerinin karar değiştirdiği arazi toplulaştırma işleri, arazi sahiplerinin katılmadığı toprak ıslahı işleri, vb. projeler yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

. Tarım/Su Ürünleri sektöründe; DLH Genel Müdürlüğü'nün yatırım programında fiziki gerçekleşmesi yüzde 75'in üzerinde olan balıkçı barınakları projelerine ödenek tekliflerinde birinci derecede öncelik verilecektir. Fiziki gerçekleşmesi yüzde 50-75 arasında olan balıkçı barınakları projelerine ödenek teklifi yapılırken, bölgedeki balıkçı barınağı ve tekne sayısı dikkate alınarak projeler kendi içinde önceliklendirilecektir. İhale edilmiş olmakla beraber fiziki gerçekleşmesi yüzde 50'nin altında olan balıkçı barınakları projeleri yatırım programına iz bedelle teklif edilecektir. 2001 yılı Yatırım Programında iz bedelle yer alarak henüz ihale edilmemiş projelerden yatırım programına alındığı tarihten itibaren hiç bir harcama yapılmamış olan balıkçı barınakları projeleri yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

. Madencilik sektöründe; üretimin idamesine yönelik yıllık projelere, petrol, doğalgaz ve jeotermal kaynakların aranmasına yönelik projeler ve yurtiçi arz güvenliğinin sağlanması açısından kritik madenlerin aranmasına yönelik projelere birinci derecede öncelik verilecektir.

Özelleştirme kapsamındaki ve programındaki kuruluşların acil olmayan işleri ile 2001 Yılı Yatırım Programında yer alan ancak ihalesi yapılmamış projeler ikinci derecede öncelikli projeler olarak iz ödenekle yatırım programına teklif edilecektir.

Fizibilite etüdü uygun olmayan ve yapılabiliği bulunmayan projeler, önceliği bulunmayan inşaat projeleri ve yatırımcı

kuruluş açısından önceliğini yitirmiş projeler ise yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

. İmalat sektörlerinde; genel olarak üretimin idamesine yönelik projelere ve AB'ye uyum ve uluslararası yükümlülüklerimiz açısından gerçekleştirilmesi gerekli olan projelere birinci derecede öncelik verilecektir.

Özelleştirme kapsamındaki ve programındaki kuruluşların acil olmayan işleri, 2001 Yılı Yatırım Programında yer alan, yapılabiliği devam eden, ancak ihalesi yapılmamış darboğaz giderme, modernizasyon ve rehabilitasyon projeleri ise ikinci derecede öncelikli projeler olarak iz ödenekle yatırım programına teklif edilecektir.

Fizibilite etüdü uygun olmayan ve yapılabiliği bulunmayan projeler, önceliği bulunmayan inşaat projeleri, kamunun imalat sanayiinden çekilmekte olması ve/veya özel sektörün aynı konuda faaliyette bulunması nedeniyle önceliğini yitirmiş projeler ve yatırımcı kuruluş açısından önceliğini yitirmiş projeler ise yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

. Ulaştırma/Otoyol sektöründe; mevcut otoyol sisteminin korunmasını ve etkin kullanımı sağlayacak; üstyapı iyileştirme, trafik güvenliği, köprü ve viyadüklerin onarımı, bakım hizmetleri makina ve ekipman alımı, ücret toplama ve haberleşme sisteminin iyileştirilmesi ve bağlantı yollarının tamamlanmasına yönelik projelere öncelik verilecektir.

Yüzde 75'inden fazlası tamamlanarak bitme aşamasına getirilen otoyol projeleri ile mevcut otoyol sistemi üzerinde yapımı devam eden, tamamlayıcı özelliğe sahip otoyol kesimleri, ana güzergahlardaki çevre yolu projeleri ile GAP Bölgesi'nin Mersin ve Iskenderun limanlarına bağlantısını sağlamak üzere başlatılan projeler dizimi içerisinde, dış kredi durumları göz önünde tutularak ödenek teklifleri yapılacak, yeni iş başlatılmayacaktır.

. Ulaştırma/Karayolu sektöründe; Karayollarında trafik güvenliği ile ilgili yatırımlarda Dünya Bankası kredisi ile gerçekleştirilmekte olan KİTİ projesine gerekli ödenek teklifi yapılacak, ağırlık kontrol hizmetlerinin etkinleştirilmesine yönelik teçhizat ve donanımların sağlanmasına öncelik verilecektir.

Devlet ve İl yolları ile ilgili ödenek tekliflerinde, Ankara-Samsun-Sarp, Antalya-Alanya, Yalova-Bursa-Izmir, Sivrihisar-Afyon-Izmir, Adapazarı-Bozüyük, Afyon-Dinar-Denizli, Bala Ayrımı-Ereğli Ayrımı güzergahlarında yer alan bölünmüş yol projeleri ile bitümlü sıcak karışım kaplama (BSK) ve köprü yapım-onarımlarına öncelik verilecektir.

Karayolları Genel Müdürlüğü'nün makina parkında genişlemeye gidilmeyecek, bakım-onarım hizmetlerinin Plan hedefleri doğrultusunda ihaleli olarak yaptırılması benimsenecektir.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Köy Yolları Yapımı Projesi kapsamında asfalt yapımı ve stabilite yol yapımı projeleri ile Grup Yolları ve Yeni Asfalt Yapımı projelerine öncelik verilecektir.

. Ulaştırma/Demiryolu sektöründe; altyapı yatırımcısı ve işletici kuruluş projelerinin birbirleriyle ve Plan hedefleri ile uyumlu ve tamamlayıcı nitelikte olmasına özen gösterilecektir. Yapımı devam eden altyapı projeleriyle, Türkiye'nin uluslararası ilişki ve hedeflerinde stratejik öneme sahip ve transit demiryolu taşımacılığına yönelik altyapı projelerine, mevcut demiryolu şebekesinin etkin kullanımını sağlamak üzere yol yenileme ve araç

modernizasyonu projelerine, sisteme erişimi artırıcı projelerle, sektörünün yeniden yapılandırılmasında öncü rol oynayacak, işletici kuruluşun kamuya getirdiği mali yükü hafifletmeye dönük projelere öncelik verilecektir.

. Ulaştırma/Denizyolu sektöründe; doğal afetten doğan zararların telafisine yönelik işler ile, büyük oranda fiziki gerçekleşmesi sağlanmış, 2002 yılı içerisinde tamamlanması öngörülen, stratejik hedeflerle uyumlu projelere öncelik verilecektir.

. Ulaştırma/Havayolu sektöründe; Plan hedefleri ve ulaştırma sektörü içinde diğer projelerle uyumlu ve tamamlayıcı projelere öncelik verilecektir.

. Ulaştırma/Boruhattı sektöründe; sanayi kullanım potansiyeli yüksek, çevre sorunları bulunan ve nüfus yoğunluğu fazla yörelere erişime öncelik verilecektir. Anlaşmalarla yıllık bazda alınması taahhüt edilen doğal gaz miktarlarının kontrat şartlarına uygun alınmasını sağlamak için doğal gaz iletim ve dağıtım yatırımlarının eş zamanlı olarak yürütülmesi ve termininde bitirilmesi için bu mahiyetteki projelere ödenek tahsisinde önem verilecektir. Dış kredi finansmanına muhtaç yüksek maliyetli ana iletim hattı projelerinin dışındaki yatırımların zamanında bitirilebilmesi amacıyla bu projelere ödenek tahsisinde öz kaynak imkanları kullanılacaktır.

. Ulaştırma/Haberleşme sektöründe; posta hizmetlerinde etkinliği, sürati ve güveni artırıcı otomasyon, mekanizasyon ile bilgi ve iletişim teknolojisi ağırlıklı projelere öncelik verilecektir.

TRT'nin teknolojik altyapısının yenilenmesine yönelik projelere öncelik verilecek, stüdyo, sosyal tesis gibi yeni inşaat işleri başlatılmayacaktır.

. Enerji sektöründe; enerji arz-talep analizlerine dayanan, Türkiye'nin genel enerji ihtiyacı projeksiyonuna uygun olarak hazırlanmış ve elektrik piyasasını özelleştirmeyi hedef alan Elektrik Piyasası Kanunu'nun ortaya koyduğu esaslara uygun, güvenilir hammadde kaynaklarına ve erken geri dönüş oranına sahip projelerle, gerçekleştirilmesi diğer projelerin hayata geçirilmesinin ön şartı niteliğinde olan veya bunların kapasite/verimini artıracak olan projelere, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına dayanan projelere öncelik verilecektir.

. Turizm sektöründe; mevcut sistemin korunmasını ve etkin kullanımını sağlamak amacıyla atıksu arıtma tesisleri, derin deniz deşarjları, katı atıkların imhası, temiz su gereksinmelerini karşılamaya yönelik yatırımların ivedilikle tamamlanmasına öncelik verilecektir.

. Konut sektöründe; yatırım programında devam eden projelerden Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde yürütülen projelere öncelik verilecektir.

. Eğitim/İlk, Orta ve Mesleki Eğitim sektörlerinde; yeni teklif edilecek projelerde, okul türü itibarıyla ülke genelindeki okul (derslik) başına düşen öğrenci sayısı ile okulun yapılacağı bölgedeki (il-ilçe) okul (derslik) başına düşen öğrenci sayısı dikkate alınacaktır.

Yatırım tekliflerinde fiziki gerçekleşmesi yüzde 75 ve daha üzerinde olan projeler ile 2002 yılında bitirilecek projelere öncelik verilecektir. Göç alan İstanbul, İzmir, Ankara, Adana, Mersin, Diyarbakır, Şanlıurfa, Gaziantep illerinde ve Deprem Bölgesi'nde yer alan illerde fiziki gerçekleşmesi yüzde 50 ve daha üzerinde olan projelerin 2002 yılında bitirilmesine öncelik verilecektir. Bu kapsama girmeyen projelerde ödenek teklifi fiziki gerçekleşmesinin

yüksekliği esas alınarak belirlenecektir. Zorunlu haller dışında özel projelere ve özel imalata yer verilmeyecektir. Yatırım programında özel proje olarak devam eden projelerden, öğretim binaları dışında yer alan, spor salonu, yüzme havuzu, lojman gibi eğitim- öğretim hizmetini aksatmayacak olan üniteler iz bedeli ile teklif edilecek, öğretim binaları tamamlanmamış olanlar için ise sadece öğretim binasının tamamlanması için gerekli olan ödenek talebinde bulunulacaktır.

. Eğitim/Yüksek Öğrenim sektöründe; devam eden projelerden 2002 yılında tamamlanarak hizmete alınabilecek projelere, fiziki gerçekleşmesi yüzde 75'in üzerinde olan projelere ve afet hasarlarının telafisine yönelik olarak başlatılmış projelere ödenek tekliflerinde birinci derecede öncelik verilecektir.

Başta rektörlük binası olmak üzere idari binalarda ilgili projelerden 2002 yılında bitecek olanlar dışındaki projeler; eğitim ve öğretim faaliyetine açılmış ancak yeterli öğrenci ve öğretim elemanı bulunmayan eğitim birimlerine ait inşaat projeleri; kampüs ve/veya meskun alan dışında inşaatına başlanan ancak altyapı (elektrik, su, telefon, kanalizasyon, ulaşım, çevre düzenlemesi v.s) bulunmaması nedeniyle yatırım ve işletme maliyeti yüksek olacak olan projeler; enstitü, uygulama ve araştırma merkezleri ve birimleri (örneğin uygulama otelleri), kongre merkezleri, konferans salonlarına ait projelerden 2002 yılında tamamlanabilecek olanlar hariç diğerler projeler; uzun vadeli ihtiyaçlara göre projelendirilmiş ancak kısmen tamamlanarak hizmete açılmış ya da tamamlanan kısmı (veya blokları) mevcut öğrenci ve öğretim elemanları için kısa vadede yeterli olan projeler; kamu kurum ve kuruluşlarına ait binalarda tahsis ya da kiralama suretiyle faaliyetlerine devam eden eğitim birimlerine ait projeler ikinci derecede öncelikli projeler olarak yatırım programına iz ödenekle teklif edilecektir. Modüler tarzda projelendirilmemiş olan projeler, modüler tarzda inşa edilebilir hale getirilecektir.

Faaliyete geçmemiş olan eğitim birimlerine ait projeler; 1992 yılından önce yatırım programına alınmış olmasına rağmen fiziki gerçekleşmesi temel ya da su basmanı seviyesinde bulunan projeler, tamamlanan kısım itibarıyla yeterli projeler, son üç yıl içerisinde ihale edilmemiş veya ihale edilmiş olmasına rağmen fiziki gerçekleştirme kaydetmemiş projeler ile sosyal tesis ve lojman projeleri yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

. Eğitim/Kültür sektöründe; Kültür Bakanlığının yatırım programında yer alan projelerinden; yapımı devam etmekte olan İl Kültür Merkezleri, İl Halk Kütüphaneleri ile Ankara Kongre ve Kültür Merkezi, Ankara Kültür Merkezi Konser Salonu, Eski Eser Onarımları (Anıt, Müze, Saray, Örenyeri, Kale, Sur, Dini Mimari Örnekleri Onarım, Restorasyon Çevre Düzenlemesi) ve Yurt Dışında Bulunan Eski Türk Eserlerinin Bakım, Onarım ve Restorasyonu projelerine öncelik verilecektir. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün yatırım programında yer alan projelerden vakıf eski eser onarımları ile vakıf eski eserlerinin envanterinin çıkarılması projelerine öncelik verilecektir. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun yatırım programında yer alan projelerinden sırasıyla Etimolojik Sözlük (Türkçe Köken Bilgisi) Hazırlanması ve Yurt Dışındaki Tarihi Türk Eserlerinin Tespiti projelerine öncelik verilecektir.

. Eğitim/Beden Eğitimi ve Spor sektöründe; 2002 yılında veya kısa sürede tamamlanabilecek, fiziki gerçekleşmesi yüzde 75'in üzerinde olan, bölge, nüfus, sporcu sayısı, yaygın spor talebi, bölgedeki mevcut spor tesisleri, çok amaçlı spor tesisi olması v.b. faktörleri dikkate alan

projelere; Kalkınmada Öncelikli Yörelere olup fiziki gerçekleşmesi yüzde 50'nin üzerinde olan ve kısa sürede tamamlanabilecek projelere ve ülkemizde düzenlenecek olan spor organizasyonlarında kullanılacak tesislerin onarım ve ikmalini gerektiren projelere birinci derecede öncelik verilecektir.

Muhtelif yıllarda yatırım programına alınmış, halen ihaleleri yapılamamış veya yeterli ödenek tahsis edilemediği için inşaatları sürdürülemeyen projeler iz ödenek ile yatırım programına teklif edilecektir. Yapılabilirliğini ve önceliğini kaybetmiş olan projeler ise programdan çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

. Sağlık sektöründe; 2002 yılında inşaatın tamamı bitmemekle birlikte hizmete alınabilecek modüler projeler, fiziki gerçekleşmesi yüksek olan ve büyük şehirlerdeki sağlık yapıları, fiziki gerçekleşmesi yüksek olmamakla birlikte, koruyucu ve ilk basamak sağlık hizmet birimleri ile hizmet açığı bulunan özel dal hastaneleri inşaatları, hizmet ihtiyacı nedeniyle kapasite artırmaya yönelik ek inşaatlar ve onarımlar, ilk ve acil yardım merkezleri inşaat projeleri, inşaatı tamamlanan birimlerin donanım ihtiyaçları ile ilgili projeler, afet bölgesindeki sağlık altyapı projeleri, Avrupa Birliğine uyum amaçlı projeler, bölgesel farklılıkları azaltıcı mahiyetteki ve dağılım dengesini olumlu etkileyebilecek nitelikteki sağlık hizmet birimleri ile ilgili projeler, Araştırma, eğitim ve referans hastaneleri inşaatları (Üniversite, SSK Başkanlığı ve Sağlık Bakanlığına ait), yatak kapasite kullanımı yüksek olan hastanelerin bulunduğu illerde hizmet açığını tamamlamaya yönelik projeler, dış kredisi sağlanmış veya sağlanmak üzere olan projeler birinci derecede öncelikli projeler olarak dikkate alınacaktır.

Fiziki gerçekleşmesi düşük olmakla birlikte sağlık hizmetlerinin karşılanması açısından yapılmasında veya tamamlanmasında zaruret olan sağlık birimleri inşaatları, makina ve teçhizat ve onarımları ile ilgili projeler, yatak kapasite kullanım oranı %50'nin altında olan illerdeki projeler İkinci Derecede öncelikli projeler olarak yatırım programında iz ödenekle yer almak üzere teklif edilecektir.

Çok düşük kapasiteyle kullanılan ve etkinliğini kaybetmiş hastanelerin bulunduğu illerdeki henüz inşaatı başlamamış hastane projeleri, çevresinde düşük kapasiteyle kullanılan sağlık birimlerinin mevcudiyetine rağmen aynı mahalde bulunan mükerrerliğe ve israfa yol açabilecek nitelikteki projeler yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

. Diğer Kamu Hizmetleri/Genel İdare sektöründe; İdari Hizmet Binası projelerinde fiziki gerçekleşme oranı yüzde 75'in üzerinde olan projelere öncelik verilecek, ödeneklerin dağıtımında bu husus göz önünde bulundurulacaktır.

Sektör kapsamında yürütülen otomasyon projeleri birbirleriyle koordinasyon içerisinde yürütülecek; veri tabanı, bilgisayar altyapısı ve işlev bakımından benzerlik gösteren ve ortak yönleri bulunan projelerin birbirleriyle bütünlük içerisinde gerçekleştirilmesi için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

Geçmiş yatırım programlarında iz bedel ile yer alıp yapımına başlanamayan ve arsası temin edilmemiş projeler yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

. Diğer Kamu Hizmetleri/ Güvenlik Hizmetleri sektöründe; programda yer alıp henüz ihale edilmemiş olan projelerden, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri, Metropolitan yerleşim alanları ve üç büyük ilde yer alan

hizmet binaları projeleri ile teknik hizmet kapasitesi tesisi amaçlı bina inşaat projelerine öncelik verilecektir.

. Diğer Kamu Hizmetleri/ İçmesuyu sektöründe; mevcut altyapı tesislerinin talebi karşılama oranı (en düşük orandan en yükseğe doğru sıralanarak), su kaçaklarındaki iyileşme oranı ve 1 m³ içme suyu temininin işletme giderleri dahil ortalama maliyeti (en düşük maliyetten en yüksek maliyete doğru sıralanarak) kriterleri de kullanılarak projeler önceliklendirilecektir. Yürütücü kuruluşu mahalli idareler olan dış kredili içmesuyu projelerinde kredisi son üç yıl içerisinde temin edilememiş olanlar yeniden değerlendirilmek üzere programdan çıkartılacaktır.

. Diğer Kamu Hizmetleri/ Kanalizasyon sektöründe; içmesuyu şebekesi bulunan, salgın hastalıktan etkilenen hasta sayısının toplam nüfusa oranı yüksek olan ve mevcut tesislerin mevcut talepleri karşılama oranı düşük olan projelere öncelik verilecektir. 1 m³ atık suyun bertarafının işletme giderleri dahil ortalama maliyeti (en düşük maliyetten en yüksek maliyete doğru sıralanarak) proje önceliklendirmede kullanılacak kriterlerden biri olacaktır.

Yürütücü kuruluşu mahalli idareler olan dış kredili kanalizasyon projelerinde kredisi son üç yıl içerisinde temin edilememiş olanlar, yeniden değerlendirilmek üzere yatırım programından çıkartılacaktır.

. Diğer Kamu Hizmetleri/ Kırsal Alan Planlaması sektöründe; İskan projelerinde yatırım programında yer alan gecikmiş projelere ve özellikle yerleri kamulaştırılanların iskanına öncelik verilecektir. Köy içmesuyu ve kanalizasyon projelerinde, susuz köylere öncelik verilecektir. Çeşmeli sistemden şebekeli sisteme geçiş projeleri daha sonra öncelik alacaktır. Zorunlu haller dışında (yerleşim yerinin su havzasında yada turizm bölgesinde bulunması) kanalizasyon sistemi projelere öncelik sıralamasının en sonunda yer verilecektir.

. Diğer Kamu Hizmetleri/ Belediye Hizmetleri Sektöründe; İller Bankası Genel Müdürlüğüne yürütülen katı atık ve jeotermal merkezi ısıtma tesisi projelerine öncelik verilecektir. Belediye dış kredili yatırım projelerinde itfaiye ve acil müdahale aracı alımı ve doğal afetlerle mücadele projeleri gibi kent esenliği ve güvenliği projelerine öncelik tanınacaktır.

. Diğer Kamu Hizmetleri/ Yerleşme-Şehirleşme sektöründe; Projeler, yapıldığı il genelinde devlet kredisiyle yapılmış OSB sayısına, projenin uygulanacağı yerin bölgesel sanayi merkezi olmasına ve projenin bölgesel kalkınma stratejileri ile olan ilişkisine göre ilişkilendirilecektir. Yatırım programında son üç yıldır yer aldığı halde yer seçimi yapılmayan OSB'ler programdan çıkartılacaktır.

. Diğer Kamu Hizmetleri/ Çevre sektöründe; 2002 yılında tamamlanacak projeler, doğal kaynakların etkin kullanımı ve çevresel risklerin belirlenmesine yönelik projeler; uluslararası taahhütler (sözleşme ve protokollerle) nedeniyle devam edilen ve yönetim altyapısını oluşturmaya yönelik projelere (veri tabanı, araştırma, ölçme izleme sistemleri vb) birinci derecede öncelik verilecektir.

İhale edilmiş ve yüzde 50'nin üzerinde harcama yapılmış; Özel Çevre Koruma Alanlarında yapılacak kentsel altyapı (içmesuyu, kanalizasyon, katı atık yönetimi, imar planlama vb) dışındaki uygulama ve araştırma projeleri ise ikinci derecede öncelikli projeler olarak iz ödenekle yatırım programına teklif edilecektir.

1999 yılından önce yatırım programına girmiş olup bir ilerleme kaydedilememiş projeler yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

. Diğer Kamu Hizmetleri/ Esnaf, Sanatkar ve Küçük Sanayi sektöründe; KOSGEB'in Avrupa Birliği projeleri ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının el sanatları projelerine birinci derecede öncelik verilecektir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığının, ihalesi yapılmış ancak henüz ödenek tahsisi yapılmamış KSS projeleri ile KOSGEB'in henüz ödenek tahsisi yapılmamış hizmet merkezi projelerine ikinci derecede öncelik verilerek yatırım programına iz ödenekle teklif edilecektir.

Üye sayısı yetersiz veya kooperatifi dağılmış olan KSS projeleri yatırım programından çıkartılmak üzere teklif edilecektir.

. Diğer Kamu Hizmetleri/ Teknolojik Araştırma Sektöründe; Biyoteknoloji ve gen mühendisliği, yazılım başta olmak üzere bilgi ve iletişim teknolojileri, yeni/ileri malzemeler, uzay bilim ve teknolojileri, deniz bilimleri, nükleer teknoloji, büyük bilim ve temiz enerji teknolojileri alanlarındaki projeler öncelikli olmak üzere, bölgesel önem taşıyan yeni bilgi, ürün, hizmet ve proses üretmeye yönelik yenilikçi projelere ve üniversite-kamu-sanayi işbirliğine yönelik projelere öncelik verilecektir.

II. HAZIRLAMA ESASLARI

Genel Hususlar

30. Kuruluşlar, 2002 yılı yatırım tekliflerini 2002 yılı fiyatları ile Milyar TL. bazında hazırlayacaklardır. 2001 ve 2002 yılı enflasyon hedefleri dikkate alınarak, gösterge niteliğinde olmak üzere, 2002 yılı kur değeri 1 ABD doları ortalama 1,300,000.- TL. olarak kullanılacaktır.

Bilgisayar alt yapısı imkan veren kuruluşlar 2002 yılı yatırım tekliflerini elektronik ortamda da (disket, e-posta pydad@dpt.gov.tr) ulaştırabileceklerdir.

31. Yatırım teklifleri, "Yatırım Projeleri Listesi" (Tablo:2) ve "2001 Yılı Yatırım Programı" örnek alınarak düzenlenecektir. Proje listelerinde "Etüd-Proje İşleri", "Devam Eden Projeler" ve "Yeni Projeler" ayrımı yapılacak, ayrıca her bölüm "2002'de Bitenler" ve "2002'den Sonraya Kalanlar" olarak ayrılacaktır.

32. Tablo: 1'e göre hazırlanan "2002 Yılı Yatırım Teklifleri Özet Tablosu" tekliflerin başında yer alacaktır.

33. Proje listelerinde, 2002 yılı yatırım ödenek teklifinin fonlardan veya diğer ek kaynaklardan karşılanması öngörülen kısmı Tablo: 2'de her proje için toplam ödeneğin altında parantez içinde belirtilecektir. Bu miktarlar 2002 sonrası yatırım harcamalarının tespitinde gözönüne alınacaktır.

34. VIII. Plan'da fiziki hedefleri veya fiziki hedef haline dönüştürülecek politikaları belirlenmiş olan sektörlerde faaliyet gösteren yatırımcı kuruluşlar, VIII. Plan dönemi için öngörülen fiziki hedeflerini ve bunlarla uyumlu kaynak ihtiyaçlarını 2001 yılı yatırım gerçekleştirme tahminlerini de gözönünde bulundurarak yıllar itibarıyla Tablo: 3'te belirtileceklerdir. Bu bilgiler Tablo: 2 ve 4'te belirtilen projeler ve yatırım ihtiyaçları ile tutarlı olacaktır.

35. Yatırım Programında alt projeleri veya alt harcama kalemleri itibarıyla tadat edilmiş projelerde; her alt kalem

için yer, karakteristik, başlama-bitiş tarihi, proje tutarı, 2001 sonuna kadar tahmini harcama, 2002 yatırımı teklifi gibi, bağımsız bir proje için verilen tüm özellikler belirtilmiş olacaktır.

36. Proje tutarı 1 trilyon TL.'nin üzerinde olan devam eden projeler ile 2002 yılı yatırım programına teklif edilecek yeni projeler için Tablo: 4 düzenlenecektir. Her kuruluş bulunduğu sektörün özelliğine göre bu tabloları dolduracaktır. Ayrıca, bu kapsamdaki devam eden projelerin uygulama durumları ile ilgili ayrıntılı bilgiler Tablo: 7'de verilecektir.

37. Kuruluşlar, tüm sektörlerde maliyeti 1 trilyon TL'nin üzerinde olan yeni projeler için 2 nüsha fizibilite etüdü ile birlikte "Yatırım Projesi Özet Bilgi Formu"nu (Ek:1) doldurarak DPT Müsteşarlığı'na göndereceklerdir.

38. Ayrıca, proje maliyeti 1 trilyon TL.'nin üzerinde olan devam eden projelerden revize edilenler için "Yatırım Projesi Özet Bilgi Formu" (Ek:1) revize değerler ile (2002 fiyatlarıyla) doldurularak DPT Müsteşarlığı'na iletilecektir.

39. 2002 yılı yatırım tekliflerinin değerlendirilmesine yardımcı olmak üzere, 2001 yılı harcama tahmini bilgileri 2001 yılı yatırım programında yer alan tüm projeler için Tablo: 5'de verilecektir. Ayrıca, proje bazında fiziki gerçekleştirme durumları ve gerekli görülecek diğer açıklayıcı bilgiler harcama tahminleri ile birlikte DPT Müsteşarlığı'na iletilecektir.

40. Kuruluşlar, Güneydoğu Anadolu Projesi Ana Planı, Doğu Anadolu Projesi Ana Planı, Doğu Karadeniz Bölgesel Gelişme Planı, Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi ve Zonguldak, Bartın, Karabük Bölgesel Gelişme raporları ve Erzurum-Palandöken Kış Sporları Merkezi ve Turizm Master Planı kapsamındaki illerde yer alan projelerini Proje Adının sonuna (GAP), (DAP), (DOKAP), (YHP), (ZBK) ve (EP) kısaltmalarını ekleyerek belirteceklerdir. Birden fazla ili kapsayan projelerde bu bölge ile ilgili büyüklükler elde edilebilecek şekilde, projelerle ilgili bilgiler il bazında detaylandırılarak verilecektir. Yeni yatırımlar bu bölge için mümkün olduğu ölçüde ayrı projeler olarak teklif edilecektir. (Bakınız Ek: 5 ve Ek: 6)

41. Doğal afetler nedeniyle teklif edilen projelerin toplam büyüklüklerinin tespiti ve ihtiyaçlarının karşılanabilmesi bakımından kuruluşlar bu nitelikteki projelerini genel olarak Proje Adı sonuna (DA) ifadesini ekleyerek bildireceklerdir. Ancak, kuruluşların Marmara ve Bolu-Düzce Depremleri sonrasında hasarları telafisine yönelik projeleri yatırım programında (MD) kısaltması ile yer almıştır. 2002 yılında Yatırım programına teklif edilecek Marmara ve Bolu-Düzce Depremleri ile ilgili projelerin (MD) kısaltması ile gösterimine devam edilecektir:

42. Kuruluşlar, yatırım programında yeralan veya almayan projelerinden Yap-İşlet-Devret, Yap-İşlet ve benzeri modellerle gerçekleştirilmeyi düşündüklerini Tablo: 16 ve Tablo: 17'yi doldurarak bildireceklerdir.

Proje Numarası, Adı ve Karakteristiği

43. Devam eden projelerin proje numaraları Resmi Gazete'de yayımlanan "2001 Yılı Yatırım Projeleri" listesine ve sonradan bu listede yapılan düzeltmelere göre yazılacaktır. Yeni projelerin numaraları DPT Müsteşarlığı'nca verilecektir.

44. Yatırım listelerinde "Proje Adı" sütununa ana proje adı yazılacak; yeni proje adları belirlenirken kısa ifadeler

kullanılacak, proje adlarının birbirinden ayırdedilebilir olmasına özen gösterilecektir.

45. Projenin üniteleri veya harcama kalemleri ayrıca belirtilecek, bunlara ait parasal değerler parantez içinde gösterilecek ve bu alt bölümler ana projeden ayrı bir proje numarası almayacaktır.

46. Yatırım listesinin "Karakteristik" sütununda üretim konusu olan mal ve hizmetin nitelik ve nicelik olarak tanımı mümkün olduğu ölçüde standart olarak yazılacaktır. Tevsi projeleri için ise mevcut kapasite ve eklenecek yeni kapasite veya proje ile sağlanacak ek hizmet belirtilecektir. Proje karakteristiğinde verilen bilgiler projenin son durumunu yansıtacaktır.

Proje Tutarı, Kümülatif Harcama ve Yatırım Ödeneği Teklifi

47. Tablo: 1,2,4'de yer alan "2001 Sonuna Kadar Tahmini Kümülatif Harcama" ve "Proje Tutarı" 2002 yılı fiyatları ile verilecektir. Bunun için geçmiş yıllara ait harcamalar Tablo: 14'de verilen deflatörlerle 2002 yılı fiyatlarına dönüştürülecektir. Diğer tablolarda yer alan 2002 yılı yatırım ödeneği teklifi ile 2002 yılından sonraki yıllara ait yatırım harcamaları yine 2002 yılı fiyatları ile verilecektir.

Dış Kredi ve Hibe ile Yürütülecek Yatırım Projeleri

48. Proje listelerinde dış para kısmı ikiye ayrılarak dış kredi ve özkaynak ile karşılanacak miktarlar ayrı ayrı belirtilecektir. Tabloların "kredi" kısmında, halen işlemekte olan dış kredilerin kullanım miktarları ve yeni proje tekliflerine ait dış kredilerin muhtemel kullanım miktarları yazılacaktır. Dış kredi kullanımları yatırım tutarlarına mutlaka dahil edilecektir. Teknik işbirliği kapsamındaki yardımlar da dahil olmak üzere hibe şeklinde temin edilen dış finansmanla yapılacak yatırım projeleri teklifte proje ayrıntıları ile yer alacak, hibe miktarı ödenek toplamına dahil edilmeyecek, ancak iç para gereği (KDV, Gümrük Vergisi, harçlar gibi harcamalar için) olan ödenek, toplama dahil edilmiş olarak gösterilecektir.

49. Yatırım programında yer alan projelerde DPT uygun görüşü alınmadan dış kredi işlemleri başlatılmayacaktır. Dış kredi kullanılan projelerin kredi uygulama durumu; dış kredi anlaşması yapılmış, kullanıma hazır duruma gelmiş, fakat henüz kullanımı başlamamış projeler de belirtilerek Tablo: 8'de verilecektir. Bu tabloda, kredileri kullanılmış ve geri ödeme aşaması başlamış olan projeler için 2002 yılında ödenecek olan ana para ile faiz miktarları ilgili satırlarda ayrıca belirtilecektir. Dış kredi aranan projeler için ise Tablo: 9 doldurulacaktır.

50. Dış kredilere ait geçmiş yıl kur farkları 2002 yılı ödenek talebi içinde yer almayacak, yatırımın tamamlanmasından sonra toplam proje tutarına eklenerek sabit kıymetlere dahil edilecektir.

51. Yatırım Programında yer alarak dış kredi ile finansmanı düşünülen projelerin maliyet revizyonları DPT tarafından yapılacaktır. Projelerin gerekli ödenek revizyonları ise dış kredi temin işlemlerinin tamamlanmasından sonra gerçekleştirilecektir.

Finansal Kiralama

52. Finansal kiralama yöntemiyle yapılan yatırımlardan finans tipi (*) kiralamalara yatırım programında yer verilecektir. Finans tipi (satış tipi) kiralamaya konu olan yatırım malının toplam değeri, kiralamanın başlayacağı ilk yılın yatırım programında yıl ödeneği olarak belirtilecektir. Ancak, söz konusu kiralamaya ilişkin olarak daha sonraki

yıllarda herhangi bir ödenek gösterilmeyecektir. Finansal kiralamada kuruluşun yatırım bütçesinden kiralamanın başladığı yıl herhangi bir nakdi harcama yapılmamakla birlikte bu gösterimden amaç, o değerinde bir yatırım malının Kuruluş'un sabit sermaye stokuna katılmış olduğunun görülebilmesidir. Faaliyet tipi (**) finansal kiralama yatırımlarına yatırım programlarında yer verilmeyecektir.

Taşıtlar ve İş Makinaları

53. Kuruluşların taşıt alımı teklifleri ayrı ayrı projelerin içinde değil, ancak tek kalemde gösterilecek, karakteristik kısmına "2002 Yılı Tahmini Taşıtlar Alım Bedelleri Listesi" esas alınarak, karşılığında yer alan sıra numarası ve fiyatı yazılacaktır (Tablo: 11). Ayrıca, taşıt alımı talebinde bulunan her kuruluş Tablo: 10'u dolduracak, sahip olduğu araçları tip ve sayı olarak gösterecek ve talep ettiği araçları ne amaçla istediğini belirtecektir.

54. İş makinaları teklifinde, mevcut araçların adet ve modellerine ilave olarak imal tarihleri ile son iki yıldaki yıllık ortalama çalışma saatleri de talep ile birlikte verilecektir.

İdame ve Yenileme Yatırımları

55. Herhangi bir bağımsız proje ile ilgilendirilmesine imkan olmayan idame ve yenileme yatırımları Tablo: 6 formunda hazırlanacaktır. İdame ve yenileme yatırımı dönem içinde aşınan, eskiyen, yıpranan veya hasar gören tesislerin korunması için üretim ve hizmet kapasitesi veya özellikleri değiştirilmeden bir yıl içinde başlanıp bitirilen yatırım niteliğindedir. Bu itibarla kuruluşlar, idame ve yenileme yatırım tekliflerini hazırlarken yukarıda belirtilen hususlara uyacaklar, idame ve yenileme niteliği taşımayan harcama kalemlerini bu kapsama dahil etmeyeceklerdir.

(*) Finans Tipi (Satış Tipi) Kiralama: İlgili tüm riskleri ve kazançları kiracıya devreden sözleşmelerdir. Finansal kiralama konusu malın mülkiyeti kiraya veren şirkete aittir. Ancak, taraflar sözleşmede, sözleşme süresi sonunda kiracının malın mülkiyetini satınalma hakkına sahip olacağını kararlaştırabilirler. Herhangi bir kiralamanın Finans tipi kiralama sayılabilmesi için aşağıdaki dört kriterden en az birini sağlaması gerekmektedir.

1) Kira anlaşması, varlık üzerindeki mülkiyet hakkının kira anlaşmasının sonunda kiracıya devrini öngörür.

2) Kira anlaşması, kiracıya kira süresinin sonunda varlığı o tarihte beklenen normal fiyatının oldukça altında bir fiyatla satın alma seçeneği verir.

3) Kira süresi, kiralanan varlığın tahmini ekonomik ömrünün yüzde 75'ini veya daha fazlasını kapsar.

4) Asgari kira ödemelerinin (bakım, sigorta ve emlak vergileri gibi dönem giderleri hariç) kira anlaşmasının başlangıcındaki bugünkü değeri varlığın normal piyasa değerinin yüzde 90'ına eşit veya büyüktür.

(**) Faaliyet Tipi Kiralama (İşletme Kiralaması): Finans tipi kiralama sınıfına girmeyen her tür kiralama faaliyeti tipi kiralama değildir. Faaliyet tipi kiralamada, varlığın mülkiyetine sahip olmaktan dolayı ortaya çıkan bütün riskler kiraya verene aittir. Anlaşmada belirlenmiş olan kira tutarı kiracı açısından bir faaliyet gideridir.

Bilgi Teknolojisi Yatırımları

56. Önümüzdeki dönemde daha da önem kazanacağı düşünülen bilgi teknolojileri konusunda gelecekte sürdürülecek politikaların daha sağlıklı belirlenebilmesi amacıyla, bu alanda kamu kuruluşları tarafından planlanan

yatırımların boyutunun izlenebilmesi önem arz etmektedir. Bu çerçevede bilgi teknolojilerini içeren yatırımlara (bilgisayar donanımı ve yazılımı, Coğrafi Bilgi Sistemleri, İnternet Sunum Hizmetleri vb.) kuruluşların yatırım programlarında ayrı bir proje olarak yer verilecektir. Toplu projelerin ayrıntısında bulunan bilgi teknolojilerini içeren yatırımlar da mümkün olduğu ölçüde ayrı olarak belirtilecektir

İşçilik ve Personel Giderleri

57. Genel-Katma Bütçeli kuruluşların yatırımlarla ilgili işçilik ve personel giderleri, ilgili yatırım listelerinde "İşçilik Giderleri" adı altında ayrı bir proje olarak gösterilecek, kuruluşlar işçilik ile ilgili bilgileri Tablo: 13'de vereceklerdir.

Kamulaştırma

58. 04.11.1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda değişiklik yapan 24.04.2001 tarih ve 4650 sayılı Kanun'un amir hükümlerince, yeterli ödenek temin edilmeden kamulaştırma işlemine başlanamayacağından, kamulaştırma ödenek teklifleri projelerin gerçek kamulaştırma ihtiyacını yansıtabilecek şekilde yapılacaktır.

Eğitim, Sağlık, Konut ve Sosyal Altyapı

59. Eğitim, sağlık, konut ve sosyal altyapı sektörlerinde fizibilite etüdü ve/veya projesi olmayan teklifler etüd-proje olarak dikkate alınacaktır. Daha önceki yıllarda etüd-proje ödeneği almış, fizibilite etüdü ve mimari uygulama projesi tamamlanmış olan projelerin 2002 Yılı Yatırım Programı'nda inşaat ödeneği alabilmesi için arsa durumu, kamulaştırma teklifi, fizibilite etüdü ve/veya proje ve keşif özeti özetinin ödenek teklifine eklenmesi gerekmektedir.

60. İl bazında ilköğretim derslik ihtiyacı bildirilirken, her ilde hangi yerleşimlere kaç birim okulun inşa edileceği ve bu okulların nitelikleri hakkında ek bilgi verilecektir.

61. İl merkezlerindeki lise ve dengi okullar için pansiyon talebinde bulunulmayacak, ilçe merkezleri için teklif edilen pansiyonlar, ilgili ilçedeki bütün lise ve dengi okullar öğrencilerine hizmet verecek şekilde ele alınacak, her okul türü için ayrı öğrenci pansiyonu teklifi yapılmayacaktır.

62. Etüd-proje, yapı-tesis olarak yeni teklif edilecek tüm idari ve sosyal yapılardan proje tutarı 500 milyar TL.'yi aşan projeler için Tablo: 15'deki "Sosyal ve İdari Yapılar Ön Proje Formu" doldurulacaktır. Yatırımların uygulanmasından ilgili Bakanlığın sorumlu olduğu hallerde Ek: 2'deki "Arsa-Alt Yapı Bilgileri" formu da düzenlenecektir. Buna göre, arsası sağlanmış projeler için düzenlenecek ön proje formları ile ön ihtiyaç programlarının ve arsa hukuki bilgilerinin (tapu, tahsis, çap, imar planı, imar durumu) Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğüne eksiksiz olarak iletilmesi gerekmektedir. Ön proje formları tanzim ve adı geçen kuruluşça tasdik edilmeyen projeler programa alınmayacaktır.

Üniversitelerin Eğitim, Sağlık ve Araştırma-Geliştirme Projeleri

63. Üniversitelere ait yatırım tekliflerinin Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı kanalıyla DPT Müsteşarlığı'na ulaştırılması esastır. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nca üniversiteler için yapılacak olan değerlendirme sonuçlarının, bu genelge ile istenen her türlü bilgi, belge ve formları kapsayacak şekilde DPT Müsteşarlığı'na iletilmesi, özellikle "Yatırım Teklifleri Özet Tablosu"nun (Tablo: 1)

Üniversiteler için Eğitim, Sağlık ve Araştırma-Geliştirme projeleri olarak ayrı ayrı düzenlenip gönderilmesi gerekmektedir. Yüksek Öğretim Kurulu'nun bu amaçla yapacağı toplantılara DPT Müsteşarlığının ilgili uzmanlarının katılımı da sağlanacaktır.

64. Üniversitelere Ait İleri Araştırma Projesi niteliğindeki proje önerileri 30 Nisan 2001 tarihine kadar DPT'ye intikal ettirilmiştir. Söz konusu projelerin bilimsel açıdan incelenmesi TÜBİTAK tarafından yapılarak değerlendirme sonuçları Yönlendirme Kurulu'na gönderilecektir. Yönlendirme Kurulu tarafından yatırım programına girmesi önerilen projeler 15 Eylül tarihine kadar DPT Müsteşarlığına ve TÜBİTAK Başkanlığına iletilecektir. Yönlendirme Kurulu'nun önerdiği projeler DPT Müsteşarlığı tarafından VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın temel hedefleri, ilkeleri ve sektörel öncelikleri açısından değerlendirilerek nihai hale getirilecek ve proje bazında belirlenecek kaynak tahsisleri çerçevesinde yatırım programına dahil edilmek üzere Yüksek Planlama Kurulu'na sunulacaktır.

Üniversitelerin yukarıdaki kapsama girmeyen AR-GE projeleri ile diğer kamu araştırma kurumları, bakanlıkların APK birimleri ve yatırımcı kamu kuruluşlarının hazırlayacakları AR-GE projesi teklifleri bu genelgenin ilgili hükümlerine göre değerlendirilecektir. Adı geçen kuruluşların hazırlayacakları AR-GE projesi tekliflerinde öncelik sırası ve varsa işbirliği yapılacak kuruluşlar belirtilecektir. Ek: 3'te verilen form doldurularak hazırlanacak olan AR-GE projesi tekliflerinde üniversitelerin yenilik merkezi oluşturma, teknopark ve internet ağlarına bağlanmasına yönelik proje önerileri de yer alacaktır. Proje teklifleri hazırlanırken Ek: 4'te verilen açıklamalar dikkate alınacaktır. Teknopark proje teklifleri ile ilgili ayrıntılı bilgiler Tablo: 4'te verilecektir.

Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri

65. Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri ile ilgili yatırım tekliflerinde projenin yer alacağı yörenin sanayi potansiyeli, o yöredeki mevcut tesislerin doluluk oranı gibi yatırım kararını doğrudan etkileyebilecek bilgiler ile Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri yatırımlarının gerçekleşme durumu ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin bilgiler DPT Müsteşarlığı'na iletilecektir.

Döner Sermaye Gelirleri Olan Kuruluşlar ve Fonlar

66. Döner sermayeden yapılacak olan yatırımlar, döner sermaye mevzuatına aykırı düşmeyecek şekilde teklif edilecektir. Döner sermaye gelirleri olan kuruluşlar, yatırım teklifleri ile birlikte 2002 yılı döner sermaye gelir ve gider tahminlerini bildireceklerdir. Buna göre, döner sermaye geliri elde eden Sağlık Bakanlığına bağlı devlet hastaneleri ile üniversite hastaneleri de bir önceki yıl döner sermaye gelir ve gideri ile bir sonraki yıl döner sermaye tahminlerini ve bunun içinden yatırımlarda kullanmayı talep edecekleri miktarları teklif listelerinde belirteceklerdir. MTA, EİE İdaresi ve Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlükleri ile benzeri kuruluşların özkaynak gelirlerinin kullanımında da aynı esaslara uyulacaktır.

67. 2002 yılında, tasfiye edilmiş olmaları nedeniyle yatırımları ilgili kuruluşlarca finanse edilmesi öngörülen fonlardan ödenek talebinde bulunulmayacaktır. Ancak, faaliyetleri süren fonlardan yararlanan kuruluşların projeleri bu genelgedeki esaslar çerçevesinde DPT Müsteşarlığı'na gönderilmeye devam edilecektir.

Mahalli İdareler

68. Büyükşehir belediyelerine ait projelerden dış finansman (kredi ve/veya hibe) kullanımı söz konusu olanların, 2002 yılı Yatırım Programına bu genelgede yer alan hususlar çerçevesinde teklif edilmesi gerekmektedir. Büyükşehir belediyeleri dışındaki mahalli idarelere ait projelerden dış finansman (kredi ve/veya hibe) kullanımı söz konusu olanlar, sadece İller Bankası Genel Müdürlüğü programında yer alabilecektir. Mahalli idareler tekliflerinde kullandıkları veya kullanacakları dış kredi tutarlarını döviz olarak da ifade edecekler ve Tablo: 1, 2, 8 ve 9'u dolduracaklardır. Dış kredi kullanımından doğacak yükümlülükler ilgili mahalli idarece yerine getirilecektir.

Diğer Hususlar

69. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü programında bulunan köy yolları ve köy içmesuyu projelerinin karakteristik kısmında, her ilde kaç km. köy yolu ve kaç ünite içmesuyu yapılacağı belirtilecektir.

70. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarım sektörü programında bulunan dış kredili projelerin karakteristik ve ödenek teklifleri kısımlarında "inşaat, makina-teçhizat ve proje yürütme giderleri" ayrı ayrı tanımlanacaktır.

71. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarım sektörü programında yer alan "Küçük Su İşleri" ana başlığı altındaki her alt başlık detayında devam eden ve yeni işler olmak üzere ayrı kalemler halinde teklif yapılacaktır. Yeni işler kapsamında yer alan projelere ait bilgiler, teklifle birlikte iletilecektir.

72. Yatırımları Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nca yürütülmekte olan kuruluşlar yatırım tekliflerini adı geçen Bakanlık görüşü alınarak DPT Müsteşarlığı'na iletileceklerdir.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 22 Temmuz 2001 - Sayı: 24470

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ**Genelge****2002 Yılı Yatırım Programı Hazırlama Esasları Hakkında Genelge Genelge-2001/7****Başbakanlıktan:**

Yaşanan krizler sonrasında ekonomik dengelerin tesis edilerek sürdürülebilir bir büyüme ortamının temin edilmesi için kamu kesiminde mali disiplinin sağlanması ve kamu harcamalarında etkinliğin ve verimliliğin artırılması temel zorunluluk haline gelmiştir. Bu nedenle, 2002 yılı bütçesinde kamu kesimine tahsis edilecek kaynakların kamu kuruluşlarıncaya etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasını her zamankinden daha fazla önem arz etmektedir.

Bu çerçevede hazırlıkları başlatılmış olan 2002 Yılı Yatırım Programında VIII. Planda yer alan politikalara uygun bir şekilde kamu kesimi yatırımlarının ekonomik ve sosyal altyapı alanlarında yoğunlaştırılmasına devam edilecektir. Kamu yatırımlarında temel amaç, mevcut sınırlı kaynaklar da dikkate alınarak toplumun ihtiyaç duyduğu acil ve öncelikli hizmetlerin bir an önce sağlanması olacaktır.

Ancak, sınırlı kaynaklar ile çok sayıda projeden oluşan bir kamu yatırım programının yürütmeye çalışılması, yatırımların ulusal ekonomiye zamanında kazandırılmasında karşılaşılan temel sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum, öncelikli projelere dahi uygun zamanda yeterli kaynak tahsis edilememesine, yatırımların tamamlanma sürelerinin uzamasına ve ekonomiye maliyetlerinin artmasına neden olmaktadır.

Bu nedenle, yatırım programındaki proje stokunun bir rasyonelleştirme faaliyeti çerçevesinde gözden geçirilmesi ve kısıtlı kaynakların en etkin şekilde kullanılması sağlanarak yatırımların tamamlanma sürelerinin azaltılması önem arz etmektedir. Bu gereklilik göz önünde bulundurularak 2002 Yılı Yatırım Programı hazırlıklarına ve yapılacak rasyonelleştirme çalışmasına esas teşkil etmek üzere 22.06.2001 tarih ve 2001/30 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı alınmıştır.

Bu kapsamda, 2002 yılı yatırım tekliflerinin hazırlanmasında kuruluşların temel hedefi; önceliği ve yapılabiliği devam eden yatırımları tamamlamak olacaktır. Kamu kuruluşları, 2002 yılı yatırım tekliflerini YPK Kararında belirtilen tavanlar içinde hazırlarken, acil ve zorunlu haller dışında gerçekleştirilmesi bir yıldan fazla sürecek yeni proje teklifinde kesinlikle bulunmayacaklardır. Çok zorunlu hallerde yapılacak yeni proje tekliflerinde ise seçici davranacaklar ve proje tekliflerini sağlıklı yapılabiliği etüdlerine dayandıracaklardır. Yıllık proje tekliflerinde ise mevcut tasarruf genelgelerine de dikkate alarak azami ölçüde seçici olacaklardır.

2002 yılı kamu yatırım tahsislerinde VIII. Plan hedeflerine paralel şekilde, eğitim, sağlık, teknoloji altyapısı, enerji, sulama, kentsel altyapı yatırımlarına ve ulaştırma alt sektörleri arasında dengeli sağlayıcı yatırımlara bölgesel gelişme stratejileri de dikkate alınarak öncelik verilecektir. Proje bazında ise yatırım programında yer alarak devam eden projelerden; 2002 yılı içinde tamamlanarak ekonomiye kazandırılacak, uygulamasında önemli fiziki gerçekleşme sağlanmış, dış finansmanı sağlanarak onaylanmış, başlatılmış bulunan diğer projelerle bağlantılı veya eş zamanlı olarak yürütülmesi ve tamamlanması gereken projeler ile, afetlerin önlenmesi ve afet hasarlarının telafisine yönelik projelere öncelik verilecektir.

Bütün yatırımcı kamu kuruluşlarının, yukarıda belirtilen hususları dikkate alarak, YPK Kararında yer alan yatırım tavanları, öncelikler ve ilkeler ile ekli "2002 Yılı Yatırım Programı Hazırlama Esasları"nda belirtilen hususlarla uyumlu olmak üzere yatırım programlarını gözden geçirmelerini, rasyonel bir yapıya kavuşturmalarını ve buna göre hazırlayacakları 2002 yılı yatırım tekliflerini ivedilikle DPT Müsteşarlığı'na göndermelerini önemle rica ederim.

Bülent ECEVİT

Başbakan

2002 YILI YATIRIM PROGRAMI HAZIRLAMA ESASLARI**I. GENEL ESASLAR****2002 Yılı Kamu Yatırım Politikası ve Genel Hususlar**

1. 2002 yılında VIII. Planda yer alan politikalara uygun bir şekilde kamu kesimi yatırımlarının ağırlıklı ekonomik ve sosyal altyapı alanlarında yoğunlaştırılması öngörülmüştür. Kamu yatırımlarında temel amaç, mevcut sınırlı bütçe

kaynakları da dikkate alınarak toplumun ihtiyaç duyduğu acil ve öncelikli hizmetlerin bir an önce sağlanmasıdır. Ayrıca, 24.03.2001 tarih ve 24352 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Ulusal Program" kapsamında Türkiye'nin AB'ye uyum amacıyla ortaya koyduğu önceliklerin dikkate alınması önem taşımaktadır.

Bu çerçevede, 2002 yılı yatırım tekliflerinin, hem VIII. Planda yer alan fiziki hedefler ve sektörel politikalar hem de AB'ye uyum amacıyla oluşturulmuş Ulusal Program'da yer alan öncelikler ile uyumlu bir şekilde hazırlanması esas olacaktır.

2. Bütün yatırımcı kamu kuruluşları, 22.06.2001 tarih ve 2001/30 sayılı YPK Kararında yer alan yatırım tavanları, öncelikler ve ilkeler ile "2002 Yılı Yatırım Programı Hazırlama Esasları"nda belirtilen hususlarla uyumlu olmak üzere 2002 yılı yatırım tekliflerini hazırlayacaklar ve DPT Müsteşarlığına göndereceklerdir. Kuruluşların yatırım tekliflerinin bu ilke ve esaslarla uygun bir şekilde hazırlanmadığının anlaşılması halinde DPT Müsteşarlığı, yatırım tekliflerinin ilgili kuruluşlarla beraber yukarıdaki ilke ve esaslarla uygun hale getirilmesini sağlayacaktır.

3. 2002 yılında konsolide bütçenin yatırım ödenekleri için toplam 5,053 trilyon TL. genel seviye olarak kabul edilecektir. Kuruluşlar, YPK Kararında belirtildiği üzere, 2002 yılı yatırım ödenek tekliflerini, 2001 yılında ek bütçe ile verilen ödenekleri dikkate almadan 2001 yılı başlangıç ödeneklerinin en fazla yüzde 45 oranında artırılması ile bulunacak kuruluş ve sektör tavanı içinde kalmak üzere 2002 yılı fiyatlarıyla hazırlayacaklardır.

4. Kuruluşlar, 2002 yılı yatırım tekliflerini tavan içinde hazırlarken, acil ve çok zorlu haller dışında gerçekleştirilmesi bir yıldan fazla sürecek yeni proje teklifinde kesinlikle bulunmayacaklardır. Kuruluşlar, çok zorlu hallerde yapacakları yeni proje tekliflerini sağlıklı yapılabirlik etüdülerine dayandıracaklar, yıllık proje tekliflerinde ise mevcut tasarruf genelgelemlerini de dikkate alarak azami ölçüde seçici olacaklardır.

5. Çok zorlu hallerde teklif edilecek yeni projelerin teknik, finansal, ekonomik ve sosyal gereksinim, yapılabirliğinin, önceliğinin ve çevreye etkilerinin ilgili etüdüler ile belirlenmiş olması ve bu etüdülerin DPT Müsteşarlığı'na iletilerek değerlendirilmiş olması zorunludur.

Kesin projeye dayandırılmak şartıyla hazırlanacak Fizibilite Etüdü ve Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Olumlu Belgesi bulunmayan yeni projeler yatırım programına teklif edilmeyecektir. Yeni proje tekliflerinde Ulusal Çevre Stratejisi ve Eylem Planı da dikkate alınacaktır. Fizibilite etüdülerinin DPT tarafından yeterlilik ve ulusal ekonomi açısından değerlendirilmesi en az 2 ay süreyi gerektirmektedir. Nitelik olarak yeterli görülmeyen fizibilite etüdülerinin kuruluş tarafından revize edilerek DPT'ce yeniden değerlendirilmesinin alacağı süre de gözönünde bulundurularak fizibilite etüdülerinin, projenin başlatılmasının düşünüldüğü yatırım programı döneminden en az 6 ay önce DPT'ye iletilmesi gerekmektedir.

6. Kuruluşlar, VIII. Planda öngörülen fiziki hedefler, YPK Kararında verilen yatırım tavanları ve proje öncelikleri çerçevesinde 2002 yılında gerçekleştirebilecekleri fiziki hedeflerin boyutunu ve maliyetini belirleyecekler ve yatırım teklifleri ile birlikte DPT'ye göndereceklerdir.

7. 2002 Yılı Yatırım Programı için güvenlik nedeni ve işin yürütülmesi açısından mutlak zorunluluk bulunması hali dışında yeni lojman, memur evi, kamp, kreş, misafirhane,

hizmet binası, lojmanlı hizmet binası ve sosyal tesis yatırımı teklif edilmeyecektir. Büyük projelerin içinde yer alan lojmanlar ve hizmet binaları o projenin alt bölümü olarak ayrıca belirtilecektir. Lojman yatırım ve kamulaştırma teklifleri her bir konutun kullanılabilir sahası 100 m²'yi aşmayacak şekilde hazırlanacaktır.

8. 2002 yılında kuruluşlar kaynağı ne olursa olsun, ambulans, itfaiye aracı gibi sağlık, savunma, güvenlik ve iş koşulları açısından özel öneme sahip taşıtlar dışında taşıt alım teklifinde bulunmayacaklardır. Kuruluşlar, Başbakanlığın 2001/23 sayılı Genelgesinde belirtildiği üzere, taşıt sayılarının personel sayıları ile uyumlu olmalarına riayet edecekler ve bu sınırları aşan ek taşıt talebinde kesinlikle bulunmayacaklardır.

9. Kuruluşlar, "yeni işler", "acil işler", "müteahhit nam ve hesabına yapılan işler" gibi genel adlarla yatırım teklifinde bulunmayacaklardır. Cari nitelikteki harcamalar, arsa ve bina alımı, projelerin kredi anapara geri ödemeleri ve işletme dönemi faiz ödemeleri gibi yatırım tanımına uymayan harcamalar ile fiyat farkları ve keşif artışları gibi harcama kalemlerine yatırım ödenek tekliflerinde yer verilmeyecektir.

Halen yatırım programında yer alan ancak cari harcama niteliğindeki olup, sabit sermaye yatırımı tanımına uymayan projeler 2002 Yılı Yatırım Programından çıkarılacaktır.

Kuruluşlar, projenin yürütülmesi sırasında ortaya çıkan haberleşme, akaryakıt, malzeme alımları vb. harcamalarının projeyi ilgilendiren kısmı için ödenek talebinde bulunacaklar, diğer hizmetlerini ifa ederken ihtiyaç duyacakları bu tür cari nitelikteki harcamalarını proje kapsamına dahil etmeyeceklerdir.

Yatırımlarla bağlantılı kamulaştırma teklifleri, yatırım ödenek tekliflerine dahil edilmeyecek, Tablo: 12'ye uygun olarak ayrıca verilecektir.

10. Kuruluşlar, dış kredi ile yürüttükleri projelerde iç para ve dış kredi ödenek tekliflerini tavan içinde kalmak kaydıyla önercekler, yıl içi ödenek revizyonlarını asgari seviyeye indirecek tedbirleri alacaklardır.

11. Teknik işbirliği kapsamında sağlanan yardımlardan yararlandırılması düşünülen projelerin yatırım programında yer alması zorunludur.

12. Yatırım projelerinin gerçekleştirilmesinde Yap-İşlet-Devret, Yap-İşlet ve benzeri modellere ağırlık verilecektir.

13. Kuruluşlar bir sektör, alt sektör veya toplu proje kapsamında yürütülecek projelerin doğru seçilmesine, önceliklendirilmesine ve yönlendirilmesine imkan sağlayacak master plan veya etüdüler ile ilgili yeni proje veya güncelleştirme tekliflerini de DPT Müsteşarlığı'na göndereceklerdir.

14. Kuruluşlar yatırım tekliflerini DPT Müsteşarlığı'na proje dökümünü belirleyerek göndereceklerdir. Program Kararnameleri gereğince detay programları, yatırım programının yayımlanmasını müteakip ilgili Bakan onayıyla veya DPT Müsteşarlığının görüşü üzerine daha sonra kesinlik kazanan projeler de dahil olmak üzere toplu projelerin ayrıntısındaki bütün projelerin dökümü yapılarak DPT Müsteşarlığına gönderilecektir. Birden fazla ili kapsayan ödeneği toplu verilmiş projelerin yatırım tekliflerinde il bazındaki ödenek dağılımları ayrı ayrı gösterilecektir.

15. Özelleştirme kapsamında bulunan kuruluşlar yatırım tekliflerini Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na

göndereceklerdir. Söz konusu teklifler, İdare'nin özelleştirme programına uygunluk açısından yapacağı değerlendirmeye sonucunda Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından DPT Müsteşarlığı'na iletilecektir.

16. Kuruluşlar, mevcut sorunları ile ilgili açıklayıcı bilgileri ve 2002 Yılı Programında yer almasını öngördükleri politika, hukuki ve kurumsal düzenlemelerle ilgili tedbir önerilerini yatırım teklifleri ile birlikte göndereceklerdir.

17. Valilikler, 2002 Yılı Programı ile ilgili gördükleri önemli hususları DPT Müsteşarlığı'na, kamu kuruluşlarının yatırım projeleri ile ilgili tekliflerini ise doğrudan ilgili yatırımcı kuruluşa iletceklerdir.

18. Sosyal amaçlı yatırımlarla, hizmet sektörlerine ait bina yatırımlarında arsası sağlanmamış projeler kesinlikle teklif edilmeyecektir.

19. Yatırım programına ait bilgiler, 2002 yılı verilerine uygun olarak kuruluşların en son değerlendirmelerini yansıtacak, kuruluşlar 2002 yılı için yatırım kalemlerini yıl içinde ödenek aşımı olmayacak şekilde gerçekçi olarak tespit edeceklerdir.

20. 2002 Yılı Yatırım Programı tekliflerinin DPT Müsteşarlığı'na yapılacak ön değerlendirmesinden sonra kuruluşların yetkili üst düzey temsilcileri ile proje düzeyinde görüşmeler düzenlenecektir. Kuruluşlar devam eden önemli projelerin uygulama durumlarını, darboğazlarını, yeni yatırım projelerinin gerekçelerini ve değerlendirmeye ışık tutacak ayrıntılı bilgileri verecek şekilde görüşmelere katılacaklardır.

Yatırım ödenekleri ile cari hizmet ödenekleri arasında gerekli uyumu sağlayabilmek için yatırım ödenek tekliflerinin Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'nda görüşülmesi sırasında Devlet Bütçe Uzmanları; cari hizmet ve transfer ödenek tekliflerinin Maliye Bakanlığı'nda görüşülmesi sırasında da Devlet Planlama Teşkilatı Uzmanları gözlemci olarak hazır bulunacaklardır. Bu ilkeye titizlikle uyulacak, kuruluşların bütçe görüşme takvimleri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Maliye Bakanlığı-Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü arasında müştereken belirlenecektir.

Sektörel Öncelikler

21. 2002 Yılı Yatırım Programı'nda ekonomik ve sosyal altyapı yatırımlarına öncelik vermeye devam edilecektir. 2002 yılı kamu yatırım tahsislerinde eğitim, sağlık, teknoloji altyapısı, enerji, sulama, kentsel altyapı yatırımlarına ve ulaştırma alt sektörleri arasında dengeyi sağlayıcı yatırımlara, bölgesel gelişim stratejileri dikkate alınarak öncelik verilecektir.

Bölgesel Öncelikler

22. Yatırım tahsislerinde Kalkınmada Öncelikli Yörelere kalkınmasına hız kazandırıcı ekonomik ve sosyal altyapı yatırımları ile istihdam ağırlıklı projelere öncelik verilecektir. Bu kapsamda özellikle Güneydoğu Anadolu Projesi Ana Planı (GAP), Doğu Anadolu Projesi Ana Planı (DAP), Doğu Karadeniz Bölgesel Gelişme Planı (DOKAP) ve Zonguldak, Bartın, Karabük (ZBK) Bölgesel Gelişme raporlarında öngörülen projelere öncelik verilecektir.

23. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin kalkınmasına yönelik olarak 2001/10 sayılı Başbakanlık Genelgesi gereği olarak DPT Müsteşarlığının koordinatörlüğünde yürütülen çalışmalar neticesinde ortaya

çıkan proje listelerinde yer alan projelere tahsislerde öncelik verilecektir.

Proje Bazında Öncelikler

24. Kuruluşlar, 2002 yılı yatırım tavanları çerçevesinde yapılacak proje bazındaki ödenek tekliflerinde sektörel ve bölgesel önceliklerin yanısıra devam eden projelerden,

- 2002 yılı içinde tamamlanarak ekonomiye kazandırılacak projelere,

- Uygulamasında önemli fiziki gerçekleştirme sağlanmış projelere,

- Yatırım Programında yer alıp, dış finansmanı sağlanarak onaylanmış projelere,

- Başlatılmış bulunan diğer projelerle bağlantılı veya eş zamanlı olarak yürütülmesi ve tamamlanması gereken projelere,

- Afetlerin önlenmesi ve afet hasarlarının telafisine yönelik projelere,

öncelik verilecektir.

Yatırım Programının Rasyonelasyonu

25. Sınırlı kaynaklar ile çok sayıda projeden oluşan bir kamu yatırım programının yürütülmeye çalışılması, kamu yatırımlarının ulusal ekonomiye zamanında kazandırılmasında karşılaşılan temel sorundur. Kamu yatırım programında yeralan proje stokunun ülke finansman imkanları üzerinde oluşturulması nedeniyle öncelikli projelere dahi uygun zamanda yeterli kaynak tahsis edilememekte, yatırımların tamamlanma süreleri uzamakta, ekonomiye maliyetleri artmaktadır. Bu nedenle, yatırım programında yer alan projeler yeniden önceliklendirilerek sektörlerimize özgü durumlar da dikkate alınmak suretiyle kamu yatırım programındaki proje stokunun ortalama tamamlanma süresini yüzde 20 oranında azaltacak gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

26. Kamu projelerinin yeterli ödenek sağlanarak kısa sürede tamamlanması, projelerin gerçekleştirme sürelerinin uzamasından doğan maliyet artışlarının önüne geçilmesi ve bu suretle mevcut kısıtlı kaynakların etkin kullanımı ile projelerin bir an önce ekonomiye kazandırılması hedeflerine dönük olarak, DPT Müsteşarlığı tarafından yatırımcı kamu kuruluşları ile işbirliği içinde kamu yatırım programında bir rasyonelleştirme faaliyeti yürütülecek ve bu çalışma 2002 Yılı Yatırım Programı hazırlama sürecinde sonuçlandırılacaktır.

27. Bu çerçevede Kuruluşlar, yukarıdaki sektörel, bölgesel ve proje önceliklerini göz önünde bulundurarak;

- a) Yatırım programında devam eden projelerini (toplu projelerin detayındaki alt projeler dahil) gözden geçirecek, yapılabiliği devam eden birinci derecede öncelikli projelerini belirleyecek ve verilen kuruluş tavanı içinde kalarak ödeneklerini öncelikle bu projelerine ayıracak ve DPT Müsteşarlığına teklif edeceklerdir.

- b) Yatırım programlarında yer alan ve yapılabiliği devam eden ancak ivedi olmayan projelerini (toplu projelerin detayındaki alt projeler dahil) ikinci derecede öncelikli proje paketi olarak daha sonraki yıllarda devam ettirilmek üzere iz ödenekle DPT Müsteşarlığına teklif edeceklerdir.

c) Hem önceliğini hem de yapılabilirliğini yitirmiş projelerini (toplu projelerin detayındaki alt projeler dahil) belirleyerek bir liste halinde gerekçeleri ile birlikte yatırım programından çıkarılmak üzere DPT Müsteşarlığına bildirecekler ve bu tür projeler için ödenek teklifinde bulunmayacaklardır.

Bu çerçevede özellikle, yatırım programına geçmiş yıllarda alınmış bulunan projelerden VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda yer alan hedef ve politikalarla uyumlu olmayan, yatırımcı kuruluş açısından önemini ve yapılabilirliğini (teknik, finansal, ekonomik, sosyal ve çevresel) yitirmiş, başlama yılı ile orantılı olarak fiziki gerçekleşmesi çok düşük kalmış, arsa temini ve kamulaştırması kısa vadede tamamlanamayacak, sorunlu projeler yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

28. DPT Müsteşarlığı, kuruluş tekliflerini de dikkate alarak 2001 Yılı Yatırım Programında yer alıp 2002 Yılı Yatırım Programından çıkarılacak projelerin listesini Yüksek Planlama Kurulu'na sunacaktır.

29. Yapılacak rasyonelleştirme faaliyeti çerçevesinde yatırım programındaki proje stokunun üç proje demeti halinde sınıflandırılmasında kuruluşlar, yukarıdaki genel sektör, bölge ve proje önceliklerinin yanısıra aşağıdaki alt sektör ve konu bazındaki kriter ve öncelikleri dikkate alacaklardır.

. Tarım/Sulama sektöründe; DSİ Genel Müdürlüğü'nün yatırım programında yeralan projelerinden 2002 yılında bitirilecek Büyük Su İşleri (BSİ) ve Küçük Su İşleri (KSI) projeleri, depolaması tamamlanmış veya ilerlemiş BSİ projeleri, depolaması tamamlanma aşamasında olup sulaması devam eden BSİ projeleri, 2002 yılında tamamlanacak baraj ve göletler, 2002 yılında yapılması gereklilik arz eden taşkın, taşkın-rusubat ve drenaj amaçlı BSİ ve KSI projeleri, göleti bitmiş ve/veya göleti tamamlanma aşamasına gelmiş göletli sulama projeleri, tamamlanma aşamasına gelmiş ve/veya belirli bir aşama kaydetmiş yerüstü sulama (YÜS) ve yeraltı sulama (YAS) projeleri, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile entegre yürütülmesi gereken YAS projeleri, teknik, güvenlik ve geri kalmışlık açısından yapımına devam edilmesi önem arz eden projeler, etüd-plan-proje, drenaj ve bakım-onarım, satın almalar, diğer giderler, yılı içinde bitmeyen işler, doğal afetler ve taşkın hasarları vb. projeler kapsamında 2002 yılında yürütülmesi zorunluluk arz eden işler birinci derecede öncelikli projeler olarak değerlendirilecektir.

Yatırım programında ihaleli olarak yer almakla beraber, henüz inşaatına başlanmamış projeler, yatırım programında inşaatı devam eden projelerden henüz inşaatı başlangıç aşamasında olan, kısıtlı ödenek tahsisi nedeniyle 2001 yılında harcama yapılmayan, yatırımın geldiği seviye itibarıyla inşaatın 2002 sonrasına ertelenmesi mümkün olan veya çok maksatlı BSİ projelerinden sulaması henüz ihale edilmemiş veya sulaması başlangıç aşamasında olan projeler, yatırım programında dış kredili olarak ihale edilmesi öngörülmesi ancak 2001 sonu itibarıyla dış kredisi temin edilmemiş projeler ikinci derecede öncelikli projeler olarak yatırım programına iz ödenekle teklif edilecektir.

2001 Yılı Yatırım Programında iz ödenekle yer alan ve/veya ihale edilmemiş projeler, yatırım programında inşaatı devam eden projeler kapsamında yer almakla beraber teknik ve/veya ekonomik açıdan (su kaynağı yetersizliği olan, önemli zemin problemleri görülen, yetersiz fizibilite etüdü yapılmış olan, ÇED'i olumsuz çıkan vb.)

yapılabilirliğini yitirmiş projeler yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün;

- Yeraltı suyu sulamalarında; (a) kuyusu açılmış; ENH, trafosu tesis edilmiş; pompası temin edilmiş, devam eden yeraltı suyu sulamaları ve (b) kuyusu açılmış; ENH, trafosu tesis edilme; pompası temin edilme aşamasındaki yeraltı suyu sulamaları,

- Yerüstü suyu sulamalarında; (a) su çevirme ve diğer gerekli tesisleri tamamlanmış, devam eden yerüstü suyu sulamaları, (b) su çevirme ve diğer gerekli tesisleri ile sulama şebekesi devam eden yerüstü suyu sulamaları, (c) dış finansman desteğiyle yürütülen yerüstü suyu sulamaları ve (d) su çevirme ve diğer gerekli tesisleri devam eden, sulama şebekesine başlanmamış yerüstü suyu sulamaları.

- Gölet sulamalarında; (a) göleti tamamlanmış, sulama şebekesi devam eden gölet sulamaları, (b) göleti ve sulama şebekesi devam eden gölet sulamaları ve (c) göleti devam eden, sulama şebekesine başlanmamış gölet sulamaları,

- Toprak muhafaza işlerinde; (a) dış finansman desteğiyle yürütülen toprak muhafaza işleri ve (b) devam eden ve 2001 yılı sonuna kadar yatırıma başlanmış olacak toprak muhafaza işleri,

- Hayvan içmesuyu göletlerinde; (a) dış finansman desteğiyle yürütülen hayvan içmesuyu göletleri, (b) Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer alan hayvan içmesuyu göletleri ve (c) diğer Bölgelerde yer alan birinci derecede öncelikli hayvan içmesuyu göletleri,

- Arazi toplulaştırma işlerinde; (a) devam eden diğer projelerle bağlantılı ve eş zamanlı yürütülmesi gerekli arazi toplulaştırma işleri ve (b) devam eden ve 2001 yılı sonuna kadar yatırıma başlanmış olacak arazi toplulaştırma işleri,

- Drenaj ve tarla içi geliştirme hizmetlerinde; (a) devam eden diğer projelerle bağlantılı ve eş zamanlı yürütülmesi gerekli drenaj ve tarla içi geliştirme hizmetleri ve (b) devam eden ve 2001 yılı sonuna kadar yatırıma başlanmış olacak drenaj ve tarla içi geliştirme hizmetleri,

- Drenaj ve toprak ıslahı işlerinde; devam eden ve 2001 yılı sonuna kadar yatırıma başlanmış olacak drenaj ve toprak ıslahı işleri, birinci derecede öncelikli projeler olarak yatırım programına teklif edilecektir. Ayrıca, yukarıda açıklanan yatırım faaliyetleri dışında kalmakla birlikte bu faaliyetlerin ayrılmaz bir parçası olan etüd-proje, araştırma, bakım-onarım, akaryakıt ve madeni yağ, makine-teçhizat ve yedek parça karakteristiğindeki projeler ve diğer işletme giderleri, bu projeler için teklif edilecek ödenekler titizlikle belirlenmek kaydıyla birinci derecede öncelikli projeler olarak nitelendirilecektir.

Birinci derecede öncelik kriterleri dışında kalan ve 2001 yılı sonuna kadar ihale edilerek yatırıma başlanmamış olacak global proje detayları ikinci derecede öncelikli projeler olarak nitelendirilecek ve yatırım programına iz ödenekle teklif edilecektir.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün teknik ve ekonomik olarak öncelik ve yapılabilirliğini yitirdiğini belirlediği; örneğin, su tablasının aşırı alçaldığı yeraltı suyu sulamaları, sulama sahasının tarım amacı dışında kullanılmaya başlandığı yerüstü suyu sulamaları, ortaya çıkan jeolojik yapının imkan vermediği gölet ve sulamaları,

arazi sahiplerinin karar değiştirdiği arazi toplulaştırma işleri, arazi sahiplerinin katılmadığı toprak ıslahı işleri, vb. projeler yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

. Tarım/Su Ürünleri sektöründe; DLHİ Genel Müdürlüğü'nün yatırım programında fiziki gerçekleşmesi yüzde 75'in üzerinde olan balıkçı barınakları projelerine ödenek tekliflerinde birinci derecede öncelik verilecektir. Fiziki gerçekleşmesi yüzde 50-75 arasında olan balıkçı barınakları projelerine ödenek teklifi yapılırken, bölgedeki balıkçı barınağı ve tekne sayısı dikkate alınarak projeler kendi içinde önceliklendirilecektir. İhale edilmiş olmakla beraber fiziki gerçekleşmesi yüzde 50'nin altında olan balıkçı barınakları projeleri yatırım programına iz bedelle teklif edilecektir. 2001 yılı Yatırım Programında iz bedelle yer alarak henüz ihale edilmemiş projelerden yatırım programına alındığı tarihten itibaren hiç bir harcama yapılmamış olan balıkçı barınakları projeleri yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

. Madencilik sektöründe; üretimin idamesine yönelik yıllık projelere, petrol, doğalgaz ve jeotermal kaynakların aranmasına yönelik projeler ve yurtiçi arz güvenliğinin sağlanması açısından kritik madenlerin aranmasına yönelik projelere birinci derecede öncelik verilecektir.

Özelleştirme kapsamındaki ve programındaki kuruluşların acil olmayan işleri ile 2001 Yılı Yatırım Programında yer alan ancak ihalesi yapılmamış projeler ikinci derecede öncelikli projeler olarak iz ödenekle yatırım programına teklif edilecektir.

Fizibilite etüdü uygun olmayan ve yapılabiliği bulunmayan projeler, önceliği bulunmayan inşaat projeleri ve yatırımcı kuruluş açısından önceliğini yitirmiş projeler ise yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

. İmalat sektörlerinde; genel olarak üretimin idamesine yönelik projelere ve AB'ye uyum ve uluslararası yükümlülüklerimiz açısından gerçekleştirilmesi gerekli olan projelere birinci derecede öncelik verilecektir.

Özelleştirme kapsamındaki ve programındaki kuruluşların acil olmayan işleri, 2001 Yılı Yatırım Programında yer alan, yapılabiliği devam eden, ancak ihalesi yapılmamış darboğaz giderme, modernizasyon ve rehabilitasyon projeleri ise ikinci derecede öncelikli projeler olarak iz ödenekle yatırım programına teklif edilecektir.

Fizibilite etüdü uygun olmayan ve yapılabiliği bulunmayan projeler, önceliği bulunmayan inşaat projeleri, kamunun imalat sanayiinden çekilmekte olması ve/veya özel sektörün aynı konuda faaliyette bulunması nedeniyle önceliğini yitirmiş projeler ve yatırımcı kuruluş açısından önceliğini yitirmiş projeler ise yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

. Ulaştırma/Otoyol sektöründe; mevcut otoyol sisteminin korunmasını ve etkin kullanımı sağlayacak; üstyapı iyileştirme, trafik güvenliği, köprü ve viyadüklerin onarımı, bakım hizmetleri makina ve ekipman alımı, ücret toplama ve haberleşme sisteminin iyileştirilmesi ve bağlantı yollarının tamamlanmasına yönelik projelere öncelik verilecektir.

Yüzde 75'inden fazlası tamamlanarak bitme aşamasına getirilen otoyol projeleri ile mevcut otoyol sistemi üzerinde yapımı devam eden, tamamlayıcı özelliğe sahip otoyol kesimleri, ana güzergahlardaki çevre yolu projeleri ile GAP Bölgesi'nin Mersin ve İskenderun limanlarına bağlantısını

sağlamak üzere başlatılan projeler dizimi içerisinde, dış kredi durumları göz önünde tutularak ödenek teklifleri yapılacak, yeni iş başlatılmayacaktır.

. Ulaştırma/Karayolu sektöründe; Karayollarında trafik güvenliği ile ilgili yatırımlarda Dünya Bankası kredisi ile gerçekleştirilmekte olan KİTGi projesine gerekli ödenek teklifi yapılacak, ağırlık kontrol hizmetlerinin etkinleştirilmesine yönelik teçhizat ve donanımların sağlanmasına öncelik verilecektir.

Devlet ve İl yolları ile ilgili ödenek tekliflerinde, Ankara-Samsun-Sarp, Antalya-Alanya, Yalova-Bursa-İzmir, Sivrihisar-Afyon-İzmir, Adapazarı-Bozüyük, Afyon-Dinar-Denizli, Bala Ayrımı-Ereğli Ayrımı güzergahlarında yer alan bölünmüş yol projeleri ile bitümlü sıcak karışım kaplama (BSK) ve köprü yapım-onarımlarına öncelik verilecektir.

Karayolları Genel Müdürlüğü'nün makina parkında genişlemeye gidilmeyecek, bakım-onarım hizmetlerinin Plan hedefleri doğrultusunda ihaleli olarak yaptırılması benimsenecektir.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Köy Yolları Yapımı Projesi kapsamında asfalt yapımı ve stabilize yol yapımı projeleri ile Grup Yolları ve Yeni Asfalt Yapımı projelerine öncelik verilecektir.

. Ulaştırma/Demiryolu sektöründe; altyapı yatırımcısı ve işletici kuruluş projelerinin birbirleriyle ve Plan hedefleri ile uyumlu ve tamamlayıcı nitelikte olmasına özen gösterilecektir. Yapımı devam eden altyapı projeleriyle, Türkiye'nin uluslararası ilişki ve hedeflerinde stratejik öneme sahip ve transit demiryolu taşımacılığına yönelik altyapı projelerine, mevcut demiryolu şebekesinin etkin kullanımını sağlamak üzere yol yenileme ve araç modernizasyonu projelerine, sisteme erişimi artırıcı projelerle, sektörünün yeniden yapılandırılmasında öncül rol oynayacak, işletici kuruluşun kamuya getirdiği mali yükü hafifletmeye dönük projelere öncelik verilecektir.

. Ulaştırma/Denizyolu sektöründe; doğal afetten doğan zararların telafisine yönelik işler ile, büyük oranda fiziki gerçekleşmesi sağlanmış, 2002 yılı içerisinde tamamlanması öngörülen, stratejik hedeflerle uyumlu projelere öncelik verilecektir.

. Ulaştırma/Havayolu sektöründe; Plan hedefleri ve ulaştırma sektörü içinde diğer projelerle uyumlu ve tamamlayıcı projelere öncelik verilecektir.

. Ulaştırma/Boruhattı sektöründe; sanayi kullanım potansiyeli yüksek, çevre sorunları bulunan ve nüfus yoğunluğu fazla yörelere erişime öncelik verilecektir. Anlaşmalarla yıllık bazda alınması taahhüt edilen doğal gaz miktarlarının kontrat şartlarına uygun alınmasını sağlamak için doğal gaz iletim ve dağıtım yatırımlarının eş zamanlı olarak yürütülmesi ve termininde bitirilmesi için bu mahiyetteki projelere ödenek tahsisinde önem verilecektir. Dış kredi finansmanına muhtaç yüksek maliyetli ana iletim hattı projelerinin dışındaki yatırımların zamanında bitirilebilmesi amacıyla bu projelere ödenek tahsisinde öz kaynak imkanları kullanılacaktır.

. Ulaştırma/Haberleşme sektöründe; posta hizmetlerinde etkinliği, sürati ve güveni artırıcı otomasyon, mekanizasyon ile bilgi ve iletişim teknolojisi ağırlıklı projelere öncelik verilecektir.

TRT'nin teknolojik altyapısının yenilenmesine yönelik projelere öncelik verilecek, stüdyo, sosyal tesis gibi yeni inşaat işleri başlatılmayacaktır.

. Enerji sektöründe; enerji arz-talep analizlerine dayanan, Türkiye'nin genel enerji ihtiyaç projeksiyonuna uygun olarak hazırlanmış ve elektrik piyasasını özelleştirmeyi hedef alan Elektrik Piyasası Kanunu'nun ortaya koyduğu esaslara uygun, güvenilir hammadde kaynaklarına ve erken geri dönüş oranına sahip projelerle, gerçekleştirilmesi diğer projelerin hayata geçirilmesinin ön şartı niteliğinde olan veya bunların kapasite/verimini artıracak olan projelere, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına dayanan projelere öncelik verilecektir.

. Turizm sektöründe; mevcut sistemin korunmasını ve etkin kullanımını sağlamak amacıyla atıksu arıtma tesisleri, derin deniz deşarjları, katı atıkların imhası, temiz su gereksinmelerini karşılamaya yönelik yatırımların ivedilikle tamamlanmasına öncelik verilecektir.

. Konut sektöründe; yatırım programında devam eden projelerden Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde yürütülen projelere öncelik verilecektir.

. Eğitim/İlk, Orta ve Mesleki Eğitim sektörlerinde; yeni teklif edilecek projelerde, okul türü itibarıyla ülke genelindeki okul (derslik) başına düşen öğrenci sayısı ile okulun yapılacağı bölgedeki (il-ilçe) okul (derslik) başına düşen öğrenci sayısı dikkate alınacaktır.

Yatırım tekliflerinde fiziki gerçekleşmesi yüzde 75 ve daha üzerinde olan projeler ile 2002 yılında bitirilecek projelere öncelik verilecektir. Göç alan İstanbul, İzmir, Ankara, Adana, Mersin, Diyarbakır, Şanlıurfa, Gaziantep illerinde ve Deprem Bölgesi'nde yer alan illerde fiziki gerçekleşmesi yüzde 50 ve daha üzerinde olan projelerin 2002 yılında bitirilmesine öncelik verilecektir. Bu kapsama girmeyen projelerde ödenek teklifi fiziki gerçekleşmesinin yüksekliği esas alınarak belirlenecektir. Zorunlu haller dışında özel projelere ve özel imalata yer verilmeyecektir. Yatırım programında özel proje olarak devam eden projelerden, öğretim binaları dışında yer alan, spor salonu, yüzme havuzu, lojman gibi eğitim- öğretim hizmetini aksatmayacak olan üniteler iz bedeli ile teklif edilecek, öğretim binaları tamamlanmamış olanlar için ise sadece öğretim binasının tamamlanması için gerekli olan ödenek talebinde bulunulacaktır.

. Eğitim/Yüksek Öğrenim sektöründe; devam eden projelerden 2002 yılında tamamlanarak hizmete alınabilecek projelere, fiziki gerçekleşmesi yüzde 75'in üzerinde olan projelere ve afet hasarlarının telafisine yönelik olarak başlatılmış projelere ödenek tekliflerinde birinci derecede öncelik verilecektir.

Başta rektörlük binası olmak üzere idari binalarla ilgili projelerden 2002 yılında bitecek olanlar dışındaki projeler; eğitim ve öğretim faaliyetine açılmış ancak yeterli öğrenci ve öğretim elemanı bulunmayan eğitim birimlerine ait inşaat projeleri; kampüs ve/veya meskun alan dışında inşaatına başlanan ancak altyapı (elektrik, su, telefon, kanalizasyon, ulaşım, çevre düzenlemesi v.s) bulunmaması nedeniyle yatırım ve işletme maliyeti yüksek olacak olan projeler; enstitü, uygulama ve araştırma merkezleri ve birimleri (örneğin uygulama otelleri), kongre merkezleri, konferans salonlarına ait projelerden 2002 yılında tamamlanabilecek olanlar hariç diğerler projeler; uzun vadeli ihtiyaçlara göre projelendirilmiş ancak kısmen tamamlanarak hizmete açılmış ya da tamamlanan kısmı (veya blokları) mevcut öğrenci ve öğretim elemanları için kısa vadede yeterli olan projeler; kamu kurum ve kuruluşlarına ait binalarda tahsis ya da kiralama suretiyle faaliyetlerine devam eden eğitim birimlerine ait projeler ikinci derecede öncelikli projeler olarak yatırım programına

iz ödenekle teklif edilecektir. Modüler tarzda projelendirilmemiş olan projeler, modüler tarzda inşa edilebilir hale getirilecektir.

Faaliyete geçmemiş olan eğitim birimlerine ait projeler; 1992 yılından önce yatırım programına alınmış olmasına rağmen fiziki gerçekleşmesi temel ya da su basmanı seviyesinde bulunan projeler, tamamlanan kısım itibarıyla yeterli projeler, son üç yıl içerisinde ihale edilmemiş veya ihale edilmiş olmasına rağmen fiziki gerçekleştirilme kaydetmemiş projeler ile sosyal tesis ve lojman projeleri yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

. Eğitim/Kültür sektöründe; Kültür Bakanlığının yatırım programında yer alan projelerinden; yapımı devam etmekte olan İl Kültür Merkezleri, İl Halk Kütüphaneleri ile Ankara Kongre ve Kültür Merkezi, Ankara Kültür Merkezi Konser Salonu, Eski Eser Anarımları (Anıt, Müze, Saray, Örenyeri, Kale, Sur, Dini Mimari Örnekleri Onarım, Restorasyon Çevre Düzenlemesi) ve Yurt Dışında Bulunan Eski Türk Eserlerinin Bakım, Onarım ve Restorasyonu projelerine öncelik verilecektir. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün yatırım programında yer alan projelerinden vakıf eski eser onarımları ile vakıf eski eserlerinin envanterinin çıkarılması projelerine öncelik verilecektir. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun yatırım programında yer alan projelerinden sırasıyla Etimolojik Sözlük (Türkçe Köken Bilgisi) Hazırlanması ve Yurt Dışındaki Tarihi Türk Eserlerinin Tespiti projelerine öncelik verilecektir.

. Eğitim/Beden Eğitimi ve Spor sektöründe; 2002 yılında veya kısa sürede tamamlanabilecek, fiziki gerçekleşmesi yüzde 75'in üzerinde olan, bölge, nüfus, sporcu sayısı, yaygın spor talebi, bölgedeki mevcut spor tesisleri, çok amaçlı spor tesisi olması v.b. faktörleri dikkate alan projelere; Kalkınmada Öncelikli Yörelere olup fiziki gerçekleşmesi yüzde 50'nin üzerinde olan ve kısa sürede tamamlanabilecek projelere ve ülkemizde düzenlenecek olan spor organizasyonlarında kullanılacak tesislerin onarım ve ikmalini gerektiren projelere birinci derecede öncelik verilecektir.

Muhtelif yıllarda yatırım programına alınmış, halen ihaleleri yapılamamış veya yeterli ödenek tahsis edilemediği için inşaatları sürdürülemeyen projeler iz ödenek ile yatırım programına teklif edilecektir. Yapılabilirliğini ve önceliğini kaybetmiş olan projeler ise programdan çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

. Sağlık sektöründe; 2002 yılında inşaatın tamamı bitmemekle birlikte hizmete alınabilecek modüler projeler, fiziki gerçekleşmesi yüksek olan ve büyük şehirlerdeki sağlık yapıları, fiziki gerçekleşmesi yüksek olmamakla birlikte, koruyucu ve ilk basamak sağlık hizmet birimleri ile hizmet açığı bulunan özel dal hastaneleri inşaatları, hizmet ihtiyacı nedeniyle kapasite artırmaya yönelik ek inşaatlar ve onarımlar, ilk ve acil yardım merkezleri inşaat projeleri, inşaatı tamamlanan birimlerin donanım ihtiyaçları ile ilgili projeler, afet bölgesindeki sağlık altyapı projeleri, Avrupa Birliğine uyum amaçlı projeler, bölgesel farklılıkları azaltıcı mahiyetteki ve dağılım dengesini olumlu etkileyebilecek nitelikteki sağlık hizmet birimleri ile ilgili projeler, Araştırma, eğitim ve referans hastaneleri inşaatları (Üniversite, SSK Başkanlığı ve Sağlık Bakanlığına ait), yatak kapasite kullanımı yüksek olan hastanelerin bulunduğu illerde hizmet açığını tamamlamaya yönelik projeler, dış kredisi sağlanmış veya sağlanmak üzere olan projeler birinci derecede öncelikli projeler olarak dikkate alınacaktır.

Fiziki gerçekleşmesi düşük olmakla birlikte sağlık hizmetlerinin karşılanması açısından yapılmasında veya

tamamlanmasında zaruret olan sağlık birimleri inşaatları, makina ve teçhizat ve onarımları ile ilgili projeler, yatak kapasite kullanım oranı %50'nin altında olan illerdeki projeler İkinci Derecede öncelikli projeler olarak yatırım programında iz ödenekle yer almak üzere teklif edilecektir.

Çok düşük kapasiteyle kullanılan ve etkinliğini kaybetmiş hastanelerin bulunduğu illerdeki henüz inşaatı başlamamış hastane projeleri, çevresinde düşük kapasiteyle kullanılan sağlık birimlerinin mevcudiyetine rağmen aynı mahalde bulunan mükerrerliği ve israfa yol açabilecek nitelikteki projeler yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

. Diğer Kamu Hizmetleri/Genel İdare sektöründe; İdari Hizmet Binası projelerinde fiziki gerçekleşme oranı yüzde 75'in üzerinde olan projelere öncelik verilecek, ödeneklerin dağıtımında bu husus göz önünde bulundurulacaktır.

Sektör kapsamında yürütülen otomasyon projeleri birbirleriyle koordinasyon içerisinde yürütülecek; veri tabanı, bilgisayar altyapısı ve işlev bakımından benzerlik gösteren ve ortak yönleri bulunan projelerin birbirleriyle bütünlük içerisinde gerçekleştirilmesi için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

Geçmiş yatırım programlarında iz bedel ile yer alıp yapımına başlanamayan ve arsası temin edilmemiş projeler yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

. Diğer Kamu Hizmetleri/ Güvenlik Hizmetleri sektöründe; programda yer alıp henüz ihale edilmemiş olan projelerden, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri, Metropolitan yerleşim alanları ve üç büyük ilde yer alan hizmet binaları projeleri ile teknik hizmet kapasitesi tesisi amaçlı bina inşaat projelerine öncelik verilecektir.

. Diğer Kamu Hizmetleri/ İçmesuyu sektöründe; mevcut altyapı tesislerinin talebi karşılama oranı (en düşük orandan en yükseğe doğru sıralanarak), su kaçaklarındaki iyileşme oranı ve 1 m³ içme suyu temininin işletme giderleri dahil ortalama maliyeti (en düşük maliyetten en yüksek maliyete doğru sıralanarak) kriterleri de kullanılarak projeler önceliklendirilecektir. Yürütücü kuruluşu mahalli idareler olan dış kredili içmesuyu projelerinde kredisi son üç yıl içerisinde temin edilememiş olanlar yeniden değerlendirilmek üzere programdan çıkartılacaktır.

. Diğer Kamu Hizmetleri/ Kanalizasyon sektöründe; içmesuyu şebekesi bulunan, salgın hastalıktan etkilenen hasta sayısının toplam nüfusa oranı yüksek olan ve mevcut tesislerin mevcut talepleri karşılama oranı düşük olan projelere öncelik verilecektir. 1 m³ atık suyun bertarafının işletme giderleri dahil ortalama maliyeti (en düşük maliyetten en yüksek maliyete doğru sıralanarak) proje önceliklendirmede kullanılacak kriterlerden biri olacaktır.

Yürütücü kuruluşu mahalli idareler olan dış kredili kanalizasyon projelerinde kredisi son üç yıl içerisinde temin edilememiş olanlar, yeniden değerlendirilmek üzere yatırım programından çıkartılacaktır.

. Diğer Kamu Hizmetleri/ Kırsal Alan Planlaması sektöründe; İskan projelerinde yatırım programında yer alan gecikmiş projelere ve özellikle yerleri kamulaştırılanların iskanına öncelik verilecektir. Köy içmesuyu ve kanalizasyon projelerinde, susuz köylere öncelik verilecektir. Çeşmeli sistemden şebekeli sisteme geçiş projeleri daha sonra öncelik alacaktır. Zorunlu haller dışında (yerleşim yerinin su havzasında yada turizm

bölgesinde bulunması) kanalizasyon sistemi projelere öncelik sıralamasının en sonunda yer verilecektir.

. Diğer Kamu Hizmetleri/ Belediye Hizmetleri Sektöründe; İller Bankası Genel Müdürlüğüne yürütülen katı atık ve jeotermal merkezi ısıtma tesisi projelerine öncelik verilecektir. Belediye dış kredili yatırım projelerinde itfaiye ve acil müdahale aracı alımı ve doğal afetlerle mücadele projeleri gibi kent esenliği ve güvenliği projelerine öncelik tanınacaktır.

. Diğer Kamu Hizmetleri/ Yerleşme-Şehirleşme sektöründe; Projeler, yapıldığı il genelinde devlet kredisiyle yapılmış OSB sayısına, projenin uygulanacağı yerin bölgesel sanayi merkezi olmasına ve projenin bölgesel kalkınma stratejileri ile olan ilişkisine göre ilişkilendirilecektir. Yatırım programında son üç yıldır yer aldığı halde yer seçimi yapılmayan OSB'ler programdan çıkartılacaktır.

. Diğer Kamu Hizmetleri/ Çevre sektöründe; 2002 yılında tamamlanacak projeler, doğal kaynakların etkin kullanımı ve çevresel risklerin belirlenmesine yönelik projeler; uluslararası taahhütler (sözleşme ve protokollerle) nedeniyle devam edilen ve yönetim altyapısını oluşturmaya yönelik projelere (veri tabanı, araştırma, ölçme izleme sistemleri vb) birinci derecede öncelik verilecektir.

İhale edilmiş ve yüzde 50'nin üzerinde harcama yapılmış; Özel Çevre Koruma Alanlarında yapılacak kentsel altyapı (içmesuyu, kanalizasyon, katı atık yönetimi, imar planlama vb) dışındaki uygulama ve araştırma projeleri ise ikinci derecede öncelikli projeler olarak iz ödenekle yatırım programına teklif edilecektir.

1999 yılından önce yatırım programına girmiş olup bir ilerleme kaydedilememiş projeler yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

. Diğer Kamu Hizmetleri/ Esnaf, Sanatkar ve Küçük Sanayi sektöründe; KOSGEB'in Avrupa Birliği projeleri ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının el sanatları projelerine birinci derecede öncelik verilecektir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığının, ihalesi yapılmış ancak henüz ödenek tahsisi yapılmamış KSS projeleri ile KOSGEB'in henüz ödenek tahsisi yapılmamış hizmet merkezi projelerine ikinci derecede öncelik verilerek yatırım programına iz ödenekle teklif edilecektir.

Üye sayısı yetersiz veya kooperatifi dağılmış olan KSS projeleri yatırım programından çıkartılmak üzere teklif edilecektir.

. Diğer Kamu Hizmetleri/ Teknolojik Araştırma Sektöründe; Biyoteknoloji ve gen mühendisliği, yazılım başta olmak üzere bilgi ve iletişim teknolojileri, yeni/ileri malzemeler, uzay bilimi ve teknolojileri, deniz bilimleri, nükleer teknoloji, büyük bilim ve temiz enerji teknolojileri alanlarındaki projeler öncelikli olmak üzere, bölgesel önem taşıyan yeni bilgi, ürün, hizmet ve proses üretmeye yönelik yenilikçi projelere ve üniversite-kamu-sanayi işbirliğine yönelik projelere öncelik verilecektir.

II. HAZIRLAMA ESASLARI

Genel Hususlar

30. Kuruluşlar, 2002 yılı yatırım tekliflerini 2002 yılı fiyatları ile Milyar TL. bazında hazırlayacaklardır. 2001 ve 2002 yılı enflasyon hedefleri dikkate alınarak, gösterge niteliğinde olmak üzere, 2002 yılı kur değeri 1 ABD doları ortalama 1,300,000.- TL. olarak kullanılacaktır.

Bilgisayar alt yapısı imkan veren kuruluşlar 2002 yılı yatırım tekliflerini elektronik ortamda da (disket, e-posta (pydad@dpt.gov.tr)) ulaştıracaklardır.

31. Yatırım teklifleri, "Yatırım Projeleri Listesi" (Tablo:2) ve "2001 Yılı Yatırım Programı" örnek alınarak düzenlenecektir. Proje listelerinde "Etüd-Proje İşleri", "Devam Eden Projeler" ve "Yeni Projeler" ayrımı yapılacaktır, ayrıca her bölüm "2002'de Bitenler" ve "2002'den Sonraya Kalanlar" olarak ayrılacaktır.

32. Tablo: 1'e göre hazırlanan "2002 Yılı Yatırım Teklifleri Özet Tablosu" tekliflerin başında yer alacaktır.

33. Proje listelerinde, 2002 yılı yatırım ödenek teklifinin fonlardan veya diğer ek kaynaklardan karşılanması öngörülen kısmı Tablo: 2'de her proje için toplam ödeneğin altında parantez içinde belirtilecektir. Bu miktarlar 2002 sonrası yatırım harcamalarının tespitinde gözönüne alınacaktır.

34. VIII. Plan'da fiziki hedefleri veya fiziki hedef haline dönüştürülecek politikaları belirlenmiş olan sektörlerde faaliyet gösteren yatırımcı kuruluşlar, VIII. Plan dönemi için öngörülen fiziki hedeflerini ve bunlarla uyumlu kaynak ihtiyaçlarını 2001 yılı yatırım gerçekleşme tahminlerini de gözönünde bulundurarak yıllar itibarıyla Tablo: 3'te belirteceklerdir. Bu bilgiler Tablo: 2 ve 4'te belirtilen projeler ve yatırım ihtiyaçları ile tutarlı olacaktır.

35. Yatırım Programında alt projeleri veya alt harcama kalemleri itibarıyla tatad edilmiş projelerde; her alt kalem için yer, karakteristik, başlama-bitiş tarihi, proje tutarı, 2001 sonuna kadar tahmini harcama, 2002 yatırımı teklifi gibi, bağımsız bir proje için verilen tüm özellikler belirtilmiş olacaktır.

36. Proje tutarı 1 trilyon TL'nin üzerinde olan devam eden projeler ile 2002 yılı yatırım programına teklif edilecek yeni projeler için Tablo: 4 düzenlenecektir. Her kuruluş bulunduğu sektörün özelliğine göre bu tabloları dolduracaktır. Ayrıca, bu kapsamdaki devam eden projelerin uygulama durumları ile ilgili ayrıntılı bilgiler Tablo: 7'de verilecektir.

37. Kuruluşlar, tüm sektörlerde maliyeti 1 trilyon TL'nin üzerinde olan yeni projeler için 2 nüsha fizibilite etüdü ile birlikte "Yatırım Projesi Özet Bilgi Formu"nu (Ek:1) doldurarak DPT Müsteşarlığı'na göndereceklerdir.

38. Ayrıca, proje maliyeti 1 trilyon TL'nin üzerinde olan devam eden projelerden revize edilenler için "Yatırım Projesi Özet Bilgi Formu" (Ek:1) revize değerler ile (2002 fiyatlarıyla) doldurularak DPT Müsteşarlığı'na iletilecektir.

39. 2002 yılı yatırım tekliflerinin değerlendirilmesine yardımcı olmak üzere, 2001 yılı harcama tahmini bilgileri 2001 yılı yatırım programında yer alan tüm projeler için Tablo: 5'de verilecektir. Ayrıca, proje bazında fiziki gerçekleşme durumları ve gerekli görülecek diğer açıklayıcı bilgiler harcama tahminleri ile birlikte DPT Müsteşarlığı'na iletilecektir.

40. Kuruluşlar, Güneydoğu Anadolu Projesi Ana Planı, Doğu Anadolu Projesi Ana Planı, Doğu Karadeniz Bölgesel Gelişme Planı, Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi ve Zonguldak, Bartın, Karabük Bölgesel Gelişme raporları ve Erzurum-Paladöken Kış Sporları Merkezi ve Turizm Master Planı kapsamındaki illerde yer alan projelerini Proje Adının sonuna (GAP), (DAP), (DOKAP), (YHP), (ZBK) ve (EP) kısaltmalarını ekleyerek belirteceklerdir. Birden fazla ili kapsayan projelerde bu bölge ile ilgili büyüklükler elde

edilebilecek şekilde, projelerle ilgili bilgiler il bazında detaylandırılarak verilecektir. Yeni yatırımlar bu bölge için mümkün olduğu ölçüde ayrı projeler olarak teklif edilecektir. (Bakınız Ek: 5 ve Ek: 6)

41. Doğal afetler nedeniyle teklif edilen projelerin toplam büyüklüklerinin tespiti ve ihtiyaçlarının karşılanabilmesi bakımından kuruluşlar bu nitelikteki projelerini genel olarak Proje Adı sonuna (DA) ifadesini ekleyerek bildireceklerdir. Ancak, kuruluşların Marmara ve Bolu-Düzce Depremleri sonrasında hasarları telafisine yönelik projeleri yatırım programında (MD) kısaltması ile yer almıştır. 2002 yılında Yatırım programına teklif edilecek Marmara ve Bolu-Düzce Depremleri ile ilgili projelerin (MD) kısaltması ile gösterimine devam edilecektir:

42. Kuruluşlar, yatırım programında yeralan veya almayan projelerinden Yap-İşlet-Devret, Yap-İşlet ve benzeri modellerle gerçekleştirmeyi düşündüklerini Tablo: 16 ve Tablo: 17'yi doldurarak bildireceklerdir.

Proje Numarası, Adı ve Karakteristiği

43. Devam eden projelerin proje numaraları Resmî Gazete'de yayımlanan "2001 Yılı Yatırım Projeleri" listesine ve sonradan bu listede yapılan düzeltmelere göre yazılacaktır. Yeni projelerin numaraları DPT Müsteşarlığı'nca verilecektir.

44. Yatırım listelerinde "Proje Adı" sütununa ana proje adı yazılacak; yeni proje adları belirlenirken kısa ifadeler kullanılacak, proje adlarının birbirinden ayırdedilebilir olmasına özen gösterilecektir.

45. Projenin üniteleri veya harcama kalemleri ayrıca belirtilecek, bunlara ait parasal değerler parantez içinde gösterilecek ve bu alt bölümler ana projeden ayrı bir proje numarası almayacaktır.

46. Yatırım listesinin "Karakteristik" sütununda üretim konusu olan mal ve hizmetin nitelik ve nicelik olarak tanımı mümkün olduğu ölçüde standart olarak yazılacaktır. Tevsi projeleri için ise mevcut kapasite ve eklenecek yeni kapasite veya proje ile sağlanacak ek hizmet belirtilecektir. Proje karakteristiğinde verilen bilgiler projenin son durumunu yansıtacaktır.

Proje Tutarı, Kümülatif Harcama ve Yatırım Ödeneği Teklifi

47. Tablo: 1,2,4'de yer alan "2001 Sonuna Kadar Tahmini Kümülatif Harcama" ve "Proje Tutarı" 2002 yılı fiyatları ile verilecektir. Bunun için geçmiş yıllara ait harcamalar Tablo: 14'de verilen deflatörlerle 2002 yılı fiyatlarına dönüştürülecektir. Diğer tablolarda yer alan 2002 yılı yatırım ödeneği teklifi ile 2002 yılından sonraki yıllara ait yatırım harcamaları yine 2002 yılı fiyatları ile verilecektir.

Dış Kredi ve Hibe ile Yürütülecek Yatırım Projeleri

48. Proje listelerinde dış para kısmı ikiye ayrılarak dış kredi ve özkaynak ile karşılanacak miktarlar ayrı ayrı belirtilecektir. Tabloların "kredi" kısmında, halen işlemekte olan dış kredilerin kullanım miktarları ve yeni proje tekliflerine ait dış kredilerin muhtemel kullanım miktarları yazılacaktır. Dış kredi kullanımları yatırım tutarlarına mutlaka dahil edilecektir. Teknik işbirliği kapsamındaki yardımlar da dahil olmak üzere hibe şeklinde temin edilen dış finansmanla yapılacak yatırım projeleri teklifte proje ayrıntıları ile yeralacak, hibe miktarı ödenek toplamına dahil edilmeyecek, ancak iç para gereği (KDV, Gümrük Vergisi, harçlar gibi harcamalar için) olan ödenek, toplama dahil edilmiş olarak gösterilecektir.

49. Yatırım programında yer alan projelerde DPT uygun görüşü alınmadan dış kredi işlemleri başlatılmayacaktır. Dış kredi kullanılan projelerin kredi uygulama durumu; dış kredi anlaşması yapılmış, kullanıma hazır duruma gelmiş, fakat henüz kullanımı başlamamış projeler de belirtilerek Tablo: 8'de verilecektir. Bu tabloda, kredileri kullanılmış ve geri ödeme aşaması başlamış olan projeler için 2002 yılında ödenecek olan ana para ile faiz miktarları ilgili satırlarda ayrıca belirtilecektir. Dış kredi aranan projeler için ise Tablo: 9 doldurulacaktır.

50. Dış kredilere ait geçmiş yıl kur farkları 2002 yılı ödenek talebi içinde yer almayacak, yatırımın tamamlanmasından sonra toplam proje tutarına eklenerek sabit kıymetlere dahil edilecektir.

51. Yatırım Programında yer alarak dış kredi ile finansmanı düşünülen projelerin maliyet revizyonları DPT tarafından yapılacaktır. Projelerin gerekli ödenek revizyonları ise dış kredi temin işlemlerinin tamamlanmasından sonra gerçekleştirilecektir.

Finansal Kiralama

52. Finansal kiralama yöntemiyle yapılan yatırımlardan finans tipi (*) kiralamalara yatırım programında yer verilecektir. Finans tipi (satış tipi) kiralamaya konu olan yatırım malının toplam değeri, kiralamanın başlayacağı ilk yılın yatırım programında yıl ödeneği olarak belirtilecektir. Ancak, söz konusu kiralamaya ilişkin olarak daha sonraki yıllarda herhangi bir ödenek gösterilmeyecektir. Finansal kiralamada kuruluşun yatırım bütçesinden kiralamanın başladığı yıl herhangi bir nakdi harcama yapılmamakla birlikte bu gösterimden amaç, o değerinde bir yatırım malının Kuruluş'un sabit sermaye stokuna katılmış olduğunun görülebilmesidir. Faaliyet tipi (**) finansal kiralama yatırımlarına yatırım programlarında yer verilmeyecektir.

Taşıtlar ve İş Makinaları

53. Kuruluşların taşıt alımı teklifleri ayrı ayrı projelerin içinde değil, ancak tek kalemde gösterilecek, karakteristik kısmına "2002 Yılı Tahmini Taşıt Alım Bedelleri Listesi" esas alınarak, karşılığında yer alan sıra numarası ve fiyatı yazılacaktır (Tablo: 11). Ayrıca, taşıt alımı talebinde bulunan her kuruluş Tablo: 10'u dolduracak, sahip olduğu araçları tip ve sayı olarak gösterecek ve talep ettiği araçları ne amaçla istediğini belirtecektir.

54. İş makinaları teklifinde, mevcut araçların adet ve modellerine ilave olarak imal tarihleri ile son iki yıldaki yıllık ortalama çalışma saatleri de talep ile birlikte verilecektir.

İdame ve Yenileme Yatırımları

55. Herhangi bir bağımsız proje ile ilgilendirilmesine imkan olmayan idame ve yenileme yatırımları Tablo: 6 formunda hazırlanacaktır. İdame ve yenileme yatırımı dönem içinde aşınan, eskiyen, yıpranan veya hasar gören tesislerin korunması için üretim ve hizmet kapasitesi veya özellikleri değiştirilmeden bir yıl içinde başlanıp bitirilen yatırım niteliğindedir. Bu itibarla kuruluşlar, idame ve yenileme yatırım tekliflerini hazırlarken yukarıda belirtilen hususlara uymacaklar, idame ve yenileme niteliği taşımayan harcama kalemlerini bu kapsama dahil etmeyeceklerdir.

(*) Finans Tipi (Satış Tipi) Kiralama: İlgili tüm riskleri ve kazançları kiracıya devreden sözleşmelerdir. Finansal kiralama konusu malın mülkiyeti kiraya veren şirkete aittir. Ancak, taraflar sözleşmede, sözleşme süresi sonunda kiracının malın mülkiyetini satınalma hakkına sahip

olacağını kararlaştırabilirler. Herhangi bir kiralamanın Finans tipi kiralama sayılabilmesi için aşağıdaki dört kriterden en az birini sağlaması gerekmektedir.

1) Kira anlaşması, varlık üzerindeki mülkiyet hakkının kira anlaşmasının sonunda kiracıya devrini öngörür.

2) Kira anlaşması, kiracıya kira süresinin sonunda varlığı o tarihte beklenen normal fiyatının oldukça altında bir fiyatla satın alma seçeneği verir.

3) Kira süresi, kiralanan varlığın tahmini ekonomik ömrünün yüzde 75'ini veya daha fazlasını kapsar.

4) Asgari kira ödemelerinin (bakım, sigorta ve emlak vergileri gibi dönem giderleri hariç) kira anlaşmasının başlangıcındaki bugünkü değeri varlığın normal piyasa değerinin yüzde 90'ına eşit veya büyüktür.

(**) Faaliyet Tipi Kiralama (İşletme Kiralaması): Finans tipi kiralama sınıfına girmeyen her tür kiralama faaliyet tipi kiralama değildir. Faaliyet tipi kiralamada, varlığın mülkiyetine sahip olmaktan dolayı ortaya çıkan bütün riskler kiraya verene aittir. Anlaşmada belirlenmiş olan kira tutarı kiracı açısından bir faaliyet gideridir.

Bilgi Teknolojisi Yatırımları

56. Önümüzdeki dönemde daha da önem kazanacağı düşünülen bilgi teknolojileri konusunda gelecekte sürdürülecek politikaların daha sağlıklı belirlenebilmesi amacıyla, bu alanda kamu kuruluşları tarafından planlanan yatırımların boyutunun izlenebilmesi önem arz etmektedir. Bu çerçevede bilgi teknolojilerini içeren yatırımlara (bilgisayar donanımı ve yazılımı, Coğrafi Bilgi Sistemleri, İnternet Sunum Hizmetleri vb.) kuruluşların yatırım programlarında ayrı bir proje olarak yer verilecektir. Toplu projelerin ayrıntısında bulunan bilgi teknolojilerini içeren yatırımlar da mümkün olduğu ölçüde ayrı olarak belirtilecektir.

İşçilik ve Personel Giderleri

57. Genel-Katma Bütçeli kuruluşların yatırımlarla ilgili işçilik ve personel giderleri, ilgili yatırım listelerinde "İşçilik Giderleri" adı altında ayrı bir proje olarak gösterilecek, kuruluşlar işçilik ile ilgili bilgileri Tablo: 13'de vereceklerdir.

Kamulaştırma

58. 04.11.1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda değişiklik yapan 24.04.2001 tarih ve 4650 sayılı Kanun'un amir hükümlerince, yeterli ödenek temin edilmeden kamulaştırma işlemine başlanamayacağından, kamulaştırma ödenek teklifleri projelerin gerçek kamulaştırma ihtiyacını yansıtacak şekilde yapılacaktır.

Eğitim, Sağlık, Konut ve Sosyal Altyapı

59. Eğitim, sağlık, konut ve sosyal altyapı sektörlerinde fizibilite etüdü ve/veya projesi olmayan teklifler etüd-proje olarak dikkate alınacaktır. Daha önceki yıllarda etüd-proje ödeneği almış, fizibilite etüdü ve mimari uygulama projesi tamamlanmış olan projelerin 2002 Yılı Yatırım Programı'nda inşaat ödeneği alabilmesi için arsa durumu, kamulaştırma teklifi, fizibilite etüdü ve/veya proje ve keşif özeti ödenek teklifine eklenmesi gerekmektedir.

60. İl bazında ilköğretim derslik ihtiyacı bildirilirken, her ilde hangi yerleşimlere kaç birim okulun inşa edileceği ve bu okulların nitelikleri hakkında ek bilgi verilecektir.

61. İl merkezlerindeki lise ve dengi okullar için pansiyon talebinde bulunulmayacak, ilçe merkezleri için teklif edilen pansiyonlar, ilgili ilçedeki bütün lise ve dengi okullar öğrencilerine hizmet verecek şekilde ele alınacak, her okul türü için ayrı öğrenci pansiyonu teklifi yapılmayacaktır.

62. Etüd-proje, yapı-tesis olarak yeni teklif edilecek tüm idari ve sosyal yapılardan proje tutarı 500 milyar TL.'yi aşan projeler için Tablo: 15'deki "Sosyal ve İdari Yapılar Ön Proje Formu" doldurulacaktır. Yatırımların uygulanmasından ilgili Bakanlığın sorumlu olduğu hallerde Ek: 2'deki "Arsa-Alt Yapı Bilgileri" formu da düzenlenecektir. Buna göre, arsası sağlanmış projeler için düzenlenecek ön proje formları ile ön ihtiyaç programlarının ve arsa hukuki bilgilerinin (tapu, tahsis, çap, imar planı, imar durumu) Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğüne eksiksiz olarak iletilmesi gerekmektedir. Ön proje formları tanzim ve adı geçen kuruluşça tasdik edilmeyen projeler programa alınmayacaktır.

Üniversitelerin Eğitim, Sağlık ve Araştırma-Geliştirme Projeleri

63. Üniversitelere ait yatırım tekliflerinin Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı kanalıyla DPT Müsteşarlığı'na ulaştırılması esastır. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nca üniversiteler için yapılacak olan değerlendirme sonuçlarının, bu genelge ile istenen her türlü bilgi, belge ve formları kapsayacak şekilde DPT Müsteşarlığı'na iletilmesi, özellikle "Yatırım Teklifleri Özet Tablosu"nun (Tablo: 1) Üniversiteler için Eğitim, Sağlık ve Araştırma-Geliştirme projeleri olarak ayrı ayrı düzenlenip gönderilmesi gerekmektedir. Yüksek Öğretim Kurulu'nun bu amaçla yapacağı toplantılara DPT Müsteşarlığının ilgili uzmanlarının katılımı da sağlanacaktır.

64. Üniversitelere Ait İleri Araştırma Projesi niteliğindeki proje önerileri 30 Nisan 2001 tarihine kadar DPT'ye intikal ettirilmiştir. Söz konusu projelerin bilimsel açıdan incelenmesi TÜBİTAK tarafından yapılarak değerlendirme sonuçları Yönlendirme Kurulu'na gönderilecektir. Yönlendirme Kurulu tarafından yatırım programına girmesi önerilen projeler 15 Eylül tarihine kadar DPT Müsteşarlığına ve TÜBİTAK Başkanlığına iletilecektir. Yönlendirme Kurulu'nun önerdiği projeler DPT Müsteşarlığı tarafından VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın temel hedefleri, ilkeleri ve sektörel öncelikleri açısından değerlendirilerek nihai hale getirilecek ve proje bazında belirlenecek kaynak tahsisleri çerçevesinde yatırım programına dahil edilmek üzere Yüksek Planlama Kurulu'na sunulacaktır.

Üniversitelerin yukarıdaki kapsama girmeyen AR-GE projeleri ile diğer kamu araştırma kurumları, bakanlıkların APK birimleri ve yatırımcı kamu kuruluşlarının hazırlayacakları AR-GE projesi teklifleri bu genelgenin ilgili hükümlerine göre değerlendirilecektir. Adı geçen kuruluşların hazırlayacakları AR-GE projesi tekliflerinde öncelik sırası ve varsa işbirliği yapılacak kuruluşlar belirtilecektir. Ek: 3'te verilen form doldurularak hazırlanacak olan AR-GE projesi tekliflerinde üniversitelerin yenilik merkezi oluşturma, teknopark ve internet ağlarına bağlanmasına yönelik proje önerileri de yer alacaktır. Proje

teklifleri hazırlanırken Ek: 4'te verilen açıklamalar dikkate alınacaktır. Teknopark proje teklifleri ile ilgili ayrıntılı bilgiler Tablo: 4'te verilecektir.

Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri

65. Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri ile ilgili yatırım tekliflerinde projenin yer alacağı yöre nin sanayi potansiyeli, o yöredeki mevcut tesislerin doluluk oranı gibi yatırım kararını doğrudan etkileyebilecek bilgiler ile Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri yatırımlarının gerçekleşme durumu ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin bilgiler DPT Müsteşarlığı'na iletilecektir.

Döner Sermaye Gelirleri Olan Kuruluşlar ve Fonlar

66. Döner sermayeden yapılacak olan yatırımlar, döner sermaye mevzuatına aykırı düşmeyecek şekilde teklif edilecektir. Döner sermaye gelirleri olan kuruluşlar, yatırım teklifleri ile birlikte 2002 yılı döner sermaye gelir ve gider tahminlerini bildireceklerdir. Buna göre, döner sermaye geliri elde eden Sağlık Bakanlığına bağlı devlet hastaneleri ile üniversite hastaneleri de bir önceki yıl döner sermaye gelir ve gideri ile bir sonraki yıl döner sermaye tahminlerini ve bunun içinden yatırımlarda kullanmayı talep edecekleri miktarları teklif listelerinde belirteceklerdir. MTA, EİE İdaresi ve Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlükleri ile benzeri kuruluşların özkaynak gelirlerinin kullanımında da aynı esaslara uyulacaktır.

67. 2002 yılında, tasfiye edilmiş olmaları nedeniyle yatırımları ilgili kuruluşlarca finanse edilmesi öngörülen fonlardan ödenek talebinde bulunulmayacaktır. Ancak, faaliyetleri süren fonlardan yararlanan kuruluşların projeleri bu genelgedeki esaslar çerçevesinde DPT Müsteşarlığı'na gönderilmeye devam edilecektir.

Mahalli İdareler

68. Büyükşehir belediyelerine ait projelerden dış finansman (kredi ve/veya hibe) kullanımı söz konusu olanların, 2002 yılı Yatırım Programına bu genelgede yeralan hususlar çerçevesinde teklif edilmesi gerekmektedir. Büyükşehir belediyeleri dışındaki mahalli idarelere ait projelerden dış finansman (kredi ve/veya hibe) kullanımını sözkonusu olanlar, sadece İller Bankası Genel Müdürlüğü programında yer alabilecektir. Mahalli idareler tekliflerinde kullandıkları veya kullanacakları dış kredi tutarlarını döviz olarak da ifade edecekler ve Tablo: 1, 2, 8 ve 9'u dolduracaklardır. Dış kredi kullanımından doğacak yükümlülükler ilgili mahalli idarece yerine getirilecektir.

Diğer Hususlar

69. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü programında bulunan köy yolları ve köy içmesuyu projelerinin karakteristik kısmında, her ilde kaç km. köy yolu ve kaç ünite içmesuyu yapılacağı belirtilecektir.

70. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarım sektörü programında bulunan dış kredili projelerin karakteristik ve ödenek teklifleri kısımlarında "inşaat, makina-teçhizat ve proje yürütme giderleri" ayrı ayrı tanımlanacaktır.

71. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarım sektörü programında yeralan "Küçük Su İşleri" ana başlığı altındaki her alt başlık detayında devam eden ve yeni işler olmak üzere ayrı kalemler halinde teklif yapılacaktır. Yeni işler kapsamında yeralan projelere ait bilgiler, teklife birlikte iletilecektir.

72. Yatırımları Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nca yürütülmekte olan kuruluşlar yatırım tekliflerini adı geçen Bakanlık görüşü alınarak DPT Müsteşarlığı'na iletileceklerdir.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 25 Temmuz 2001 - Sayı: 24473

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Yönetmelikler

**Kamu Kurum ve Kuruluşlarında İşçi Olarak
İstihdam Edilecek Eski Hükümlülere
Uygulanacak Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik
Yapılmasına Dair
Yönetmelik**

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

MADDE 1 - 11/09/1999 tarihli ve 23813 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu Kurum ve Kuruluşlarında İşçi Olarak İstihdam Edilecek Eski Hükümlülere Uygulanacak Sınav Yönetmeliğinin 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 2- Bu Yönetmelik, genel ve katma bütçeli daireler, bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan fonlar, kefalet sandıkları, sosyal güvenlik kuruluşları, genel ve katma bütçelerin transfer tertiplerinden yardım alan kuruluşlar, il özel idareleri ve belediyeler ile bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmeler, özelleştirme programına alınmış kamu payı ağırlıklı kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları ile müesseseleri, özel bütçeli kuruluşlar, sermayesinin yarısından fazlası devlete ait kurumlar ve döner sermaye ile çalışan kuruluşlar, özel kanuna veya özel kanunla verilmiş yetkiye dayanılarak kurulan devlet banka ve kuruluşları ile bunlara bağlı işyerlerine ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına işçi olarak alınacak eski hükümlülere kapsar."

MADDE 2 - Aynı Yönetmeliğin 5 inci maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kamu kurum ve kuruluşları, açık kontenjanlarının doğduğu tarihten itibaren bir ay içinde eski hükümlülerde aranılan niteliklerle birlikte kurumdan talepte bulunmakla yükümlüdürler."

MADDE 3 - Aynı Yönetmeliğin 7 nci maddesinin (b) bendinin (1) numaralı alt bendi yürürlükten kaldırılmış, (3) numaralı alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"3) Sınav tarihinden en çok 6 ay önce çekilmiş 1 adet renkli fotoğraf."

MADDE 4 - Aynı Yönetmeliğin 10 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

"Kurum, işgücü talebinin intikali üzerine başvuran adaylar içerisinde talep şartlarını haiz en yüksek puanlı adaydan başlamak üzere talep sayısının iki katına kadar adayın isim

ve adreslerini içeren listeyi, ilgili kamu kurum ve kuruluşuna gönderir."

MADDE 5 - Aynı Yönetmeliğin 11 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, maddeye üçüncü fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Okur-yazar ve ilkokul mezunu eski hükümlüler merkezi sınava tabi değildir. Bu kapsamda bulunan ve talep koşullarına durumu uygun başvuranlardan Kurumca gönderilenler, önceden ilan edilen gün, saat ve adreste noter huzurunda kur'a çekimine tabi tutulurlar. Adaylar istemeleri halinde kur'a çekimini izleyebilirler. Gerçekleştirilen kur'a çekimi sonucunda her açık iş için iki kişi belirlenir. Bu şekilde belirlenenler bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde belirtilen komisyon tarafından yapılacak mülakata alınırlar. Mülakat sonunda işin gereklerini yerine getirebilecek niteliklere sahip oldukları belirlenenler işe alınırlar. Mülakatta ayrıca, işe alınacak işçi sayısının yarısını geçmeyecek sayıda yedek listesi oluşturulur. Kur'a ile ilgili olarak noterin düzenlediği belgenin bir nüshası işe alınacak işçinin özlük dosyasında muhafaza edilir."

"Kurum tarafından gönderilen iş arayan sayısı, daha önce alınmak üzere duyurulmuş olan işçi sayısından az veya bu sayı kadar ise gönderilenler herhangi bir kur'a veya mülakata tabi tutulmaksızın işe alınırlar.

Bu madde ile 10 uncu maddeye göre yeterli sayıda gönderme yapılmış olan eski hükümlü talepleri için ikinci kez gönderme yapılması istenemez ve yeniden işgücü talebinde bulunulamaz."

MADDE 6 - Aynı Yönetmeliğe aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"Ek Madde 1- Kamu kurum ve kuruluşlarında eski hükümlü statüsünde sözleşmeli personel veya daimi işçi olarak çalışmış olup da bu kurum ve kuruluşun kendi disiplin mevzuatı uyarınca görev veya meslekten ihraç ya da 1475 sayılı İş Kanununun 17/II nci maddesine göre hizmet akdinin feshi dışında bir nedenle ayrılmış olanlar ile kamu kurum ve kuruluşlarına Kurum kanalıyla eski hükümlü statüsü dışında bir statüde işe yerleştirilenlerden sonradan eski hükümlü kapsamında yer alan ve iş akdi feshedilmeyenler hakkında merkezi sınav uygulanmaz.

Çalışırken eski hükümlü olanlar için tescil talebinde bulunulması halinde gerekli belgelerine istinaden Kurumca eski hükümlü olarak tescilleri yapılır. Görev veya meslekten ihraç ya da hizmet akdinin feshi dışında bir nedenle işten ayrılanlar ise durumları talep şartlarına uygun olmak kaydıyla merkezi sınav kapsamındakilere ilişkin taleplere bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesine göre oluşturulan listede yer alanlarla birlikte, her açık iş için bir kişiyi geçmemek üzere kayıt tarihi ve sıra numarasına göre kamu kurum ve kuruluşlarına mülakata gönderilirler."

Yürürlük

MADDE 7 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 8 - Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür.

R.G. 25 Temmuz 2001 - Sayı: 24473

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Yönetmelikler

Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumunca 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna Göre Kullanılacak Yetkilerin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı; 21/07/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda belirtilen ve Maliye Bakanlığı ile diğer kamu kurum ve kuruluşları ve mercilerce kullanılan yetkilerin, süresi içinde ödenmeyen sigorta primi ve diğer alacakların korunmasında ve tahsilinde Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumunca kullanılmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik;

- Türkiye'de ikametgahı bulunmayan sigortalılardan, kurum alacaklarının tahsilinde tehlike olduğu anlaşılan hallerde teminat istenme usul ve esaslarını,
- Teminat olarak şahsi kefaleti ve gösterilen şahsi kabul edip etmeme yetkisini,
- İhtiyati haciz kararının alınmasına ilişkin yetkilerin kullanılmasını,
- Tasfiye memurları ile tasfiyeyi yürütenlerin sorumluluklarını,
- Özel kanunlarında ödeme zamanı belirtilmemiş alacakların tebliğine ilişkin Kurumca belirlenecek usul ve esasları,
- Özel ödeme şekillerinin Kurumca belirlenmesini,
- Tecil işlemleri ile ilgili yetkilerin kullanılmasına ilişkin usul ve esasları,
- Haciz varakalarının düzenleme ve imzalama yetkilerini,
- Köylerde ve Köy Kanunu uygulanan bucaklarda menkul mal haciz, satışı yetkisini,
- Satış komisyonlarının oluşturulmasına ilişkin usul ve esasları,

k) Gayrimenkul satış ilanlarında yer, süre ve satış şekillerine ilişkin usul ve esasları,

l) Tahsil imkansızlığı nedeni ile terkin edilecek alacak tutarını belirleme yetkisini,

m) Suçların takibine ilişkin ihbarda bulunma yükümlülüğünün usul ve esaslarını, kapsar.

Hukuki Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik, 02/09/1971 tarihli ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun 53 üncü maddesinin 26/06/2001 tarihli ve 4692 sayılı Kanunla değişik ikinci fıkrası ile 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununun 36 ncı maddesinin 4692 sayılı Kanunla değişik ikinci fıkrası hükümleri gereğince hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 - Bu Yönetmelikte geçen;

Kurum; Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumunu, kısaca Bağ-Kur'u,

Genel Müdürlük; Bağ-Kur Genel Müdürlüğünü,

İl Müdürlüğü; Sigortalı işlemlerinin yürütüldüğü Kurum ünitelerini,

Kanun; 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile ek ve değişikliklerini,

Sigortalı; 1479 ve 2926 sayılı Kanunlar ve bu Kanunlarda değişiklik yapan Kanunlara göre sigortalı sayılanları,

Kurum Alacağı; Prim ve diğer alacaklardan oluşan tutarı,

Prim; 1479 sayılı Kanununun 49 uncu ve 2926 sayılı Kanununun 31 inci maddelerine istinaden sigortalılardan belirli oranlarda alınan tutarı,

Diğer Alacaklar; Prim gelirleri hariç olmak üzere, gecikme zammı, faiz alacakları ve Kurum gelirlerinden süresi içinde ödenmemesi nedeniyle Kurum alacağına dönüşen her türlü Kurum gelirlerini,

Borçlu; Kuruma prim ya da diğer alacaklardan borçlu olan gerçek ve tüzel kişiler ile bunların yasal temsilcileri, mirasçıları, kefilleri veya yabancı şahıs ve temsilcilerini,

Tahsil Dairesi; Kurumun tahsilatla görevli birim, servis ve memurlarını

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kurum Alacaklarının Korunmasına İlişkin Yetkiler

Teminat İsteme

Madde 5 - Türkiye'de ikametgahı bulunmayan borçlunun durumu Kurum alacaklarının tahsilinin tehlikede olduğunu gösteriyorsa, tahsil dairesi kendisinden teminat isteyebilir.

Şahsi Kefalet

Madde 6 - Kurum alacaklarının tahsilatı ile ilgili olarak borçlu kişiler tarafından gösterilecek şahsi kefaleti ve gösterilen şahsi kabul edip etmeme konusunda tahsil daireleri yetkilidir.

İhtiyati Haciz

Madde 7 - İhtiyati haciz, Kurum alacakları ile ilgili olarak Kanunda belirtilen sebeplerin bulunması halinde, hiçbir süreye bağlı kalmaksızın tahsil dairelerinde icra işlemlerinden sorumlu bir yetkilinin talebi üzerine il müdürünün kararıyla haczin ne suretle yapılacağına ilişkin olan hükümlere göre derhal tatbik olunur.

İhtiyati Tahakkuk

Madde 8 - İl Müdürü; Kanunda belirtilen sebeplerin bulunması halinde, sigorta primlerinin takip ve tahsilatından sorumlu birimin şefi ve ilgili il müdür yardımcısı veya şube müdürünün yazılı isteği üzerine, borçlunun henüz tahakkuk etmemiş borçlarından Genel Müdürlükçe tespit ve ilan olunacaklarla bunların gecikme zam ve cezalarının derhal tahakkuk ettirilmesi hususunda yazılı emir verebilir.

Tasfiye Halinde Mesuliyet

Madde 9 - Tasfiye memurları veya tasfiyeyi yürütenler, tasfiyenin başladığını üç gün içinde ilgili tahsil dairesine bildirmek zorundadırlar.

Tasfiye memurları veya tasfiyeyi yürütenler, Kurum alacaklarını ödemedi veya ödemek üzere ayırmadan önce tasfiye sonucunda elde edileni dağıtmazlar veya bunlar üzerinde herhangi bir şekilde tasarrufta bulunamazlar. Aksi halde tahakkuk etmiş ve edecek Kurum alacaklarından tasfiye memurları veya tasfiyeyi yürütenler şahsen veya müteselsilen sorumlu olurlar. Bu sorumluluk, yapılan tasarrufların ifade ettiği para miktarını geçemez.

Bunların ödedikleri borçlar için Kurum alacağı ödenmeden kendilerine dağıtım yapılmış olanlara rücu hakları mahfuzdur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ödemeye İlişkin Yetkiler

Ödeme

Madde 10 - Kuruma, prim ve diğer alacakların 1479 ve 2926 sayılı Kanunlarda ve ilgili diğer kanunlarda belirtilen sürelerde ödenmesi esastır.

Özel Ödeme Şekilleri

Madde 11 - Genel Müdürlüğün tayin edeceği yerlerde, çeşitleri Kurumca tespit edilecek olan alacaklar, yine Kurumca isimleri belirtilecek bankalar vasıtasıyla ödenebilir.

Kurum, bu madde gereğince ödeme yapılmasına izin verdiği takdirde, ödemenin;

a) Genel Müdürlük veya il müdürlüğünün hesabı bulunan bankalardaki hesaplarına ödemek suretiyle,

b) Borçlu hesabından aynı bankadaki ilgili il müdürlüğü veya Genel Müdürlük hesabına aktarma suretiyle,

yapılmasını düzenlemeye yetkilidir.

Bankalarca tahsil edilen paraların, il müdürlükleri veya Genel Müdürlük hesaplarına aktarılma süresi, tahsil edildikleri tarihten itibaren azami 3 gündür.

Bağ-Kur Genel Müdürlüğü, bu süreyi aşmamak üzere farklı süreler ve farklı özel ödeme şekilleri tayin etmeye yetkilidir.

Bankalar, kendilerine yapılan ödemeleri süresinde il müdürlükleri veya Genel Müdürlük hesaplarına aktarmadıkları takdirde, söz konusu Kurum alacağı, tahsilatı yapan bu kuruluşlardan gecikme zammı uygulanmak suretiyle tahsil edilir.

Tahsilatı yapan banka şube müdürleri, tahsil edilen paraları belirlenen sürelerde il müdürlükleri veya Genel Müdürlük hesaplarına aktarılmasından sorumludurlar.

Tahsilatı yapan ilgili kuruluşların bu görevleri, süresinde yerine getirmeyen sorumlularından, ödemeye konu Kurum alacağının %10 u nispetinde ayrıca ceza tahsil olunur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Tecil ve Gecikme Zammının Uygulanmasına İlişkin Yetkiler

Tecil

Madde 12 - Kurum alacağının vadesinde ödenmesi veya haczin tatbiki veyahut haczolunmuş malların paraya çevrilmesi, Kurum borçlusunu çok zor duruma düşürecekse, borçlu tarafından yazı ile istenmiş ve teminat gösterilmiş olmak koşuluyla, Kurum Yönetim Kurulunca ya da yetki devri halinde Genel Müdürlükçe Kurum alacağı tecil faizi alınarak tecil olunabilir.

Tecil faizi, Maliye Bakanlığının belirlediği oranlarda uygulanır.

Tecilde taksit zamanları ve diğer şartlar tecile yetkili makam tarafından tespit olunur.

Tecil edilen ve tecil şartlarına uygun olarak ödenmeyen Kurum alacağı sadece gecikme zammı uygulanmayan alacaklardan oluşuyor ise, ödenen tecil faizleri iade veya mahsup edilmez. Ancak tecil edilen alacak içerisinde gecikme zammı tatbik edilmeyen alacakla birlikte gecikme zammı uygulanabilir alacak bulunuyor ise, bu durumda ödenen tecil faizlerinden gecikme zammı uygulanabilecek alacağa isabet eden kısmı alacak aslına uygulanacak gecikme zammına mahsup edilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kurum Alacaklarının Cebren Tahsiline İlişkin Yetkiler

Hapisle Tazyikte Bulunma Yetkisi

Madde 13 - Kanunun 60 ıncı maddesi gereğince, 7 günlük süresi içinde borcunu ödemeyen ve mal bildiriminde bulunmayan borçlular hakkında, hapisle tazyik kararının alınmasını sağlamak amacıyla icra tetkik mercii hakimliğine

yazılı talepte bulunma yetkisi il müdürlerine aittir.

Haciz Varakalarını İmzalama Yetkisi

Madde 14 - Haciz işlemleri, tahsil dairelerince düzenlenen ve ilgili il müdürünce onaylanan haciz varakalarına dayanılarak yapılır.

Haciz kararlarını belirten bu kağıtların şekli ve ihtiva edeceği bilgiler Genel Müdürlükçe tespit edilir.

Köylerde Haciz

Madde 15 - Köylerde ve Köy Kanunu uygulanan bucaklarda menkul mal haczi, haciz varakaları üzerine, alacaklı tahsil dairesince yapılır. Köylerde tahsildar tarafından tahsil olunan prim ve diğer alacaklar yönünden 6183 sayılı Kanunun 53 üncü maddesi hükmü uygulanmaz.

Satış ve Satış Komisyonları

Madde 16 - Kurum alacakları nedeniyle haczedilen gayrimenkuller, satış komisyonlarınca açık artırma ile satılır. Satış komisyonu il müdürünün başkanlığında Tapu Sicil Müdürü veya yetkili memuru, icra işlemlerinden sorumlu il müdür yardımcısı veya şube müdürü ile avukattan teşekkül eder.

Gayrimenkul Satış İlanlarında Yer, Süre ve Satış Şekillerini Belirleme Yetkisi

Madde 17 - Alacaklı tahsil dairesi, gayrimenkul satışını açık artırma tarihinden en az 15 gün önce başlamak koşuluyla ilan eder.

İlanların yer, süre ve şekillerine ilişkin genel esaslar Genel Müdürlükçe tayin olunur.

İlanda; satışın yapılacağı yer, gün, saat ve satılacak gayrimenkulün durum ile vasıfları gösterilir.

İlanın birer örneği borçluya, vekil veya mümessiline ve gayrimenkulün tapu sicilinde hakkı kayıtlı bulunanlardan adresi belli olanlara tebliğ olunur.

ALTINCI BÖLÜM

Diğer Yetkiler

Takibin İflasa Dönüştürülmesine Karar Verme Yetkisi

Madde 18 - Kurum alacaklarının tahsili için açılmış bulunan takibin, İcra ve İflas Kanunu hükümleri dairesinde iflas yoluna dönüştürülmesi, Genel Müdürlüğün onayı üzerine alacaklı tahsil dairesince istenir.

Tahsil İmkansızlığı Nedeniyle Terkin Edilecek Alacak Tutarlarını Belirleme Yetkisi

Madde 19 - Yapılan takip sonucunda tahsili imkansız veya tahsili için yapılacak giderlerin alacaktan fazla bulunduğu anlaşılan Kurum alacakları, Kanunun 106 ncı maddesine göre belirlenen limit çerçevesinde Kurum Yönetim Kurulu kararıyla tahsil zamanaşımı beklenilmeksizin terkin olunabilir.

Kurum Yönetim Kurulu, bu yetkisini Genel Müdürlük ile il müdürlüklerine devredebilir.

Suçluların Takibine İlişkin İhbarda Bulunma Yükümlülüğü

Madde 20 - Kanunun 110, 111, 112, 113 ve 114 üncü maddelerinde yazılı suçlar, Kurumun o mahaldeki ilgili İl Müdürünün ihbarı üzerine Cumhuriyet Savcılığı tarafından takip olunur.

Kimlik Belgesi

Madde 21 - Kanunu uygulamakla görevli Kurum personeline, görevleri sırasında ilgililere gösterilmek üzere Kurumca onaylı ve resimli bir kimlik belgesi verilir.

Tebliğat Usulleri

Madde 22 - Aksine bir hüküm bulunmadıkça Kanunda yazılı müddetlerin hesaplanmasında ve tebliğlerin yapılmasında Vergi Usul Kanunu hükümleri uygulanır.

1479 ve 2926 sayılı Kanunlar gereğince yapılacak bildirimler hakkında 7201 sayılı Tebliğat Kanunu hükümlerinin uygulanacağına ilişkin olarak, 1479 sayılı Kanunun 69 uncu ve 2926 sayılı Kanunun 54 üncü madde hükümleri saklıdır.

Yürürlük

Madde 23 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 24 - Bu Yönetmelik hükümlerini Bağ-Kur Genel Müdürü yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 26 Temmuz 2001 - Sayı: 24474

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Yönetmelikler

Türkiye İş Kurumu Yönetim Kurulunun Toplanma ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, Türkiye İş Kurumu Yönetim Kurulunun toplanma ve çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Dayanak

Madde 2 - Bu Yönetmelik 617 sayılı Türkiye İş Kurumunun Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 39 uncu maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3 - Bu Yönetmelikte geçen:

Bakan	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanını,
Bakanlık Bakanlığını,	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,
Kurum	: Türkiye İş Kurumunu,
Genel Müdü	: Türkiye İş Kurumu Genel Müdüünü,
Yönetim Kurulu	: Türkiye İş Kurumu Yönetim Kurulunu,
Başkan	: Yönetim Kurulu Başkanını,
Genel Müdürlük	: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğünü,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Yönetim Kurulunun Oluşumu Çalışma Usul ve Esasları

Yönetim Kurulunun Oluşumu

Madde 4 - Yönetim Kurulu, Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Bakanın önerisi üzerine müşterek kararname ile atanan bir temsilci, en çok üyeye sahip İşçi Konfederasyonundan, İşveren Konfederasyonundan ve Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonundan seçilerek bildirilecek birer temsilci olmak üzere toplam altı üyeden oluşur. Yönetim Kuruluna Genel Müdür, Genel Müdüünün bulunmadığı hallerde önceden belirleyeceği Yönetim Kurulu üyesi başkanlık eder.

Üyelerin Görev Süresi, Seçilme ve Atanma Şartları ile İzinleri

Madde 5 - Yönetim Kurulu üyelerinin görev süresi üç yıldır.

Görev süresi biten üyeler en fazla bir dönem için bir daha atanabilirler veya seçilebilirler. Süreleri biten üyeler, yeni üyeler göreve başlayıncaya kadar görevlerine devam ederler. Görev süresi içinde herhangi bir nedenle Yönetim Kurulu Üyeliği sona erenlerin yerlerine aynı usulle bir ay içinde yenileri atanır veya seçilir. Bu şekilde göreve gelenler, yerlerini aldıkları üyenin görev süresini tamamlarlar.

Yönetim Kurulu üyelerinin Devlet memurluğuna atanabilme şartlarını taşımaları ve siyasi parti organlarında görevli bulunmamaları ayrıca atama ile gelecek üyelerin en az lisans düzeyinde öğrenim yapmış olmaları zorunludur.

Bir takvim yılı içinde birbirini izleyen dört toplantı veya toplantı sayısının %20 sinden fazla sayıda toplantıya mazeretsiz olarak katılmayanların Yönetim Kurulu üyeliği kendiliğinden sona erer.

Yönetim Kurulu üyelerinin yurtiçi ve yurtdışı görev gezileri ile izinleri ve kullanma tarihleri, Yönetim Kurulu Kararı ile düzenlenir. Bu konunun gündeme alınması 8 inci madde hükümlerine tabi değildir.

Üyelerin Mali Hakları

Madde 6 - Toplantılara iştirak eden başkan ve üyelere bu görevleri nedeniyle 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 34 üncü maddesine göre Kamu İktisadi Teşebbüsleri Yönetim Kurulu başkan ve üyelerine ödenen miktarda aylık ücret ve diğer ödemeler yapılır. Yolluklarında ise 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri uygulanır.

Yönetim Kurulu Başkan ve üyelerinin bütün toplantılarda bulunmaları esastır. Yönetim Kurulu üyelerinin mazeretlerini, mümkün ise toplantıdan evvel, olmadığı durumlarda ertesi toplantıya kadar yazılı veya şifahi olarak Başkanlığa bildirmeleri, hasta olanların hastalıklarını doktor raporu ile belgelemeleri zorunludur.

Mazeretlerini bildirmeksizin veya hastalıklarını belgelemeksizin toplantıya katılmayan üyelerin, net aylık ücret tutarlarından o toplantıya isabet eden miktarı Yönetim Kurulu Kararı ile kesilir.

Yönetim Kurulu Bürosu

Madde 7 - Yönetim Kurulunun her türlü yazı ve diğer işleri Başkanın direktif ve denetimi altında Yönetim Kurulu Bürosu tarafından yürütülür.

Gündem

Madde 8 - Gündem, Yönetim Kurulu Başkanı tarafından hazırlanır. Toplantı tarihinden en az 48 saat önce üyelere dağıtılır. Yönetim Kurulu Kararı ile gündemdeki sıra değiştirilebilir. Gündem dışı olarak önemli ve ivedi konularda verilecek önerilerin gündeme alınması Yönetim Kurul Kararı ile olur.

Toplantı ve Karar Yeter Sayısı

Madde 9 - Yönetim Kurulu Başkanın daveti üzerine ayda iki defadan az olmamak üzere üye tam sayısının salt çoğunluğu ile olağan toplantılar. Başkanın isteği veya en az 2 üyenin birlikte yazılı teklifi üzerine en geç 3 gün içinde

Başkan, Kurulu olağan üstü toplantıya çağırır. Bu toplantının da üyelere 48 saat önce duyurulması şarttır. Toplantı yeri Kurumun merkezidir. Ancak, Yönetim Kurulu kararı ile merkez dışında da toplantı yapılabilir. Kararlar toplantıya katılan üyelerin çoğunluğu ile alınır. Oylarda eşitlik olması halinde Başkanın bulunduğu taraf çoğunlukta sayılır. Toplantıya katılmayan üyeler vekalet vermek suretiyle oy kullanamazlar. Toplantılarda çekimser oy kullanılamaz.

Kurul tarafından gerekli görülmesi halinde konu ile ilgili yetkililer toplantıya davet edilerek dinlenebilir.

Gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden; bir önceki toplantıda alınan ve aynı gün imzalanamayan kararlar okutulur, tutanaklara uygun olduğu anlaşıldıktan sonra Başkan ve üyeler tarafından imzalanır. Başkan, gerekli gördüğü konularda Yönetim Kuruluna bilgi sunar, varsa gündem dışı konuşmalar yapılır. Gündem üzerinde bir değişiklik önergesi yoksa toplantıda gündemdeki maddeler sırası içinde görüşülür.

Her bir gündem maddesine ait görüşmelerin bitiminde oylamaya geçilir. Her üye oyunu açık olarak kullanır. Karara aykırı görüşü olanlar gerekçesini belirtmek zorundadırlar.

Toplantıda karara bağlanamayan konular, bir sonraki toplantıda karara bağlanır.

Yetki Devri

Madde 10 - Yönetim Kurulu, 617 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 6 ncı maddesinin (n) bendindeki devredilebilir nitelikteki yetkisini alacağı kararla Genel Müdüre devredebilir.

Kararların Yazılması ve İmzalanması

Madde 11 - Yönetim Kurulu Kararları, toplantı sonucunda yapılan tutanaklara göre karar kağıtlarına yazılır. Kararlarda silinti, kazıntı ve çıkıntı yapılamaz, karar metinlerinde geçen paraya ilişkin rakamlar ayrıca yazı ile de belirtilir. Kararlar 2 nüsha hazırlanarak aynı gün, mümkün olamaması halinde, bir sonraki toplantıda Başkan ve üyeler tarafından imzalanır. Kararlara her takvim yılı başından itibaren bir sıra numarası verilir.

Kararlar;

- Toplantı tarih ve sayısını,
  - Katılanların adlarını ve soyadlarını,
  - Karar metnini,
  - Toplantıya katılanların imzalarını,
  - Varsa karşı oy gerekçelerini,
- içerir.

Alınan karara aykırı görüşte olan üyeler karşı görüşlerini iki gün içinde yazılı olarak verirler. Karşı görüşler kararda aynen yer alır. Kararların bir nüshası yıllık olarak ciltletirilir, bir nüshası da Yönetim Kurulu Bürosundaki dosyasında saklanır.

Kararların İlgili Mercilere Gönderilmesi

Madde 12 - Yönetim Kurulu Kararları, gereği için Genel Müdürlüğe verilir.

Üst mercilere gönderilmesi gereken onaylı karar örnekleri karşı oyları da içerir.

Uygulama birimlerine verilen onaylı karar örneklerinde karşı oy gerekçeleri bulunmaz.

Karar örnekleri Başkan ya da görevlendireceği Kurum personeli tarafından imzalanıp mühürlenmek suretiyle onaylanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlük

Madde 13 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 14 - Bu Yönetmelik hükümlerini Türkiye İş Kurumu Genel Müdürü yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Tebliğler

Asgari Ücret Tespit Komisyonu Kararı

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

Karar No : 2001/1

Karar Tarihi : 20/07/2001

1475 sayılı İş Kanunu'nun 33 üncü maddesi gereğince, hizmet akdi ile çalışan ve bu Kanun kapsamına giren her türlü işçi ile gemi adamı ve gazetecilerin asgari ücretini tespit etmekle görevli Asgari Ücret Tespit Komisyonu, 10/07/2001 tarihinde başladığı çalışmalarını 20/07/2001 tarihine kadar sürdürmüş ve yaptığı 3 toplantı sonucunda;

1- Milli seviyede tek asgari ücret tespitine oybirliğiyle,

2- 16 yaşını doldurmuş işçilerin bir günlük normal çalışma karşılığı asgari ücretlerinin 01/08/2001 - 31/12/2001 tarihleri arasında 5,598,000.- TL., aylık 167,940,000.- TL. olarak tespitine, işçi temsilcilerinin oylamaya katılmamalarına karşılık oyçokluğuyla,

3- 16 yaşını doldurmamış işçilerin bir günlük normal çalışma karşılığı asgari ücretlerinin 01/08/2001 - 31/12/2001 tarihleri arasında 4,758,300.- TL., aylık 142,749,000.- TL. olarak tespitine, işçi temsilcilerinin oylamaya katılmamalarına karşılık oyçokluğuyla,

4- İşbu Kararın 1475 sayılı İş Kanunu'nun 33 üncü maddesi ve Asgari Ücret Yönetmeliği gereğince Resmi Gazete'de yayımlanmasına, işçi temsilcilerinin oylamaya katılmamalarına karşılık oy çokluğuyla,

karar verilmiştir.

GEREKÇE

Asgari Ücret Tespit Komisyonu ilk kez önceden belirlenmiş bulunan asgari ücreti süresinden önce değiştirmek üzere toplanmış ve önümüzdeki 5 ay için uygulanacak ücrette iyileştirme kararı almıştır.

Alınan karar uyarınca 01/08/2001 - 31/12/2001 tarihleri arasında 16 yaşını doldurmuş işçinin aylık asgari ücreti 167,940,000.- TL., 16 yaşını doldurmamış işçinin aylık asgari ücreti de 142,749,000.- TL. olarak belirlenmiştir.

Bu hesaplamalara göre; 16 yaşını doldurmuş işçinin asgari ücreti aylık 167,940,000.- TL. günlük 5,598,000.- TL., saat ücreti 746,400.- TL., 16 yaşını doldurmamış işçinin asgari ücreti aylık 142,749,000.- TL., günlük 4,758,300.- TL. ve saat ücreti de 634,440.- TL.'dir.

İŞÇİ KESİMİ KARŞI OY YAZISI

İşçi temsilcileri, asgari ücretin sağlıklı bir şekilde belirlenmesi için karşı oy yazısında görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir.

"Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun bağımsız çalışması gerekirken dışardan yönlendirilmesi ve hesaplamalarda Devlet İstatistik Enstitüsü'nün rakamlarına uyulmaması karşısında, asgari ücretin belirlendiği üçüncü oturumdaki oylamaya işçi temsilcileri katılmamış, karar hükümet ve işveren kesimlerinin oylarıyla alınmıştır.

Aralık 2000 tarihinde karara bağlanan asgari ücrete yönelik işçi kesiminin karşı oy yazısındaki öneriler son tespit de dikkate alınmaması sonucu, belirlenen asgari ücret yetersiz kalmıştır.

Asgari ücretin yeniden belirlenmesi yönündeki haklı taleplerimiz, Asgari Ücret Tespit Komisyonu çalışmalarında değerlendirilmemiştir.

1 Ağustos 2001 itibarıyla tespit edilen asgari ücret, besin içi ve besin dışı zorunlu harcamaları karşılamaktan uzak kalmıştır. Objektif ve güvenilir bir asgari ücretin belirlenmesi için işçi temsilcilerinin önerileri dikkate alınmamış, özellikle Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından Asgari Ücret Tespit Komisyonuna getirilen ve Haziran 2001 itibarıyla hesaplanan 195,060,720.- TL. olarak sunulan hesaplama itibarıyla edilmemiştir. Asgari ücret, dışardan yönlendirme sonucu belirlenmiş, Asgari Ücret Tespit Komisyonunun bağımsız çalışma ilkesi çiğnenmiştir.

Sonuçta, belirlenen asgari ücret günün ekonomik ve sosyal koşulları karşısında yetersiz kalmıştır.

Bu gerekçelerle, işçi temsilcileri oylamaya katılmamıştır."

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Tebliğler

Asgari Ücret Tespit Komisyonu Kararı Karar No : 2001/2

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

Karar No : 2001/2

Karar Tarihi : 20/07/2001

1475 sayılı İş Kanunu'nun 4 üncü maddesi gereğince, tarım ve orman işçilerinin asgari ücretini tespit etmekle görevli Asgari Ücret Tespit Komisyonu, 10/07/2001

tarihinde başladığı çalışmalarını 20/07/2001 tarihine kadar sürdürmüş ve yaptığı 3 toplantı sonucunda;

1- Sanayi kesimi ile tarım ve orman kesimi için milli seviyede tek asgari ücret tespitine oybirliğiyle,

2- 16 yaşını doldurmuş tarım ve orman işçilerinin bir günlük normal çalışma karşılığı asgari ücretlerinin 01/08/2001 - 31/12/2001 tarihleri arasında 5,598,000.- TL., aylık 167,940,000.- TL., olarak tespitine, işçi temsilcilerinin oylamaya katılmamalarına karşılık oyçokluğuyla,

3- 16 yaşını doldurmamış tarım ve orman işçilerinin bir günlük normal çalışma karşılığı asgari ücretlerinin 01/08/2001 - 31/12/2001 tarihleri arasında 4,758,300.- TL., aylık 142,749,000.- TL., olarak tespitine, işçi temsilcilerinin oylamaya katılmamalarına karşılık oyçokluğuyla,

4- İşbu Kararın 1475 sayılı İş Kanunu'nun 33 üncü maddesi ve Asgari Ücret Yönetmeliği gereğince Resmi Gazete'de yayımlanmasına, işçi temsilcilerinin oylamaya katılmamalarına karşılık oyçokluğuyla,

karar verilmiştir.

GEREKÇE

Asgari Ücret Tespit Komisyonu ilk kez önceden belirlenmiş bulunan asgari ücreti süresinden önce değiştirmek üzere toplanmış ve önümüzdeki 5 ay için uygulanacak ücrette iyileştirme kararı almıştır. Alınan karar uyarınca 01/08/2001 - 31/12/2001 tarihleri arasında 16 yaşını doldurmuş işçinin aylık asgari ücreti 167,940,000.- TL., 16 yaşını doldurmamış işçinin aylık asgari ücreti de 142,749,000.- TL. olarak belirlenmiştir.

Bu hesaplamalara göre; 16 yaşını doldurmuş işçinin asgari ücreti aylık 167,940,000.- TL., günlük 5,598,000.- TL., saat ücreti 746,400.- TL., 16 yaşını doldurmamış işçinin asgari ücreti aylık 142,749,000.- TL., günlük 4,758,300.- TL. ve saat ücreti de 634,440.- TL.'dir.

İŞÇİ KESİMİ KARŞI OY YAZISI

İşçi temsilcileri, asgari ücretin sağlıklı bir şekilde belirlenmesi için karşı oy yazısında görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir.

"Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun bağımsız çalışması gerekirken dışardan yönlendirilmesi ve hesaplamalarda Devlet İstatistik Enstitüsü'nün rakamlarına uyulmaması karşısında, asgari ücretin belirlendiği üçüncü oturumdaki oylamaya işçi temsilcileri katılmamış, karar hükümet ve işveren kesimlerinin oylarıyla alınmıştır.

Aralık 2000 tarihinde karara bağlanan asgari ücrete yönelik işçi kesiminin karşı oy yazısındaki öneriler son tespit de dikkate alınmaması sonucu, belirlenen asgari ücret yetersiz kalmıştır.

Asgari ücretin yeniden belirlenmesi yönündeki haklı taleplerimiz, Asgari Ücret Tespit Komisyonu çalışmalarında değerlendirilmemiştir.

1 Ağustos 2001 itibarıyla tespit edilen asgari ücret, besin içi ve besin dışı zorunlu harcamaları karşılamaktan uzak

kalmıştır. Objektif ve güvenilir bir asgari ücretin belirlenmesi için işçi temsilcilerinin önerileri dikkate alınmamış, özellikle Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından Asgari Ücret Tespit Komisyonuna getirilen ve Haziran 2001 itibarıyla hesaplanan 195,060,720.- TL. olarak sunulan hesaplamaya itibar edilmemiştir. Asgari ücret, dışardan yönlendirme sonucu belirlenmiş, Asgari Ücret Tespit Komisyonunun bağımsız çalışma ilkesi çiğnenmiştir.

Sonuçta, belirlenen asgari ücret günün ekonomik ve sosyal koşulları karşısında yetersiz kalmıştır.

Bu gerekçelerle, işçi temsilcileri oylamaya katılmamıştır."

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 27 Temmuz 2001 - Sayı: 24475

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Tebliğler

Kurumlar Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 72)

Maliye Bakanlığından:

4008 sayılı Kanunla Gelir Vergisi Kanununun 41 inci maddesine eklenen 8 ve Kurumlar Vergisi Kanununun 15 inci maddesine eklenen 13 numaralı bent hükümleri ile işletmelerin kullandıkları yabancı kaynaklara ilişkin gider ve maliyet unsurları toplamına, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre o yıl için tespit edilmiş olan yeniden değerlendirme oranının, ilgili kuruluşlardan alınan bilgilere göre Maliye Bakanlığınca o yıl için hesaplanan ortalama ticari kredi faiz oranına bölünmesi suretiyle bulunacak indirim oranının uygulanması suretiyle hesaplanacak tutarın %25'inin gider olarak kabul edilmemesi öngörülmüştür.

Bu hüküm uyarınca gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin 2001 yılı Nisan-Haziran ikinci geçici vergi dönemi altı aylık kazançlarının tespitinde gider indirimi kısıtlaması uygulamasına esas alınacak indirim oranı %74 olarak tespit edilmiştir.

Bu durumda, tespit edilen orana göre mükellefler, kullandıkları yabancı kaynaklara ilişkin gider ve maliyet unsurlarının (%74 x %25=) %18.5'ini kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alacaklardır.

Tebliğ olunur.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 28 Temmuz 2001 - Sayı: 24476

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Bakanlar Kurulu Kararı

Yurt Dışına Çıkışlarda Harç Alınmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Karar Karar Sayısı: 2001/2762

Bakanlar Kurulundan

Ekli "Yurt Dışına Çıkışlarda Harç Alınmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Karar"ın yürürlüğe konulması; Maliye Bakanlığınının 18/07/2001 tarihli ve 39542 sayılı yazısı üzerine, 29/06/2001 tarihli ve 4705 sayılı Kanununun 1 inci maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 24/07/2001 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER

CUMHURBAŞKANI

Yurt Dışına Çıkışlarda Harç Alınmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Karar

Madde 1 - Yurt dışına çıkış yapan Türk vatandaşlarından çıkış başına 50 ABD Doları karşılığı Türk Lirası tutarında harç tahsil olunur. Harç, pasaporta "Yurt Dışı Çıkış Harç Pulu" yapıştırılmak suretiyle ödenir.

"Yurt Dışı Çıkış Harç Pulu" bedeli, 50 ABD Dolarının pulun satıldığı tarihteki T.C. Merkez Bankası efektif satış kuru esas alınarak tespit edilir.

Yurt dışına çıkış işlemlerinin yapılabilmesi için pasaport üzerine harç pulunun yapıştırılması gerekir.

Madde 2 - "Yurt Dışı Çıkış Harç Pulu"nun basımı, dağıtımı ve bedellerinin tahsili ile ilgili usul ve esasları tespiti Maliye Bakanlığı yetkilidir. Pullar, mal sandıklarınca veya Maliye Bakanlığınca tayin edilecek yerlerde satılır.

Madde 3 - Hudut çıkış kapılarında çıkış işlemlerini yapan emniyet görevlilerince "Yurt Dışı Çıkış Harç Pulu"nun pasaport üzerine yapıştırılıp yapıştırılmadığı kontrol edilir ve çıkış kaşesi harç pulu üzerine de basılmak suretiyle iptal edilir.

Madde 4 - Aşağıda belirtilen kişilerden yurt dışına çıkış harcı alınmaz.

- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine seyahat edenler,
- Yurt dışında öğrenim gören öğrenciler ile 7 yaşından küçük olanlar,
- Tam teşekküllü sağlık kurumlarından alınacak ve Sağlık Bakanlığınca tasdik edilecek raporlara istinaden yurt dışında tedavi görecektir olanlar ve refakatçileri (sağlık kontrolü için gidenler hariç),
- Yurt dışında sürekli görevli kamu personeli ile bunların eş ve 18 yaşından küçük çocukları,

e) Genel ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyelerin görevli olarak yurt dışına çıkan personeli,

f) Yurt dışına ticari amaçla sefer yapan; gemi ve uçak personeli ile motorlu kara taşıtlarının 3 kişiye kadar olan personeli,

g) Geldikleri ülkeye her yıl bir defaya mahsus olmak üzere yapacakları seyahatler için Türk vatandaşlığına kabul edilen göçmen ve mülteciler,

h) Yurt dışında bir işverene bağlı olarak çalışan Türk vatandaşları ile eş ve 18 yaşından küçük çocukları,

i) Çift pasaportlu kişilerden yabancı ülke pasaportu ile çıkış yapanlar,

j) Yurt dışında müstakil iş sahibi olarak sürekli oturan ve geçimini yurt dışında temin ettiğini belgelendiren Türk vatandaşları ile bunların eş ve 18 yaşından küçük çocukları,

k) Sınır boyunda yaşayıp idari mektupla yurt dışına çıkanlar,

l) Uluslararası spor müsabakalarına iştirak etmek üzere yurt dışına çıkan sporcu ve antrenörler,

m) Türkiye Seyahat Acentaları Birliğine üye (A) ve (B) Grubu Seyahat Acentası İşletme Belgesi sahibi firma temsilcisi (her firma için iki kişi),

n) Ticari amaçla sefer yapan deniz taşıtları ile gününbirlik yurt dışına seyahat edenler,

o) Hac seyahatine ilk defa gidenler.

Madde 5 - 4 üncü maddede belirtilen kişiler;

1- (b) bendi kapsamındaki seyahatlerde yurt dışında öğrenim gördüklerine ilişkin öğrenci belgesini,

2- (c) bendindeki seyahatlerde tam teşekküllü sağlık kurumlarından alınacak ve Sağlık Bakanlığınca tasdik edilecek raporu,

3- (d) ve (e) bentleri kapsamındaki seyahatlerde yurt dışına görevli olarak çıktıkları veya bulduklarına dair kurumlarından alacakları belgeyi,

4- (f) bendine göre yurt dışına araçla birlikte çıkmak kaydıyla ticari amaçla çıktıklarını tevsik eden belgeyi (motorlu kara taşıtlarının 3 kişiye kadar olan personeli için belge aranmaz),

5- (g) bendi kapsamındaki seyahatlerde yetkili makamlar tarafından verilen belgeyi,

6- (h) ve (j) bentleri kapsamındaki seyahatlerde durumlarını belirten belgeyi,

7- (l) bendine göre yurt dışına çıkışlarda ilgili spor federasyonlarından alınacak belgeyi,

8- (m) bendi kapsamında yurt dışı çıkışlarda Türkiye Seyahat Acentaları Birliği tarafından verilen yetki belgesini,

9- (o) bendi kapsamındaki seyahatlerde Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından verilen belgeyi,

hudut çıkış kapılarında çıkış işlemlerini yapan emniyet görevlisine ibraz ederler.

Geçici Madde 1 - "Yurt Dışı Çıkış Harç Pulu" tedavüle çıkıncaya kadar yurt dışına çıkış yapan Türk vatandaşlarından çıkış başına tahsil edilecek 50 ABD Doları karşılığı Türk Lirası tutarındaki harç, vergi tahsil etmeye yetkili bankalar veya gümrük saymanlıklarına alındı (makbuz) mukabili ödenir. Hudut çıkış kapılarında çıkış işlemlerini yapan emniyet görevlisi, harcın ödendiğini gösteren alındıları kontrol eder. Pasaporta vurulan çıkış kaşesi alındı üzerine de basılır.

5 inci madde uyarınca hudut çıkış kapılarında emniyet görevlilerine ibraz edilecek belgeyi temin edemeyenlerin beyanları, 10/08/2001 tarihine kadar ilgili belge yerine geçer.

Madde 6 - Bu Karar 01/08/2001 tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 7 - Bu Karar hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 02 Ağustos 2001 - Sayı: 24481

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Bakanlar Kurulu Kararı

Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin Karar Karar Sayısı: 2001/2789

Bakanlar Kurulundan

22/12/1992 tarihli ve 92/3896 sayılı Kararnameye ektir.

Mal ve hizmetlere uygulanacak katma değer vergisi oranlarının tespitine ilişkin Karar'da ekte belirtildiği şekilde değişiklik yapılması; Maliye Bakanlığının 30/07/2001 tarihli ve 41088 sayılı yazısı üzerine, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 28 inci maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 30/07/2001 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER

CUMHURBAŞKANI

30/7/2001 Tarihli ve 2001/2789 Sayılı Kararnamenin Eki KARAR

Madde 1 - 22/12/1992 tarihli ve 92/3896 sayılı Kararnamenin eki I sayılı listenin 12 nci sırasından sonra gelmek üzere, listeye aşağıdaki 13 üncü sıra eklenmiştir.

"13- 04/12/1984 tarihli ve 3096 sayılı Kanun kapsamında işletme hakkı devir sözleşmesine konu olan işletme haklarının devir anlaşmaları uyarınca devirleri,"

Madde 2 - Bu Karar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3 - Bu Karar hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 03 Ağustos 2001 - Sayı: 24482

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Yönetmelikler

Kamu Kurum ve Kuruluşlarında İşçi Olarak İstihdam Edilecek Özürlüler Hakkında Uygulanacak Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

MADDE 1 - 11/09/1999 tarihli ve 23813 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu Kurum ve Kuruluşlarında İşçi Olarak İstihdam Edilecek Özürlüler Hakkında Uygulanacak Sınav Yönetmeliğinin 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 2- Bu Yönetmelik, genel ve katma bütçeli daireler, bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan fonlar, kefalet sandıkları, sosyal güvenlik kuruluşları, genel ve katma bütçelerin transfer tertiplerinden yardım alan kuruluşlar, il özel idareleri ve belediyeler ile bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmeler, özelleştirme programına alınmış kamu payı ağırlıklı kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları ile müesseseleri, özel bütçeli kuruluşlar, sermayesinin yarısından fazlası devlete ait kurumlar ve döner sermaye ile çalışan kuruluşlar, özel kanuna veya özel kanunla verilmiş yetkiye dayanılarak kurulan devlet banka ve kuruluşları ile bunlara bağlı işyerlerine ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına işçi olarak alınacak özürlüleri kapsar."

MADDE 2 - Aynı Yönetmeliğin 5 inci maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kamu kurum ve kuruluşları, açık kontenjanlarının doğduğu tarihten itibaren bir ay içinde özürlülerde aranılan niteliklerle birlikte Kurumdan talepte bulunmakla yükümlüdürler."

MADDE 3 - Aynı Yönetmeliğin 7 nci maddesinin (b) bendinin (1) numaralı alt bendi yürürlükten kaldırılmış, (2) numaralı alt bent (1) numaralı alt bent olarak aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"1) Sınav tarihinden en çok 6 ay önce çekilmiş 1 adet renkli fotoğraf."

MADDE 4 - Aynı Yönetmeliğin 10 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

"Kurum, işgücü talebinin intikali üzerine başvuran adaylar içerisinde talep şartlarını haiz en yüksek puanlı adaydan başlamak üzere talep sayısının iki katına kadar adayın isim ve adreslerini içeren listeyi, ilgili kamu kurum ve kuruluşuna gönderir."

MADDE 5 - Aynı Yönetmeliğin 11 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, maddeye 3 üncü fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Okur-yazar, ilkököl mezunu ve zihinsel veya ruhsal özürli olanlar merkezi sınava tabi değildir. Bu kapsamda bulunan ve talep koşullarına durumu uygun başvuranlardan Kurumca gönderilenler, önceden ilan edilen gün, saat ve adreste noter huzurunda kura çekimine tabi tutulurlar. Adaylar istemeleri halinde kur'a çekimini izleyebilirler. Gerçekleştirilen kur'a çekimi sonucunda her açık iş için iki kişi belirlenir. Bu şekilde belirlenenler bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde belirtilen komisyon tarafından yapılacak mülakata alınırlar. Mülakat sonunda işin gereklerini yerine getirebilecek niteliklere sahip oldukları belirlenenler işe alınırlar. Mülakatta ayrıca, işe alınacak işçi sayısının yarısını geçmeyecek sayıda yedek listesi oluşturulur. Kur'a ile ilgili olarak noterin düzenlediği belgenin bir nüshası işe alınacak işçinin özlük dosyasında muhafaza edilir."

"Kurum tarafından gönderilen iş arayan sayısı, daha önce alınmak üzere duyurulmuş olan işçi sayısından az veya bu sayı kadar ise gönderilenler herhangi bir kur'a veya mülakata tabi tutulmaksızın işe alınırlar.

Bu madde ile 10 uncu maddeye göre yeterli sayıda gönderme yapılmış olan özürli talepleri için ikinci kez gönderme yapılması istenemez ve yeniden işgücü talebinde bulunulamaz."

MADDE 6 - Yönetmeliğe aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"Ek Madde 1- Kamu kurum ve kuruluşlarında özürli statüsünde memur, sözleşmeli personel veya daimi işçi olarak çalışmış olup da bu kurum ve kuruluşun kendi disiplin mevzuatı uyarınca görev veya meslekten ihraç ya da 1475 sayılı İş Kanununun 17/II nci maddesine göre hizmet akdinin feshi dışında bir nedenle ayrılmış olanlar ile kamu kurum ve kuruluşlarına Kurum kanalıyla özürli statüsü dışında bir statüde işe yerleştirilenlerden çalışırken özürli olan ve işyerinden ayrılmayanlar hakkında merkezi sınav uygulanmaz.

Çalışırken özürli olanlar için tescil talebinde bulunulması halinde, gerekli belgelerine istinaden Kurumca özürli olarak tescilleri yapılır. Görev veya meslekten ihraç ya da hizmet akdinin feshi dışında bir nedenle işten ayrılanlar ile zihinsel veya ruhsal özürli olanlar, durumları talep şartlarına uygun olmak kaydıyla, merkezi sınav kapsamındakilere ilişkin taleplere bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesine göre oluşturulan listede yer alanlarla birlikte, her açık iş için bir kişiyi geçmemek üzere kayıt tarihi ve sıra numarasına göre kamu kurum ve kuruluşlarına mülakata gönderilirler."

Yürürlük

MADDE 7 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 8 - Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 05 Ağustos 2001 - Sayı: 24484

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ**sTebliğler****Eğitime Katkı Payı Genel Tebliği (Seri No: 2)****Maliye Bakanlığından:**

18/08/1997 tarihli ve 23084 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4306 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu, Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 24.03.1988 Tarihli ve 3418 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması ve Bazı Kağıt ve İşlemlerden Eğitime Katkı Payı Alınması Hakkında Kanun'un geçici 1 inci maddesinin (A) fıkrası ile bazı kağıt ve işlemlerden 01/09/1997 tarihinden başlamak ve 31/12/2002 tarihinde sona ermek üzere eğitime katkı payı ödenmesi hükmüne bağlanmış, bu süre 10/07/2001 tarihli ve 24458 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4702 sayılı Kanunla 31/12/2010 tarihine kadar uzatılmıştır.

Diğer taraftan, 10/07/2001 tarihli ve 24458 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4697 sayılı Kanunun 13 üncü maddesiyle, 4306 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin (A) fıkrasının (13) numaralı bendinin sonuna "Bu fıkranın (1), (2), (5), (7) ve (9) numaralı bentleri yabancı devletlerin Türkiye'deki diplomatik temsilcilikleri, konsoloslukları ve bunların diplomatik haklara sahip mensupları ile uluslararası anlaşmalar gereğince vergi muafiyeti tanınan uluslararası kuruluşların temsilcilikleri hakkında uygulanmaz." hükmü eklenmiştir.

4306 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin son fıkrasında ise, "Bu maddenin uygulanmasıyla ilgili usul ve esaslar ile eğitime katkı paylarının ödeme süreleri ve yerleri Maliye Bakanlığınca... tespit edilir." hükmü yer almaktadır.

Bu hükümler uyarınca, eğitime katkı payı alınmayacak kişi ve kuruluşlar ile eğitime katkı payı tahsil edilmeyecek işlem ve kağıtlar ve eğitime katkı paylarının tahsili ile görevli kurum ve kuruluşların yapacakları işlemler aşağıda açıklanmıştır.

I- Eğitime Katkı Payı Tahsil Edilmeyecek Kişi ve Kuruluşlar:

Eğitime katkı payı tahsil edilmeyecek kişi ve kuruluşlar, yabancı devletlerin Türkiye'deki diplomatik temsilcilikleri, konsoloslukları ve bunların diplomatik haklara sahip ve kendilerine Dışişleri Bakanlığınca I. Ve II. sınıf diplomatik veya konsüler kart düzenlenmiş bulunan mensupları ile uluslararası anlaşmalar gereğince vergi muafiyeti tanınan uluslararası kuruluşların (bu kuruluşların mensupları hariç) temsilcilikleridir.

II- Eğitime Katkı Payı Tahsil Edilmeyecek İşlem ve Kağıtların Kapsamı:

16/08/1997 tarihli ve 4306 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin (A) fıkrasının (13) numaralı bendine 4697 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi ile eklenen hüküm uyarınca eğitime katkı payı aranılmayacak işlem ve kağıtlar aşağıda açıklanmıştır.

Buna göre;

1- Vergilerin tarh ve tahakkuku ile ilgili olarak mükellef ve sorumlularca vergi dairelerine ve belediyelere verilen beyannameler ile Sosyal Sigortalar Kurumuna verilen sigorta prim bildireleri ve gümrük beyannamelerinden,

2- 1318 sayılı Finansman Kanununa göre taşıt alım vergisine tabi olan motorlu taşıtların kayıt ve tescili ile devir işlemlerinden,

3- Hava yolu ile iç hat yolcu taşımacılığında düzenlenen biletlerden,

4- Cep telefonu sahipleri adına tahakkuk ettirilen aylık sabit tesis ücretleri kadar yılda bir defa olmak üzere ayrıca hesaplanan tutar ile adlarına GSM aboneliği tesis işlemlerinden,

5- 492 sayılı Harçlar Kanununa ekli (4) sayılı tarifinden I numaralı bölümünde belirtilen harç mükellefiyeti doğuran tapu işleminden,

doğan eğitime katkı payları bu Tebliğin I. bölümünde belirtilen kişi ve kuruluşlardan aranılmayacaktır.

Öte yandan, 60 Seri No.lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliğinde belirtilen ve Dışişleri Bakanlığınca düzenlenip katma değer vergisi istisnası uygulamasında kullanılmak üzere ilgililere verilen belge, eğitime katkı payının tahsil edilmemesi için de geçerli olacaktır. Ancak, bu belge üzerine adı geçen Bakanlıkça "4306 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin (A) fıkrasının 1, 2, 5, 7 ve 9 uncu bentleri için geçerlidir." ibaresinin yazılması gerekmektedir.

Yukarıda açıklanan ve eğitime katkı payı aranılmayacak olan belge sahibi kişiler bu işlemlerin gerçekleştirildiği sırada söz konusu belgeyi işlemi yapan kurum ve kuruluşlara ibraz etmeleri şartıyla kendilerinden eğitime katkı payı tahsil edilmeyecektir.

III- İlgili Kuruluşlarca Yapılacak İşlemler:

4306 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin (A) fıkrasının (1), (2), (5), (7) ve (9) uncu bentlerinde yer alan işlemleri gerçekleştiren kurum ve kuruluşlar, (Vergi daireleri, SSK, belediyeler, gümrük idareleri, hava taşımacılığı yapanlar, cep telefonu işletmecileri ve tapu daireleri) bu Tebliğin I. bölümünde belirtilen kişi ve kuruluşlarca sözkonusu belgenin ibrazı halinde, başka bir işleme gerek kalmaksızın eğitime katkı payı tahsil edilmeyeceklerdir.

Ancak, eğitime katkı payı tahsil eden kurum ve kuruluşlar, eğitime katkı payı tahsili için düzenledikleri belge üzerine ibraz edilen belgenin tarih ve numarasını yazarak "EĞİTİME KATKI PAYI TAHSİL EDİLMEMİŞTİR" kaydı düşeceklerdir.

Tebliğ olunur.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

İKİNCİ BÖLÜM

R.G. 08 Ağustos 2001 - Sayı: 24487

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Yönetmelikler

Ekonomik ve Sosyal Konseyin Teşekkülü ile Çalışma Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik**Başbakanlıktan:**

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç ve Kapsam

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, ekonomik ve sosyal politikaların oluşturulmasında, toplumsal uzlaşma ve işbirliğini sağlayacak, sürekli ve kalıcı bir ortam yaratarak, istişari mahiyette ortak görüş belirlemek amacıyla oluşturulan Ekonomik ve Sosyal Konseyin teşekkülü, görev ve yetkileri, organları, toplanması, çalışma esas ve usulleri ile, Konsey bünyesinde oluşturulacak daimi veya geçici nitelikteki Çalışma Kurulları ve geçici nitelikli Çalışma Gruplarının kuruluşu ile çalışma esas ve usullerini düzenlemektir.

Dayanak

Madde 2 - Bu Yönetmelik, 11/04/2001 tarihli ve 4641 sayılı Ekonomik ve Sosyal Konseyin Kuruluşu, Çalışma Esas ve Yöntemleri Hakkında Kanunun 7, 8 ve 11 inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3 - Bu Yönetmelikte geçen deyimlerden:

- Konsey: Ekonomik ve Sosyal Konseyi,
- Başkan: Başbakanı veya Konsey toplantılarına başkanlık etmek üzere Başbakanın görevlendireceği Başbakan Yardımcısını,
- Temsilci: 4641 sayılı Kanunun 2 nci maddesine göre Ekonomik ve Sosyal Konseyi oluşturan Bakanlık, kamu kuruluşu ya da sivil toplum kuruluşları temsilcilerini,
- Divan: Konsey Başkanının Başkanlığında üç Konsey Başkan Yardımcısı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarından oluşan Konsey Başkanlık Divanını,
- Çalışma Kurulu: Konseyin ihtiyaç duyduğu konularda çalışmalar yapmak üzere oluşturulan daimi veya geçici nitelikteki kurulları,
- Çalışma Grubu: Çalışma Kurullarının ihtiyaç duyduğu alanlarda çalışmalar yapmak amacıyla oluşturulan geçici nitelikteki grupları,
- Sekretarya: Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığını, ifade eder.

Konseyin Teşekkülü, Görevleri ve Organları**Konseyin Teşekkülü**

Madde 4 - Ekonomik ve Sosyal Konsey; Başbakanın başkanlığında, Başbakan yardımcıları, Devlet Planlama Teşkilatından sorumlu Devlet Bakanı, Hazine sorumlu Devlet Bakanı, Dış Ticaret Müsteşarlığından sorumlu Devlet Bakanı, Devlet Personel Başkanlığından sorumlu Devlet Bakanı, Maliye Bakanı, Tarım ve Köy İşleri Bakanı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, Sanayi ve Ticaret Bakanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı, Gümrük Müsteşarı, Devlet Personel Başkanı ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, kamu görevlileri adına en çok üyeye sahip Konfederasyon, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonunu temsil eden üçer temsilciden ve Başbakan tarafından belirlenecek diğer Hükümet temsilcileri ve sivil toplum kuruluşları temsilcileri ile kamu görevlilerinden oluşur.

Konseyin Görev ve Yetkileri

Madde 5 - Konseyin görev ve yetkileri şunlardır:

- Toplumdaki ekonomik ve sosyal birimlerin, Hükümetin ekonomik ve sosyal politikalarının oluşturulmasına katılımlarını sağlamak, Hükümet ile toplumsal kesimler arasında ve toplumsal kesimlerin kendi aralarındaki uzlaşma ve işbirliğini güçlendirecek çalışmalar yapmak,
- Oluşturduğu görüş, öneri ve raporları Hükümete, Türkiye Büyük Millet Meclisine, Cumhurbaşkanına ve kamuoyuna sunmak, görüş bildirilirken uzlaşılan ve uzlaşılamayan hususları ayrı ayrı belirtmek,
- Sürekli ve geçici nitelikte çalışma kurulları kurmak ve üyelerini belirlemek, bu kurulların raporlarını görüşmek,
- Türkiye-Avrupa Birliği Karma İstişari Komitesi üyelerini Avrupa Birliği Ekonomik ve Sosyal Komitesinin yapısı ve özelliklerini dikkate alarak belirlemek ve Komitenin çalışmalarını izlemek,
- Amaçları doğrultusunda ulusal ve uluslararası düzeyde seminer ve toplantılar düzenlemek, uygun görülecek toplantılara temsilci göndermek,
- Ekonomik ve sosyal konularda yayımlar ve araştırmalar yapmak ve yaptırmak.

Ayrıca Konsey, Hükümetin istemi üzerine, ekonomik ve sosyal nitelikli her türlü konuda, ekonomik ve sosyal yaşamı doğrudan etkileyen kanun tasarıları ve kalkınma planı ile yıllık programların hazırlanması sırasında görüş bildirebilir.

Konsey Başkanı

Madde 6 - Konsey Başkanı, Başbakanıdır. Başbakan, Konseyin belli bir toplantısına başkanlık etmek üzere bir Başbakan Yardımcısını görevlendirebilir.

Konsey Başkanlık Divanı ve Konsey Başkan Yardımcıları

Madde 7 - Konsey Başkanlık Divanı, Konsey Başkanı, üç Konsey Başkan yardımcısı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarından oluşur.

Başkanlık Divanı üyesi üç Konsey Başkan Yardımcısından biri Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu tarafından, biri Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu ile Türkiye Ziraat Odaları Birliği tarafından, biri ise Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu tarafından belirlenir.

Başkan yardımcılarının görev süresi bir yıl olup, bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen kuruluşlar Başkanlık Divanında görevlendirilecek temsilcilerini aralarında dönüşümlü olarak tespit ederler.

Konsey Sekreteryası

Madde 8 - Konseyin Sekreteryaya hizmetleri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından yürütülür. Konsey toplantıları ile Çalışma Kurulları ve Çalışma Gruplarının toplantıları, Sekreteryaya tarafından düzenlenir.

Konsey Sekreteryasından sorumlu olan Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı, Konsey ve Konsey Başkanlık Divanı ile Çalışma Kurulları arasındaki eşgüdümü sağlar.

Sekreteryaya hizmetlerinin etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için, bu hizmetleri yürütmek üzere görevlendirilen birimin personel, demirbaş ve diğer ihtiyaçları öncelikle karşılanır. Konsey için DPT Bütçesine konulan ödenekten bu amaçla harcama yapılabilir.

Çalışma Kurulları

Madde 9 - Konseyin görev ve yetki alanına giren konularda araştırma ve inceleme yapmak, görüş bildirmek ve raporlar hazırlamak üzere, aşağıda belirtilen Çalışma Kurulları oluşturulmuştur.

- Çalışma Hayatı Kurulu,
- Makroekonomik Politikalar Kurulu,
- Avrupa Birliği ve Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu,
- Tarım, Orman ve Köyışleri Kurulu,
- Sanayi, Teknoloji ve Verimlilik Kurulu,
- Enerji Kurulu,
- Ticaret Kurulu,
- Esnaf ve Sanatkarlar ve KOBİ'ler Kurulu,
- Tüketici Kurulu,
- Çevre Kurulu,
- Bölgesel Gelişme Kurulu,
- İnsan Kaynakları Kurulu,
- Bilgi Toplumuna Geçiş Kurulu.

Konsey, gerekli gördüğü konularda yeni Çalışma Kurulları oluşturabileceği gibi, yukarıda belirtilen Çalışma Kurullarını değiştirebilir veya kaldırabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Konsey Toplantıları ve Kararları

Konsey Toplantıları

Madde 10 - Konsey, üç ayda bir Başkanın daveti ile olağan olarak toplanır. Ayrıca, Başkanın daveti veya Başbakanca belirlenecek olanlar dışında kalan temsilcilerin üçte birinin yazılı istemleri üzerine olağanüstü toplanabilir.

Toplantı yeter sayısı, Başbakan tarafından belirlenecek olanlar hariç olmak üzere, bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde belirtilen temsilcilerin salt çoğunluğudur.

Toplantı Gündemi ve Yönetimi

Madde 11 - Konsey toplantılarının gündemine ilişkin hazırlıklar, Konseyi oluşturan kuruluşlardan birer temsilcinin katılımı ile Sekreteryaya tarafından yapılır ve toplantı gündemi Başkanlık Divanı tarafından belirlenir.

Divan tarafından belirlenen toplantı gündemi, toplantının yapılacağı yer ve günü ile birlikte Sekreteryaya tarafından Konsey temsilcilerine duyurulur. Ayrıca, Sekreteryaya toplantı gündemi ile ilgili Çalışma Kurulu raporları ile diğer belgeleri de temsilcilere intikal ettirir.

Konsey toplantıları Başbakan veya görevlendireceği Başbakan Yardımcısı tarafından yönetilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çalışma Kurullarının İşleyiş ve Çalışma Esasları

Çalışma Kurullarının Oluşumu

Madde 12 - Çalışma Kurulları, Başkanlık Divanı tarafından Konsey üyeleri veya ismen gösterecekleri temsilcileri arasından belirlenen, Kurul Başkanı dahil, en az 5 en çok 7 üyeden oluşur. Çalışma Kurulu üyelerinden en az bir tanesi Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca mensupları arasından belirlenir. Kurul Üyeleri, yerlerine yenisi belirleninceye kadar görev yaparlar.

Çalışma Kurulu, kendi üyeleri arasından bir başkan ve bir de raportör seçer.

Çalışma Kurullarının İşleyişi

Madde 13 - Çalışma Kurulları kendi görev alanıyla ilgili konulardaki araştırma ve incelemelerini Konseye raporlar halinde sunar.

Çalışma Kurulları ihtiyaç duyulan konularda çalışmalar yapmak üzere geçici nitelikli Çalışma Grupları oluşturabilir.

Çalışma Kurulları en az ayda bir kez toplanır. Kurul çalışmaları sırasında üzerinde görüşbirliği sağlanamayan hususlar ortaya çıkması halinde, farklı görüşlere sonuç raporunda yer verilebilir.

Çalışma Gruplarının Oluşumu ve İşleyişi

Madde 14 - Çalışma Grubu üyeleri esas olarak Konsey üyesi kamu ve sivil toplum kuruluşları mensupları arasından Çalışma Kurullarınca belirlenir. Ancak, Çalışma Kurulları gerekli gördükleri durumlarda Çalışma Gruplarına

Konsey dışından konusunda uzman kişilerin ya da kuruluşların temsilcilerinin de katılmasına karar verebilir.

Çalışma Kurulu tarafından görevlendirilen Çalışma Grupları görüşlerini Ara Rapor haline getirerek Çalışma Kurulu toplantısında görüşülmek üzere Kurula sunar.

Çalışma Grupları, yaptıkları çalışmayı, görevlendirme süresi sonunda Ara Rapor ile ilgili olarak Çalışma Kurulunca yapılan değerlendirmeleri de dikkate alarak, Sonuç Raporu şeklinde ilgili Çalışma Kuruluna sunar.

Çalışma Kurulu ve Gruplarına Yardım ve Destek Yükümlülüğü

Madde 15 - Çalışma Kurulları ile Çalışma Grupları, çalışmalarına ve toplantılarına, bilgi ve veri sağlamak ve görüş oluşturulmasına katkıda bulunmak amacıyla, Başbakanlık, ilgili Bakanlık veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerini davet edebilir. Kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri, toplantılara katılmak ve devlet sırrı dışındaki tüm bilgi ve verileri sağlamakla yükümlüdür.

Çalışma Kurulları ve Çalışma Grupları, gündemi ile ilgili konularda meslek örgütlerini, diğer sivil toplum kuruluşlarını ve konuyla ilgili uzmanları toplantılarına çağırabilir. Ayrıca, çalışma alanıyla ilgili olarak özel sektördeki gerçek ve tüzel kişilerin görüş ve bilgisine baş vurabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Mali Hükümler

Madde 16 - Konsey giderleri için her yıl Devlet Planlama Teşkilatı bütçesine yeterli ödenek konulur. Konsey, Çalışma Kurulları ve Çalışma Grupları tarafından yürütülen her türlü çalışmanın finansmanı bu bütçeden karşılanır.

Konsey, Çalışma Kurulları ve Çalışma Gruplarının toplantıları ve diğer çalışmalarına katkıda bulunmak üzere daimi veya geçici olarak çağrılan ya da görevlendirilenlerden kamu görevlisi sıfatını taşımayanlara 10/02/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre harcırah ödenebilir.

Konsey tarafından gerçek veya tüzel kişilere yaptırılan araştırma ve incelemeler ile diğer yayınlar için ödenecek telif ücretleri konusunda, 01/12/1995 tarihli ve 95/7621 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Kamu Kurum ve Kuruluşlarınınca Ödenecek Telif ve İşlenme Ücretleri Hakkında Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Yayımlar

Madde 17 - Çalışma Kurulu ve Çalışma Grubu raporları ile bu raporlara esas olan çalışmaların basılarak yayımlanması Konsey Başkanlık Divanının iznine bağlıdır.

Konsey ayrıca kişilere ya da kuruluşlara hazırlattığı araştırma ve benzeri çalışmalarını yayımlatabilir.

Yürürlük

Madde 18 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 19 - Bu Yönetmelik hükümlerini Başbakan yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 12 Ağustos 2001 - Sayı: 24491

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Yönetmelikler

Yapı Denetimi Uygulama Usul ve Esasları Yönetmeliği

Bayındırlık ve İskan Bakanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı; can ve mal güvenliğini teminen, imar planına, fen, sanat ve sağlık kurallarına, standartlara uygun, kaliteli yapı yapılması için proje ve yapı denetimini sağlamak ve yapı denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik, yapı denetim kuruluşları ve laboratuvarların çalışma usul ve esaslarını, bu kuruluşlarda görev alacak denetçi mimar ve mühendisler ile diğer görevlilerde aranacak nitelikleri, yapı denetim komisyonunun çalışma usul ve esaslarını, yapı denetimi hizmet sözleşmesi düzenlenmesi ve hizmet bedellerinin ödenmesi esaslarını, yapı denetim kuruluşları ile bu kuruluşların denetçi mimar ve mühendislerinin sicil raporlarının tutulmasına ve yapılara sertifika verilmesine dair usul ve esasları kapsar.

Hukuki Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik 29/06/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun gereğince hazırlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Yapı Denetim Kuruluşları ve Laboratuvarların Çalışma Usul ve Esasları

Yapı Denetim Kuruluşları

Madde 4 - Yapı denetim kuruluşlarının ortakları; mimar, inşaat mühendisi, makina mühendisi ve elektrik mühendislerinden oluşur.

Yapı denetim kuruluşlarının denetleyebilecekleri toplam yapı inşaat alanı 720.000 m2'yi geçemez. Bu kuruluşlar, görev yapacağı il dışında, kanunun uygulandığı illerde şube açabilirler. Şube açabilmeleri için yapı denetim kuruluşlarının yapı inşaat alanına bağlı olarak o ilde ikamet eden yapı denetçisi inşaat mühendisini ve yardımcı kontrol elemanlarını istihdam etmesi zorunludur. Şubede istihdam edilecek yapı denetçisi inşaat mühendislerine ait Örnek-1'e uygun taahhünamenin, denetçi belgesinin, nüfus cüzdanı örneğinin, ikametgah ilmuhaberinin, noter tasdikli imza beyanının ve yardımcı kontrol elemanı mühendislerine ait Örnek 2'ye uygun taahhünamenin, diploma suretinin ve

ikametgah ilmuhaberinin Yapı Denetim Komisyonuna verilmesi gerekmektedir.

Yapı denetim kuruluşunun üzerinde başka denetim işi bulunmamak, aynı alanda ve tek ruhsata bağlı olmak şartıyla toplam yapı inşaat alanı sınırı aranmaz.

Yapı Denetim Kuruluşlarına İzin Belgesi Verilmesi

Madde 5 - Yapı denetim kuruluşları izin belgesi alabilmek için Bakanlığa, görev yapacağı ili belirten dilekçe ve eki aşağıdaki belgelerle birlikte müracaat ederler.

a) Kuruluşun ödenmiş sermayesinin nama yazılı hisselerinin tamamının mimar ve mühendislere ait olduğunu ve yalnızca yapı denetimini faaliyet konusu olarak seçtiğini gösteren ticaret sicil gazetesi,

b) Ticaret veya sanayi odasına kayıt belgesi,

c) Şirket ortaklarının noter tasdikli imza sirküleri,

d) Şirket ortaklarının Örnek-3'e uygun taahhütnameleri,

e) Kuruluşta asgari;

- Bir denetçi mimarın,
- Bir proje denetçisi inşaat mühendisinin,
- Üç yapı denetçisi inşaat mühendisinin,
- İki denetçi makina mühendisinin,
- Bir denetçi elektrik mühendisinin,

denetim sorumluluğu üstleneceğine dair Örnek-4'e uygun taahhütnameleri, denetçi belgeleri, noter tasdikli imza beyanları, nüfus cüzdanı örnekleri ve ikametgah ilmuhaberleri.

Bu belgelerden herhangi birinin gerçeğe aykırı düzenlendiğinin anlaşılması halinde düzenleyenler veya bu tür belgeleri kullananlar hakkında suç duyurusunda bulunulur ve izin belgesi verilmişse iptal edilir.

Yapı Denetim Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları

Madde 6 - Yapı denetim kuruluşları, 29/06/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanununun 2 nci maddesinde belirtilen görevleri eksiksiz ve mesleki ahlak kurallarına uygun olarak yerine getirmekle yükümlüdür.

Yapı denetim kuruluşları, yapı denetimi izin belgesinin noter tasdikli sureti ile Bakanlıkça onaylanmış yapıya ilişkin bilgi formunun aslını, yapı ruhsatı alınması aşamasında ilgili idareye vermek zorundadır.

Yapı denetim kuruluşları proje denetimi aşamasında;

a) Bakanlıkça hazırlanan Mühendislik ve Mimarlık Proje Düzenleme Esasları, imar planı, ilgili idarenin imar yönetmelikleri ile diğer yönetmelik, şartname ve standartlara uygunluğunu,

b) Proje müelliflerince hazırlanan, uygulama projelerinin ve hesaplarının ilgili mevzuata uygunluğunu,

c) Bakanlıkça hazırlanacak 28/06/1993 tarihli ve 393 sayılı Genelge ile yürürlüğe konulmuş olan Zemin ve Temel Etüdü Raporunun Hazırlanmasına İlişkin Esaslar'a uygun olarak bir jeoteknik raporun olup olmadığını ve temel sisteminin bu rapora uygunluğunu,

d) Taşıyıcı sistemin öncelikle Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkındaki Yönetmelik ile TS 500 ve yürürlükteki standart, şartname ve esaslara göre projelendirildiğini,

e) 08/05/2000 tarihli ve 24043 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Binalarda Isı Yalıtımı Yönetmeliği'ne uygunluğunu, kontrol eder.

Yapı denetim kuruluşu, varsa bu rapor ve projelerde tespit edilen eksiklik ve yetersizliklerin giderilmesini sağlar.

İncelenen projelerin uygun görülmesi halinde ilgili denetçi mimar ve mühendisler tarafından imzalanır. Projelerin inceleme süresi yapı denetimi hizmet sözleşmesinde belirtilir.

Yapım aşamasında;

a) Yapının taşıyıcı sistemindeki beton, beton çelik çubuk, duvar elemanları vb. malzeme ve imalatın, standart ve şartnamelere göre Bakanlıkça izin belgesi verilen özel veya kamu kuruluşlarının laboratuvarlarında muayene ve deneylerini yaptırarak raporlarını ilgili idareye verir.

b) Beton kalıbı ve demir teçhizatı kontrol edilerek Örnek-5'e uygun tutanak düzenlenmeden beton dökümüne izin verilmez. Beton, yapı denetim kuruluşunun yardımcı kontrol elemanlarının gözetiminde dökülür. Beton numuneleri, döküm yerinde yardımcı kontrol elemanlarının nezaretinde deneyi yapacak laboratuvar teknik elemanlarınca alınır, alınan numuneler belirlenen laboratuvara, bu laboratuvar teknik elemanı tarafından götürülür. Beton dökümünü müteakip Örnek-6'ya uygun tutanak düzenlenir. Bu tutanakları ve deney raporlarını, düzenleme tarihinden itibaren üç iş günü içinde ilgili idareye verir.

c) Yapı denetim kuruluşu, yazılı ihtarına rağmen ruhsat ve eklerine aykırı iş yapan işçi ve ustanın durumunu ilgili idareye bildirir.

d) Yapının ruhsat eki projelerine uygun olarak kısmen veya tamamen bitirildiğini belirten ve denetçi mimar ve mühendisler tarafından imzalanan raporu ilgili idareye verir.

e) Yapı kullanma izninin alınmasını müteakip, yapı denetim kuruluşu yapı denetimine ait diğer bilgi ve belgeleri ilgili idareye verir.

Teknik Personelin Denetim Yetkisi ve Yapı Denetim Kuruluşlarındaki İstihdam Esasları

Madde 7 - Yapı denetim kuruluşlarında görev alan denetçi mimar ve mühendisler;

a) Denetçi mimarlar; mimarı projenin ve yapının bu projelere uygun yapılabildiğinin denetimini yaparlar. Denetim yetkisi sınırları 360.000 m² toplam inşaat alanıdır.

b) Proje denetçisi inşaat mühendisleri; jeoteknik raporuyla birlikte yapı statik ve betonarme-çelik-ağaç-yığma yapı

hesabı ve projelerinin denetimi ile görevlidir. Denetim yetkisi sınırları 360.000 m² toplam inşaat alanıdır.

c) Yapı denetçisi inşaat mühendisleri; yapı denetimini yaparlar. Denetim yetkisi sınırları 120.000 m² dir.

d) Denetçi makina mühendisleri; proje ve yapı denetimini yaparlar. Denetim yetkisi sınırları 120.000 m² dir.

e) Denetçi elektrik mühendisleri; proje ve yapı denetimini yaparlar. Denetim yetkisi sınırları 120.000 m² dir.

Yapı denetim kuruluşlarında görev alan yardımcı kontrol elemanları:

- İnşaat mühendisi	30.000 m2
Teknik öğretmen, tekniker veya teknisyen	15.000 m2
- Makina mühendisi	60.000 m2
Teknik öğretmen, tekniker veya teknisyen	30.000 m2
- Elektrik mühendisi	120.000 m2
Teknik öğretmen, tekniker veya teknisyen	60.000 m2

toplam yapı inşaat alanına kadar yapıları denetleyebilirler.

Yapı denetim kuruluşunda görev alan yardımcı kontrol elemanlarının tamamının mühendis olması zorunludur. Ayrıca, gerek duyulması halinde ilaveten diğer yardımcı kontrol elemanları da görevlendirilebilir.

Yapı denetim kuruluşları; denetçi mimar ve mühendisler ile yardımcı kontrol elemanlarının denetleme yetkisine sahip oldukları yapı inşaat alanı aşıldığı takdirde, ilave denetçi mimar ve mühendisler ile yardımcı kontrol elemanlarını görevlendirmek ve bununla ilgili belgeleri Yapı Denetim Komisyonuna vermek zorundadır.

Yapı denetçisi inşaat mühendisi ve yardımcısı kontrol elemanları, sadece bir il sınırları içerisinde görev yapabilirler. Diğer denetçi mimar ve mühendisler ile yardımcıları için bu şart aranmaz.

Yardımcı kontrol elemanları, kuruluşun görev yaptığı ilde üstleneceği denetim hizmeti için Örnek-2'ye uygun taahhütnameyi, diploma suretini, ikametgah ilmuhaberini yapı denetim kuruluşuna vermek zorundadır.

Yapı denetim kuruluşlarının proje ve yapım işini denetleyecekleri yapıların ruhsatları, kuruluşu temsilen denetçi mimar veya inşaat mühendisleri tarafından imzalanır.

Yapı denetim kuruluşları ile denetçi mimar veya mühendislerinden birinin yapı ile ilişkisinin kesilmesi halinde, ilgili idare yapının o andaki durumunu belirleyen bir tespit tutanağını üç iş günü içinde düzenleyerek bir kopyasını Yapı Denetim Komisyonuna gönderir. Yapı denetim kuruluşu, ayrılan denetçi mimar veya mühendisin yerine 30 gün içinde yeni denetçi mimar veya mühendisi görevlendirmedeği takdirde ilgili idarece yapı tatil tutanağı düzenlenir.

Yapı denetim kuruluşundan ayrılmak isteyen denetçi mimar ve mühendisler, bu isteklerini noter kanalıyla Bakanlığa ve yapı denetim kuruluşuna bildirirler. Bu durumda, bildirim Bakanlığa tebliğ tarihinden itibaren üç ay içerisinde bir başka yapı denetim kuruluşunda görev alamazlar.

Laboratuvarların Çalışma Usul ve Esasları

Madde 8 - Yapı malzemeleri ile ilgili ham madde ve mamul madde üzerinde ilgili standart veya teknik şartnamelere göre ölçüm, muayene ve kalibrasyon yapabilen ve diğer özelliklerini tespit edebilen yeterli alet, teçhizat ve personele sahip olan laboratuvarlar; Bakanlık Yapı İşleri Genel Müdürlüğünden izin belgesi almak zorundadır. İzin belgesi almak için gerekli şartlar, Bakanlıkça hazırlanan bu Yönetmelik eki Laboratuvar İzin Onay Talimatı (EK-1) ile Laboratuvar İzin Belgesi Teknik Şartnamesi (EK-2)'de belirtilmiştir.

Laboratuvar kuruluşu, şube açtığı takdirde bu şube için de ayrıca izin belgesi alınması şarttır.

Yapı malzemesi üreten veya imal eden kuruluşlar ürettikleri veya imal ettikleri malzemeleri test etmek üzere kurdukları laboratuvarlarda yapı denetimine ilişkin muayene ve deneyleri yapamazlar.

Laboratuvarlarda yapı malzemesi kalite kontrolü konusunda laboratuvar denetçi belgesine sahip en az bir inşaat veya kimya mühendisi, zemin deneyleri konusunda laboratuvar denetçi belgesine sahip en az bir inşaat veya jeoloji veya jeofizik mühendisi ile yardımcı teknik elemanlar istihdam edilir.

Deneyi yapılacak numuneler, standartlarda yazılı usullere göre laboratuvar görevlilerince alınır ve usulüne uygun teste tabi tutulur.

Laboratuvarlar, her yıl en az bir defa Bakanlıkça denetlenir ve İzin Belgeleri yenilenir.

Yapı Denetim Kuruluşlarında ve Laboratuvarlarda Görev Alacak Teknik Personelin Deneyim ve Nitelikleri

Madde 9 - Yapı denetim kuruluşlarıncı proje ve yapım işlerinin denetimi, denetçi mimar ve mühendis tarafından yürütülür.

Aşağıdaki şartları ve belgeleri sağlayan mimar ve mühendislere, Yapı Denetimi Komisyonuna başvurmaları halinde, Örnek-7'ye uygun denetçi mimar veya mühendis belgesi verilir.

- Diploma veya mezuniyet belgesi aslı veya noter tasdikli örneği,
- İlgili meslek odalarına kayıtlı olduklarına dair belge,
- Nüfus cüzdanı tasdikli örneği ve 2 adet fotoğraf,
- Cumhuriyet Savcılığından alınacak, yüz kırtarıcı bir suçtan dolayı hüküm giymediğine dair adli sicil belgesi,
- Mesleğinde fiilen en az 12 yıl çalıştığına dair ilgili kurum ve kuruluşlardan alınacak belgeler,

f) Laboratuarlarda görev alacak denetçi mühendisler için 12 yıllık fiili meslek süresinin en az üç yılını meslek içi ihtisas alanında çalıştığına dair kurum ve kuruluşlardan alınacak belge.

Kamu çalışanı olan mimar ve mühendisler, mesleki deneyime sahip olduklarını, görev yaptıkları kurumlarından alacakları belge ile çalıştıkları mesleki ihtisas alanlarını ve çalışma süresini belirtecek şekilde belgelendirirler. Serbest veya özel kesimde çalışan mühendis ve mimarlar; mesleki deneyimlerini ve çalışma sürelerini belirten, çalıştıkları özel kuruluşlardan aldıkları ve çalışma alanı ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca onaylı belge ile belgelendirirler.

Yapı Denetim Komisyonunca verilen denetçi belgeleri 5 yıl için geçerli olup, 5 yılın sonunda yenilenmeyen denetçi belgesi hükümsüz sayılır.

Denetçi belgeleri;

- Mimarlar için "Proje ve Uygulama Denetçisi",
  - Proje inceleyen inşaat mühendisleri için "Proje Denetçisi",
  - İnşaat denetimi yapacak inşaat mühendisleri için "Yapı Denetçisi",
  - Makina ve Elektrik mühendisleri için "Proje ve Yapı Denetçisi",
  - Laboratuarda görev yapacaklar için "Laboratuar Denetçisi",
  - Diğer mühendislik alanları için "Proje ve Uygulama Denetçisi",
- adı ile düzenlenir.

Denetçi belgesine sahip olan mimar ve mühendisler, Bakanlığın veya Bakanlıkça uygun görülen kurum ve kuruluşların açacakları hizmet içi eğitim programlarına katılmak zorundadırlar. Yapı Denetim Komisyonunca uygun görülen ve geçerli bulunan belgelenmiş hastalık, tabii afet vb. sebepler olmadan iki defa kursa katılmayanların denetçi belgeleri iptal edilir, sicillerine işlenmek üzere yapı denetim kuruluşuna bildirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yapı Denetim Komisyonunun Çalışma Usul ve Esasları

Yapı Denetim Komisyonu

Madde 10 - Yapı Denetim Komisyonu; Bakanlıkça görevlendirilecek, konu ile ilgili en az genel müdür yardımcısı seviyesinde bir başkan ile en az şube müdürü seviyesinde dört üyeden oluşur.

Asil üyelerin bulunmaması halinde, yedek üyeler görev yaparlar.

Yapı Denetim Komisyonunun Çalışma Usul ve Esasları

Madde 11 - Yapı Denetim Komisyonu, başkanın yazılı veya sözlü çağrısı üzerine üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır. Komisyon kararları çoğunlukla alınır. Çekimser oy kullanılmaz. Oyların eşit olması durumunda

komisyon başkanının bulunduğu taraf çoğunluğu teşkil eder.

Yapı Denetim Komisyonu; yapı denetim kuruluşlarının faaliyetlerini denetlemek, mimar ve mühendislere denetçi belgesi vermek, yapı denetim kuruluşlarına izin belgesi düzenlemek, denetçi mimar ve mühendislerin sicillerini tutmak ve yapı denetimi süresince taraflar arasında doğacak uyuşmazlıkları inceleyerek görüş bildirmekle görevlidir.

Kanunun uygulanmasına ilişkin doğabilecek uyuşmazlıklar, öncelikle yapının bulunduğu yerin il bayındırlık ve iskan müdürlüklerince incelenerek sonuçlandırılır. İtiraz halinde konu il bayındırlık ve iskan müdürlüklerince Yapı Denetim Komisyonuna bildirilir. Yapı Denetim Komisyonu itiraz konusunu, öncelikle taahhütname ve sözleşme olmak üzere ilgili mevzuat hükümlerini dikkate alarak inceler ve sonuçlandırır.

Komisyon, gerektiğinde uyuşmazlık konularını, şikayetleri ve yapı denetim kuruluşlarının faaliyetlerini mahallinde incelemek üzere elemanlar ve heyetler görevlendirir.

Yapı denetim kuruluşlarının denetçi mimar ve mühendisleri ile yardımcı kontrol elemanlarına, kamu veya özel sektör kuruluşları ile birlikte belirleyeceği şartlara göre meslek içi eğitim ve faaliyet programları düzenler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yapı Denetimi Hizmet Sözleşmeleri ve Hizmet Bedellerinin Ödenmesi Esasları

Yapı Denetimi Hizmet Sözleşmesi

Madde 12 - 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun kapsamına giren yapıların sahipleri, yapı ruhsatı almadan önce bir yapı denetim kuruluşu ile Örnek-8'de belirtilen asgari şartları ihtiva eden bir hizmet sözleşmesi yapmak zorundadır.

Yapı denetimi hizmet sözleşmeleri yapı sahibi ile yapı denetim kuruluşu arasında akdedilir. Bu sözleşmenin bir sureti Örnek-9'a uygun taahhütname ekinde ilgili idareye verilir.

Yapı sahibi, yapım işi için anlaşma yaptığı yapı müteahhidini hiçbir şekilde vekil tayin edemez.

Yapı ruhsatı alındıktan sonra iki yıl içerisinde inşaata başlanmadığı veya başlandığı halde, başlama müddeti ile birlikte beş yıl içerisinde yapı bitirilemediği ve bu süre içerisinde ruhsat yenilenmediği takdirde 3194 sayılı İmar Kanunu gereğince ruhsat hükümsüz hale gelir ve yeniden yapı ruhsatı alınması gerekir. Bu durumda yapı sahibi ile yapı denetim kuruluşu arasındaki sözleşme sona erer. Yapı sahibi önceki yapı denetim kuruluşu ile yeniden sözleşme yaparak işe devam edebileceği gibi, başka bir yapı denetim kuruluşu ile de sözleşme yaparak işe devam edebilir.

Yapı Denetimi Hesabının Tutulması

Madde 13 - Yapı denetim kuruluşlarının hizmet bedellerinin karşılanması amacıyla, il özel idareleri ve belediyeler adına bankada yapı denetim hesabı açılır. Yapı denetimi için 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ile öngörülen

hizmet bedelleri, yapı sahibi tarafından bu hesaba yatırılır. Hizmet bedelleri, yapı sahibi ve ilgili idarenin onayıyla yapı denetim kuruluşuna bu hesaptan ödenir. Bu hesap başka maksatlarla kullanılamaz; 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da belirtilen borçlar da dahil olmak üzere haczedilemez ve hesaba tedbir konulamaz.

Yapı denetim hesabı, ilgili idarelerin kendi muhasebe sistemine göre tutulur. Bu hesaplardan ödemeler, encümen kararına gerek olmadan ita amiri veya yetkilendirdiği kişinin imzasıyla yapılır.

Hizmet Bedellerinin Tesbiti ve Tahsil

Madde 14 - Yapı denetimi hizmetleri için yapı denetim kuruluşlarına ödenecek hizmet bedellerine esas oranlar, aşağıdaki cetvelde belirlenen asgari hizmet bedelleri oranlarından az olmamak şartıyla, projenin özellikleri ile yapının bulunduğu bölgenin fiziki, ekonomik ve sosyal özellikleri dikkate alınarak, yapı sahibi ile yapı denetim kuruluşu arasında yapılacak sözleşmede belirtilir.

Yapı denetimi hizmet bedeli, yapı yaklaşık maliyeti ile hizmet bedellerine esas oranların çarpımı ile elde edilen bedeldir. Bu bedele proje ve yapı denetimi ile her türlü muayene ve deney ücreti dahildir.

Yapı yaklaşık maliyeti, Bakanlıkça her yıl yayımlanan Mimarlık ve Mühendislik Hizmet Bedellerinin Hesabında Kullanılacak Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri Hakkında Tebliğ'de belirlenen birim maliyetinin yapı inşaat alanı ile çarpımından bulunur.

Yapı Denetimi Hizmet Bedeline Esas Oranlar Cetveli

Yapım Süresi	Asgari Hizmet Bedeli Oranları (%)
0-6 ay için	2.57
1 yıl için	2.71
1,5 yıl için	2.85
2 yıl için	3.00
2,5 yıl için	3.30
3 yıl için	3.63
3,5 yıl için	3.99
4 yıl için	4.39
4,5 yıl için	4.83
5 yıl için	5.31

Yapı denetimi hizmet sözleşmesinde belirtilen yapım süresi, herhangi bir sebeple uzadığı takdirde, uzayan sürenin her altı ayı için yukarıda belirtilen hizmet oranlarına göre ilave hizmet bedeli ödenir.

Güçlendirme, değiştirme, ilave kat vb. gibi yeniden yapı ruhsatı almayı gerektiren yapım işlerinde yapı yaklaşık maliyeti, proje müellifince hazırlanan ve ilgili idarenin onayladığı keşif bedelidir.

Yapı yaklaşık maliyeti, denetim hizmeti verilen yıl fiyatları ile belirlenir. Bir sonraki yıla devreden işlerin yapı denetim hizmet bedeli, ertesi yılın (uygulama yılı) fiyatları ile değerlendirilir. Bu durumda ilgili idarece, yıl sonu itibarı ile

Yönetmelik eki Örnek-10'a uygun bir seviye tespit tutanağı düzenlenir ve yapı bölümünün kısmi oranı belirlenir. Bu oran üzerinden yapı denetim kuruluşuna ödeme yapılarak yıl sonu itibarıyla hesap kesilir.

Yapı sahibi ile yapı denetim kuruluşu arasında imzalanan sözleşme kapsamında 2 yılda başlanmayan ve 5 yılda bitirilemeyen işlerle, inşaatın herhangi bir aşamasında genel hükümler çerçevesinde sözleşmesi tasfiye edilmiş işlerde, seviye tespiti yukarıda açıklandığı şekilde yapılır.

Hizmet bedeli taksitleri aşağıda açıklanmıştır.

a) 1 inci taksit: Proje inceleme ve subasmana kadar olan kısım için denetim hizmet bedelinin %20 sidir.

b) 2 nci taksit: Taşıyıcı sistem bölümü için denetim hizmet bedelinin %40 ıdır.

c) 3 üncü taksit: Çatı, dolgu duvarları, kapı ve pencere kasaları, tesisat alt yapısı dahil yapının sıvaya kadar hazır duruma getirilmiş bölümü için denetim hizmet bedelinin %20 sidir.

d) 4 üncü taksit: Mekanik ve elektrik tesisatı ile kalan yapı bölümü için denetim hizmet bedelinin %20 sidir. Bu bedelin ödenmesinde ilgili idare tarafından inşaatın tamamlandığına dair tutulan tutanak yeterli olacaktır.

Yapı denetimi hizmet bedelinin ödenmesine ilişkin taksitler, yapı denetimi hizmet bedelinin %10'undan az olmamak üzere yapının ölçülebilir seviyesi esas alınarak her bir taksit, kısmi taksitlere bölünebilir.

Yapı sahibi taksidini veya kısmi taksidini peşin olarak yatırmadan, müteakip bölümün devamına ilgili idarece izin verilmez.

Hizmet Bedellerinin Ödenmesi

Madde 15 - Yapı denetim kuruluşu, madde 14 de belirtilen her yapı bölümü veya kısmi yapı bölümü için bu bölümlerin tamamlanmasını müteakip, Örnek-11'e uygun hakediş raporu düzenler. Düzenlenen hakediş raporu, yapı sahibi ve ilgili idarenin yetkili birimince onaylandıktan sonra bedeli en geç yedi gün içerisinde yapı denetim kuruluşuna ödenir. Yapı denetim kuruluşu hakediş raporuna yapının bu bölümünde çalıştırdığı teknik elemanların Örnek-12'ye uygun personel bildirdesini eklemek zorundadır.

Yapı ruhsatının alınmasını müteakip, talebi halinde ilk taksit veya kısmi ilk taksit banka teminat mektubu veya devlet tahvilini karşılığında yapı denetim kuruluşuna avans olarak ödenir. Bu avans ilk hakedişten mahsup edilir ve alınan teminat idaresince iade edilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sicillerin Tutulması ve Yapılara Sertifika Verilmesi

Sicillerin Tutulması

Madde 16 - Yapı denetim kuruluşlarının denetçi mimar ve mühendislerinin sicil raporları; her yıl sonunda yapı ruhsatını veren ilgili idare tarafından, Örnek-13'e göre düzenlenerek onaylanır ve Yapı Denetim Komisyonuna

gönderilir. Yapıda görevli olup inşaat seviyesinden dolayı fiilen görevine başlamamış olan denetçi mimar ve mühendisler için bu süre içinde sicil raporu düzenlenmez.

Yapı denetim kuruluşlarının sicil raporları; denetledikleri her yapı için yapı kullanma izninin alındığı veya yapı ile ilişkisinin kesildiği tarihten itibaren 30 gün içerisinde ilgili idare tarafından Örnek-14'e göre düzenlenerek onaylanır ve Yapı Denetim Komisyonuna gönderilir.

Ortalama sicil puanı 60 (altmış) puanın altında olan yapı denetim kuruluşları ile denetçi mimar ve mühendisler olumsuz sicil almış sayılırlar. Olumsuz sicillerin somut bilgi ve belgelere dayandırılması zorunludur. Olumsuz sicil alan yapı denetim kuruluşları ile denetçi mimar ve mühendisleri, Yapı Denetim Komisyonunca yıl içinde yazılı olarak uyarılır.

Son üç yılda, üç defa olumsuz sicil almış olan yapı denetim kuruluşları hakkında, Yapı Denetim Komisyonunca 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanununun 8 inci maddesi gereğince işlem yapılır.

Üst üste iki yıl olumsuz sicil alan denetçi mimar ve mühendislerin belgeleri Yapı Denetim Komisyonunca iptal edilir, durum ilgili meslek odalarına bildirilir.

Denetçi belgelerinin geçerli olduğu süre içerisinde üç kez olumsuz sicil alan denetçi mimar ve mühendislerin belgeleri yenilenmez.

Yapılara Sertifika Verilmesi

Madde 17 - İlgili idarelerce, yapı kullanma izninin verilmesini müteakip, Örnek-15'e uygun olarak hazırlanacak bir yapı sertifikası 15 gün içerisinde düzenlenerek, yapının görünür bir yerine asılır.

Bu sertifikanın cinsi, malzemesi, ölçüleri vb. gibi özellikleri yapının büyüklüğü, önemi vb. hususlar dikkate alınarak ilgili idarelerce belirlenir.

Sertifikanın kağıt üzerine yazılmış ve onaylanmış bir kopyası yapının dosyasında saklanır.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Geçici Madde 1 - 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce Bakanlıkça verilen laboratuvar izin belgeleri, bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay süreyle geçerlidir. Bu süre içerisinde bu Kanun hükümlerine uygun olarak yenilenmeyen izin belgeleri geçersiz sayılır.

Geçici Madde 2 - 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun kapsamında, yapı denetimine yönelik olarak hizmet verecek TSE Yeterlik Belgeli laboratuvarlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay süre içerisinde Bakanlıktan izin belgesi almak zorundadır.

Geçici Madde 3 - 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunun yürürlüğe girmesinden önce ilgili idaresine resmi olarak mimari projeleri verilmiş, ancak inceleme ve onayı tamamlanamamış olan yapılara ait ruhsat işlemleri, 28/08/2001 tarihine kadar ilgili mevzuatına göre

sonuçlandırılır. Bu tarihe kadar yapı ruhsatı verilmemiş yapılara ait işlemler 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun hükümlerine göre yürütülür.

Yürürlük

Madde 18 - Bu Yönetmelik 13/08/2001 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 19 - Bu Yönetmelik hükümlerini Bayındırlık ve İskan Bakanı yürütür.

Ek- 1

Laboratuvar İzni Onay Talimatı

1) Amaç

Bu talimat 29/06/2001 tarihli 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun gereğince kamu veya özel kuruluşların bünyesinde kurulmuş laboratuvarlara Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından İzin Belgesi verilerek onaylanması ve laboratuvarların denetim hizmetinin yürütülmesi amacıyla hazırlanmıştır.

2) Kapsam

Bu Talimat Laboratuvar İzin Belgesi ve kullanımı ile ilgili yetki ve yükümlülükleri, başvuru için gerekli şartları, işlemleri, denetimleri, iptal ve fesih halinde uygulanacak kuralları kapsar.

3) Kısaltmalar ve Tarifler

3.1. Kısaltmalar

Bu Talimatın uygulanmasında:

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı "Bakanlık"

Yapı İşleri Genel Müdürlüğü: "Genel Müdürlük"

Yapı İşleri Genel Müdürlüğü Laboratuvar İzin Belgesi Komisyonu: "LİBK"

Laboratuvar İzin Belgesi: "Belge"

Laboratuvar İzin Simgesi: "Simge"

Laboratuvar İzin Belgesi Teknik Şartnamesi: "Teknik Şartname"

Laboratuvar Değerlendirme Heyeti: "Heyet",

Laboratuvar İzni Onay Talimatı: "Talimat",

İzin Belgesi talebinde bulunan laboratuvar: "Laboratuvar", olarak anılacaktır.

3.2. Tanımlar

3.2.1- Laboratuvar izin belgesi

Laboratuvarın bağlı bulunduğu laboratuvar yetkilisi veya yetkilileri ile Bakanlık arasında yapılan sözleşme çerçevesinde, laboratuvarın yeterliğinin belirlenen teknik kriterlere uygunluğunu izin belgesi ekindeki kapsam çerçevesinde yapabileceği deneyleri gösteren ve üçüncü şahıslara yönelik geçerlik süresi 1 yıl olan belgedir. Belge her yıl vize yaptırılır.

3.2.2- Laboratuvar izin simgesi

İzin belgesi almış laboratuvarlarca hazırlanan deney raporları üzerinde kullanılacak Bakanlığa ait aşağıda gösterilen monogramdır.

3.2.3- Laboratuvar izin belgesi teknik şartnamesi

Bakanlık tarafından Laboratuvarlara İzin Belgesi verilmesinde kullanılan, laboratuvarın uyması ve karşılması gereken teknik ve idari şartları ayrıntılı biçimde açıklayan temel dokümandır.

3.2.4- Laboratuvar izin onayı

Belge eki kapsamda belirtilen deneylerin laboratuvarca yapılabileceğinin LIBK tarafından tanınması ve tescil edilmesidir.

3.2.5- Laboratuvar izni onay talimatı

Laboratuvar İzin Onayı için gerekli şartları, işlemleri, onay ve belge kullanma hakkıyla ilgili yetki ve yükümlülükleri açıklayan dokümandır.

3.2.6- Değerlendirmeci

Deney laboratuvarlarının değerlendirmesi ile ilgili fonksiyonların tamamını veya bir kısmını yapan kişidir.

4) Organlar

4.1. Laboratuvar izin belgesi komisyonu "LIBK"

Genel Müdürlük bünyesinde oluşturulan bir kuruluş olup, belge verilmesi, sürekliliği, yenilenmesi, iptali, belgeli laboratuvarların denetlenmesine ilişkin her türlü kararı almaya yetkili organdır. Bu komisyon Yapı İşleri Genel Müdürü Başkanlığında, Teknik Daire Başkanlığından Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı, Teknik Daire Başkanı, Laboratuvar Şube Müdürü ve Yöresel Koşullar Şube Müdüründen oluşur. Heyetin hazırladığı raporları inceleyerek, gerekli kararı katılanların ekseriyetiyle alır. Oylamada çekimser kalınmaz ve sekreteryaya hizmetlerini Laboratuvar Şube Müdürlüğü yapar.

4.2. Değerlendirme heyeti

En az iki değerlendirmeciden oluşan "Laboratuvar İzin Belgesi Teknik Şartnamesi" ve "Laboratuvar Değerlendirme Kılavuzu" ile "Laboratuvar İzin Onay Talimatı" hükümlerine uygun olarak görev yapan LIBK adına Laboratuvar Şube Müdürlüğü tarafından görevlendirilen elemanlardan oluşan heyettir.

5) Ücretler

5.1- Matbu belge ücreti

Başvuru sırasında laboratuvara veya bağlı bulunduğu kuruluşa verilen "Müracaat Formları", "İzin Belgesi Teknik Şartnamesi" ve "Laboratuvar İzin Onay Talimatı" karşılığı olarak bir defaya mahsus olmak üzere alınan ücrettir.

5.2. Değerlendirme ücreti

Heyetin laboratuvarında ilk, ara kontrol ve diğer nedenlerle yapacağı her değerlendirme hizmeti için alınan ücrettir.

5.3. Belge ve vize ücreti

Düzenlenen her belge için belgelerin verilişinde ve bunların yıllık vizelerinde alınan ücrettir.

5.4. Belge kullanım ücreti

Bakanlık tarafından tespit edilerek, belge kullanma karşılığı olarak belge vize tarihinde yılda bir defa alınan ücrettir.

5.5. Teminat

Talimat, sözleşme ve bunlarla ilgili mevzuat hükümlerine aykırı davranıştan doğacak zarar ve giderleri karşılamak amacıyla, belge kullanmaya hak kazandığı zaman laboratuvar veya bağlı bulunduğu kuruluştan alınan nakittir.

5.6. Yol ve harcırah gider ücreti

Heyetin Laboratuvarında yapacağı değerlendirme için Harcırah Kanununa göre gündelik ve ulaşım için alınan ücrettir.

6) Laboratuvar İzin Belgesi Alınması

6.1. Gerekli belgeler

- Laboratuvar İzin Belgesi için hazırlanmış müracaat formu,

- Firma yetkililerinin noter tasdikli imza sirküleri,

- Kalite El Kitabı ve Ekleri (Prosedürler, Talimatlar, Gerekli Formlar ve Deney Rapor örnekleri),

- Laboratuvar tesis ve cihazların yerleşim krokisi,

- Ticaret Sicil Gazetesi (Adı geçen Kuruluşun, laboratuvar açmaya, deney yapmaya, rapor vermeye yetkili olduğuna dair ibare.),

- Laboratuvar da tasdik edilmiş imza yetkisi için aday gösterilen Mühendis için Bakanlıktan alınmış laboratuvar denetçisi belgesi,

- Laboratuvar da çalışan tüm teknik elemanların Noter Tasdikli Diploma Fotokopileri,

- Laboratuvar Denetçisi, çalıştığı firma ile yaptığı sözleşmenin noter tasdikli sureti ve imza sirküleri.

6.2. Müracaatın İşleme Konulabilmesi İçin

- Müracaat formunun gerçek durumu gösterecek şekilde ve eksiksiz doldurulması ve bu maddede belirtilen diğer belgelerin tamamının eksiksiz olarak teslim edilmesi şarttır.

Bu şartları yerine getiren laboratuvarın talebi üzerine aşağıdaki işlemler uygulanır.

7) İzin İşlemleri

7.1. Ön değerlendirme

7.1.1. Müracaatı kabul edilen laboratuvarın izin işlemlerini başlatmak üzere LİBK adına Laboratuvar Şube Müdürlüğüne en geç iki hafta içinde Değerlendirme Heyeti görevlendirilir.

7.1.2. Değerlendirmeciler müracaat formlarını inceleyerek bilgilerin doğruluğunu araştırır.

7.1.3. Kalite El Kitabı ve eklerinin TS EN ISO/IEC 17025-Mayıs 2000 standardına uygunluğunu inceler.

7.1.4. Ön değerlendirmede eksiği bulunan laboratuvarlara eksikleri yazı ile bildirilir dosya askıya alınır. Eksiklerini tamamlayan laboratuvarların değerlendirilmesine kaldığı yerden devam edilir.

7.1.5. Ön değerlendirmede eksiği bulunmayan laboratuvarlara yerinde değerlendirilmek üzere incelemeye gidilir.

7.2. Değerlendirme

Laboratuvarın ön değerlendirmeden sonra belge verilmesine esas olacak yerinde yapılan incelemesidir.

7.2.1. Heyetin değerlendireceği hususlar

a) Laboratuvarda müracaat formlarındaki bilgilerin gerçek olup olmadığı,

b) Laboratuvarda, teknik şartnamede ve talimatta aranan şartların mevcut olup olmadığı,

c) Laboratuvarda gerekli incelemelerin yapıldığına dair tutanak, firma yetkilileri ve heyet tarafından imza altına alınır.

7.3. Komisyon kararı

Komisyon; hazırlanan heyet raporunun sekreteryaya hizmeti veren Laboratuvar Şube Müdürlüğüne teslim edildikten en geç 15 gün içerisinde, incelemesini tamamlayarak, belge kullanma hakkının verilip, verilmemesine karar verir. Karar defterine geçirilen sonuç bir yazı (Eki-Heyet Raporu) ile ilgili firmaya bildirilir.

7.4. Belgenin verilmesi

Komisyonun aldığı karar olumlu olması halinde Laboratuvar, belge kullanma hakkını, imzalanacak tip sözleşmenin noter tasdikinden sonra kazanır.

7.5. Kısmi değerlendirme

Kısmi değerlendirme, LİBK tarafından daha önce izin belgesi verilmiş laboratuvarlarda meydana gelen herhangi bir değişikliğin, laboratuvarın deney yapma kabiliyetini nasıl etkilediğini belirlemek üzere LİBK adına Laboratuvar Şube Müdürlüğüne uygun göreceği herhangi bir zamanda değerlendirme heyetine incelenmesidir.

7.6. Ara denetim

Laboratuvarın ilk veya daha önce yapılan kısmi değerlendirmedeki şartları devam ettirip ettirmediğini incelemek amacıyla LİBK adına Laboratuvar Şube Müdürlüğüne her yıl en az bir defa olmak üzere uygun göreceği zamanda yaptıracağı denetlemedir.

7.7. Kapsam genişletme

Belgeli laboratuvarların, mevcut kapsam listesine ek deneylerin girilmesi için LİBK'na yazılı müracaatta bulunması halinde; yerinde yapılacak incelemeler sonucunda hazırlanacak yeni kapsam listesinin düzenlenmesidir.

8) Laboratuvarın Yükümlülükleri

8.1. Değerlendirmeye imkan sağlama

Laboratuvar, gerek ön değerlendirme sırasında, gerekse belge verilmesinden sonra kısmi değerlendirme ve ara denetimde heyetin isteyeceği bütün bilgileri vermekle, çalışmalarında her türlü kolaylığı sağlamakla yükümlüdür.

8.2. Belge kullanma şekli

8.2.1. Laboratuvar, Bakanlıktan almış olduğu belgeyi bir başka laboratuvar için kullanılamaz. Laboratuvar belge kullanma hakkını hiçbir şahıs veya kuruluşa devredemez. Laboratuvar şube, gezici veya geçici tesisler açtığında, yer değiştirdiğinde belge almak zorundadır. Numune toplama istasyonu oluşturmalarına; bağlı olduğu laboratuvarın kalite sistemine ve teknik şartlara ilişkin gerekli düzenlemeler yapılması ve en az bir teknisyen bulundurulması koşulu ile gerekli incelemeler yapıldıktan sonra olumlu bulunduğu takdirde LİBK tarafından izin verilir.

8.3. Laboratuvar, belge kapsamındaki deneyleri etkileyecek veya hükmü şahsiyeti ile ilgili meydana gelecek her değişikliği LİBK'na bildirir ve bununla ilgili belgeleri gönderir. Ayrıca laboratuvar deney faaliyetlerini bir müddet için durduracaksa veya bundan vazgeçerse bu durumdan LİBK'nu 15 gün öncesinden haberdar eder.

8.4. Laboratuvar, belge kapsamında yer almayan deneyleri LİBK simgeli deney raporlarında yayımlaması halinde, bu deneylerin LİBK tarafından belgeli olmadığını açık ve net bir şekilde belirtmelidir.

8.5. Laboratuvar belge kapsamında yer alan bir veya birkaç deney için kullanıldığı cihazın arızalanması, tadilat, taşınma vb. durumlarda, bu deney veya deneyler için LİBK simgeli rapor düzenleyemez. Yapılan tamir, bakım, düzenleme vb. çalışmaların tamamlanıp LİBK'na bildirilmesi ve yapılacak incelemeden olumlu netice alınması halinde LİBK simgeli rapor düzenlemeye tekrar başlar.

8.6. Mali yükümlülükler

8.6.1. Laboratuvar, bu talimata göre tahakkuk edecek giderleri fatura edilmesinden sonra en geç 15 gün içerisinde Genel Müdürlük Merkez Döner Sermaye İşletme Müdürlüğüne ödemekle yükümlüdür.

8.6.2. Laboratuvar her sözleşme dönemi sonunda almış olduğu belgelerin yıllık vizelerini en geç 15 gün içinde yaptırmak ve bununla ilgili ücretleri ödemekle yükümlüdür.

8.6.3. Bakanlıkça her yıl yayımlanan birim fiyatlar da meydana gelen artış nedeni ile doğacak teminat bedeli farklarını, laboratuvarlar yıllık vize ücreti ile birlikte ödemekle yükümlüdür.

8.7. İşbirliği

8.7.1. Kişi veya kuruluşlarla işbirliği

Laboratuvar, gerektiğinde LİBK ve bu kuruluşun görevlendireceği yetkili ile şartnamede belirtilen kriterlere uygunluğu izleme imkanı verecek şekilde işbirliğinde bulunmalıdır.

8.7.2. LİBK ile işbirliği

Bu işbirliği şunları kapsamalıdır:

a) LİBK ve yetkilisinin deney laboratuvarının denetlenmesi için ilgili alanlara girmesinin sağlanması,

b) Deney laboratuvarının deney yapma kapasitesinin LİBK tarafından doğrulanmasını sağlamak için gerekli kontrollerinin yapılması konusunda yardımcı olunması,

c) Doğrulama amacıyla LİBK'nın ihtiyaç duyduğu deney numunelerinin veya şahit numunelerin hazırlanması, ambalajlanması ve en geç 15 gün içerisinde LİBK'na ulaşacak şekilde gönderilmesi,

d) LİBK'nın uygun bulacağı değerlendirme deney programına ya da bir karşılaştırılmalı deney programına katılması,

e) Laboratuvarın deney sonuçlarının LİBK tarafından etraflıca incelenmesine ve denetlenmesine izin verilmesi.

9) Laboratuvar İzin Belgesinden Doğan Sorumluluklar

a) Laboratuvar İzin Belgesi Teknik Şartnamesinde belirtilen kriterlere ve LİBK tarafından belirtilen ve belirtilecek diğer kurallara her zaman için uymak,

b) LİBK tarafından verilmiş kapsam listesini ve izin belgesini laboratuvarın uygun ve görülen bir yerine asmak,

c) LİBK tarafından tespit edilen aralıklarla başvuru, kısmi, ara değerlendirmelere ve diğer hizmetlere ait masrafların karşılığını ödemek,

d) Belgenin geçerliliği ne şekilde olursa olsun sona erdiğinde, Belge ile ilgili bütün reklamlar ve referansların kullanımını sona erdirmek,

e) Belge yada kendi hazırladığı bir deney raporunun LİBK veya başka bir kuruluşun ürün onayı anlamına gelmediğini yaptığı sözleşmelerde açıkça belirtilmesi,

f) Kurum veya kişiler deney raporunun tamamını veya bir kısmını yanıltıcı bilgi ve reklam olarak kullanamaz.

g) Laboratuvarın kapsamını ve bu şartnamedeki kurallara uygunluğunu etkileyen değişiklikleri LİBK'na bildirmek.

h) Laboratuvar, LİBK'na bir ay önceden yazılı olarak bildirimde bulunmak suretiyle laboratuvar izin belgesi sözleşmesini feshedebilir.

i) Belgeli laboratuvarın şartnamede belirtilen kriterlere uymaması halinde ihtar sonucu 15 gün içinde gerekli hususları yerine getirmek zorundadır. Belgeli laboratuvarın yukarıdaki hususlara uyma zorunluluğu vardır.

10) Laboratuvarın Kişi, Kuruluş ve Üçüncü Şahıslara Karşı Sorumlulukları

10.1. LİBK tarafından belgelendirilen laboratuvar, talimat hükümleri ve şartnamede belirtilen esaslar doğrultusunda, bu talimatın ve şartnamenin öngördüğü şartlara uygun biçimde, tüm kişi ve kuruluşlar için standard bir deney hizmeti verecektir.

10.2. Laboratuvar ve LİBK arasında sözleşme yapılması, laboratuvarı üçüncü şahıslara karşı olan kanuni yükümlülük ve sorumluluklarını yerine getirmesinden alıkoyamaz.

10.3. Laboratuvar; deneylerin yeterliği ve doğrulanması açısından deney yaptırmanın gözlemine açık olmalı ve gerekli kontrollerin yapılmasına izin vermelidir.

10.4. Laboratuvar tarafından deneye tabii tutulan malzeme için verilen deney raporu; standartlara uygunluk belgesi niteliği taşımayacağı gibi, söz konusu malzemenin LİBK tarafından belgelendirildiği anlamını da taşımaz. Bu durum kişi, kuruluşlar ve laboratuvar arasında yapılan tüm sözleşmelerde açık biçimde belirtilmelidir.

10.5. Laboratuvar, tüm deney raporlarını, kayıtları ve diğer verileri en az 15 sene müddetle muhafaza etmelidir.

10.6. Simge taşıyan deney raporlarında, hem belge kapsamına giren, hem de girmeyen deneylerin yer alması halinde, kapsama girmeyen deneyler için "Bu deney LİBK tarafından belgeli değildir" ibaresi kullanılmalıdır.

11) Sözleşme Konusu Teknik Esaslardaki Değişiklikler ve Düzeltmeler LİBK, sözleşme konusu teknik şartnameyi tadil veya revize etmesi halinde bunları laboratuvarlara bildirir. Laboratuvarlarda yeni esaslara göre düzenlemeler yapar. LİBK laboratuvarın kabul edilebilir bir gerekçe ile süre talebi halinde mevzuat hükümlerine aykırı olmamak ve haksız rekabet ortamı yaratmamak kaydıyla uygun bir geçiş süresi tanımaya yetkilidir.

12) Talimata Aykırı Hareket

Laboratuvarın, personel, tesis, makine - teçhizat ve kalite kontrol sistem ve imkanlarında olumsuz yönde bir değişim olduğunun veya deneylerini belirlenen teknik kritere uygun olmayarak gerçekleştirdiğinin veya talimat ile sözleşmenin diğer hükümlerine aykırı hareket ettiğinin tespiti halinde LİBK, gerekli düzenlemeyi sağlamak amacıyla aşağıdaki uygulamaları sırasıyla veya aykırılığın önem derecesine göre herhangi birinden başlayarak tatbik eder. LİBK bu uygulamaların her kademesinde gerekli gördüğü incelemeleri yapmak ve yeni düzenleyici taleplerde bulunma yetkisine sahiptir.

12.1. Uyarma

LİBK tespit ettiği aykırılıkların derhal veya belirli bir süre içinde giderilmesi için laboratuvara uyarı bildiriminde bulunur. Laboratuvar tebligattan sonra gereğini yerine getirmek amacıyla almış olduğu tedbirleri 15 gün içerisinde LİBK'na bir rapor halinde bildirmekle yükümlüdür.

12.2. Nakdi ceza

Düzeltilmesi için uyarı bildiriminde bulunulan aykırılıkların tekrar tespiti veya ilk defa tespit edilen bir aykırılığın önem derecesi göz önünde tutularak LİBK, madde 12.1'deki uygulamanın yanında laboratuvarın teminatının 1/2 sini gelir kaydeder. Laboratuvarın verilen nakdi cezayı 15 gün içerisinde Genel Müdürlük Merkez Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü vzesine veya banka hesabına yatırması halinde teminatına dokunulmaz. Aksi takdirde teminat çözülerek nakdi ceza tahsil edilir. Laboratuvar 15 gün içerisinde yeni teminatını vermekle yükümlüdür. Laboratuvar tebligattan sonra gereğini yerine getirmek ve almış olduğu tedbirleri LİBK'na 15 gün içerisinde bir rapor halinde bildirmekle yükümlüdür.

12.3. Belge Kullanma Hakkının Askıya Alınması

Madde 12.1 ve/veya madde 12.2 ye göre uyarıda bulunularak düzeltilmesi talep edilen aykırılıkların tekrar tespiti veya ilk defa tespit edilen bir aykırılığın önem derecesi göz önünde tutularak, LİBK sözleşmenin Belge kullanma hakkını veren hükümlerini askıya alır ve Laboratuvar teminatının tamamını gelir kaydeder. Laboratuvar sözleşmenin askıda kalma süresinde LİBK simgeli deney raporu düzenleyemez. LİBK'nun yapacağı inceleme sonucunda olumlu görüşe varılması halinde verilecek izinden sonra belge kullanma hakkını yeniden kazanır.

13) Sözleşmenin Feshi

13.1. Belge kullanma hakkını veren sözleşme; laboratuvarın talebi veya belgelendirmenin dayanağı olan teknik esasların LİBK'nca iptal edilmesi halinde feshedilir. Bu durumda fesihden doğan masraflar ve laboratuvarın mevcut borçlarının tahsilinden sonra teminatı iade edilir.

13.2. LİBK, 12. maddede belirtilen uygulamalara rağmen aykırılıkların giderilmediğinin tespit edilmesi veya ilk defa tespit edilen aykırılığın önem derecesi göz önünde tutularak Belge kullanma hakkı veren sözleşmeyi tek tarafı feshiderek teminatı gelir kaydeder.

13.3. Fesih kararları LİBK tarafından Resmi Gazete'de ve Bakanlık yayınlarında lüzum görüldüğünde ayrıca günlük gazetelerde gerekçeli olarak yayımlanır. Laboratuvar, fesih kararının tebliğinden itibaren deney raporlarında LİBK simgesini kullanmaya derhal son verir. Ayrıca yazışma, satış bağlantıları, ilan ve reklamlarında bu simgenin kullanımını durdurur. Laboratuvar sözleşmeyle kendisine verilmiş her türlü belgeyi en geç 15 gün içerisinde LİBK'na iade eder.

14) Belgenin Haksız Kullanılması

LİBK ile sözleşme akdetmeksizin belge kullanan veya sözleşmesi fesih edildiği halde belge kullanmaya devam eden laboratuvar aleyhinde, LİBK dan belge almış kamu ve özel laboratuvarların manevi itibarını, haksız bir rekabet ortamı yaratmak suretiyle kamu yararını zedeleyecek şekilde kullanması sebebiyle ilgililer hakkında suç duyurusunda bulunurlar.

15) Ücretlerin Tahakkuk Esasları

Belgelendirme hizmetleri ile ilgili olarak alınacak belge, vize, değerlendirme, teminat, matbu belge, belge kullanım ücreti ile yol ve harcırah gider ücreti, her yıl Bakanlık tarafından tespit edilen miktara göre tahakkuk ettirilir. Yapılan değişiklikler Genel Müdürlük Merkez Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü Birim Fiyat Listesinde yayınlandığı gibi, ayrıca sözleşmeli laboratuvarlara da tebliğ edilir.

16) Genel Hükümler

16.1. LİBK, talimat ve teknik şartnamede belirtilen esaslara ilave olarak gerekli gördüğü konularda önceden bildirmek kaydı ile özel şartlar getirebilir.

16.2. Grev, lokavt, tevsi, ve reorganizasyon, tabii afetler ve benzer mücbir sebeplerle laboratuvar faaliyetlerinin durdurulması halinde laboratuvar belge kullanma sözleşmelerinin devamı hususunda uygun bir süre tanınmasına LİBK yetkilidir. Bu süre içerisinde laboratuvarın her türlü hakları mahfuzdur.

16.3. LİBK ile sözleşme akdeden laboratuvar, sözleşmesinde belirtilen belgeyi, ancak belge kapsamında belirtilen deneyler için kullanmaya yetkilidir. Aksi tespit edilip LİBK tarafından yazılı olarak ikaz edilenlerin buna uymayarak belge kullanmaya devam etmeleri halinde haklarında bu Talimatın 13. maddesine göre işlem yapılır.

16.4. Sözleşmesi feshedilen laboratuvarın yeniden müracaatında:

1) İlk değerlendirme şartları aynen uygulanır.

2) Fesih tarihinden itibaren LİBK kararına bağlı olarak 3 (üç) ila 6 (altı) ay arasında müracaat işleme konulmaz.

Ancak sözleşmesi, talimat, sözleşme ve mevzuat hükümlerine aykırılıktan dolayı fesih edilmemiş olan laboratuvarın yeni müracaatları hemen işleme konur.

16.5. Belge almak için LİBK'na müracaat eden laboratuvarlar bu talimat hükümlerine eksiksiz olarak uymayı

kabul etmiş sayılır. Doğacak anlaşmazlıkların hal mercii T.C. Mahkemeleri ve İcra Daireleridir.

16.6. Belge verilmiş olması laboratuvarı kanun, tüzük, kararname, yönetmelik, şartname ve diğer mevzuat hükümlerine uyma yükümlülüğünden kurtarmaz.

16.7. Laboratuvar, LİBK kararlarına, bunların tebellüğü tarihinden itibaren en geç 30 gün içerisinde itirazda bulunabilir. İtirazın incelenmesinden sonra LİBK'nun vereceği karar kesindir.

16.8. Laboratuarda gerçekleşen deneyler için hazırlanacak olan raporları imzalamak üzere, LİBK, laboratuvar personeli arasından laboratuvar denetçisi belgesine sahip bir veya daha fazla kişiye tasdik edilmiş imza yetkisi verir. Bu şahısların laboratuardan ayrılması halinde laboratuvar bu değişikliği bir hafta içinde bildirmekle yükümlüdür. Belge kapsamında belirtilen deneylerle ilgili imza yetkisine sahip kişilerin laboratuardan ayrılması, ilişkilerinin kesilmesi halinde LİBK yeni bir tasdik edilmiş imza yetkisine sahip laboratuvar denetçisi tayin edinceye kadar laboratuvarın belgesi dondurulur. Bu süre içinde laboratuvar LİBK simgesi taşıyan deney raporlarını üçüncü şahıslara veremez. Laboratuvar ayrılan ve işe yeni aldığı teknik personeli 15 gün içerisinde (noter tasdikli diploma suretleri ile birlikte) LİBK na bildirmek zorundadır.

16.9. Laboratuvar yayımlayacağı raporlarda belge numarası ve LİBK simgesini açık bir şekilde göstermelidir. Ayrıca raporlarında "bu laboratuvara LİBK tarafından izin belge ve simgesini kullanma hakkı verilmiştir" ibaresini kullanmalıdır.

16.10. Laboratuvar, kişi ve kuruluşlara ait deney numunesi üzerinde bazı deneyleri bir başka laboratuvara yaptırması halinde; deneylerin yaptırıldığı laboratuvar; Bakanlıktan belgeli ve yaptırılan deneyler de kapsam listesinde yer almalıdır.

16.11. LİBK bu Talimatı her zaman değiştirmek hakkına sahiptir. Ancak değişiklikten önceki kazanılmış haklar sözleşmenin bitimi tarihine kadar geçerlidir. Uzatmalar yeni talimat ve sözleşme hükümlerine uyularak yapılır.

16.12. Belge kullanılması ile ilgili olarak, üçüncü şahıslar nezdinde bütün hukuki, mali ve teknik sorumluluk laboratuvara aittir.

Ek-2

LABORATUAR İZİN BELGESİ TEKNİK ŞARTNAMESİ

1) Kapsam

1.1. Bu teknik şartname numune alma dahil, deney hizmeti veren bir laboratuvarın izin belgeli tanınması için sağlaması gereken genel şartları belirler.

2) Tanımlar

2.1. Laboratuvar: Beton, zemin ve yapı malzemesi ile ilgili hammadde ve mamul üzerinde ilgili standartlarına veya teknik şartnamelerine göre ölçüm, muayene yapabilen ve diğer özelliklerini tayin eden, deney ve hizmet karşılığı

ücreti KDV si ile beraber fatura veya tahakkuk fişi düzenleyerek tahsil eden, Bakanlıktan izin almış tesisi ifade eder.

2.2. Deney: Verilen bir ürün, proses veya hizmetin belirlenmiş bir prosedüre göre bir veya birden fazla karakteristiğinin tayin edilmesi amacıyla yapılan teknik çalışmadır.

2.3. Deney Metodu: Deneyin yapılması için belirlenmiş teknik prosedürdür.

2.4. Deney Raporu: Deneyle ilgili deney sonuçlarını ve diğer bilgileri gösteren dökümandır.

2.5. Laboratuvarlar arası deney karşılaştırmaları: Önceden tayin edilmiş şartlara göre, iki veya daha çok laboratuarda, aynı veya benzer maddeler veya malzemelere yönelik deneylerin organizasyonu, yapılması ve değerlendirmesidir.

2.6. Laboratuvar İzin Sistemi: Laboratuvar yeterliğini gerçekleştirmek için, kendi prosedür ve yönetim kuralları olan bir sistemdir.

3) Yönetim Şartları

3.1. Kuruluş

Laboratuvar veya Laboratuvarın bağlı olduğu kuruluş, yasal olarak sorumlu tutulabilecek bir özel veya kamu tüzel kişiliği olmalıdır.

3.2. Tarafsızlık ve Dürüstlük

Laboratuvar, tarafsızlığını ve kendi elemanlarının, teknik kararları etkileyebilecek her türlü ticari, mali ve diğer baskılardan uzak çalıştığını ispat etmelidir. Laboratuvar, karar verme bağımsızlığına olan güveni ve deney çalışmaları ile ilgili dürüstlüğü tehlikeye atacak hiçbir faaliyet içine girmemelidir.

Bu hususta en az aşağıdaki şartlara uyulmalıdır:

a) Muayene deney ve sonuçlarına laboratuvar çalışanları dışındaki kişi yada kuruluşların etkisi önlenmelidir.

b) Deney çalışmalarında görev alan personelin ücretleri, yapılan deney sayısına yada bu deneyin sonuçlarına bağlı olmamalıdır.

3.3. Laboratuvar

a) Laboratuvar görevlerini yerine getirmek, kalite sisteminden veya deney prosedürlerinden sapmaları tanımlamak ve bu sapmaları önleyecek veya en aza indirecek faaliyetleri başlatmak için gerekli yetkileri ve kaynakları olan; beton deneyleri esas olmak üzere ilgili yapı malzemesi kalite kontrolü konusunda Bakanlıkca verilmiş Laboratuvar Denetçi belgesine sahip en az bir mühendis ile en az iki yapı öğretmeni veya yapı teknikeri veya teknisyene sahip olmalıdır.

b) Yönetiminin ve personelinin yapılan işin kalitesini olumsuz yönde etkileyebilecek her türlü ticari, mali ve diğer iç ve dış baskılardan ve etkilerden uzak tutulmasını sağlayan düzenlemelere sahip olmalı;

c) Müşterilerine ait gizli bilgilerin ve tescilli hakların korunmasını sağlayan, sonuçların elektronik olarak muhafaza edilmesini ve iletilmesini korumaya alan prosedürler de dahil olmak üzere, politika ve prosedürlere sahip olmalı;

d) Yeterlik, tarafsızlık, karar verme veya çalışmayla ilgili dürüstlüğüne olan güveni azaltacak herhangi bir faaliyette bulunmayı önlemek için gerekli politika ve prosedüre sahip olmalı;

e) Kuruluşu ve yönetim yapısını, herhangi bir ana kuruluş içindeki yerini; kalite yönetimi, teknik faaliyetleri ve destek hizmetleri arasındaki ilişkileri tarif edebilmeli;

f) Deney kalitesine doğrudan etkisi olan, yönetme, uygulama ve doğrulama görevini yerine getiren bütün personelin sorumluluklarını, yetkilerini ve birbirleri ile olan ilişkilerini belirlemeli;

g) Personel adayları dahil bütün deney metotları, prosedürleri ve deney sonuçlarını değerlendirebilen laboratuvar görevlisi tarafından uygun şekilde yönlendirilmelerini sağlamalı;

h) Laboratuvar işlemlerinde gerekli kaliteyi sağlamak için ihtiyaç duyulan kaynakların temininden ve teknik işlemlerden genel olarak sorumlu olan bir teknik yönetime sahip olmalı;

i) Diğer görev ve sorumluluklardan bağımsız olarak, bu standarttaki kuralların uygulanmasını ve daima takip edilmesini sağlamak için gerekli yetki ve sorumluluğa sahip, hangi isim altında olursa olsun bir kalite yöneticisi atamalı; bu yönetici, laboratuvar politikası ve kaynaklar hakkında kararların alındığı en yüksek yönetim kademesine doğrudan ulaşabilmeli;

j) Mümkünse, kilit konumdaki yönetici personel için yardımcıları atanmalıdır.

NOT: Bireyler birden fazla fonksiyona sahip olabilirler ve her fonksiyon için bir yardımcı atanması uygun olmayabilir.

3.3.1. Laboratuvar Denetçisi

a) Yapı Malzemesi Deneylerinde, beton esas olmak üzere ilgili yapı malzemesi kalite kontrolü deneyleri konusunda en az 3 yıl meslek içi ihtisas alanında laboratuvar denetçisi belgesine sahip inşaat mühendisi veya kimya mühendisidir.

b) Zemin Deneyleri konusunda en az 3 yıl meslek içi ihtisas alanında laboratuvar denetçisi belgesine sahip inşaat veya jeoloji veya jeofizik mühendisidir.

3.4. Kalite Sistemi

3.4.1. Laboratuvar, faaliyetlerinin kapsamına uygun bir kalite sistemi oluşturulmalı, uygulamalı ve sürdürülmelidir.

Laboratuvar, deney sonuçlarının kalitesini güvenceye almak için gereken bütün politika, sistem, program, prosedür ve talimatları doküman haline getirmelidir. Kalite sisteminde kullanılan dökümantasyon, ilgili personele iletilmeli ve bu personel tarafından alışılmış, ulaşılabilir ve uygulanabilir olmalıdır.

3.4.2. Laboratuvarın kalite sistem politikaları ve hedefleri bir kalite el kitabında (herhangi bir başlık altında) tanımlanmalıdır. Bütün hedefler, kalite politikası beyanında yer almalıdır. Kalite politikası beyanı, baş yöneticinin onayı ile yayınlanmalıdır. Bu beyan, en az aşağıdaki bilgileri içermelidir:

a) Hatasız profesyonel çalışma ve müşteriye verilen deney kalitesine dair Laboratuvar yönetiminin taahhüdü;

b) Laboratuvar yönetiminin, vereceği hizmetin standardı ile ilgili beyanını;

c) Kalite sisteminin hedeflerini;

d) Deney çalışmalarında görev alan bütün laboratuvar personelinin, kalite dökümantasyonunu öğrenmeleri ve politika ve prosedürleri çalışmaları sırasında uygulamaları şartını;

e) Laboratuvar yönetiminin bu şartnameye uygunlukla ilgili beyanını.

3.4.3. Kalite el kitabı, teknik prosedürler de dahil destekleyici prosedürleri içermeli veya bu prosedürlere atıfta bulunmalıdır. Kalite el kitabında, kalite sisteminde kullanılan dökümantasyonun yapısı açıklanmalıdır.

Kalite el kitabı TS EN ISO/IEC 17025/Mayıs 2000 standartlarını içermeli ve TS ISO 10013/Nisan 1996 standardına göre hazırlanmalıdır.

3.4.4. Teknik yönetimin ve kalite yöneticisinin görev ve sorumlulukları, bu şartnameye uygunluğu sağlama sorumluluğu da vurgulanarak, kalite el kitabında tanımlanmalıdır.

4) Kalite El Kitabı

Kalite el kitabında aşağıdaki başlıkları belirtilen konular bulunmalı ve bunlarla ilgili prosedür ve/veya talimatlar TS EN ISO/IEC 17025/Mayıs 2000 standardına göre hazırlanış olmalıdır.

4.1 Yönetim Şartları

4.1.1 Kuruluş hakkında bilgiler

4.1.2 Kalite Sistemi

4.1.3 Doküman Kontrolü

4.1.4 Taleplerin, tekliflerin ve sözleşmelerin gözden geçirilmesi

4.1.5 Deneylerin taşeronla verilmesi

4.1.6 Satın Alma Hizmetleri ve Donanım

4.1.7 Müşteri Hizmetleri

- 4.1.8 Şikayetler
 4.1.9 Uygun olmayan deney kontrolü
 4.1.10 Düzeltici faaliyet
 4.1.11 Önleyici faaliyet
 4.1.12 Kayıtların Kontrolü
 4.1.13 İç Tetkikler

4.1.14 Yönetimin gözden geçirilmesi

4.2 Teknik Şartlar

4.2.1 Genel

4.2.2 Personel

4.2.3 Yerleşim Çevre koşulları

4.2.3 Deney metodlarının geçerli kılınması

4.2.4 Cihazlar

4.2.5 Ölçüm izlenebilirliği

4.2.6 Numune alma

4.2.7 Deney numunelerinin taşınması ve nakli

4.2.8 Deney sonuçlarının kalitesinin temini

4.2.9 Sonuçların rapor haline getirilmesi

4.2.9.1 Deney Raporları

Raporlar, deney sonuçlarını ve ilgili diğer bilgileri doğru, açık ve şüpheye meydan vermeyecek şekilde düzenlenmelidir.

Her deney raporunda; en az aşağıdaki bilgiler bulunmalıdır:

- a) Başlık (mesela "Deney Raporu" gibi),
- b) Deney laboratuvarının adı ve adresi; deney bu adresten farklı bir yerde yapıldığında bu yerin adı ve adresi,
- c) Laboratuvarın adı ve adresi, deney laboratuvarın adresinden farklı bir yerde yapıldıysa yeri,
- d) Deney raporunun özgün bir tanımlanması (mesela, seri numarası gibi) ve sayfaların deney raporunun bir kısmı olduğunun anlaşılmasını sağlamak için her sayfanın üzerine bir tanımlama işaretinin konulması ve deney raporu son kısmının açık bir şekilde tanımlanması ve rapor tarihi,
- e) Deneyi talep eden kişi veya kuruluşun adı ve adresi,
- f) Deneyi yapılan numunelerin tanımı, durumu ve kesin bir tanımlaması,
- g) Deney sonuçlarının geçerliliği ve uygulanması ile ilgili olmaları durumunda, deneyi yapılan numunelerin laboratuvara kabul edilme tarihi ve deneyin yapılma tarihleri,
- h) Kullanılan deney metodunun tanımı,
- i) Deney sonuçlarının geçerliliği ve uygulanması ile ilgili olmaları durumunda, Laboratuvar veya diğer kuruluşlar

tarafından kullanılan numune alma prosedürlerine yapılan atıf,

j) Deney raporunu imzalayan elemanların adları, görevleri ve imzaları veya eşdeğer tanımları,

k) Standart olmayan bir deney metodu veya işlemi (prosedürü) kullanılmış ise, sebebi,

l) Deney raporuna ait teknik sorumluluğu alan kişinin (kişilerin) imzası ve unvanı (unvanları),

m) Mümkün olduğunda çizelgeler, grafikler, çizimler ve fotoğraflarla desteklenen ölçü birimleri ile birlikte muayene ve deney ile sonuçları tespit edilen kusurlar,

n) Deney sonuçlarının, sadece deney yapılan numunelere ait olduğuna dair beyan,

o) Deney raporunun tamamı dışında laboratuvarın yazılı onayı alınmadan raporun değişik sayfalarının çoğaltılmayacağına dair beyan,

p) Beton raporlarında sonuçların değerlendirilmesi ile ilgili olarak TS 500'e atıf, diğer raporlar için denenen numune ilgili standart veya şartnamesinde istenen tüm limitler,

Deney Raporunun düzenlenmesinde özellikle, deney verilerinin takdimine ve okuyan tarafından kolaylıkla anlaşılabilir olmasına özen gösterilmeli ve dikkat edilmelidir. Rapor formatı her bir deney tipi için özel olarak ve dikkatle oluşturulmalı, ancak başlıklar mümkün olduğu kadar standart hale getirilmiş olmalıdır.

Deney Raporu, deney sonuçlarından çıkarılan herhangi bir tavsiye ihtiva etmemelidir.

Deney sonuçları, deney metodlarını teşkil edecek olan talimata uygun olarak; doğru, açık, tam ve şüpheye meydan vermeyecek şekilde verilmelidir.

4.2.9.2 Numune Alma İşlemlerinin Sonuçlarını İçeren Deney Raporları Numune alma işlemlerinin sonuçlarını içeren deney raporları, yukarıda verilen bilgilere ek olarak, gerekli olduğunda deney sonuçlarının yorumlanması için aşağıdaki bilgileri içermelidir:

- a) Numune alma tarihi,
- b) Numune alınan maddenin, malzemenin veya ürünün belirgin bir tanımlaması (imalatçısının adı modeli veya tipi ve seri numarası, hangisi uygunsa),
- c) Herhangi bir şemayı, çizimi veya fotoğrafı da içeren numune alma yeri,
- d) Kullanılan numune alma planına ve prosedürlere yapılan atıf ve numune alma tutanağında yer alan diğer bilgiler,
- e) Numune alma sırasında deney sonuçlarının yorumlanmasının etkileyebilecek çevre koşullarının ayrıntıları,

f) Numune alma metodu veya prosedürü ile ilgili herhangi bir standart veya diğer şartname, dikkate alınan şartnameden sapmalar, ekleme ve çıkarmalar. (*)

(*) EK 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, ve 8 için Resmi Gazete'ye bakınız.

Örnek-8

YAPI DENETİMİ HİZMET SÖZLEŞMESİ

Taraflar

Madde 1 - Bir taraftan yapı sahibi ..... veya adına hareket eden ..... ile diğer taraftan yapı denetim kuruluşu ..... arasında aşağıdaki şartlar dahilinde işbu sözleşme aktolunmuştur.

Bu sözleşmede taraflar "yapı sahibi" ve "yapı denetim kuruluşu" olarak anılacaktır.

Taahhüdün konusu, yeri ve miktarı

Madde 2 - Yapı sahibine ait ..... ili, ... ilçesi ..... adresindeki ve tapunun ..... pafta, ... ada, ... parsel numarasında kayıtlı arsa/arazi üzerine yapılacak bodrum katları hariç ..... kat, ... m² inşaat alanı bulunan yapının denetim kuruluşu tarafından projelerinin ve ruhsat ve eklerine uygun olarak yapılmasının denetlenmesi hizmetidir.

Hizmetin süresi

Madde 3 - Hizmetin süresi, sözleşmenin imzalandığı ...../...../200. tarihinden yapı kullanma izninin alındığı tarihe kadar geçen süredir. Bu yapının bitirilmesi için öngörülen süre ..... ay/yıldır.

Yapı ruhsatı alındıktan sonra iki yıl içinde inşaaata başlanılmadığı veya başlanıldığı halde 5 yılda bitirilemediği durumlarda, bu sözleşme herhangi bir ihtara gerek kalmaksızın kendiliğinden sona erer.

Hizmet bedeli

Madde 4 - Toplam yapı inşaat alanı: ..... m². (4708 sayılı Kanunun birinci maddesine göre hesaplanır)

Sözleşme Yılı Yapı Birim Maliyeti ..... TL./m²

Sözleşme Yılı Yapı Yaklaşık Maliyeti= Toplam Yapı İnşaat Alanı x Yapı Birim Maliyeti = ... m² x ..... TL./m² = ... TL.dir.
Sözleşme Yılı Hizmet Bedeli= Yapı Yaklaşık Maliyeti x Öngörülen Yapım Süresine Ait Hizmet Bedeli Oranı = (..... TL. x...../100= ..... TL.)dir.

Belirlenen bu miktar KDV'si ile birlikte 5 inci maddede belirtilen taksitler veya kısmi taksitler halinde yapı sahibi tarafından yapı denetim hesabına yatırılır. Yapı sahibi taksidini peşin olarak yatırmadan, müteakip bölümün devamına ilgili idarece izin verilmez.

Sözleşme yılı hizmet bedeline ilave olarak her yıl sonu itibarıyla yapılacak tespit tutanağı esas alınmak suretiyle kalan işlere ait hizmet bedeli, uygulama yılı yapı yaklaşık maliyeti ve hizmet bedeli oranına göre yeniden belirlenir. Bu durumda doğabilecek bedel farkı, yapı sahibi tarafından yapı denetim hesabına yatırılır.

Öngörülen yapım süresi uzadığı takdirde, uzayan sürenin her altı ayı için hizmet bedeline esas oranın %10'u kadar ilave hizmet bedeli ödenir.

Yapı denetimi hizmet bedeline, proje ve yapı denetimi ile her türlü muayene ve deney ücreti dahildir.

Hizmet bedelinin ödenmesi

Madde 5 - Yapı denetimi hizmet bedeli, aşağıdaki esaslara göre Yönetmelik eki örnek 11'e uygun olarak düzenlenen hakediş raporu ile ilgili idaresince yapı denetim kuruluşuna ödenir.

Subasmana kadar olan bölüm için yapılan denetim hizmetlerine karşılık, denetim hizmet bedelinin % 20'si tutarında,

Taşıyıcı sistem bölümü için yapılan denetim hizmetlerine karşılık denetim hizmet bedelinin %40'ı tutarında,

Çatı, dolgu duvarları, kapı ve pencere kasaları, tesisat alt yapısı dahil, yapının sıvaya hazır duruma getirilmiş bölümü için yapılan denetim hizmetlerine karşılık, denetim hizmet bedelinin %20'si tutarında,

Kalan yapı bölümü için yapılan denetim hizmetlerine karşılık denetim hizmet bedelinin %20'si tutarında, hakediş raporu düzenlenir.

Birinci taksit, avans olarak ödendiği takdirde avans miktarı ilk hakedişten mahsup edilir.

Ayrıca, çeşitli nedenlerle yapılan tespit tutanağına bağlı olarak belirlenen oranlarda ve kısmi taksitlendirme durumunda ara hakedişler düzenlenebilir.

Yapı denetim kuruluşunun görev ve yükümlülükleri

Madde 6 - Yapı denetim kuruluşu proje denetimi aşamasında;

a) Bakanlıkça hazırlanan Mühendislik ve Mimarlık Proje Düzenleme Esasları, İmar Planı ile diğer yönetmelik, şartname ve standartlara uygunluğunu,

b) Proje müelliflerince hazırlanan, uygulama projelerinin ve hesaplarının ilgili mevzuata uygunluğunu,

c) Bakanlıkça hazırlanan 28/06/1993 tarih ve 393 sayılı genelge ile yürürlüğe konulmuş olan zemin ve Temel Etüdü Raporu'nun Hazırlanmasına İlişkin Esaslar'a uygun olarak bir jeoteknik raporun olup olmadığını ve temel sisteminin bu rapora uygunluğunu,

d) Taşıyıcı sistemin öncelikle Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkındaki Yönetmelik ile TS 500 ve yürürlükteki standart, şartname ve esaslara göre projelendirildiğini,

e) 08/05/2000 tarihli ve 24043 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Binalarda Isı Yalıtımı Yönetmeliği'ne uygunluğunu, kontrol eder. Yapım aşamasında;

f) Yapının taşıyıcı sistemindeki beton, beton çelik çubuk, duvar elemanları vb. malzeme ve imalatın, standart ve

şartnamelere göre Bakanlıkça izin belgesi verilen özel veya kamu kuruluşlarının laboratuvarlarında muayene ve deneylerini yaptırarak raporlarını ilgili idareye verir.

g) Beton kalıbı ve demir teçhizatı kontrol edilerek Örnek-5'e uygun olarak tutanak düzenlenmeden beton dökümüne izin verilmez. Beton, yapı denetim kuruluşunun yardımcı kontrol elemanlarının gözetiminde dökülür. Beton numuneleri döküm yerinde yardımcı kontrol elemanlarının nezaretinde deneyi yapacak laboratuvar teknik elemanlarınca alınıp, alınan numuneler belirlenen laboratuvara bu laboratuvar teknik elemanı tarafından götürülür. Beton dökümünü müteakip Örnek-6'ya uygun tutanak düzenlenir. Bu tutanakları ve deney raporlarını üç iş günü içinde ilgili idareye verir.

h) Yapı denetim kuruluşu, yazılı ihtarına rağmen ruhsat ve eklerine aykırı iş yapan işçi ve ustanın durumunu ilgili idareye bildirir.

i) Yapının ruhsat eki projelerine uygun olarak kısmen veya tamamen bitirildiğini belirten ve sorumlu denetçi mimar ve mühendisler tarafından imzalanan raporu ilgili idareye verir.

j) Yapı kullanma izninin alınmasını müteakip, yapı denetimine ait diğer belgeleri ilgili idareye verir.

k) Yapı sahibinin isteği halinde, yapı müteahhidine ödeme yapmadan önce yapı sahibine ödemeye esas görüş bildirir.

l) Yapı denetim kuruluşu yapı kullanma izninin alındığı tarihten itibaren yapının taşıyıcı sisteminde meydana gelebilecek yapı hasarından dolayı on beş yıl, taşıyıcı olmayan diğer kısımlardaki yapı hasarından dolayı iki yıl süreyle sorumludur.

Yapı denetim kuruluşu, izinsiz yapılan değişikliklerden dolayı sorumlu tutulamaz.

Yapı denetim kuruluşunun adresi

Madde 7 - Yapı denetim kuruluşu Türkiye'de bir tebligat adresi buldurmaya ve bunu sözleşmenin aktolunmasından önce, değişiklik olması halinde de yeni adresini en kısa zamanda yapı sahibine bildirmeye mecburdur.

Yapı denetim kuruluşunun adresi:
.....

Madde 8 - Yapı denetim kuruluşunun görevlendireceği teknik personel listesi

S.No	Adı ve Soyadı	Görevi	No	İmzası
1	-----	-----	-----	-----
2	-----	-----	-----	-----
3	-----	-----	-----	-----
4	-----	-----	-----	-----
5	-----	-----	-----	-----
6	-----	-----	-----	-----
7	-----	-----	-----	-----
8	-----	-----	-----	-----
9	-----	-----	-----	-----
10	-----	-----	-----	-----
11	-----	-----	-----	-----

Yukarıda isim ve imzaları bulunan teknik personeli, yapı denetim kuruluşu, denetim hizmetlerini yürütmek üzere görevlendirmiştir. Yukarıda yazılı teknik personelden ayrılanlar olması halinde yapı denetim kuruluşu otuz gün içinde aynı nitelikte teknik elemanı görevlendirir ve bu elemanı idareye ve yapı sahibine bildirir.

Denetim hizmetinin sona ermesi

Madde 9 - Sözleşme konusu yapının bitirildiği ve yapı kullanma iznine hazır hale geldiği, yapı denetim kuruluşu tarafından yapı sahibine yazılı olarak bildirilir ve ilgili idareye rapor verilir.

İlgili idareden yapı kullanma izni alınmasıyla bu sözleşme sona erer.

Anlaşmazlıkların çözüm yeri

Madde 10 - Bu sözleşme ve eklerin uygulanmasından doğabilecek her türlü uyuşmazlıkların çözümünde ..... ki mahkemeler ve icra daireleri yetkilidir.

Çeşitli hükümler

Madde 11 - Bu sözleşmede yer almayan hususlarda, öncelik sırasıyla 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun, İmar Kanunu, Türk Ticaret Kanunu, Borçlar Kanunu, Medeni Kanun ve ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.

İş bu sözleşme ...../...../200..... tarihinde ..... nüsha olarak düzenlenmiştir.

Yapı sahibi veya Yapı denetimi kuruluşu

Kanuni vekili yetkilisi

Örnek-9

YAPI DENETİM KURULUŞU TAAHHÜTNAMESİ

..... VALİLİĞİNE

..... BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

..... İli, ... İlçesi, ... Köyü,
..... Ada/Parsel sayılı taşınmazda inşa edilecek olan yapının denetiminde 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ile bu Kanuna dayalı Yapı Denetimi Uygulama Usul ve Esasları Yönetmeliği hükümlerini eksiksiz uygulayacağımızı, denetimini üstlendiğimiz yapıyı ruhsatname eki projelere, standart ve şartnamelere uygun

olarak denetleyeceğimizi kabul ve taahhüt ederiz
...../...../200.....

Örnek - 11

Yapı Denetim Kuruluşunun: Yapı denetim kuruluşu yetkilisi

DENETİM HİZMET BEDELİNE AİT HAKEDİŞ RAPORU

Ünvanı: Adı, Soyadı ve İmzası

Tarih ...../...../.....

Adresi:

No: .....

Örnek- 10

YIL SONU TESPİT TUTANAĞI

İlgili İdare (Belediye/Valilik) :
Yapı Ruhsat Tarihi ve No'su :
Yapının Adresi :
Pafta/Ada/Parsel No'ları :
Yapı İnşaat Alanı (m²) ve Cinsi :
Yapı Sahibi :
Yapı Denetim Kuruluşunun Ünvanı :
Tespit Tarihi :

Yıl Sonu İtibariyle

İşin Tanımı (Yapı Bölümü) (%) Taksit Oranı Gerçekleşme %

a) Subasman 20
b) Taşıyıcı sistem 40
c) Sıvaya hazır durum 20
d) Kalan bölüm 20

Toplam: 100

...../...../..... tarihi itibariyle yukarıda özellikleri belirtilen yapının gerçekleşme oranı yüzde .....'dur.

İş bu tutanak ...../...../..... tarihinde üç nüsha olarak düzenlenmiştir.

DÜZENLEYENLER

.....

Yapı Denetim Kuruluşu Yetkilisi İlgili İdare Yetkilisi

ONAYLAYANLAR

.....

Yapı Sahibi İlgili İdare İta Amiri

İlgili idare (Belediye/Valilik) :
Yapı Ruhsatı tarihi ve no'su :
Yapının adresi :
Pafta/Ada/Parsel no'ları :
Yapı inşaat alanı ve cinsi :
Yapı sahibi :
Yapı denetim kuruluşunun ünvanı ve adresi :
Taksit ...../...../..... tarihi itibariyle İşin tanımı (Yapı bölümü) Oranı gerçekleşme oranı

a) Subasman 20
b) Taşıyıcı sistem 40
c) Sıvaya hazır durum 20
d) Kalan bölüm 20

Toplam 100

1- ...../...../..... tarihi itibariyle toplam gerçekleşme oranı :

2- ...../...../..... tarih ve no'lu hakediş raporundaki toplam gerçekleşme oranı minha : _____

3- Bu hakedişte gerçekleşen oran :

4- Uygulama yılı yapı yaklaşık birim maliyeti : TL./m²

5- Yapı inşaat alanı : m²

6- Yapı maliyeti (4x5) : TL.

7- Bu hakedişte denetim hizmet bedeline esas tutar (3x6) : TL.

8- Denetim hizmet bedeli oranı (gerektiğinde ilave hizmet bedeli oranı) :

9- Bu hakedişte tahakkuk eden denetim hizmet bedeli (7x8) : TL.

10- KDV (9x.....) : TL.

11- Ödenmesi gereken denetim hizmet bedeli tutarı : TL.

12- Kesintiler : TL.

13- Yapı denetim kuruluşuna ödenecek tutar : TL.

DÜZENLEYENLER

.....

Yapı Denetim Kuruluşu Yetkilisi İlgili İdare Yetkilisi

ONAYLAYANLAR

.....

Yapı Sahibi İlgili İdare İta Amiri

EKİ: Personel Bildirgesi. (*)

(*) EK 12, 13, 14, 15 için Resmi Gazete'ye bakınız.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 15 Ağustos 2001 - Sayı: 24494

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Yönetmelikler

İnsan Hakları Üst Kurulunun Kuruluş, Görev ve İşleyişi ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

Başbakanlıktan:

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Hukuki Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı; Başbakanlık bünyesinde kurulan İnsan Hakları Üst Kurulunun kuruluş, görev ve işleyişi ile ilgili usul ve esasları düzenlemektir.

Hukuki Dayanak

Madde 2 - Bu Yönetmelik; 10/10/1984 tarihli ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunda değişiklik yapan 12/04/2001 tarihli ve 4643 sayılı Kanunun Geçici 2 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3 - Bu Yönetmelikte geçen;

Devlet Bakanlığı: İnsan Haklarından Sorumlu Devlet Bakanlığını,

Başkanlık : İnsan Hakları Başkanlığını,

Üst Kurul : İnsan Hakları Üst Kurulunu, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İnsan Hakları Üst Kurulunun Kuruluş, Görev ve İşleyişi ile İlgili Esaslar

Kuruluşu

Madde 4 - Üst Kurul; Başbakanın görevlendireceği bir Devlet Bakanının başkanlığında; Başbakanlık, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı müsteşarlarından teşekkül eder.

Üst Kurul gerekli gördüğü takdirde ilgili kamu kuruluşları ile özel kuruluşların temsilcilerini toplantılarına katılmaya davet edebilir.

Görevleri

Madde 5 - Üst Kurulun görevleri şunlardır:

a) İnsan haklarının korunması ve geliştirilmesine ilişkin konularda idari ve kanuni düzenlemelere ilişkin çalışmalarını yapmak ve gerekli önerilerde bulunmak.

b) Yürürlükteki mevzuatın ve kanun tasarılarının insan hakları temel ilkeleri, uluslararası belgeler ve mekanizmalarla uyumlu hale getirilmeleri için uygun gördüğü tavsiyeleri yapmak.

c) Başbakanlık ve bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşları için insan hakları konusunda tavsiye kararları vermek.

d) İnsan haklarının korunması ve geliştirilmesini, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde ve Türkiye'nin taraf olduğu insan hakları ile ilgili uluslararası sözleşmelerde öngörüldüğü şekilde, çağdaş ve evrensel ölçülere uygun olarak gerçekleştirmek amacıyla yapılacak çalışmalarını koordine etmek.

e) İnsan hakları alanında kaydedilen gelişmeler hakkında kamuoyunun aydınlatılması amacıyla yapılacak çalışmalarını koordine etmek.

f) Kamu kurum ve kuruluşlarınca gerçekleştirilen insan haklarıyla ilgili hizmetçi eğitim programlarının uygulanmasını izlemek, kitle iletişim araçlarına ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik insan hakları eğitimi çalışmalarına katkıda bulunmak.

g) İnsan Hakları Eğitimi On Yılı Ulusal Komitesinde görev alacak öğretim üyesi ve temsilci gönderecek gönüllü kuruluşları seçmek, Komite çalışmalarını izlemek, değerlendirmek ve yönlendirmek.

h) İnsan Hakları Danışma Kurulunda görev alacak kurum ve kuruluş temsilcileri dışındaki üyeleri seçmek, çalışmalarını izlemek ve değerlendirmek.

ı) İnsan hakları ihlali iddiaları ile ilgili olarak Başkanlık ve İnceleme Heyetleri tarafından yapılan incelemeleri değerlendirmek ve alınabilecek önlemlere ilişkin tavsiyelerde bulunmak.

i) Belirleyeceği konularda komisyonlar ve çalışma grupları oluşturmak.

Çalışma Esasları

Madde 6 - a) Üst Kurul Devlet Bakanının çağrısı ile her ay düzenli olarak ve gerektiğinde daha kısa aralıklarla toplanır.

b) Üst Kurula Devlet Bakanı başkanlık eder.

c) Üst Kurula Devlet Bakanının bulunmadığı hal ve zamanlarda Başbakanlık Müsteşarı başkanlık eder.

d) Üst Kurulun sekreteryaya hizmetleri Başkanlık tarafından yerine getirilir.

Yürürlük

Madde 7 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 8 - Bu Yönetmelik hükümlerini Üst Kurulun bağlı olduğu Devlet Bakanı yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----**Yönetmelikler**

**İnsan Hakları Danışma Kurulunun Kuruluş,
Görev ve İşleyişi ile İlgili Usul ve Esaslar
Hakkında Yönetmelik**

Başbakanlıktan:**BİRİNCİ BÖLÜM****Amaç, Hukuki Dayanak ve Tanımlar****Amaç**

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı; Başbakanlık bünyesinde kurulan İnsan Hakları Danışma Kurulunun kuruluş, görev ve işleyişi ile ilgili usul ve esasları düzenlemektir.

Hukuki Dayanak

Madde 2 - Bu Yönetmelik; 10/10/1984 tarihli ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunda değişiklik yapan 12/04/2001 tarihli ve 4643 sayılı Kanunun Geçici 2 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3 - Bu Yönetmelikte geçen;

Devlet Bakanlığı: İnsan Haklarından Sorumlu Devlet Bakanlığını,

Üst Kurul : İnsan Hakları Üst Kurulunu,

Başkanlık : İnsan Hakları Başkanlığını,

Kurul : İnsan Hakları Danışma Kurulunu, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

**İnsan Hakları Danışma Kurulunun Kuruluş,
Görev ve İşleyişi ile İlgili Esaslar**

Kuruluşu

Madde 4 - Kurul aşağıda sayılan kuruluş temsilcileri ve kişilerden oluşur:

a) Başbakanlık, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Kültür Bakanlığı ve Çevre Bakanlığı ile Jandarma Genel Komutanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ve Özürlüler İdaresi Başkanlığından asgari genel müdür yardımcısı veya müstakil daire başkanı düzeyinde birer temsilci,

b) Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü İnsan Hakları Merkezinden bir temsilci,

c) Adli Tıp Enstitüsünden bir temsilci,

d) Üye sayısı ikiyüzellibinin üstünde olan memur ve işçi sendikaları konfederasyonlarından birer temsilci,

e) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK), Türkiye Sakatlar Konfederasyonu ve Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonundan (TİSK) birer temsilci,

f) Türkiye Barolar Birliğinden bir, bünyelerinde insan hakları inceleme komisyonu bulunan illerin Barolarından, Türkiye Barolar Birliği tarafından belirlenecek üç temsilci,

g) Türk Tabipler Birliğinden bir temsilci,

h) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinden bir temsilci,

i) Türkiye Gazeteciler Cemiyeti ve Basın Konseyinden birer temsilci,

j) Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlar Danışma Kurulundan iki temsilci,

k) İnsan hakları alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarından 8 temsilci,

l) Çalışmalarında insan haklarını ilgilendiren konulara da yer veren 6 öğretim üyesi ile uluslararası mahkemelerde daha önce görev yapmış Türk uzmanlardan iki kişi,

(a-j) bentleri arasındaki kuruluş temsilcileri kurumlarınca, (k) ve (l) bentlerindeki üyeler ise Üst Kurul tarafından belirlenir.

Görevleri

Madde 5 - Kurulun görevleri şunlardır:

a) İnsan haklarının geliştirilmesi ve korunmasına ilişkin konularda görüş bildirir, tavsiyelerde bulunur, öneriler ve raporlar sunar.

b) Yürürlükteki mevzuatın ve yasa tasarılarının insan hakları temel ilkeleri, uluslararası belgeler ve mekanizmalarla uyumlu hale getirilmesi için uygun gördüğü konularda görüş bildirmek, idari önlemlerin alınmasını tavsiye etmek,

c) İnsan haklarına ilişkin olarak ilgili Devlet kuruluşları ile üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları arasında iletişim sağlamak,

d) İnsan haklarını kapsayan ulusal ve uluslararası konularda danışma organı olarak görev yapmak,

e) Üst Kurul tarafından görüşülmesi istenilen hususları ele almak, gerekli çalışmalarını yapmak ve görüş sunmak,

f) İnsan hakları ihlallerinin ulusal düzeydeki genel durumu ve somut konular hakkında ilgili Devlet Bakanına ve Üst Kurula raporlar sunmak,

g) Irkçılık ve yabancı düşmanlığı dahil insan haklarına ilişkin uluslararası konularda ilgili Devlet Bakanına ve Üst Kurula görüş bildirmek.

Çalışma Esasları

Madde 6 - a) Kurul; Şubat, Haziran, Ekim aylarının ilk haftasında olmak üzere yılda üç sefer düzenli olarak toplanır.

b) Gerekli görüldüğü hallerde Devlet Bakanının veya Kurul Başkanının çağrısı ile olağanüstü toplanabilir.

c) Kurul üyelerinin görev süresi üç yıldır. Bu süre sonunda yeniden görevlendirilebilirler.

d) Kurul, ilk toplantısında kendi üyeleri arasından bir başkan, iki başkan yardımcısı ve bir raportör seçer. Bunların görev süresi üç yıldır. Görevi sona erenler yeniden seçilebilir.

e) Kurula, Başkanın yokluğunda yapılan seçimlerde daha çok oy alan Başkan Yardımcısı başkanlık eder.

f) Toplantı üye tam sayısının yarısından bir fazlası ile yapılır. Kararlar toplantıya katılanların yarısının bir fazlası ile alınır. Eşitlik halinde Başkanın oyu iki oy sayılır.

g) Kurul üyeleri mazeretsiz olarak arka arkaya üç toplantıya katılmadıkları takdirde Kuruldan çekilmiş sayılır. Çekilen ve çekilmiş sayılan üyelerin yerine aynı usulle yeniden görevlendirme yapılır.

h) Kurulun sekreteryaya hizmetleri Başkanlık tarafından yerine getirilir.

i) Kurulun giderleri Başbakanlık bütçesinden karşılanır.

j) Toplantı sonuçları bir rapor halinde Devlet Bakanlığına ve Üst Kurula iletilir.

k) Kurul çalışmalarının gerektirdiği hallerde komisyonlar ve alt komiteler kurabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlük

Madde 7 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 8 - Bu Yönetmelik Hükümlerini Kurulun bağlı olduğu Devlet Bakanı yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

Yönetmelikler

İnsan Hakları İhlali İddialarını İnceleme Heyetlerinin Kuruluş, Görev ve İşleyişi ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

Başbakanlıktan:

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Hukuki Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı; Başbakanlık bünyesinde kurulan İnsan Hakları İhlali İddialarını İnceleme Heyetlerinin kuruluş, görev ve işleyişi ile ilgili usul ve esasları düzenlemektir.

Hukuki Dayanak

Madde 2 - Bu Yönetmelik; 10/10/1984 tarihli ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunda değişiklik yapan 12/04/2001 tarihli ve 4643 sayılı Kanunun Geçici 2 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3 - Bu Yönetmelikte geçen;

Devlet Bakanlığı : İnsan Haklarından Sorumlu Devlet Bakanlığını,

Üst Kurul : İnsan Hakları Üst Kurulunu,

Başkanlık : İnsan Hakları Başkanlığını,

Heyet : İnsan Hakları İhlali İddialarını İnceleme Heyetlerini,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İnsan Hakları İhlali İddialarını İnceleme Heyetlerinin Kuruluş, Görev ve İşleyişi ile İlgili Esaslar

Kuruluşu

Madde 4 - Heyet; Başbakanlık, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı temsilcileri ile insan hakları alanında çalışmalar yapan kişiler ve meslek kuruluşları temsilcileri arasından inceleme ve araştırma yeri ve konusuna göre Devlet Bakanınca oluşturulur. Heyetin inceleme ve araştırma konusuna göre, İçişleri Bakanlığı temsilcisi; Bakanlık Merkez Teşkilatı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Emniyet Genel Müdürlüğünden belirlenir.

Heyette görev alacak bakanlık temsilcileri kurumlarınca belirlenir.

Görevleri

Madde 5 - Heyet insan hakları ihlali iddialarını yerinde incelemek ve araştırmakla görevlidir.

İhlal İddiasının Kabulü

Madde 6 - a) İhlal iddiaları ile ilgili başvuru, kanıtlarıyla birlikte Başkanlığa yapılır.

b) Başvuruya bağlı olmaksızın, Başbakan tarafından re'sen inceleme heyeti oluşturulması istenebilir.

c) Başkanlığın ön incelemeyi yapıp, ilgili kurumdan iddia hakkında bilgi aldıktan sonra iddiayı kabul edilebilir nitelikte bulması halinde, söz konusu iddia İnsan Hakları Üst Kurulunun gündemine alınarak görüşülür.

d) Devlet Bakanının onayı ile Heyet çalışmalarına başlar.

Çalışma Esasları

Madde 7 - a) Heyet, Devlet Bakanı tarafından beş kişiden az olmamak üzere oluşturulur.

b) Heyete Başbakanlık temsilcisi başkanlık eder.

c) Heyetin sekreteryaya hizmetleri Başkanlık tarafından yerine getirilir.

d) İnceleme ve araştırma sonuçları, rapor halinde Devlet Bakanlığına sunulur.

e) Heyetin giderleri Başbakanlık bütçesinden karşılanır.

f) İhtiyaç duyulduğunda Devlet Bakanı birden fazla heyet oluşturabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**Son Hükümler****Yürürlük**

Madde 8 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 9 - Bu Yönetmelik hükümlerini Heyetin bağlı olduğu Devlet Bakanı yürütür.

----- Çimento İşveren Mevzuat Eki -----

R.G. 19 Ağustos 2001 - Sayı: 24498

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ**Yönetmelik****Faktoring Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik****Devlet Bakanlığından:**

MADDE 1 - 21/12/1994 tarihli ve 22148 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Faktoring Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmeliğin değişik 2 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Yurt dışında kurulu faktoring şirketlerince yurt içinde ilk şube açılması Hazine Müsteşarlığının iznine tabidir. Bu faktoring şirketlerinin, faktoring şirketinin kuruluşunda aranan şartları taşıması gereklidir. Yurt dışında kurulu faktoring şirketlerince ilk şube dışında şube açılması, faktoring şirketlerince şube açılmasıyla aynı esas ve usullere tabidir.

Faktoring şirketlerinin irtibat bürosu açmaları Müsteşarlığın iznine tabidir. İrtibat bürosu açmak isteyen faktoring şirketlerinin yapacakları başvurulara;

a) İrtibat bürosu açılmasına ilişkin yönetim kurulu kararının,

b) İrtibat bürosu açılması nedenlerini ayrıntılı olarak açıklayan bir raporun, eklenmesi zorunludur.

İrtibat büroları, Hazine Müsteşarlığından izin alındıktan sonra 90 gün içerisinde Ticaret Sicili'ne tescil ve ilan ettirilerek faaliyete geçirilirler. İrtibat bürolarının faaliyete geçiş tarihi, ilan ettirildiği Ticaret Sicili Gazetes'i'nin, büro vergi levhasının, vergi dairesince düzenlenen yoklama fişinin, büro işyerinin şirketlerince kiralandığına dair kira kontratının onaylı birer örnekleri ve irtibat bürosundan sorumlu personelin ismi ile birlikte 30 gün içinde Hazine Müsteşarlığına bildirilir. İrtibat bürosundan sorumlu personelin 3 üncü maddenin (d) bendinde belirtilen nitelikleri haiz ve en az lise mezunu olması gereklidir.

Faktoring şirketlerince diğer şahıslara temsilcilik veya acentalık verilemez."

MADDE 2 - Aynı Yönetmeliğin 3 üncü maddesinin değişik (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"b) Ödenmiş sermayelerinin 3 trilyon Türk Lirasından az olmaması,"

MADDE 3 - Aynı Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin (b) bendinde geçen Ek (1) ve (d) bendinde geçen Ek (2)'de yer alan kurucu tanıtım formları ilişikteki örneklerle uygun olarak yeniden düzenlenmiş ve değişik (c) bendinin (2) numaralı alt bendinin sonundaki "... dair ilgili mercilerden alınan belgeler" ibaresinden sonra gelmek üzere "ile Ek: (4) ve Ek (5)'de yer alan taahhütnameler" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 4 - Aynı Yönetmeliğin değişik 5 inci maddesinin (e) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"e) Genel müdürün, genel müdür yardımcılarının ve bunlar dışında birinci derecede imza yetkisine sahip olan yöneticilerden en az bir tanesinin hukuk, iktisat, işletmecilik, kamu yönetimi, maliye, bankacılık veya mühendislik-işletmecilik dallarında yüksek öğrenim gördüklerine veya bu dallardan herhangi birinde yüksek lisans derecesine sahip olduklarına veya diğer alanlarda yüksek öğrenim görenlerin mali alanda en az 5 yıllık mesleki deneyime sahip olduklarına ilişkin belgeler."

MADDE 5 - Aynı Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ortakları kuruluşta aranan şartları kaybeden veya 8 inci madde dışındaki hükümlere aykırı işlem yaptığı tespit edilen veya bu Yönetmelik uyarınca Hazine Müsteşarlığına

gönderilmesi gereken bilgi ve belgeleri Hazine Müsteşarlığınca belirtilen sürelerde göndermeyen faktoring şirketlerine, bu durumlarını düzeltmeleri için üç aya kadar süre verilir; bu süre içinde durumlarını düzeltmeyenlerin faaliyetleri 1 ay süreyle geçici olarak durdurulur. İlk durdurmadan itibaren bir yıl içinde faaliyetleri ikinci kez geçici olarak durdurulan veya 8 inci maddeye aykırı işlem yaptığı veya adres değişikliğini süresi içerisinde tescil ettirerek Hazine Müsteşarlığına (Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü) bildirmedigi tesbit edilen faktoring şirketlerinin faaliyet izinleri iptal edilir."

MADDE 6 - Aynı Yönetmeliğin 11 inci maddesinin (b) bendindeki "3 aylık" ibaresi çıkarılmış ve bende "istatistikî tabloları" ibaresinden sonra gelmek üzere "istenilen dönemlerde" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 7 - Aynı Yönetmeliğin 12 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Faktoring şirketleri, yıllık mali tablo ve raporlarını bağımsız denetim kuruluşlarına denettirir ve denetleme raporunun bir örneğini Hazine Müsteşarlığına gönderirler.

Faktoring şirketlerinde denetim yapacak bağımsız denetim kuruluşlarının Hazine Müsteşarlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu veya Sermaye Piyasası Kurulunca yetkilendirilmiş olması gerekmektedir."

MADDE 8 - Aynı Yönetmeliğe 06/06/1997 tarihli ve 23011 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelikle eklenen değişik geçici 2 nci madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Geçici Madde 2- Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinde faaliyette bulunan faktoring şirketlerinden sermayeleri 1 trilyon Türk Lirası'ndan az olan faktoring şirketleri, bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren 1 inci yılın sonuna kadar sermayelerini 1 trilyon Türk Lirası'na, bu şirketler ile bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden sermayeleri 2 trilyon Türk Lirası'ndan az olan faktoring şirketleri, bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren 2 nci yılın sonuna kadar sermayelerini 2 trilyon Türk Lirası'na ve 3 üncü yılın sonuna kadar da o tarihte faktoring şirketlerinin kuruluşu için aranan sermaye miktarından daha az sermayeye sahip faktoring şirketlerinin, sermayelerini o tarihte faktoring şirketlerinin kuruluşunda aranan sermaye miktarına çıkarmaları zorunludur.

Bu Yönetmeliğin yayımını izleyen 3 üncü yılın sonundan itibaren, Hazine Müsteşarlığından kuruluş izni almış veya faaliyette bulunan faktoring şirketlerinin, 3 üncü maddenin (b) bendinde yapılacak sermaye miktarı değişikliklerine, değişikliğin yapıldığı Yönetmeliğin yayımlanması tarihinden itibaren 6 ay içinde intibak etmeleri zorunludur.

Sermayesi 3 üncü maddenin (b) bendinde belirtilen sermaye miktarından az olan faktoring şirketlerinin veya bunların sermayelerinin %50 veya daha fazlasına sahip tüzel kişi ortakların sermayelerinin %50 veya daha fazlasının el değiştirmesi sonucunu veren hisse devirlerinde, şirket sermayesinin, devir tarihinden itibaren

en geç 3 ay içerisinde Yönetmeliğin 3 üncü maddenin değişik (b) bendinde belirtilen sermayeye çıkarılması ve tamamının nakden ödenmesi zorunludur."

MADDE 9 - Aynı Yönetmeliğe aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"Geçici Madde 3- Faktoring şirketlerinin, bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden önce faaliyette bulunan irtibat bürolarına ilişkin Yönetim Kurulu Kararının, büro vergi levhasının, vergi dairesince düzenlenen yoklama fişinin, büro işyerinin şirketlerince kiralandığına dair kira kontratının onaylı birer örneklerinin gönderilmesi ve irtibat bürosundan sorumlu personelin isminin (nüfus cüzdanı örneği ile sorumlunun Yönetmeliğin değişik 2 nci maddesinde belirtilen şartları taşıdığını gösterir belgelerle birlikte) bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren en geç 3 ay içerisinde Hazine Müsteşarlığına (Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü) bildirilmesi zorunludur. Belirtilen belgeleri bulunmayan veya bu belgeleri süresinde ibraz edilmeyen irtibat bürolarının faaliyetine son verilir."

MADDE 10 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 11 - Bu Yönetmelik hükümlerini Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan yürütür.